TENISOVÁ RAKETA

ve výtvarných
a básnických variacích

Didot

JAROSLAV MALINA

TENISOVÁ RAKETA

ve výtvarných a básnických variacích

O vydání této knihy se též zasloužily laskavou podporou:

NovaTech CZ, s.r.o. se sídlem Příkop 4, 602 00 Brno

PŘEMYSL VESELÝ, stavební a inženýrská činnost s. r. o., Pražákova 60, 619 00 Brno

Text © Jaroslav Malina, 2022
Předmluva © Jan Filipský, 2022
Ilustrace © Tomáš Bím, Tomáš Čermák, Pavlína Gabrielová, Michal Halva, Beáta Hanzalíková, Jiří Hiršl, Helena Hlušičková, Zdena Höhmová, Boris Jirků, Anton Kollár, Milada Kollárová, Alice Kopečková, Kateřina Krejčí, Gabriela Longinová-Sedláčková, Martina Lupe Švarcová, Zdeněk Macháček, Zdeněk Makovský, Dana Marková,
Alois Mikulka, Mistr Tenisologie, Jiří Neuwirt, Ivana Olšanová, Emily Pavlovská, Jiřina Strýčková, Jaroslav Svoboda, Miroslav Štěpánek, Vlasta Švejdová, Marta Tabery, Antonín Vojtek, Julie Vojtková, 2021
Typografie © Jiří Eliška, 2022
Sazba © Tomáš Mořkovský, 2022
Translation © Jan Filipský, 2022
Recenzenti: doc. PhDr. Václav Soukup, CSc., doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D., 2022
Vydala: Tiskárna Didot, spol. s r.o., Trnkova 119, 628 Brno
Tisk: Tiskárna Didot, spol. s r.o., Trnkova 119, 628 Brno
1. vydání, 2022
312 stran

ISBN 978-80-908416-2-8

Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení vydavatele.

OBSAH

Rakety hotové k odpalu (Namísto předmluvení) / *Jan Filipský*
Prolog / *Mistr Tenisologie*
AA / *Mistr Tenisologie*
Antukový Bůh / *Emily Pavlovská*
Artis aneb Dobrý začátek / *Mistr Tenisologie*
Asklépiova raketa / *Alois Mikulka*
Asterixův odkaz / *Zdeněk Macháček*
Australian Open pod rentgenem / *Ivana Olšanová*
Babolatopábení / *Gabriela Longinová-Sedláčková*
Bělořit / *Alois Mikulka*
Black & White / *Mistr Tenisologie*
Borg/McEnroe / *Gabriela Longinová-Sedláčková*
Covid 19 / *Miroslav Štěpánek*
Crossminton aneb Kříženec / *Mistr Tenisologie*
Čistá hra / *Tomáš Čermák*
Čuník aneb prasátko / *Miroslav Štěpánek*
Dalila / *Mistr Tenisologie*
Deifikace rakety / *Miroslav Štěpánek*
Díra do vesmíru z Harusáku / *Zdeněk Macháček*
Dobrý duch / *Michal Halva*
Doping / *Alice Kopečková*
Dřevo / *Miroslav Štěpánek*
Duše rakety / *Mistr Tenisologie*
Dvojchyba / *Tomáš Čermák*
Dvorec č. 69 / *Mistr Tenisologie*
Egoista / *Alois Mikulka*
Filipský jako Wilson / *Mistr Tenisologie*
Flegmatik / *Alois Mikulka*
Frustrace / *Mistr Tenisologie*
Géčko / *Mistr Tenisologie*
Gruppensex zraněných tenisových raket / *Mistr Tenisologie*
Halvovka / *Michal Halva*
Heady Head / *Mistr Tenisologie*
HHH – Hlava Howarda Heada / *Zdena Höhmová*
Hlava borce shlížející do wimbledonského dvorce / *Mistr Tenisologie*
Hlava korunovaná / *Miroslav Štěpánek*
Hlava poraženého tenisty / *Miroslav Štěpánek*
HVĚZDA a hvězdička / *Julie Vojtková*
Cholerik / *Alois Mikulka*
Jarohlavý / *Gabriela Longinová-Sedláčková*
Jeu de la chasse aneb chytání ptáků do sítě / *Alice Kopečková*
Kanárci / *Dana Marková*
Každý může být tenisovým šampionem / *Mistr Tenisologie*
Kdo hledá zlaté dno… / *Miroslav Štěpánek*
Kinetic / *Mistr Tenisologie*
Kontrola forhendu a vizáže tenistky / *Milada Kollárová*
Kos / *Miroslav Štěpánek*
Kostky jsou vrženy / *Miroslav Štěpánek*
Křišťálově čistý sport / *Jaroslav Svoboda*
Kurt nalajnovaných rozkoší / *Jiří Neuwirt*
Labutí píseň kanára / *Tomáš Čermák*
Líheň tenistů / *Vlasta Švejdová*
Mač / *Miroslav Štěpánek*
Madona pro trpící rozhodčí / *Boris Jirků*
Malý Velký Princ / *Mistr Tenisologie*
Ma-Ma aneb raketa, která myslí za vás / *Zdeněk Makovský*
Mayská raketa z Palenque / *Jiří Neuwirt*
Melancholik / *Alois Mikulka*
Memoriál Rakety-Mučednice / *Mistr Tenisologie*
Messalina / *Mistr Tenisologie*
Metempsychóza tenisového míčku / *Alois Mikulka*
Míček v modrém / *Antonín Vojtek*
Míček v síti / *Milada Kollárová*
Milování přes oko napjaté sítě / *Antonín Vojtek*
Modrooká a Zelenooký / *Alois Mikulka*
Napínák / *Miroslav Štěpánek*
Nejvyšší sběrač / *Alois Mikulka*
Není síť jako síť / *Helena Hlušičková*
Nosná raketa / *Mistr Tenisologie*
Opojná raketa Babolat / *Mistr Tenisologie*
Osiřelá / *Miroslav Štěpánek*
Pandóra na kurtu / *Miroslav Štěpánek*

Panslavismus v Londýně slaví / *Kateřina Krejčí*
Počátek v ráji / *Marta Tabery*
Podíl tenisu na polidštění opice / *Ivana Olšanová*
Porodnice míčku Penn / *Miroslav Štěpánek*
Postimpresionistka / *Mistr Tenisologie*
Potítko a Čelenka / *Martina Lupe Švarcová*
Povedený úder / *Anton Kollár*
Pozdní prozření / *Mistr Tenisologie*
Právní otec Head s dcerami / *Mistr Tenisologie*
Prezidentská raketa vypráví / *Mistr Tenisologie*
Prohra – Vyflusnutec / *Alois Mikulka*
Pronto tenisové konto / *Mistr Tenisologie*
Přeříznutá, expresivně Přefiknutá / *Miroslav Štěpánek*
Quartz / *Mistr Tenisologie*
Raketa Beáty a Davida Copperfielda / *Beáta Hanzalíková – Jiří Hiršl*
Raketa Dobrodějka / *Mistr Tenisologie*
Raketa Mistra Leonarda / *Mistr Tenisologie*
Rámař / *Mistr Tenisologie*
Ranař / *Miroslav Štěpánek*
Return / *Alois Mikulka*
Robinsonka / *Mistr Tenisologie*
Rozstřel / *Michal Halva*
Růst osobnosti/ *Mistr Tenisologie*
Růžena / *Mistr Tenisologie*
Sangvinik / *Alois Mikulka*
Sen o zisku trofeje z US Open / Zdeněk Macháček
Servis na téčko / *Mistr Tenisologie*
Stendhalův syndrom / *Alice Kopečková*
Šestiočka sadistická / *Mistr Tenisologie*
Tenis – globální a globalizovaný sport / *MT – Jaroslav Svoboda*
Tenisofobie v State Louis / *Alois Mikulka*
Tenisová hala Valhala / *Gabriela Longinová-Sedláčková – Pavla Gabrielová*
Tenisová mamma feminina / *Dana Marková*
Tenisový lockdown / *Mistr Tenisologie*
Tenisový míček jako jin-jang / *Dana Marková*
Tenista paroháč / *Zdeněk Macháček*
Tenista-proletář / *Jiří Neuwirt*
Teorém tenisové rakety / *Mistr Tenisologie*
Těsně vedle / *Miroslav Štěpánek*
Topaz / *Mistr Tenisologie*
Tretorn / *Mistr Tenisologie*
Triáda rakety / *Mistr Tenisologie*
Tweener / *Mistr Tenisologie*
Úder Velmistrův / *Miroslav Štěpánek*
Universitní raketa / *Roman Wenzel*
Věční milenci? / *Mistr Tenisologie*
Veterán / *Jiřina Strýčková*
Vítězný míč aneb kraťas / *Milada Kollárová*
Volej / *Alice Kopečková*
Volej osudu / *Boris Jirků*
Vrchol bytí tenistou býti / *Mistr Tenisologie*
Yetti / *Mistr Tenisologie*
Zásek / *Miroslav Štěpánek*
Závěť tenistova / *Mistr Tenisologie*
Zlato nad Zlato / *Dana Marková*
Zločin a trest / *Michal Halva*
Zneuznaný tenista – uznávaný dadaista / *Michal Halva*
Zoufalec / *Zdeněk Macháček*
Zrození a zhrzení vítěze / *Dana Marková*
Žert / *Zdena Höhmová – Mistr Tenisologie*
Epilog aneb k čertu s Tenisologií / *Zdeněk Macháček*
Autor
Výtvarníci
TENNIS RACQUET in visual and poetic variations (Summary)
Poděkování
Literatura
TENNIS RACQUET in visual and poetic variations
Summary

RAKETY HOTOVÉ K ODPALU

(Namísto předmluvení)

Jan Filipský

Autora současného knižního titulu *TENISOVÁ RAKETA ve výtvarných a básnických variacích*, celostního antropologa prof. Jaroslava Malinu, čtenářská obec zná jako špičkového učence, ale i zarytého tenisového nadšence, jenž celoživotně zdárně praktikuje „bílý sport králů“ jako umění i vědní obor, pro nějž se začíná prosazovat označení tenisologie. Lze jen doufat, že dva velkoryse pojaté tenisologicky-uměnovědné projekty, Jaroslav Malina – Tomáš Bím, *UVEDENÍ DO TENISOVÉHO UMĚNÍ (Antropologické a výtvarné hledisko)* a Jaroslav Malina, *TENIS HUMORNĚ I VÁŽNĚ aneb Z ČESKA DO WIMBLEDONU A ZASE ZPÁTKY (slovem i obrazem)*, připravené k vydání v brněnském Akademickém nakladatelství CERM, přes koronavirové a s nimi spojené ekonomické krize záhy spatří světlo světa k potěše všech zainteresovaných milovníků sportovní historie, výtvarných děl inspirovaných tenisem, Malinových nenapodobitelných poetických komentářů a fundovaných encyklopedických výkladů.

Za provokativní ochutnávku k plánované tenisové trilogii lze považovat současný svazek, který vsadil na zdánlivě prozaickou součást sportovního vybavení, tenisovou raketu, nadto její vysloužilé a dávno odložené exempláře, jež by v lepším případě skončily jako memorabilia podivínských sběratelů, v tom horším někde na skládce komunálního odpadu. Z malinovsky osvícené iniciativy se však tyto pro běžného nezainteresovaného jednotlivce nezáživné předměty převtělily díky umu tří desítek našich předních výtvarníků v hodnotné umělecké objekty – v duchampovské tradici nevšední „ready mades“. Malinovy básnické doprovody každého vyobrazení vyvracejí vžitou představu, že raketa je běžný nástroj pro odpal míčků, jež v dřevních dobách předchůdkyně tenisu, *jeu de paume* („hra dlaní“), bylo nutné bolestivě odrážet holou rukou či rukavicí.

Pokud bychom chtěli s jistou nadsázkou parafrázovat obsah tohoto raketového opusu, nabízí se maně slovní hříčka „Tenisová raketa je naše parketa“. Označení *parketa*, převzaté ze sportovního zpravodajství, původně v halové košíkové, napovídá, že zúčastnění výtvarníci si téma „ready made raket“ bytostně osvojili, jsou v něm jako doma. O to hodnotnější jsou jejich výsledné artefakty, využívající hlavně motivy hlavy (dlouhodobý předmět fascinace Jaroslava Maliny), fyziognomie, výpletu navozujícího představu mřížoví apod., podle umělcovy/umělčiny fantazie. Autor těchto řádek se k příměru raketa vs. parketa dal inspirovat titulem antologie kriminálních příběhů z tenisového prostředí (Otto Penzler [2009], *Murder Is My Racquet*. New York: Hachette Book Groups), který díky své ambivalenci umožňuje překlad „Vražda je má raketa/branže, rachota“. Tím rozhodně nechce naznačit, že vyobrazené rakety a s nimi spojené příběhy evokují násilí tak jako zmíněná publikace – právě naopak, snad až na jedinou výjimku („Zločin a trest“, kdy aktérka nesportovně roztříští hlavou své rakety hlavu hlavního rozhodčího), jde vesměs o výjevy pohodové, umožňující vychutnat si – přes zvýšenou agresivitu prudkých smečů a vražedných podání, jež přinesl „raketový“ technologický pokrok – lahodné ovoidní tvary uměleckých děl a doprovodných poetických variací.

PROLOG

Díky Duchampově odvaze rozrazit zavedené bariéry
nemusí ready made být zrovna šmejd,
může se projevit i jako umělecké dílo,
které je člověku hapticky a opticky milo.

Ready made tenisová raketa Head má nejen hlavu, ale i duši,
zná spoustu příběhů, prorůstajících za Tisíc a jednu noc,
jež mnohé poučí, pobaví, možná i vzruší,
tak dalekosáhle kouzelnou má r. m. Head moc.

Ready Made Head in Head

Thanks to Duchamp's ready mades
used objects need no longer be discarded as trash in the realm of Hades,
but can be reborn as attractive works of art
that haptically and optically win our heart.

Ready made tennis racquet Head has a heady head of its own, with a matching soul,
Knowing umpteen stories, surpassing *One Thousand and One Nights* as a whole,
that enlighten, amuse, maybe even excite tennis lovers' hosts –
such is the magical force she rightfully boasts.

Vysvětlivky
ready-made [redy mejd] (z angličtiny: „hotové, vyrobené předměty"), prefabrikované předměty denní potřeby vyňaté z obvyklých souvislostí a prezentované jako estetické objekty. Objevitelem tohoto přístupu je francouzský malíř a sochař Marcel Duchamp (1887–1968); poprvé tak učinil v roce 1913. Vystavoval předměty vytržené z denního užívání a deklarované jako umění, a stal se tak prvním hlasatelem antiumění (*Fontána* [převrácený pisoár], *Jízdní kolo*, *Stojan na sušení lahví* aj.)

Mistr Tenisologie, *Ready made Hlava v Hlavě / Ready Made Head in Head*, 2020, tenisová raketa značky Head (ready made), měď, nerez, ocel (otočný soklík), 77x34x34 cm.

Objekt MT představuje celostní emblematické dílo, dokonale vystihující smysl celého projektu *TENISOVÁ RAKETA ve výtvarných a básnických variacích*. Do hlavy rakety Head jsou vloženy další dvě hlavy – s českým textem na červeném podkladě (symbolizujícím antuku) a s anglickým textem na zeleném podkladě (symbolizujícím wimbledonskou trávu). Dílo obsahuje řadu geometrických a matematických objektů, z nichž nejzajímavější je magický kruh (soklík) o průměru 34 cm. MT se patrně inspiroval mědirytinou Albrechta Dürera *Melancholie I* (1514), obsahující v pravém horním rohu slavný magický čtverec, jehož číslice dávají vždy stejný součet 34, ať je sčítáme vodorovně, svisle, úhlopříčně nebo v jednotlivých kvadrantech. Enigmaticky sofistikovaná kompozice díla MT je však protkána dalšími magickými číslicemi (3 – hlavy; 77 – výška objektu), aluzemi, alegoriemi a metaforami a stala se předmětem výzkumů a interpretací nejen uměnovědců, nýbrž i filozofů, matematiků, astronomů, astrologů, okultistů nebo numerologů.

AA

Arthur Ashe –
první Afroameričan, který vyhrál Wimbledon,
vděčí za to prastarým africkým genům od Denkeneši,
skvělý etalon.

Vysvětlivky
Ashe [æši], Arthur (10. 7. 1943, Richmond, Virginie, USA – 6. 2. 1993, New York, USA), americký tenista. Vyhrál 33 turnajů ATP ve dvouhře, z nichž jsou nejvýznamnější jeho grandslamová vítězství: US Open (1968), Australian Open (1970) a Wimbledon (1975). V roce 1963 byl prvním tenistou tmavé pleti, který nastoupil za daviscupový tým Spojených států amerických, tedy v době, kdy v USA stále ještě přežívala ideologie apartheidu. V roce 1968, po vítězství na US Open, mu z důvodu barvy pleti nebyl umožněn vstup do Jihoafrické republiky na tam pořádaný mezinárodní turnaj; to vedlo k jeho angažovanosti v boji proti apartheidu a vůbec všem formám útisku černochů. Zemřel na komplikace spojené s chorobou AIDS třináct let poté, co byl nakažen při krevní transfúzi. V roce 1985 byl Arthur Ashe uveden do Mezinárodní tenisové síně slávy.
Denkeneš (z amharštiny), Jsi překrásná – přezdívka užívaná v Etiopii pro *Lucy* (název podle jímavé písně Beatles *Lucy in the Sky with Diamonds*), ženskou kostru *Australopithecus afarensis*, která byla objevena v roce 1974 při výzkumu lokality Hadar v oblasti Afaru v Etiopii. Z její kostry bylo nalezeno čtyřicet procent; stala se tak nejúplněji zachovaným raným hominidem ze všech, které byly dosud nalezeny. Denkeneš zde žila před třemi miliony let na břehu jezera. Měla mozek směřující k lidské podstatě, stála, chodila a běhala vzpřímeně na dvou nohou; lze ji zařadit mezi pramáti lidského rodu.

Mistr Tenisologie, *AA*, 2020, tenisová raketa Wilson (ready made), černě kolorované písmeno A z legované ocele jako symbol Asheovi houževnatosti (v hlavě rakety), smrkové dřevo ve tvaru písmene A (soklík), 73x26,5x17,5 cm.

Arthur Ashe hrával ještě s dřevěnou raketou značky Wilson, která by se současným tenistům zdála těžká, také plocha výpletu byla podstatně menší, než jakou mají dnešní rakety. AA s ní však dokázal zahrát vítězný míček z jakéhokoli místa na kurtu. Takovou raketu MT k dispozici neměl, užitím moderní Wilsonky ve svém objektu alespoň ctí značku.

Antukový Bůh

Epiteton ornans „Antukový král“ pro dvanáctinásobného šampiona RG Nadala zdá se malířce EP málo, pročež ho Božím okem rovnou povýšila do nebeských sfér. Navíc tenisové míčky, které kdy odpálil, nadpozemskými schopnostmi nadala. „Antukový Bůh“ – jedině takové označení je podle Emily Pavlovské výstižné a fér.

Vysvětlivky

Boží oko (též *oko Prozřetelnosti*), motiv lidského oka v trojúhelníku; oko představuje Boží prozřetelnost, trojúhelník svatou Trojici. Symbol se užívá v křesťanském umění od renesančních dob; uplatňuje se i mimo náboženskou sféru (rub pečeti Spojených států amerických, jednodolarová bankovka aj.).

Nadal, Rafael (3. 6. 1986, Manacor, Španělsko), španělský tenista hrající levou rukou (původem pravák); olympijský vítěz, dvanáctinásobný vítěz French Open ve dvouhře (přezdíván *The King of Clay*, „Antukový král“), držitel devatenácti grandslamových titulů. Výhrou na US Open 2010 se stal po Rodu Laverovi, Andre Agassim a Rogeru Federerovi čtvrtým hráčem v otevřené éře tenisu a celkově sedmým v historii, jemuž se podařilo zkompletovat všechny čtyři grandslamové turnaje ve dvouhře. Užívá a propaguje rakety značky Babolat.

Emily Pavlovská, *Antukový bůh*, 2020, tenisová raketa Babolat (ready made), olej, překližka (hlava rakety), akryl, smrkové dřevo (soklík), 77x26x9 cm.

Malířka zobrazila Rafaela Nadala v podobě Božího oka, které orámovala kruhem symbolizujícím tenisový míček. Sedmero skutečných míčků se snáší z nebes do poháru určeného pro vítěze mužské dvouhry na Roland Garros, aby se připojily k pětici, která už je uvnitř, a zaokrouhlily počet na dvanáct, tedy číslo odpovídající počtu Nadalových grandslamových titulů na RG. Objekt je osazen na soklíku v podobě královského trůnu, který zdobí barvy francouzské a španělské vlajky a iniciály jména a příjmení španělského tenisty.

Artis aneb Dobrý začátek

Scéna na vybledlé fotografii dojímá ještě dnes
a dostává mě do ráže:
Raketou Artis neúnavně buší míčky
sotva tříletý hošík do dřevěných vrat garáže.
Začal o dva roky dřív než v pěti letech Borg…
Proč se neproslavil? Názory se různí:
Prý ulitý start, nevhodná obuv, málo kuráže…,
on ovšem, dnes x-letý, ví svoje:
Nedostalo se mu tehdy náležité forsáže.

Vysvětlivky
forsáž (z francouzského substantiva *forçage*, které je odvozeno ze slovesa *forcer* „vyvíjet silný tlak na něco“, „zvyšovat intenzitu, sílu něčeho“, „ovládat něco užitím síly, násilí, „nutit někoho k něčemu“), krátkodobé zvyšování tahu proudových motorů spalováním dodatečně přivedeného paliva v proudu výstupních plynů; přídavné spalování, které zlepšuje výdrž.
kuráž (z francouzského *courage*, „odvaha, statečnost“, což je odvozenina od starofrancouzského *cor*, „srdce“), (hovorově) odvaha, nebojácnost, srdnatost, chrabrost.

Mistr Tenisologie, *Artis*, 2020, dětská tenisová raketa značky ARTIS (ready made), smrkové dřevo (soklík), 91x20,5x7,5 cm.

MT zde raketu bez jakýchkoli úprav upevnil do obyčejného soklíku běžné řemeslné produkce – dokonalý výtvarný minimalismus, oproštěný od jakéhokoli banálního balastu. Zvýšený soklík, který dětskou raketu povyšuje na úroveň dospělosti, představuje ovšem rafinovaný výtvarný trik. V tomto postminimalistickém, ryze puristickém objektu dosáhl kvalit samotného guru hnutí, slovutného francouzského malíře a sochaře Marcela Duchampa (1887–1968). Nicméně tentokrát svou sofistikovanou aktivitu umně skryl zejména do názvu díla. *Artis* je genitiv singuláru latinského substantiva ženského rodu 3. deklinace *ars*; má řadu významů: „umění, obratnost, umělecká dovednost; řemeslná dovednost, řemeslo; věda; umělecké dílo, umělecká práce“ (*ars vivendi*, „umění [dobře] žít“, *ars moriendi*, „umění [dobře] umírat“), ale i „úskok, úklad, pletichy“ (*fraudes miras per artes oriebantur*, „podvody podivnými pletichami zase vznikaly“) nebo v plurálu „vlastnosti, prostředky, způsob jednání“ (*artibus bonis malisque mixtus*, „měl v sobě smíšeny vlastnosti dobré i špatné“). ARTIS je značkou české firmy, která od poloviny 20. století vyrábí sportovní vybavení (rakety, lyže, hokejky…). Tato raketa, užitá jako *ready made*, údajně provázela první tenisové krůčky Mistra Tenisologie a později, co jasnozřivá Pýthia, mu pomáhala v „umění nalézat, co je slušné a spravedlivé“ *(ars aequi et boni)*.

Asklépiova raketa

Má-li tenista utkvělou představu,
že jeho koleno artrózou je trýzněno,
nemusí hledat v artrooperaci nápravu;
účinnější řešení bylo už vynalezeno.

Je to všeléčivá tenisová raketa Asklépiova,
neinvazivní, na kurtu působící léčebný prostředek,
díky němuž každá kolenní struktura chová se jako nová,
při i po tenisování je mladistvě hybná; nikdo pak nebelhá jak dědek.

„Velký bič a malý dvůr,“
tak i naše lidová moudrost praví,
„získáš pak zdraví celé, nejen půl!“

V návaznosti doporučuje se zavést ještě dnes,
aby hbité počínání pacienta na kurtu střežil pes,
ovšem žádný domácí ratlíček, ale velký honicí PES.

Zůstane-li přesto pacientova noha líná, latinsky pes,
a nezareaguje-li ani na povzbudivé „Los!, Los!!, Los!!!“,
bude poslán do Hádovy říše, kde se o něho postará Kerberos

Vysvětlivky
Asklépios, v řecké mytologii původně thessalský hérós zdraví; od konce 5. století př. n. l. se stal uctívaným božstvem. V mýtu je líčen jako syn mocného boha Apollóna, který ho dal na výchovu moudrému Kentauru Cheirónovi; a ten Asklépia naučil lékařskému umění. Asklépiovi synové Machaón a Podaleirios byli slavní lékaři Achajů před Trójou. Jeho dcerou byla bohyně zdraví Hygieia. Když Asklépios křísil i mrtvé, zabil ho, aby mu „nepřerostl přes hlavu“, nejvyšší bůh Zeus bleskem. Záhy začala vznikat takzvaná Asklépia (Asklépiovy svatyně) s léčebným lázeňským zařízením. Léčilo se zde inkubací, to znamená ve spánku. Pacient vykoupaný v chrámové vodě, se odebral s obětinami do chrámu, kde byli chováni hadi zasvěcení Asklépiovi, ulehl na podlahu a vyčkával příchod boha; ten se mu zjevil ve spánku a dal mu svou radu nebo na něm provedl léčebný zákrok. Uzdravení pacienti zavěšovali z vděčnosti v chrámě destičky s popisem choroby a jejího vyléčení nebo plastickou reprodukci uzdraveného orgánu. Asklépios se stal také ochranným božstvem lékařů. Byl zobrazován jako vousatý muž, opírající se o hůl ovinutou hadem (odtud symbol/znak lékařského stavu); společnost mu dělá věrný *pes*. Současný český ministr zdravotnictví je sice bezvousý, ale zato ho systematicky provází protiepidemický *PES*, který se píše verzálkami kvůli jeho velkým schopnostem a pravomocem.
Asklépiova hůl (podle Asklépia; latinsky *Aesculāpius*), znak lékařů a farmaceutů; též *Aeskulapova hůl*.

Asklépiova raketa, tenisová raketa, jež byla využívána pro starou metodu léčby neduhů pohybové soustavy tenisem (v řecké antice pod názvem *trigōnos*, v Římě *trigon*). Těm, kdo si stěžovali na bolesti v kloubech, byla přidělena zvláštní raketa – tzv. Asklépiova, s níž museli hrát tenis až do naprostého umdlení. Když se už nemohli ani pohnout, přestali bolest v kloubech vnímat (a vůbec si přestali na jakoukoliv bolest stěžovat). Léčivá moc Asklépiovy rakety byla dnešními ortopedy znovuobjevena (objev je přičítán tenisujícímu ortopedovi MUDr. Janu Konečnému, Ph.D., z I. chirurgické kliniky Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, jemuž jej údajně vnukla sama svatá Anna Samodruhá v tamější jí zasvěcené kapli). V zatímních teoretických úvahách o zavádění Asklépiovy rakety do léčby pohybového ústrojí se soudí, že přinese slibné pokroky. Poprvé byla nová léčba prakticky ověřena 10. prosince 2020 na pacientovi JM, který byl převezen nikoli na operační sál, nýbrž do nové supermoderní haly Tenisového oddílu T.J. Komín, z.s. Lékařská zpráva doporučující artroskopickou operaci byla tedy pouhý krycí manévr k ukonejšení hypochondrického pacienta, který se domníval, že si po operaci v blahověstném klidu bude lebedit v nadstandardním pokoji.
Kerberos, v řecké mytologii pes hlídající podsvětí; syn stohlavého obra Tyfóna a položeny-polohada Echidny. Kerberos měl tři hlavy, hady ovinuté kolem šíje a ocas končící dračí hlavou. Byl bdělým strážcem podsvětní Hádovy říše; pouze jediný Héraklés vyvedl Kerbera na světlo dne, když ho z příkazu krále Eurysthea přivedl do Mykén.
los (z němčiny), 1. do toho!, (hovorově) jedem!; 2. zbaven, zproštěn – například *eine Krankheit los sein*, „zbavit se nemoci".
pes (z latinského *pes*, genitiv *pedis*), 1. noha – například i pede fausto, „vykroč šťastnou nohou; jdi provázen štěstím" (Horatius); 2. stopa (= 29,6 cm); 3. stopa v metrice, takt, rytmus – například *aequo pede pulsare*, „stejnou nohou tepat, stejně klepat" (Horatius).
pes domácí *(Canis lupus f. familiaris)*, zdomácnělá forma vlka obecného *(Canis lupus)*. Vlk jako šelma vyhledával skládky odpadu pravěkých lovců, dostával se tím do blízkého kontaktu, který se v případě štěňat za pomoci jejich silně vyvinutého sociálního vnímání mohl vyvíjet v postupné ochočování. Současná zkoumání označují za oblast domestikace Asii v době před 15 000 lety, odkud se psi rozšířili i do Severní Ameriky. Bylo vyčleněno 14 nejstarších plemen psů, jejichž původ je převážně čínský (čau-čau, šarpej, akita-inu atd.). Ani dnes nechybějí názory, že k domestikaci vlka došlo několikrát v různých geografických oblastech; nejstarší konkrétní nálezy domácího psa jsou z doby kolem roku 10 000 př. n. l. a pokrývají velkou oblast od Turecka po Severní Ameriku. Publikace z dubna 2009 založená na studiu mtDNA (mitochondriová deoxyribonukleová kyselina) naznačuje, že pes domácí vznikl na území jižní Číny před 5 400–16 300 lety. Domestikaci uskutečnili usedlí lovci-sběrači nebo první zemědělci.
PES (zkratka), Protiepidemický systém České republiky; systém vytvořený Ministerstvem zdravotnictví České republiky v listopadu 2020, který slouží k zavádění a rozvolňování opatření během pandemie covidu-19.

Alois Mikulka, *Asklépiova raketa*, 2020, tenisová raketa (ready made), kresba tužkou, akryl, antuka z tenisového Asklépia v Brně-Komíně (v hlavě rakety), ventilátor turbomolekulárního simulátoru venkovního prostředí v uzavřené tenisové hale (ready made; otočný soklík), 75x26,5x15 cm.

Na averzu AM zachytil příchod někdejšího „lva kurtů", dobíhajícího kdysi od zadní lajny i kraťasy umístěné těsně za síť, do Asklépia v Brně-Komíně pro neinvazivní léčbu neduhů pohybové soustavy tenistů, ale i volejbalistů, basketbalistů nebo házenkářů. Vidíme, že musel kvůli artrotickým kolenům použít dokonce dvě Asklépiovy hole; jde nikoli o původní starověké provedení z olivového dřeva z ostrova Naxu, ale o moderní odpružené trekingové hole s nastavitelnou délkou. Na reverzu je tenista zachycen po terapii. Vítězným gestem „jsem zas TITÁN" sděluje, že je opět ve formě, znovu bez problémů dobíhá i ty nejkratší kraťasy. Jako výraz díkůvzdání za úspěšné vyléčení nechal pod střechou komínského asklépia zavěsit repliku Asklépiovy rakety ze zlatého plechu. Sofistikovaný objekt umístil Mistr na otočný stojánek pocházející z vyřazeného zařízení tenisové haly.

Asterixův odkaz

Postava se vyznačuje arachnodaktylií,
nejspíše jde o Marfanův syndrom,
neb nese řadu dalších typických anomálií.

Slavnou raketu mu sám Asterix věnoval,
poté co v cílové rovince porazil Coronavira.
Podívejte, jak ji churavý tenista zrasoval!

Snaží se „kvadraturně“ zakrýt svůj přečin znesvěcující.
Neúspěšně. Devastace rakety je zjevná, ba do očí bijící.
Prozraďme nešťastníkovi: pozitivní na jeho nemoci je,
že se díky ruptuře aorty „bleskového konce naděje“,
třeba při smeči na kříži, nebo když zahraje míč z voleje.

Vysvětlivky
arachnodaktylie (z řeckého *arachné*, „pavouk“, *daktylos*, „prst“), protáhlé končetiny se štíhlými „pavoučími“ prsty na rukou i na nohou, jeden z typických symptomů Marfanova syndromu.
asteriskos (z řeckého *asteriskos*, „hvězdice“), (v byzantské liturgii) oltářní předmět (s hvězdou uprostřed symbolizující Betlémskou hvězdu) k zakrytí hostie.
Asterix (též *Asterixova dobrodružství*, ve francouzském originále *Astérix* nebo *Astérix le Gaulois*), francouzská komiksová série, jejímiž původními autory jsou scenárista René Goscinny (1926–1977) a kreslíř Albert Uderzo (1927–2020); po smrti Goscinnyho se Uderzo stal i scenáristou tohoto komiksu. Asterix, příslušník keltského (galského) etnika, žije kolem roku 50 př. n. l. ve smyšlené vesničce Armorica v severozápadní Galii. Jeho přítelem je Obelix, který vyniká nezměrnou silou. Získal ji už jako malé dítě, když spadl do kotle se zázračným nápojem, připraveným druidem Panoramixem. Tato vesnice je jediná, kterou si dosud nepodmanil Julius Caesar se svými legiemi, neboť její obyvatelé dočasně získávají nadlidskou sílu pitím kouzelného lektvaru, který jim připravuje Panoramix. Většina příběhů se točí okolo snahy Římanů o dobytí vesničky, jejíž galské obyvatele se snaží různými způsoby přechytračit. Takové pokusy však zmaří Asterix a Obelix. V sedmatřicátém příběhu nazvaném *Asterix v Itálii* (*Astérix et la Transitalique*, 2017) se Asterix vypraví dokonce do samotné Itálie, aby se ve vozatajském dostihu utkal s neporazitelným římským šampionem, který se jmenuje *Coronavirus* (sic!; kolem roku 50 př. n. l., respektive 2017 n. l.) a pyšní se zlatou maskou/rouškou. Asterix v cílové rovince ztrácí a zdá se, že ve věčném soupeření s Římany tentokrát neuspěje. Coronavirus však na poslední chvíli vlétne do výmolu a Asterix slaví vítězství. Od roku 1959 vzniklo celkem osmatřicet komiksových alb o Asterixovi, přeložena byla do mnoha jazyků, včetně latiny a starověké řečtiny. V překladu do němčiny dostal v „italském příběhu“ *Coronavirus* jméno *Caligarius* (proč asi?) https://de.wikipedia.org/wiki/Coronavirus_(Comicfigur)#Handlung. Ale jak už to u Němců bývá zvykem, upadají z jednoho extrému do druhého, respektive z bláta do louže a zase zpátky. Coronavirus indikuje zhoubný virus, ale Caligarius zase připomene římského císaře Gaia Caesara Augusta Germanica (vládl 37–41), známého pod přízviskem Caligula („[vojenská] botička“), které dostal jako malý chlapec během vojenských tažení svého otce Germanika. Za jeho vlády došlo k těžkým excesům: vyhlásil drakonické proskripce, které postihly tisíce Římanů, svého oblíbeného koně Incitata jmenoval senátorem aj. Údajně uvažoval i o jeho ustavení do funkce konzula, ale to nestihl uskutečnit, protože se stal ve čtvrtém roce své vlády obětí spiknutí, zorganizovaného důstojníky pretoriánské gardy, některými senátory a členy císařského dvora.
Marfanův syndrom, dědičné onemocnění postihující pojivovou tkáň, oko a kardiovaskulární systém.

Zdeněk Macháček, *Asteriskos aneb kvadratura rakety*, 2010/2020, tenisová raketa Asterix (ready made), polychromovaný topol (raketa), postava (jasan ztepilý), smrkové dřevo (soklík), 65x30x13 cm.

Sochař se inspiroval „kvadraturou kruhu“, jedním ze tří nejproslulejších antických konstrukčních problémů (zbylé dva jsou duplikace krychle a trisekce úhlu), které odolávaly všem pokusům o jejich řešení; teprve v 19. století bylo dokázáno, že jsou neřešitelné. Mistr ZM však dokázal vyřešit další konstrukční problém – kvadraturu rakety s asteriskem v podobě spidermana, který se svým pavoučím tělem marně snaží zakrýt svůj tenisový propad; naopak tímto svým neumětelstvím celý odstrašující případ svého chování osvítil jak Betlémská hvězda. Koláží na držadle rakety, která hyperrealisticky zpodobuje plod maliníku obecného *(Rubus idaeus)*, nenechává autor nikoho na pochybách, o koho se jedná.

Dědí se jako autozomálně dominantní a vyskytuje se s četností 1/20 000. Postižení jedinci se, mimo jiné příznaky, vyznačují štíhlou postavou, gracilními kostmi, protáhlými končetinami se štíhlými „pavoučími“ prsty na rukou i na nohou – arachnodaktylií. Postižení je podmíněno mutacemi v genu pro fibrilin *(FBN1)* umístěném na dlouhém rameni chromozomu 15. Hlavní příčinou úmrtí pacientů s tímto syndromem je ruptura aorty, což přímo souvisí s defekty fibrilinu, který slouží jako substrát pro elastin v aortě. Předpokládá se, že touto nemocí trpěl například egyptský král-reformátor Achnaton (vládl v letech 1372–1354 př. n. l.) nebo americký prezident Abraham Lincoln (1809–1865).

Australian Open pod rentgenem

Pronikavý rentgenový vhled Olšanové Ivany
ukazuje Australian Open otevřené už i pro klokany.

Když se ze zadní lajny u sítě ocitnou jedním mohutným odskokem,
soupeře odtud zdrtí kraťasy či bleskurychlým útokem.

Díky vaku nemají jako sběrači míčků konkurenci –
samé výhody, jen ještě zbývá sáhnout po skalpelu
a pod rentgenem odstranit pár iritujících diferencí.

Vysvětlivky
rentgenový styl, zobrazení představující unikátní pojetí reality s podrobnou a hlubokou znalostí znázorňovaného objektu, které kromě vnějších obrysů postavy zachycuje také vnitřní orgány a kostru. Toto pojetí užívají Australci, původní praobyvatelé Austrálie a jejich dnešní potomci, kteří žijí v celkovém počtu kolem půl milionu převážně ve vnitrozemí střední a severní Austrálie a na ostrovech v Torresově úžině. Jen asi třetina Australců žije dosud původním způsobem života lovců a sběračů na úrovni mladého paleolitu a mezolitu. Australci vytvořili bohaté umění, zejména slovesné a malířské.

Ivana Olšanová, *Australian Open*, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, překližka (raketa), smrkové dřevo (soklík), 78x26,5x9,5 cm.

Babolatopábení

Longinovic Gabrielka
je tenisologická pábitelka
hodná Hrabalova věčného odkazu,
neb tenisové dění převedla do fantazijního obrazu.

Hleďme, co všechno vymalovala
do babolatky od Luboše Železného a Rafaela Nadala:
challengery, grandslamy na okruhu ATP i WTA,
mužskou dvouhru, ženskou dvouhru,
mužskou čtyřhru, ženskou čtyřhru,
dokonce i smíšenou čtyřhru,
přitom vidno, že každý z aktérů myslí na výhru.

Kde se vzaly ty křusky? Bdím, nebo je to vidina?
Proč pábitelčiny nožičky nezdobí roztomilé střevíčky?
Protože tyto botky jsou něco extra: Dárek od pábitele Pepina.

Vysvětlivky
babolatopábení, pábení specializované pro oblast tenisologie; novotvar v návaznosti na hrabalovské pábitelství vytvořila Gabriela Longinová-Sedláčková.
Hrabal, Bohumil (28. 3. 1914, Brno – 3. 2. 1997, Praha), nejoriginálnější český prozaik poválečného období, ovlivněný haškovskou humoristickou tradicí a surrealistickým konceptem světa. Zaujal vypravěčskými mystifikacemi („pábitelstvím“) a vynalézavými apoteózami každodennosti (*Perlička na dně*, 1963, *Pábitelé*, 1964, *Taneční hodiny pro starší a pokročilé*, 1964, *Ostře sledované vlaky*, 1965). Jeho prózy v sedmdesátých a osmdesátých letech vycházely současně v českých oficiálních i exulantských nakladatelstvích a rovněž v domácích samizdatových edicích (*Příliš hlučná samota*, Edice Expedice 1977). Vrcholem jeho díla je román *Obsluhoval jsem anglického krále* (Edice Petlice1974). Bohumil Hrabal rád zajížděl do Kolína nad Labem, do hospody U Vodvárků / zřejmě tu zanechal zdejším rodákům a rodačkám, mezi něž patří i Gabriela, pábitelských genů slušnou várku.
pábitel, kdo si rád domýšlí realitu, zkresluje ji, a hledá tak krásu ve všednostech a nejzákladnějších projevech a věcech lidského života. Slovo „pábitel“ je výtvorem Bohumila Hrabala.
Pepin, jedna z hlavních „pábitelských postav“ románu *Postřižiny* (1974) a dalších próz Bohumila Hrabala.

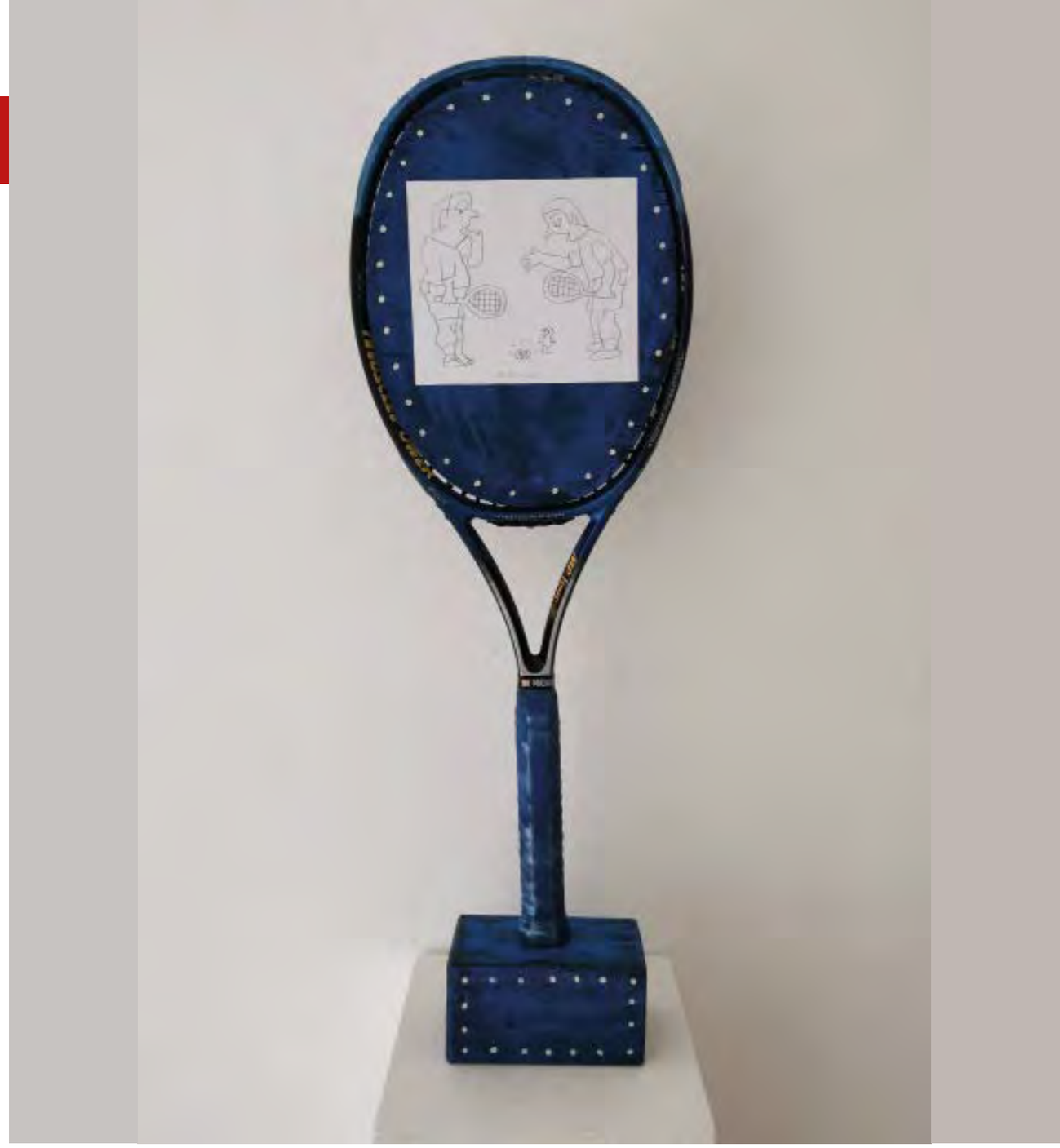
Gabriela Longinová-Sedláčková, *Babolatopábení*, 2020, černo-bílo-stříbrno-červená raketa Babolat, dar starokolínského starosty-tenisty Luboše Železného, který sám kdysi na Roland Garros vymámil od Rafaela Nadala (ready made), černobílá ruční kresba, PVC deska a zmenšenina míčku (averz), táž kresba (dynamizovaná probarvením přizpůsobeným barvě rakety) reprodukovaná na vinylovou samolepicí folii aplikovanou na PVC desku (reverz), černá sportovní obuv č. 36 (ready made), bílý plast (soklík), 79x26x37 cm.

Bělořit

Mistr Mikulka svým uměleckým vhledem odhalil to,
co nám, běžným smrtelníkům, zůstává skryto:
Z lůna míčku značky Wilson rodí se pták,
jenže všechno je tak trochu naopak.

Tenisté čekají žlutého kanára,
však smyslům nemohou uvěřit,
když poté co opeřenec slupku míčku rozpárá,
na svět zvesela vykoukne imitátor bělořit.

Vysvětlivky
bělořit šedý *(Oenanthe oenanthe)*, tažný pták z řádu pěvců (velký jako vrabec); u nás silně ohrožený druh. Hnízdí v dutinách mezi kameny, v pískových nebo hlinitých stěnách apod. Vábení je opakované „jiv“ nebo „jiv-tek“, zpěv je dlouhý, proměnlivý, s mnoha variacemi, často přednášený i za letu; mnohdy napodobuje i zpěv jiných ptáků.
kanár, (v tenisu, slangově) sada prohraná bez zisku jediné hry (6:0).

Alois Mikulka, *Bělořit aneb zrození tenisového kanára*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (13x15,3 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 78x26,5x8,5 cm.

Black & White

Výhra v roli černého koně vynese tě na whitelist,
zatímco být bílým koněm žádná výhra není.
To jenom přes brýle mámení neprohlédneš lest,
skončíš na blacklistu, jsi zralý na arest.
Rivalita černobílá škrtí a svírá.
Jak černou vybílit, bílou začernit,
s tím si poradíme,
škrtičů „achromatiků“ se však nezbavíme,
dokud je oba nepohřbíme.

Vysvětlivky
achromatický (z řeckého *a-* označujícího zápor a *chroma*, „barva“), bezbarvý, nebarvící se.
Bílý kůň (anglicky *White horse*), (argot) osoba nastrčená k provádění trestné činnosti, aby zakryla skutečného pachatele nebo osobu, která má z tohoto jednání prospěch. Po odhalení Bílý kůň zpravidla figuruje jako pachatel i poškozený. K roli „bílých koní“ bývají mnozí donuceni vydíráním nebo se jedná o mladistvé, naivní nebo retardované jedince, kteří ani netuší, že se dopouštějí trestné činnosti. Někdy bývají „bílí koně“ svými „patrony“ zlikvidováni kvůli riziku prozrazení, zametání stop apod.
black-list, též **blacklist** (z angličtiny), 1. černá listina (diskriminovaných, podezřelých apod.); dát na černou listinu; od poloviny 15. století britské úřady vydávaly seznam nežádoucích osob či přestupníků někdy jako knihu v černé vazbě (*black book*); 2. (informatika) označení seznamu, který obsahuje něco škodlivého, zakázaného apod. (například seznam IP adres [„internetový protokol“ – číslo, které identifikuje síťové rozhraní v počítačové síti]) serverů, z nichž není vhodné přijímat e-maily, protože rozesílají spamy; seznam uživatelů, od nichž nemá být přijímána korespondence apod. Přestože toto spojení nevzniklo na základě rasového stereotypu, podle některých kritiků a kritiček může podvědomě vyvolávat dojem, že „černý“ = zlý, špatný, zatímco „bílý“ znamená pravý opak. Přední světové společnosti působící v oblasti IT (Google, Android) doporučují přechod na „rasově neutrální“ názvy *blocklist/allowlist* (seznam blokovaných/povolených entit).
Černý kůň (anglicky *Dark horse*), označení málo známého subjektu (osoby nebo zvířete), který není v určité události (ve sportovních soutěžích, ve volbách apod.) považován za favorita, má však předpoklady k tomu, aby za určitých příznivých okolností vynikl a zvítězil, díky čemuž se dostane na výsluní. Výraz pochází z prostředí koňských dostihů a jako první jej v tomto významu použil britský státník a spisovatel Benjamin Disraeli v románu *The Young Duke* (1831).
white-list, též **whitelist** [wait list] (z angličtiny), bílá listina (dobře zapsaných osob, nezávadných, ověřených uměleckých děl z hlediska pravosti apod.). Ve vypjaté atmosféře debat o rasismu, inkluzivitě a hnutí Black Lives Matter by tento (původně neutrální technický) termín měl nahradit některý z údajně méně kontroverzních výrazů typu *safelist, unblockedlist, pluslist, go-list, permit list etc., etc. (ad nauseam)*.

Mistr Tenisologie, *Bílá v černé hlavě – Cenzurou vybíleno (White in Black Head – Whitewashed by Censorship)*, 2020, líc, černá tenisová raketa (ready made), bílý a černý lak, překližka (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 79,5x27x18 cm; *Černá v černé hlavě – Cenzurou začerněno (Black in Black Head – Blacked Out by Censorship)*, rub, 2020, černá tenisová raketa (ready made), černý a bílý lak, překližka (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 79,5x27x18 cm.

Mistr Tenisologie, inspirován slavným obrazem *Černý čtverec na bílém pozadí* (1912 / 1915, olej, plátno, 79x79 cm) ruského malíře, teoretika umění a průkopníka geometrického abstrakního umění Kazimira Maleviče (1879–1935), užil pro svou kompozici *ready made* – černou tenisovou raketu bez výpletu, kterou dotvořil *originálními bílými a černými aplikacemi* – v hlavě rakety a soklíkem. Přiznaná inspirace originalitu tohoto kardinálního artefaktu postmoderního výtvarného umění nesnižuje. Skromný autor ji ostatně „přiznává“ i vertikálním rozměrem svého díla, který odpovídá Malevičovu obrazu. Čtenář, který zhlédl Malevičův obraz v moskevské Treťjakovské státní galerii, zaznamenal, jak do černého čtverce nezadržitelně proniká příroda v podobě drobných krakelur (přírodní dění si zřejmě geometrické principy líbit nenechá). Mistr Tenisologie se i v tomto bodě odkazuje na Maleviče, také jeho stará raketa je poznamenána krakelurami. Ale sofistikovaným užitím nezvyklého zaobleného obdélníku namísto triviálního otřepaného čtverce v hlavě rakety vlastně Maleviče překonává.

Bílá v černé, Černá v bílé v Mistrově díle –
syntetizuje Malevičovy nejsmělejší cíle…
Jedna bývá silnější než druhá,
pokud je ale rám prázdný a průměrná píle,
projeví se nutně jejich slabost v plné síle.

Mistr Tenisologie zde staví tvůrčí aspekt freudovského světa nevědomí a konkrétní iracionality do přímé opozice vůči světu jednostranně racionálnímu, navyklému a konvenčnímu. V jeho umělecké tvorbě vystupuje jakási nevypočitatelnost a seismická aktivita, která mu umožňuje uniknout z kontrolovaného prostoru. Tenis už pro něho není jen „bílým sportem“ pro elitu, ale hrou, kterou může pěstovat každý na široké škále od bílé po černou, tedy černí, bílí i jinak barevní, až všechny barvy světa a lidství splynou v jednu globalizovanou entitu… Mistr Tenisologie tímto poselstvím následuje i starou podnětnou myšlenku souborného uměleckého díla *(Gesamtkunstwerk)*.

Borg/McEnroe

Co švédská šovinistická filmografie zamlčela,
to česká aktivistická výtvarnice GLS nesmlčela…

Úspěšná aktivistka se teď prý začala zabývat
nestoudným švédským lupem pražských uměleckých sbírek
a usiluje o jejich návrat do českých zemí – na Pražský hrad!

Vysvětlivky
Borg/McEnroe (ve švédském originále pod názvem *Borg*, uváděno také jako *Borg vs. McEnroe* či *Borg McEnroe*), vícejazyčný (švédsko-dánsko-finský) koprodukční film, který v roce 2017 natočil dánský režisér Janus Metz Pedersen. Film je zaměřen na úchvatný pětisetový finálový zápas ve Wimbledonu 1980, v němž švédský tenista Björn Borg (1956) porazil Američana Johna McEnroa (1959) (1:6, 7:5, 6:3, 6:7, 8:6) a získal po páté za sebou titul wimbledonského šampiona. V následujícím roce se finále opakovalo ve stejném složení, ale s opačným výsledkem (6:4, 6:7, 6:7, 4:6), to však tento nacionalisticky zaměřený film zamlčel. Ve Spojených státech amerických vzniklo hnutí *Down with Björn Borg*, zkratka *DwBB* („Pryč s Björnem Borgem"), které usiluje o stažení filmu z distribuce a o výmaz BB z tenisové historie. Hnutí má pobočku v zemích po celém světě, v České republice jí předsedá výtvarnice Gabriela Longinová-Sedláčková (1969).
Švédská loupež uměleckých děl v Praze (Pražská loupež umění), uloupení několika tisíc cenností – obrazů (Bosche, Dürera, Leonarda da Vinciho, Rafaela, Rubense, Tiziana a řady dalších světových velikánů), soch, šperků, vědeckých přístrojů, knih a jiných artefaktů švédskými vojsky na konci třicetileté války (1648) z Pražského hradu (proslulá umělecká sbírka císaře Rudolfa II.) a z některých hradčanských a malostranských paláců. Dnes jsou tyto předměty rozptýleny ve stockholmských muzeích. Gabriela Longinová-Sedláčková založila v červenci 2020 občanské sdružení „Já to tam vrátím", usilující o vrácení uloupených věcí ze Švédského království do České republiky.

Gabriela Longinová-Sedláčková, *Zlatý/Stříbrný a naopak*, 2020, raketa s vlastnoručním podpisem Johna McEnroa, jím samým věnovaná výtvarnici GLS (ready made), zlatý a stříbrný plech s korektním uvedením výsledků wimbledonských finále v roce 1980 a 1981 (v hlavě rakety), ocel, měď, nerez (soklík), 73x23x15 cm.

Tuto juniorskou raketu GLS dostala od Johna McEnroa, když jako jedenáctiletá nadějná tenistka se svým otcem Gabrielem Longinem, významným mezinárodním tenisovým funkcionářem, sledovala McEnroovo vítězné wimbledonské finále v roce 1981. Zůstala neprovdána, neb John se stal Gabrieliným celoživotním nesubstituovatelným idolem; její dům je malým, či spíše velkým „McEnroovským muzeem".

Covid 19

Covid 19 na laboratorních snímcích,
toť pohledný objekt pro koláže,
zmutovaný různobarevný tenisový míček,
k jehož kódu bohužel nenalezen klíček.

Koronavirus se však zběsile množí,
tenisová raketa ho zachytit nedokáže.
Vetřelec lstivý se tak dokonale maskuje,
že člověk bez antimasky nákazu riskuje.

Virus znásobil hustotu hrotů,
vynalézá nové a nové kamufláže,
přesto neztrácejme v nalezení klíče víru,
který zamkne hubu zlolajnému viru.

Vysvětlivky
koronavirus (latinsky *Coronavirus*; název odvozen od charakteristického uspořádání povrchových struktur lipidového obalu ve tvaru sluneční koróny), označení pro čtyři rody virů obsažených v podčeledi *Orthocoronavirinae* (obalené jednovláknové RNA viry s pozitivní polaritou). Dosahují velikosti kolem 120 nanometrů, jejich genom obsahuje 30 tisíc bází, což je nejvíce mezi známými RNA viry s nesegmentovaným genomem. Způsobují běžná onemocnění (nachlazení), ale i závažnější choroby (virózy) zvířat a lidí. V prvních měsících roku 2020 se celosvětově šíří epidemie respirační choroby COVID-19. Původcem je nový typ betakoronaviru – SARS-CoV-2, patřící do stejného druhu jako SARS-CoV.

Miroslav Štěpánek, *Covid 19*, 2020, tenisová raketa (ready made), modely covidu 19 (v hlavě rakety), ocel, měď, nerez (soklík), 70x26,5x10 cm.

Crossminton aneb Kříženec

„Koncem dvacátého století konal se summit tří raket –
Badmintonové, Tenisové a Squashové. Navigovány badmintonem,
uklouzly rakety pod bontonem, a tak z jejich hříchu vzešel roztomilý Crossminton.
Novorozence přikurtovaly do Kurtovy Kolíbky a popřály mu celosvětový vzlet,“
sdělila svědkyně tohoto aktu – profesionální rejstříkařka Claire Minton.
„Všechny tři rakety byly ovšem lesby, a kdo byl záhadným otcem, taky vím,
ale jako profesionálka to nikomu, ani vám, nepovím.“

Vysvětlivky
badminton (z anglického *badminton* téhož významu, a to podle místního jména *Badminton*), 1. hra podobná tenisu, provozovaná s opeřeným míčkem odráženým lehčí raketou. Badminton vznikl zhruba ve stejné době jako moderní tenis. Výklad o jeho původu má několik verzí. Podle jedné z nich vévoda z Beaufortu na své sídlo v Badmintonu v jižní Anglii v roce 1873 při návratu z obchodní návštěvy západoindického města Púna/Puné dovezl kompletní vybavení na tamní populární hru „púna“ (anglicky *poona*), kterou upravil a podle svého panství přejmenoval. Púnu v Indii vymysleli britští vojáci a hrou s „péřákem“ si krátili „dlouhou chvíli“, když zrovna neválčili. Majitelé panství Badminton dávají přednost tvrzení, že děti již v 60. letech 19. století hrály v Badminton House hru *battledore & shuttlecock* a z ní se postupně vyvinul badminton. Pochopitelně očekávají větší zisk od dychtivých turistů, kteří do Badminton House jako „kolíbky“ badmintonu zavítají na prohlídku či na drink téhož názvu; 2. osvěžující nápoj (z červeného vína, sodovky a cukru; existuje řada dalších receptur).
crossminton (anglický novotvar vzniklý ze slova *badminton* nahrazením *bad* slovem *cross*, „křížení“; dříve užíván termín *speed badminton* nebo *speedminton*, „rychlý badminton“), sportovní hra kombinující prvky z badmintonu, squashe a tenisu. Hraje se na kurtech s rozmanitým povrchem (antuka, tráva, písek aj.) tvořených dvěma čtverci 5,5x5,5 m vzdálenými od sebe 12,8 m. Hra se podobá badmintonu, ale těžší opeřený míček i raketa, která je odvozená od tenisové, hru výrazně zrychlují. Crossminton vznikl koncem 20. století v Německu (za jeho vynálezce je označován Bill Brandes). Od roku 2011, kdy byla založena mezinárodní asociace ICO (International Crossminton Organization), se crossminton celosvětově rozšířil a jsou pořádány turnaje a sestavovány žebříčky obdobné tenisovým. V České republice se crossminton rozvíjí zhruba od roku 2010 a slaví úspěchy i na mezinárodním poli.
Minton, Claire, jedna z postav vědecko-fantastického románu *Cat's Cradle* (1963, česky *Kolíbka*, 1976) Kurta Vonneguta Jr. „Prohlásila, že opatřit vlastní knihu rejstříkem může napadnout jen toho nejamatérštějšího autora. (…) O něco později jsem se potkal s velvyslancem Mintonem v uličce letadla, z doslechu jeho manželky, a on mi dal najevo, jak je pro něho důležité, abych ocenil, co jeho paní dokáže vyčíst z rejstříků. ‚Víte proč si Castle nikdy tu dívku nevezme, třebaže ji miluje, třebaže ona miluje jeho, třebaže spolu vyrůstali?‘ zašeptal mi. ‚Ne, pane, nevím.‘ ‚Protože je homosexuál,‘ zašeptal Minton. ‚Tohle má žena taky pozná z rejstříku.‘“ Román Vonneguta proslavil a přispěl autorovi k udělení magisterského titulu z antropologie na University of Chicago. *Kolíbka* se mi dostala do ruky v roce 1964, kdy jsem byl studentem druhého ročníku archeologie, pošilhávajícím, stejně jako KV, po antropologii. Kromě jiného mě ohromily schopnosti Claire Mintonové a staly se pak celoživotním mementem. Rád bych v této souvislosti učinil prohlášení: „Rejstříky ve všech mých knihách dělal někdo jiný!“
squash (z anglického *squash* téhož významu od slovesa *squash*, „nacpat se, rozmačkat, rozplácnout“), míčová sportovní hra (vzniklá původně ve Velké Británii a Spojených státech amerických) pro dva hráče; hraje se s malým gumovým míčkem a raketou podobnou badmintonové či crossmintonové; hra probíhá v uzavřené místnosti se čtyřmi hladkými stěnami, o něž se míček odráží.

Mistr Tenisologie, *Crossminton aneb Kříženec*, 2020, tenisová, squashová a badmintonová, raketa asistující při zrodu crossmintonové rakety uložené v kolébce (rakety i kolébka ready made), 69x58x27 cm.

Zrod crossmintonové rakety se v několika bodech podobá zrodu lidského novorozence. Má velkou hlavu, mozkové závity se teprve roztáčejí, dolní končetiny jsou takřka „zakrnělé“. Péče, která je raketce věnována, jistě povede k jejímu zdárnému vývoji. Vždyť si hoví v kolébce, v níž mezi druhým a třetím rokem svého života houpávala svou panenku Miluška (tak jí přezdíval tatínek) Valošková, dnes Milada Kollárová, manželka prof. MUDr. Antona Kollára, matka dvou synů a babička řady vnuků a vnuček.

Čistá hra

Je-li podávající tenista řazen mezi významná esa,
mívá v rukávu nejvyšší karty, na hru jde „od lesa“.
A je-li ten filuta domluven se samotnými nebesy,
získává hru čtyřmi po sobě jdoucími přesnými esy!

Malíř, poučený tenista, dobře ví, že se podávající musí přemístit,
nemá však rád triviální symetrii, proto se ji rozhodl obelstít.

Zlatý řez Tomáš Čermák doslova nenávidí, prý krása, ušklíbne se,
a jako frankofil hamletovsky dodává: „Laisser, laisser, laisser!“

Vysvětlivky
čistá hra, (tenis) game, ve kterém soupeř nezíská ani jeden fiftýn.
eso (ze středohornoněmeckého *esse*, „jednička na hrací kostce“ [stejný význam mělo i staročeské *es, eš*], a to přes francouzštinu z latinského *as, assis*, „čtverhranná mince nejnižší hodnoty), 1. nejvyšší karta ve hře; 2. (hovorově expresivně) vynikající jedinec; nejdůležitější věc; 3. (hudební slang) násadec u fagotu ve tvaru S, na který se nasazuje třtinový strojek; 4. (sportovní slang) zisk bodu přímo z podání v tenisu nebo v odbíjené.
fiftýn (z anglického *fifteen*, „patnáct“), (v tenise) bod v gamu.
laisser [lese] (z francouzštiny), opustit, (za)nechat.
zlatý řez, poměr, který obdržíme, když rozdělíme úsečku na dvě nestejně velké části tak, aby poměr celé úsečky k delší části byl roven poměru delší a kratší části úsečky. Snadno lze vypočítat, že hodnota tohoto poměru je přibližně rovna číslu 1,618. Lidské oko hodnotí tvary užívající zlatého řezu jako krásné. Této vlastnosti umělci od starověku využívají v architektuře, malířství, sochařství a dnes například i ve fotografii. Důležité prvky obrazu jsou například často umisťovány právě do toho místa dělícího obraz na čtyři části, v němž odpovídající dvě horizontální a vertikální části jsou v poměru zlatého řezu.

Tomáš Čermák, *Čistá hra*, 2020, tenisová raketa (ready made), perokresba, kombinovaná technika, koláž, překližka (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 77x23x9 cm.

Malíř-tenista, který je zároveň frankofilem biologickým i sociálně kulturním užil pro své dílo, pochopitelně!, svoji raketu Rossignol s galským kohoutem, kterou za pomoci svého přítele malíře Michala Halvy ještě vyšperkoval francouzskými národními barvami – modrou, bílou a červenou.
Nedosti na tom: Fotografickou reprodukci svého díla pojal jako triptych připomínající triptych jím uctívaného a obdivovaného malíře Hieronyma Bosche *Zahrada pozemských rozkoší (Tisíciletá říše)*, 1503–1504, olej, dřevěná deska, 220x389 cm, Museo del Prado, Madrid, Španělsko), který se vyznačuje hloubkou imaginace a bezbřehou, téměř surrealistickou fantazií. Touto instalací nastavil TČ nemilosrdné alegorické zrcadlo svému životnímu (ne)příteli JM, jemuž ve své snové fantazii, překonávající snad i Bosche, nasázel sérii čtyř es. Tento výsledek v jásavém vivace oznamuje galský kohout, symbol nepřekonatelné potence, na střední části triptychu. Zřejmě aby nevznikly pochyby, na zadní straně triptychu čteme jeho latinský přípisek: *Gallus (Čermák) cantavit. / Gallina (Malina) cecinit*. Překlad: „Kohout (Čermák) zakokrhal. / Slepice (Malina) zakdákala.“ A ještě připojil vysvětlivku: **kdákání**, zvuky vydávané slepicí (obvykle při nebezpečí, po snesení vejce, je-li/není-li uspokojena kohoutem apod.).

Čuník aneb prasátko

Dětskou říkanku o prasátku, co běhalo na drátku
a povídalo pohádku,
překonává hradní bajka,
jak prasátko v Osvětimanech k štěstí přišlo,
když ho zachránili a udatný čin (ne)řádně posvětili.

Vyrobí-li tenista soupeři prasátko,
to je jiná písnička.
(Ne)upřímná omluva přijde zakrátko,
protože každý bod se počítá,
i za toho čuníka.

Vysvětlivky
prasátko (tenisový slang), označení situace, kdy se míček dotkne pásky sítě a dopadne do soupeřova pole; zpravidla získává jeho autor bod. Na místě je verbální nebo neverbální omluva „postiženému“, nejlépe obojí.

Miroslav Štěpánek, *Prasátko*, 2020, tenisová raketa (ready made), míček (ready made), nerez (páska sítě), ocel, měď, nerez (soklík), 70x29x10 cm.

Dalila

Čtyřiapadesátiletá protřelá „juniorka“
halí se do lila, inzeruje kadeřnictví,
mladík netuší, že je to postmoderní Dalila.

Zapinkali si, ani vína mu nenalila,
dobrovolně dal se ostříhat,
a tak ho mužné síly zbavila,
navrch mu ještě perka vylila!

Příště, hochu nerozvážný,
ať tě ostříhá anděl strážný!

Vysvětlivky
déjà vu [dežа vi] (z francouzštiny), 1. již viděné, již prožité; 2. (psychologie) klamný pocit, jako by člověk to, co ve skutečnosti vidí nebo prožívá poprvé, viděl nebo prožíval již dříve.
ostříhat, 1. stříháním zkrátit či odstranit, například vlasy, srst, nehty, plot apod.; 2. (zastaralé) chránit, ochránit (například ostříhat před nebezpečím, ostříhat od hříchu).
Samson a Dalila, starozákonní příběhy, které jsou obsaženy v knize Soudců (kapitola 13–16). Podle nich Samson (hebrejsky *Šimšon*, zdrobnělina z hebrejského *šemeš*, „slunce, sluníčko“) pocházel z kmene Dan a jeho rodiče jej zasvětili Hospodinu ještě před narozením jako nazíra. Bojoval proti Filištínům čili Pelištejcům a vynikal mimořádnou silou, která souvisela s jeho dlouhými vlasy, jež si podle zákonů zasvěcení nesměl ostříhat. Toto tajemství vymámila na Samsonovi jeho milenka Dalila (Delíla), která je prozradila Pelištejcům a ve spánku dala Samsonovi oholit hlavu, takže ztratil svou sílu. Pelištejci Samsona oslepili a uvěznili. V zajetí však Samsonovi vlasy opět narostly a jeho síla se vrátila, takže při slavnostní oběti pelištejskému bohu Dagánovi se mu podařilo strhnout budovu, pod jejímiž troskami zahynul spolu se shromážděnými Pelištejci. Vyprávění o Samsonovi má bájné rysy, jak již napovídá samotné jméno hrdiny a pohádkový motiv síly, skryté ve vlasech. Odráží však i historickou skutečnost, totiž boje mezi Pelištejci a izraelskými kmeny v 11. století př. n. l. na jihozápadě Palestiny. Je to i mytický příběh o ovládnutí muže. Domýšlivý, sebevědomý Samson vrší chybné kroky, až dovrší svou zkázu. Do pasti ho vlákala lstivá žena, do záhuby se ve skutečnosti zřítil pro vlastní vášnivou sexuální touhu, kterou nedokázal potlačit, takže přišel o rozum (= o vlasy na hlavě, kde by měl rozum sídlit), tedy i o svou mužnou sílu. Odvozování mužské síly od vlasů bylo v prvotních společnostech dosti rozšířené. V renesančním a pozdějším umění tento námět dokládá nadvládu ženy nad mužem. Symbolický význam vznešenosti přikládali vlasům například i merovejští králové Francie, proto se nestříhali. Sigmund Freud spojoval sny o vlasech se sexuální potencí a ostříhání ve snu vykládal jako impotenci. Ustřižení vlasů bývá metaforou pro kastraci, rozevřené nůžky zase pro ozubenou vaginu *(vagina dentata)*. Symbolika ozubené vaginy koresponduje s legendami o boji se zubatými, většinou dračími nestvůrami (například boj Herkula s lernskou hydrou). Strach z ženy pohlcující muže má obrovskou emocionální sílu, zvláště když je sdílen názor francouzského básníka Alfreda de Vignyho (1797–1863): „Víc nebo míň je každá žena Dalila.“
vylít perka, (úsloví) nečekané ukončení vztahu (milostného, pracovního apod.).

Mistr Tenisologie, *Dalila*, 2020, tenisová raketa (ready made), nůžky stále funkční (hlava rakety), pánská polobotka (soklík), 57,5x31,5x11,5 cm.

Nůžky představují neodmyslitelný Dalilin atribut. Polobotka, rozvázanými tkaničkami symbolizující „vylitá perka“, je relikvie, kterou MT uchovává jako připomínku na svou první lásku z tanečních, jeho vyvolenou však neopětovanou. (Tehdy netušil, co znamená „déjà“, proto ani nenahlédl do špičky boty, kde by spatřil „vu“.) Tato bolestná rána se dosud nezhojila. Mistr Tenisologie, zpravidla enigmaticky sofistikovaný a noblesně nepoučující, je v tomto podání prvoplánově přímočarý a školometsky nabádavý. Sigmund Freud by věděl proč.

Deifikace rakety

Raketa, jež zvítězila ve dvou grandslamech –
nechť je beatifikována.

Raketa, jež zvítězila ve čtyřech grandslamech –
nechť je kanonizována.

Raketa, jež zvítězila v ruce Federera a Nadala ve dvaceti grandslamech –
nechť je pozlacena, aureolou z míčků korunována a deifikována.

Vysvětlivky
aureola (z latinského *aureolous*, „zlatý, zlatem zdobený“), svatozář kolem hlavy nebo celé postavy (například Ježíše Krista, Panny Marie), též světelná prstencovitá koróna.
blahořečení (beatifikace), v římskokatolické církvi prohlášení nebo uznání za blahoslaveného (od roku 1634 vyhrazeno papeži); většinou tehdy, když daná osoba zahynula mučednickou smrtí nebo její ctnosti dosáhly hrdinského stupně. Jde o druhý stupeň kanonizačního procesu, po kterém může následovat svatořečení (kanonizace).
deifikace (z latinského *deus*, „bůh, božstvo“), prohlášení za božstvo, zbožnění.
kanonizace (z latinského *canōn*, „pravidlo, řád, církevní zákon“), 1. prohlášení (procedura), jíž se blahoslavený (blažený) zaznamenává do kánonu svatých a poté je v katolické církvi prohlášen za svatého (svatořečení). V raném středověku k tomu stačila úcta věřících, kterou potvrdilo rozhodnutí biskupa (do 13. století), potom tak činil papež. Později se kromě ctnostného života vyžadovaly od blahoslaveného dva a od budoucího svatého čtyři zázraky. Návrh na kanonizaci zkoumala zvláštní papežská kongregace; 2. v oblasti výzkumu starověkého Předního východu se tímto termínem označuje proces výběru a ustálení formy i obsahu tradovaných textů, k němuž došlo ve starověké Mezopotámii přibližně ve 12. století př. n. l., na sklonku panování kassitské dynastie. Během tohoto procesu byly texty jednoho druhu shromážděny a zapsány, případně přepracovány a opatřeny společným názvem, který byl obvykle dán zněním 1. řádky textu *(incipitem)*.

Miroslav Štěpánek, *Deifikace rakety*, pozlacená tenisová raketa (ready made), obehrané míčky a pásek zlatého plechu (aureola), nehraný míček TRETORN MICRO X (v krčku rakety), ocel, měď, nerez (soklík), 82x28x10 cm.

Celek a všechny součásti objektu Mistra Štěpánka skvěle zhmotňují skladbu věnovanou vítězným raketám. Nejednoznačně se jeví pouze smysl vítězného věčka Společnosti SportObchod.cz na míčku TRETORN MICRO X, který je takřka nezničitelný. Jde o afinitu umělce-tenisty k této solidní české firmě se sportovním zbožím nebo o skrytou propagaci společnosti, která sponzoruje jeho umělecké a sportovní aktivity?

Díra do vesmíru z Harusáku

Za doprovodu Bábinčina maršovského valčíku,
na mysli vzory géniů Jana Štursy a Vincence Makovského,
za necelé sedm a půl minuty zdolávám olympský vrchol Harusáku.
To vše se asi vklínilo během okamžiku do mého nápadu vrcholného,
hrnou se teď zbrusu nové skvělé ideje, prostě inspiraci mám „na háku“:

S ready made raketami
jsem odhodlán udělat do světa díru!
„Sine loco, sine anno, sine nomine, mon ami?“
„U Dia, milý Hercule Poirote, a nejen do světa, ale i do vesmíru!“

Vysvětlivky
Harusák, (hovorově) Harusův kopec, dnes součást sportovního Ski areálu v Novém Městě na Moravě. Z vrcholu v nadmořské výšce 734 metrů je pěkný výhled do malebné krajiny této části Českomoravské vrchoviny. Ta se stala rodištěm geniálních sochařů Jana Štursy a Vincence Makovského a dalších významných umělců a vědců či jejich působištěm a inspirací. V Maršovicích (dnes část Nového Města na Moravě), na maršovské rychtě, žila sourozenecká trojice Petr Křička (básník), Pavla Křičková (spisovatelka) a Jaroslav Křička (hudební skladatel), který zde složil svůj slavný *Bábinčin maršovský valčík* – https://www.youtube.com/watch?v=rsCe0e9J9Zk
Hercules (Héraklés), nejslavnější řecký hrdina, syn boha Dia a manželky mykénského krále Amfitryóna Alkmény. V době, kdy se měl narodit, vymámila žárlivá Héra z nic netušícího Dia slib, že chlapec, který toho dne přijde na svět, bude vládnout všem mužům. Již jako hošík v kolébce zardousil dva hady. Jako mladý muž vykonal v potupném područí krále Eurysthea dvanáct prací: 1. zahubil obrovského nemejského lva, 2. usmrtil lernskou hydru, 3. zahnal stymfalské ptáky, 4. chytil rychlou Artemidinu laň se zlatými parohy, 5. přinesl do Mykén živého erymanthského kance, 6. vyčistil chlév élidského krále Augeia (Augiášův chlév), 7. zkrotil zuřivého krétského býka, 8. přemohl Diomédovy koně, živící se lidským masem, 9. přihnal Eurystheovi Géryonova stáda (na zpáteční cestě navíc zahubil obra Káka, chrlícího oheň), 10. odňal pás královně Amazonek Hippolytě, 11. vynesl z podsvětí příšerného trojhlavého psa Kerbera, 12. přinesl tři zlatá jablka ze zahrad Hesperidek. Héraklés je však v Řecku nejen prototypem siláka, jak byl obvykle znázorňován, ale i schopností, důmyslu a originálních řešení zapeklitých problémů, tedy typicky řeckých vlastností, které mu pomáhaly překonávat nadlidské překážky. Svými činy prospíval lidem, proto byl později v římské době uctíván podobně jako Prométheus. Oběma patřil přídomek Sótér („Spasitel“) a určité aspekty z jejich kultu i ikonografie reflektovalo také rané křesťanství.
mon ami (z francouzštiny), můj příteli, můj milý; častá floskule Hercule Poirota, geniálního detektiva v románech anglické spisovatelky Agathy Christie (1890–1976); poprvé se objevil v románu *The Mysterious Affair at Styles* (1920, *Záhada na zámku Styles*).
sine loco, sine anno, sine nomine (z latiny), bez udání místa, bez udání roku, bez udání jména (o anonymní listině).

Zdeněk Macháček, *Díra do vesmíru? Ostuda, hledej, kde nechal tesař díru!*, 2020, raketa a míček (ready made), kolorované topolové a smrkové dřevo, 56x45x45 cm.

Mistr ZM, bytostně nesnášející Malinovo nabubřelé velikášství, „uzemnil“ ho několika výstižnými postmoderně mnohovýznamovými ikonografickými motivy: Na nos mu nasadil respirátor z míčku značky Wilson-MONETA, obehraného při prostějovskému challengeru MONETA Czech Open 2020, aby naznačil, že „nedolétne“ ani na tento druhořadý turnaj. Chápeme-li však respirátor v jeho původním určení, pak vidíme, že není schopen jej zasáhnout středem výpletu, pouze jej školácky napálil rámem rakety. V interpretaci Mistrova díla bychom v tomto duchu mohli ještě dlouho pokračovat, postačí, když na závěr uvedeme, že respirátor lze vnímat i jako nos klauna, který je každému pro posměch. Na spodní straně soklíku se totiž nalézá Mistrův přípisek: „Chtěls' udělat do světa díru, máš však z ostudy kabát, raději hledej, kde ti tesař nechal díru!“

Dobrý duch

Soudila, že láska tenisty je nesmrtelná,
on však vyměnil horoucí dřevo za chladný kov,
a ona přesto, podobně jako dryáda, zůstala své představě věrná.

Teď po kurtu její duch jak „Bludný Holanďan“ bloudí,
neb v době titanových hlav
ta její dřevěná už vítězný zvuk nevyloudí…

Vysvětlivky
Bludný Holanďan, název pověsti o přízračné lodi nebo lodi duchů (vztahované někdy i k jejímu kapitánovi), která se zjevuje na rozbouřeném moři a zpravidla předznamenává zkázu. Pověst se stala námětem řady literárních, výtvarných a hudebních děl (například romantické opery Richarda Wagnera *Der fliegende Holländer*, premiéra 1843).
dryády, v antické mytologii lesní nymfy, osm dcer (Aigeiros, Ampelos, Balanos, Karya, Kranea, Morea, Ptelea, Syke) boha horských lesů Oxyla a jeho sestry Hamadryády, kteří zosobňují přírodní sílu v dřevině či rostlině. Život dryád byl podle některých bájí spjat s existencí rostlin (Aigeiros byla spjata s topolem) – dokud trvá strom, žije i jeho nymfa. Podle jiných mýtů nebyl život dryád na trvání rostliny závislý – dryády jsou krásné veselé dívky, které radostně tančí a užívají života s bohy a silény (průvodci boha vína Dionýsa). Ve starověku se věřilo, že když člověk skácel strom, způsobil smrt jeho dryády; pokud to udělal se špatným úmyslem, stihl ho trest.

Michal Halva, *Bludný kruh jedné staré tenisové rakety,* avers, revers, 2020, dřevěná tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), kolorované smrkové dřevo (soklík), 74,5x21,3x7 cm.

Doping

„Vážená antidopingová komise, žádám o přezkum!
Prý jsem požil morfin, abych byl v zápase čilý a in!?
Že jsem se na kurtu zasnil a vzlétl až k modrým oblakům?
To přičtěte na vrub Morfeovi, v něm skryt je animální jungovský Stín!

Jako svědkyni povolávám svou raketu Markétu,
To ona mě koučuje a občas nabádá ke vzletu...

A co ty makovičky? Na těch že ‚ujíždí můj vláček'?
O, sancta simplicitas! Chrastítka pro dětičky!
Jinak též nezatížené hlavy diváků a divaček!!"

Vysvětlivky
doping (z anglického *dope*, „podat drogu, omámit [se] drogou"), nedovolené povzbuzující prostředky (ve sportu).
Jung, Carl Gustav (26. 7. 1875, Kesswil, Švýcarsko – 6. 6. 1961, Küsnacht, Švýcarsko), švýcarský psychiatr, psycholog, filozof a kulturolog. Byl ovlivněn psychoanalýzou Sigmunda Freuda, avšak odmítl jeho hypotézu sexuální determinace libida. Nevědomí chápal nikoli jako „odkladiště", ale jako kreativní a plnohodnotnou součást lidského duševního života. Na rozdíl od Freuda se soustřeďoval nikoli na pudovou stránku a determinaci v dětství, nýbrž na rozmanitost duševního života a vývoj v dospělosti. V rámci tohoto pojetí, podloženého ještě gnosticismem a novoplatonismem, se zajímal o mytologii, náboženství, okultní vědy, mystiku a symboliku různých kultur světa (*Einführung in das Wesen der Mythologie* [Úvod do podstaty mytologie], 1941). V Jungově koncepci psychologie se tak prolíná empirismus zkoumání psychických dějů s intuitivním vhledem do kulturních a dějinných souvislostí. Jako první zavedl do klinické praxe asociační experiment a vytvořil psychologickou typologii introverze-extroverze a typologii čtyř psychických funkcí: myšlení, cítění, vnímání, intuice (*PsychologischeTypen* [Psychologické typy], 1921). Mezi jeho hlavní objevy patří koncepce kolektivního nevědomí, z něhož pramení nejen mýty, náboženství nebo pohádky, ale z něhož čerpá také individuální psýcha jednotlivců. Hlavní součásti kolektivního nevědomí, tzv. archetypy, zahrnují psychickou zkušenost mnohých generací lidstva; mezi nejvýznamnější patří archetypy Stínu a Animy (v muži) a Anima (v ženě), Velké Matky, Mudrce, Svébytí (*Über die Archetypen des kollektiven Unbewussten* [O archetypech kolektivního nevědomí]). Jungovo dílo ovlivnilo a ovlivňuje koncepce a výzkumy nejen psychologie, ale i sociologie, filozofické a kulturní antropologie, kulturologie a dalších věd.
makovice, 1. (botanika) plod makovitých rostlin, tobolka charakteristického, téměř kulovitého tvaru, která se ve zralosti otvírá drobnými otvory pod víčkem; 2. (přeneseně, hovorově), lidská hlava, často hanlivě ve spojení „prázdná makovice".
Morfeus (latinsky *Morpheus*), v řecké mytologii syn boha spánku Hypna (jeho atributem byla makovice) a jeho manželky Pásithey, nejmladší z Charitek. Je to bůh snů. Umí na sebe vzít podobu jakéhokoliv člověka, svou vlastní podobu má jenom ve chvílích odpočinku. Řekové si ho představovali jako mladého štíhlého hocha, obvykle s malými křidélky na spáncích.
morfin (**morfium**, podle řeckého boha snů *Morfea*), nejúčinnější přirozené narkotikum (opium) obsažené v máku setém *(Papaversomniferum)*. Morfin byl poprvé z opia izolován v roce 1816. Záhy byl medicínsky využíván jako prakticky univerzální lék, především však jako mocné anestetikum. Návykové a abstinenční příznaky popsal poprvé v roce 1869 americký lékař Robert Bartholow (1831–1904). Vyvolává silnou psychickou a fyzickou závislost. Dnes jej mezi narkomany nahrazuje heroin, který se z něj acetylací vyrábí.

Alice Kopečková, *Doping*, z cyklu Metamorfózy Tenisologické (MT), dřevěná raketa (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), kombinovaná technika, smrkové dřevo (soklík), 81,5x22x9,2 cm.

U tohoto objektu AK věnujme pozornost zejména číslům uvedeným na stěnách soklíku, neboť ta jsou svým způsobem odedávna jakýmsi svérázným jazykem. Na horní stěně kvádříku je 1, na přední stěně 4, na zadní 3, vlevo se nachází 5, vpravo 2, naspodu očekáváme 6. Je tam, jenže v trojím provedení 666! „Přírodní národy" rozuměly řeči čísel a nezřídka se i jejich prostřednictvím dorozumívaly. V řadě abeced, například v hebrejské, řecké či latinské, byly a jsou jednotlivým číslům připisovány písmové hodnoty, a naopak jednotlivým písmenům zase číselné hodnoty, nezřídka se specifickým významem. V souvislosti s třemi šestkami naspodu soklíku připomeňme slova z prorocké novozákonní knihy apoštola Jana Zjevení (řecky *Apokálypsis*), kapitola 13, verš 18: „Tu je potřebí moudrosti! Kdo má rozum, sečti číslo šelmy, neboť je to číslo člověka, a číslo jeho je šest set šestašedesát." V tomto případě nelze s jistotou říct, zda a jaké konkrétní jméno měl apoštol Jan na mysli. Lze totiž podle jednotlivých číslic-písmen sestavit poměrně dlouhý seznam jmen, jejichž písmena by dávala ono číslo. U autora Zjevení, typicky profetického textu, šlo nejspíš o číslo náznačné, znamenající nejvyšší (tři opakované šestky!) stupeň zkaženosti. Zde máme před sebou profetický výtvarný objekt. Jméno, kterého tenisty autorka naznačuje? Poskytuje nám stopu zkratkou *(MT)* označující její cyklus *Metamorfózy Tenisologické*? Nebo nás má vést plastická sedmička trčící z tenistovy hlavy? Ta by však k němu byla nespravedlivě milosrdná: „Sedmička jako rodné číslo naznačuje u jejího nositele vědecké, poetické až snílkovské sklony. Pro takové lidi je příznačná intuice a silná představivost. Mezi sedmičkáři jsou mnozí hudební skladatelé, výkonní hudební umělci, filozofové, ba i vyslovení mystici. Jako jmenné číslo je symbolem přirozeného nadání k umění, vědě, filozofii a sportu, zejména k tenisu."

V lékařství se morfin (morfium) používá k tišení bolesti zejména při pokročilých fázích nádorových onemocnění.
O sancta simplicitas (z latiny), Svatá prostoto! (úsloví o projevu naivity; užil je prý i Jan Hus, když komentoval čin stařenky, která přiložila polínko na jeho hranici, asi v úmyslu, že koná dobro a pomáhá zahubit kacíře). Zfanatizovat lidskou masu / není problém dnes a nebyl ani za onoho času.

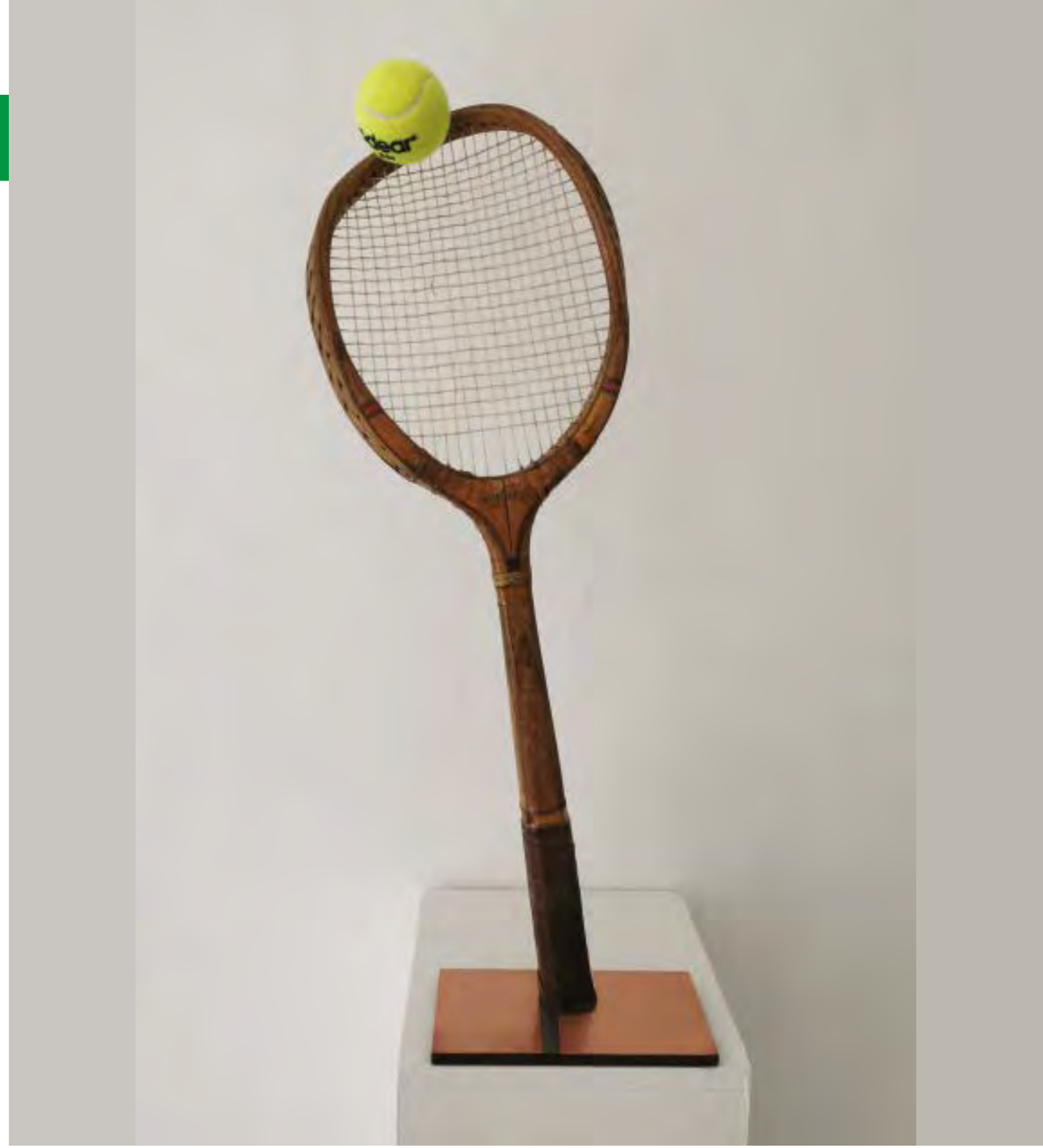
Dřevo

Není každý tenistou, kdo má raketu,
zvlášť když s ní máchá jako praporem
nebo ji nastavuje proti slunci,
aby svou genialitu vyjevil světu.

Přinejlepším trefí místo výpletu rám,
hlavně že nedojde k sebepoškození,
ale brát míček dřevem, to si každý přebere:
Jaký krám, takový pán.

Kdyby si hleděl své vědy nebo jiného kopyta,
z příze by se odvinula přízeň dam,
tenisu by jen přihlížel a udělal by líp,
protože z dřevěného motovidla nikdy nebude šíp.

Vysvětlivky
dřevo, (tenisový slang) označení rámu tenisových raket, i když ty už dávno nejsou dřevěné. Termín se užívá v pejorativních a posměšných úslovích, zpravidla při chybném nebo nečistém úderu nebo jako charakteristika neobratného tenisty: „zahrál míček dřevem“, „zase dřevo“, „je to dřevo“ apod.
motovidlo, 1. nástroj k převinování příze na přadena; 2. (v obecném jazyce, hanlivě) neobratný člověk, člověk motající se pod nohy; 3. (zastarale) moták; 4. český párový lidový tanec tančený rychlými obkročákovými kroky; 5. (nářečně) motýl.

Miroslav Štěpánek, *Dřevo*, 2020, tenisová raketa (ready made), míček (ready made), ocel, měď, nerez (soklík), 69x30,5x10 cm.

Duše rakety

Senzibilové to vědí nebo aspoň tuší,
že tato ztepilá raketa značky Excelsior má vlastní duši,
pro nás, normální smrtelníky, jde ovšem o *Ding an sich*,
oni tvrdí, že tato věc, dřevěná raketa, sama o sobě, *an sich*,
vlastní kreativní silou se v dvojitou šroubovici DNA přetvořila,
což prý není k podivení, když kdysi Watsonovi k objevu posloužila.

Vysvětlivky
an sich (z němčiny), (filozofie) o sobě; věc sama, jako taková; termín zavedl německý osvícenský filozof Christian Wolff (1679–1754).
Ding an sich (z němčiny), „věc o sobě“; filozofický pojem Immanuela Kanta (1724–1804) označující nám nepřístupný a nepoznatelný, transcendentní a v sobě uzavřený předmět, na rozdíl od jevu, „věci pro nás“, kterou poznáváme.
senzibilita (z pozdně latinského *sensibilis*, „citelný, citlivý“ od *sénsus*, „cit, počitek, vnímání“), schopnost přijmout podnět, podráždění, citlivost.
Watson, James Dewey (6. 4. 1928, Chicago, Illinois, USA), americký molekulární biolog; jeden z objevitelů struktury molekuly DNA. V roce 1962 obdržel se svými kolegy, Francisem H. C. Crickem a Mauricem H. F. Wilkinsem, Nobelovu cenu za objev molekulární struktury deoxyribonukleové kyseliny (DNA) a jejího významu pro přenos genetické informace (1953). Z díla: *The Double Helix* (Dvojitá šroubovice, 1968).

Mistr Tenisologie, *Duše rakety*, 2020, tenisová raketa značky Excelsior z jasanu ztepilého (Fraxinus excelsior) (ready made), jasan ztepilý (soklík), 75x15x20 cm.

S touto raketou hrál James Watson jednoho srpnového dne roku 1953 proti Francisi Crickovi. Cricka dosud hladce porážel. Tentokrát však prohrál. Příčinu sdělil MT, tehdy vědeckému elévovi, na jedné vědecké konferenci, která se konala v roce 1968 v Cambridgi. „Už dlouho jsem přemýšlel, jak co nejnázorněji v trojrozměrném modelu reprezentovat strukturu molekuly DNA. Stále neúspěšně. Nepřestal jsem na to myslet ani v zápase s Francisem, i když jsem ostudně prohrál první set 1:6 a ve druhém prohrával už 1:5 a 15:40. Francisův match point jsem se chystal odvrátit křížným bekhendem. Těsně před jeho zahráním se raketa zavlnila – a výsledkem byla inspirace k modelu dvojité šroubovice… Mně už Excelsiorka posloužila, teď je tvoje.“

Dvojchyba

Dva tenisové míčky na síti rakety ponoukají muže ke snění
o malých pevných prsou dívky, co ženou ještě zdaleka není.

Tenisté s takovou vidinou upřeně na raketu civí,
šilhaví, kterým se obzor šíří, vidí „míčky“ hned čtyři,
podání skončí dvojchybou a ještě se tomu diví.

Naučení:
Plody nezralé jsou kyselé a zdraví škodí,
toužit po nich zhusta i dvojchyby plodí.

Vysvětlivky
dvojchyba, ztráta jednoho bodu kvůli neuvedení míče do hry, kdy hráč pokazí oba pokusy – první a druhé podání.

Tomáš Čermák, *Dvojchyba*, 2020, tenisová raketa (ready made), perokresba, kombinovaná technika, koláž, překližka (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 77x24,5x9,5 cm.

Dvorec č. 69

On Ji, Ona Jeho laská…
Antuka, rudnoucí jejich vášní,
vzdychá:
„Ach, jak dráždí mě ta pozice,
demaskující iluze
v duchu Štyrského edice!“

Vysvětlivky
Edice 69, název knižnice z období 1931–1933 zaměřené na vydávání publikací o sexualitě a erotice; založil ji a redigoval malíř, básník, scénický výtvarník a výtvarný teoretik (představitel surrealismu a spolu s Toyen tvůrce artificialismu Jindřich Štyrský 1899–1942), který rovněž vydával časopis s obdobným zaměřením – *Erotická revue*. Oba tyto tiskové orgány představovaly hlavní a zejména explicitně definovanou platformu zabývající se počátkem 30. let 20. století v tehdejším Československu texty a výtvarnými díly o erotice a sexu. Prvních pět publikací Edice 69 představovalo díla různých autorů (Aretino, Sade aj.) doplněná ilustracemi především od Štyrského a Toyen. V prvním svazku této edice z roku 1931 vyšla erotická novela od Vítězslava Nezvala *Sexuální nocturno: příběh demaskované iluse*, ilustrovaná litografiemi Jindřicha Štyrského. Poslední, šestý svazek *Emilie přichází ke mně ve snu* (1933) vytvořil Jindřich Štyrský a pojal jej jako celostní dílo složené z krátkého textu, deseti koláží a z doslovu psychologa a sexuologa Bohuslava Brouka. V běžné knihkupecké síti se tituly z Edice 69 ve třicátých letech neobjevily, což bylo dáno silně omezujícími „mravnostními“ zákony tehdejšího Československa, na jejichž základě cenzura nekompromisně zasahovala. Knihy vycházely jen v omezeném nákladu – podle tiráže šlo o „… přísně soukromý tisk pro kruh přátel vydavatelových a pro subskribenty z řad odběratelů … Tato kniha nesmí být veřejně prodávána, ani vyložena, ani půjčována, nebo jinak rozšiřována a nesmí býti zařaděna do veřejných knihoven. Budiž uložena pod uzávěrem na místě nepřístupném, aby se nedostala do rukou nedospělých osob“. Dnes patří knihy z Edice 69 k vzácným bibliofiliím; reedice Štyrského *Emilie přichází ke mně ve snu* (původně vyšla v počtu 69 výtisků) byla vydána v roce 2001 v pražském nakladatelství Torst.

Mistr Tenisologie, *Dvorec č. 69*, 2020, tenisová raketa Völkl (On), squashová raketa Dunlop (Ona) (ready made), dvorec ze smrkového dřeva na povrchu opatřený antukou z jundrovského centrálního dvorce a krví obou aktérů (On – krevní skupina 0, Ona – krevní skupina A), 44x79,5x26 cm.

MT zde svým dílem nastavil nemilosrdně kritické zrcadlo jinému klasickému dílu – univerzální příručce *AMOR: Počítačový systém k automatickému generování milostných scén* (2010) Jaroslava Maliny. Autor se holedbá, že *Amor* vygeneruje návodové milostné scény pro všechny možné i nemožné situace. Jenže právě požadavek milování na antukovém dvorci *Amor* zamítl – údajně kvůli možnému zranění o ostré součásti antuky nebo přítomnosti voyeurských diváků atd. MT ukázal, že milování na antuce je nejen možné, ale že právě díky Amorem zamítnutým důvodům přináší nevšední zážitky, jakých nelze na jiných površích dosáhnout. MT zachytil dvojici v okamžiku vrcholného vzplanutí, kdy aktér prakticky zničil aktérce drahou sportovní sukýnku značky Puma a sám přitom přišel o rozum (symbolicky naznačeno odstraněním výpletu z jeho hlavy).

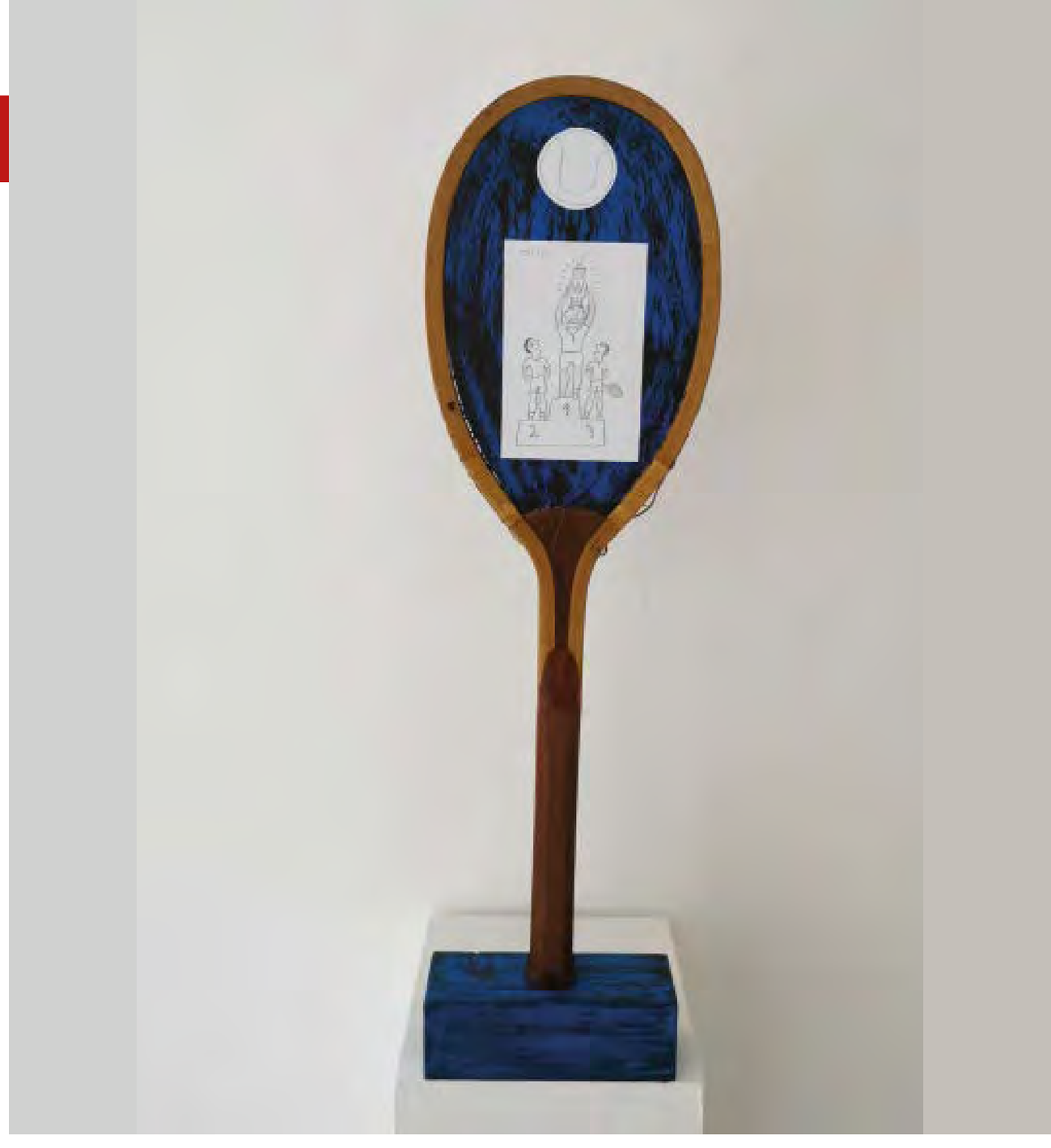
Egoista

Na výspě věčnosti mu chyběla do výbavy
už jenom slavnostní výzdoba hlavy.
Sacro egoismo!

Aspoň lavička pro ducha,
jak ji zná z Náprstkova muzea!
K té se sice nedopracoval,
teď však má důvod zubit se k uchu od ucha

Vysoko stanul a chce ještě výše –
přehrát a převýšit v tenisové éře
absolutně všechny top ten soupeře.

Vysvětlivky
egoismus (z latinského *ego*, „já“), jednání zaměřené na prosazení vlastního zájmu či prospěchu i na úkor druhých; sobec, sobecký člověk, prospěchář myslící jen na sebe. Opakem egoismu je altruismus.
Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, muzejní a vědecko-výzkumná instituce zaměřená na mimoevropské civilizace; založeno v roce 1862 významným pražským kulturním činitelem Vojtěchem Náprstkem a jeho matkou Annou v jejich soukromém domě na Betlémském náměstí v Praze.
univerzální etický egoismus, etická doktrína, která jako princip morálky stanovuje, že by každý jedinec měl ve svém jednání sledovat pouze své (nejlepší) zájmy a cíle. Někdy se v utilitaristickém duchu dodává, že praktikování této doktríny povede v rámci společnosti k nejlepším možným výsledkům pro všechny (například americká filozofka Ayn Randová [1905–1982]). Tento názor však lze zpochybnit pomocí jednoduchého modelu „vězňova dilematu“, známého z teorie her: individuálně racionální strategie vede k horším výsledkům, než by bylo možné dosáhnout prostřednictvím kooperativního jednání. Univerzální egoismus je nutno rozlišovat od sobectví, které není univerzalizovatelné (neboť tvrdí, že každý by měl sledovat a naplňovat *moje* zájmy).

Alois Mikulka, *Egoista*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (13,5x7,5 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 75,5x21,5x7 cm.

Filipský jako Wilson

JF je tenisofob, zato miluje Indii a Šrí Lanku,
přitom zachází s tenisovými míčky,
dokonce kupuje grandslamové značky,
ale pro svou černobílou borderkolii Ašanku.
Ta si s míčky hrá...
a JF s rozkoší sleduje, jak je nakonec roztrhá...

Neúprosný karmický trest se však střádá –
JF zrodí se jako raketa příští tenisové jedničky,
objekt MT už v jeho lůně vidí klubající se fetus maličký.

Reakce přerozence JF aneb TenisoFobův raketový avatár

Ze záliby v záštiplném ničení tak ale nečiní,
vinu za svou tenisoklastii nesvádí na bezduché sportovní náčiní;
předmětem jeho specifické fobie je arogantní zištný tenisový snob,
jenž z ušlechtilé hry učinil si lukrativní džob.
Tenisu se JF vysloveně neděsí, jen se mu cíleně vyhýbá,
co je pro něj nekonečná nuda, pro tenisofily může být záliba.

Až nachýlí se jeho dny a trvale ho pozře hrob,
ani pes neštěkne po tom, zda žil jako tenisofil anebo tenisofob.
Tehdy neúprosný karmický zákon spravedlivě zváží skutky a jejich plody,
tak jako se při přepočtech tenisového žebříčku přiřazují body.
Pokud karma JF přisoudí, že se má zrodit jako raketa příští tenisové jedničky,
jejíž zárodečnou podobu MT ztvárnil jako klubající se fetus maličký,
pro přerozence dbalého kosmického řádu to nebude trest;
napomáhat čestnému, nezištnému světovému šampionovi pokládá za velkou čest.

Přerodu JF však brání, že početí dovrší teprve imateriální kauzální tělo,
jež s posledním výdechem nebožtíka do lůna právě přiletělo.
Prožluklý TenisoFob tvrdošíjně hlásá *Dum spiro spero*, i když to má třeba jen za pár,
leč nebrání se paralelně přežít díky reinkarnaci jako raketový avatár.

Vysvětlivky
avatár (ze sanskrtského *avatára*, „sestoupení [božstva z nebe na zem], sestup, advent“ od slovesa *ava+tŕ-, -tarati* „sestoupit, odebrat se, zjevit se“), v hinduistickém kulturním okruhu inkarnace či materializace vyšší duchovní entity, přicházející na svět s cílem vymýtit zlo, znovunastolit posvátný řád, obnovit pořádek, vládu spravedlnosti a duchovní hodnoty. Ke vtělení, respektive zhmotnění nemusí dojít jen při narození, nýbrž i v průběhu života, když je někdo obdařen komplexem vlastností, připisovaných dané božské inteligenci. Na profánní úroveň ideu avatáru posunul americký sci-film Jamese Camerona Avatar (2009), kde hraje hlavní roli tvor vytvořený kombinací lidské a mimozemské DNA (zvaný avatár), jehož může člověk, kterému byl vytvořen na tělo, ovládat na dálku svou myslí; jeho prostřednictvím mohou lidští výzkumníci proniknout mezi obyvatele vzdálené planety, kteří by vetřelce ze Země jinak nepřijali. V počítačové hře je takto označována virtuální postava ovládaná hráčem, který se s avatarem/avatárem v jistém smyslu slova ztotožňuje a skrze něj jedná ve virtuálním světě.
fetus (z latinského *fētus*, „plození, porod; plod, mládě“), (u živočichů) zárodek vyvíjející se v těle matky do porodu, plod. U člověka je tak nazýván jedinec od počátku 3. měsíce od oplození až do porodu.
Filipský, Jan (23. 3. 1943, Moravské Budějovice), indolog, sanskrtista a tamilista, historik a překladatel; tenisofob. Odborně se zabývá staršími i novějšími dějinami jihoasijského subkontinentu, zvláště drávidské oblasti, staroindickou filozofií a kulturou, tamilskou lidovou poezií, hinduistickou mytologií a mezietnickými vztahy na Šrí Lance. Vydal politický životopis M. K. Gándhího (*M. K. Gándhí*, 1989), dvě geograficko-historické příručky o Šrí Lance (*Šrí Lanka*, 1972, *Šrílanská demokratická socialistická republika*, 1984), *Encyklopedii indické mytologie* (1998, 2007) a řadu vědeckých i vědecko-popularizačních časopiseckých statí. Spoluautorsky se podílel na přípravě obsáhlých historických monografií *Dějiny Indie* (2003, 2008, 2013), *Dějiny Bangladéše, Bhútánu, Maledivy, Nepálu, Pákistánu a Šrí Lanky* (2003) a výpravného svazku *Jedno slunce na nebi, jeden vládce na zemi. Legitimita moci ve světě 14. století* (2017).
karma (též karman; ze sanskrtského *karman*, od slovesa *kr-, karati, krnóti, karóti*, „konat, činit, provést, udělat“; „čin, skutek“, respektive odplata za ně – „jak zaseješ, tak sklidíš“), v nejstarší indické tradici náboženský akt vykonaný v očekávání božské přízně či odměny; v mladším období konání činů, plnění povinností předepisovaných posvátným mravním kodexem *(dharma)* a provádění rituálních úkonů – tzv. cesta činů *(karmamárga)*, označovaná za jednu z cest ke konečnému vysvobození *(mókša)*. Z védské představy rta, světového řádu založeného na neměnném principu kauzality, podle něhož každý čin přináší své plody, vychází pojetí karmy jako slepého neuvědomělého zákona řídícího chod celého vesmíru. Univerzální zákon odplaty za minulé činy byl poprvé zformulován v *Šatapathabráhmaně* (Bráhmana o sto cestách), později byl s určitými obměnami přijímán většinou indických náboženských a filozofických systémů, od doby *upanišad* (soubor sanskrtských textů, nejstarší z nich pocházejí zhruba z let 800 až 600 př. n. l.) býval spojen s nezávisle vzniklou představou o převtělování. Charakter zrození, životních prožitků a délka života jsou obecně určeny charakterem činů, které jedinec vykonal v minulých životech: dobré činy vedou k lepším zrozením (například do vyšší kasty, poskytující lepší předpoklady ke konečnému vysvobození z koloběhu existencí), zlé činy k zrozením nižším (nízká kasta, zvíře, popřípadě rostlina nebo tenisová raketa). Tak se kromě jiného vysvětluje i existence sociálních nerovností. Za nositele karmy je obvykle považováno tzv. jemnohmotné tělo, jež opouští zemřelého a vstupuje do nově vzniklého zárodku.
tenisofobie (z českoanglického *tenis* a řeckého *fóbos*, „strach, obava, odpor“), chorobný strach z tenisu; i při pouhém pomyšlení na tuto hru nebo náčiní a prostředky s ní související vyvolává u některých jedinců strnulost, neschopnost jakékoli aktivity. Někdy se projevuje záštiplným ničením tenisového vybavení a zařízení (raket, míčků, bagů, oblečení, sítí i samotných kurtů), které vede k dočasnému uklidnění. Byly zaznamenány pokusy o vraždu tenistů, správců kurtů a tenisových funkcionářů, zatím neúspěšné.

Mistr Tenisologie, *Filipský jako Wilson*, 2020, tenisová raketa Wilson (ready made užitá jako vizualizace Jana Filipského v příštím životě), fetus tenisové rakety, pupeční šňůra Wilson, kolorované dřevo ve tvaru písmene F, smrkové dřevo (soklík), 69x27x13 cm

MT dlouho hledal, než nalezl dřevo, jehož přirozená kresba jako by přesně zapsala vývoj karmy JF. Nahoře vidíme jeho prvotní karmu zrozence, podobající se doširoka rozevřené číši. Ta jej charakterizuje jako laskavou, srdečně založenou, světu otevřenou, ale zároveň zranitelnou osobnost, vyhýbající se konfliktům a stresovým situacím, jež potřebuje citovou podporu, bezpečné osobní vztahy a stabilitu. Miluje pravdu a osvědčuje se jako spolehlivý, starostlivý rádce, *nevyniká jako sportovec* (kurzívou zdůraznil editor), ale nepostrádá agilitu. Je ideální vědec a učitel, schopný zrcadlit kosmické pravdy. „Číše" se, žel, směrem dolů stále zužuje a směřuje od košaté renesanční osobnosti k člověku, jehož osovým osobnostním rysem se stává *tenisofobie*. V písmeni F klíčí příští život JF v podobě plodu spojeného s ním pupeční šňůrou Wilson, raketa Wilson jej již představuje jako hotového přerozence. Jde sice o hypotézu, ale podloženou fakty: JF ze všech značek nejvíc nenávidí globální a nejrozšířenější rakety značky Wilson (méně traumatizující by pro něho byl například německý Völkl nebo tchajwanský Pro Kennex), navíc v pro něho odpudivé černé a citronově žluté barvě.

Flegmatik

Hraje strojově od základní lajny,
i když má šanci vyhrát, zůstává chladný,
mene tekel – stále v duchu sčítá, odčítá a váží,
jeho geometrický mozek mu jeho ambice sráží…

Vysvětlivky
flegmatik (z řeckého *flegma*, „hlen“), jeden ze čtyř druhů temperamentu (flegmatik, cholerik, melancholik, sangvinik – poprvé s touto typologií vystoupil řecký lékař Hippokratés [kolem 460–kolem 375 př. n. l., který se domníval, že vnitřní ustrojení člověka je dáno převahou jedné ze čtyř základních tekutin, které obsahuje lidské tělo: „červená krev“ – *sanguis*, „žlutá žluč“ – *cholé*, „bělavá tekutina“ – *flegma* a „černá žluč“, zřejmě sražená krev – *melancholé*). Flegmatik je stabilní introvert – obezřetný, rozvážný, spolehlivý, cílevědomý, smířlivý, vyrovnaný, klidný, lhostejný, umí se ovládat, přátelský, základní nálada je vyrovnaná.
Mene, mene, tekel, ufarsin (z aramejštiny), 1. (bible) „Zčetl jsem, zčetl, zvážil a rozděluji“ – přísné napomenutí, jímž byl biblickému Belšasarovi (babylonský korunní princ Bél-šarra-usur, žijící kolem poloviny 6. století př. n. l.; vládcem se však nestal kvůli vítězné perské expanzi) předpovězen pád jeho říše; 2. (knižně) „mene tekel“ – výstraha, varování před vážnými následky něčeho, memento.

Alois Mikulka, *Flegmatik*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (8,5x10,5 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 75,5x26x7 cm.

Frustrace

S raketou Lion bojuje jako lev, nelení,
leč i lev jednou vypelichá, už zuby necení.
Vítězné křepčení vystřídalo pusté zaklení,
jako důsledek exhausce a prostrace,
též zničení rakety čili „eliminace“,
tomu se dohromady říká frustrace.

Skloň se, milý příteli, pokorně poklekni na obě kolena,
pomodli se, třeba se pánbůh ustrne a nastane tvoje proměna…

Bohužel, tvé modlitby neměly mladický zápal a správný grunt:
takže *frustra habita sunt*…

Vysvětlivky
exhausce (z latinského *exhaurio*, „vyčerpávat, vyprázdnit; dokonat, přestát, vytrpět; odklidit, odnít, odstranit“), (medicína) vyčerpání, vyčerpanost.
frustra habita sunt (z latiny), zůstaly bez účinku, vyzněly naprázdno.
frustrace (z latinského *frustratio* od frustrare, „zklamat v očekávání“ od příslovce *frustra*, „marně, zbytečně, naprázdno“), rozčarování, nenaplnění očekávaného.
lev (latinsky *leo*, anglicky *lion*), velká kočkovitá šelma o hmotnosti až 200 kilogramů, žijící v rodinných společenstvích v Africe a na poloostrově Kathiawar v Indii; vyhlášený predátor, „král zvířat“. V hovorovém jazyce pak má slovo „lev“ obdivný nebo naopak obecně žertovný či pejorativní význam i v souvislosti s lidskými bytostmi („lev tenisových kurtů“, „lev salonů“, český lev Radek Štěpánek“, „beru si největší díl, protože jsem lev“, „Český lev filmové a televizní akademie“, „vypelichaný Český lev je bezzubý a nebaví“).
prostrace (z latinského *prosterno*, „porazit, povalit, skácet, zhubit; prostřít“), 1. (medicína) celková tělesná vyčerpanost, skleslost; naprosté vyčerpání; 2. (náboženství) klečení na obou kolenou při modlitbě nebo církevním obřadu.

Mistr Tenisologie, *Frustrace*, 2020, tenisová raketa ARTIS / Lion (ready made), smrkové dřevo a čtyřiadvacetikarátový zlatý plech (soklík), 69x19,5x9,5 cm.

MT tentokrát přetlumočil jádro sdělení ze skladby *Frustrace* ve své výtvarné řeči pomocí dvojstupňového soklíku. Horní stupeň, potažený zlatým plechem podobně jako takzvané „zlaté trůnní křeslo“ faraona Tutanchamona (vládl asi v letech 1347 až 1338 př. n. l.) z jeho hrobky v Údolí králů, teď prázdný, symbolizuje někdejší tenistovo postavení, kdy na žebříčku ATP vládl svým „tenisovým poddaným“ jako král zvířat na vrcholu pomyslného potravního řetězce. Současný stav představuje rozbitá raketa vetknutá do prostého nižšího stupně, kdy se už jako vypelichaný a bezzubý lev zmůže při opakujících se porážkách od mladších tenistů jen na destrukci své rakety.
Mistr Tenisologie se zřejmě začal v této fázi tenisologického projektu kvůli prvotřídním objektům Mistra Štěpánka obávat o své prvořadé postavení. (Freud by o duševním rozpoložení MT nepochyboval – *Frustrace* (název skladby a objektu) nevědomky unikla z podvědomí MT.) Asi proto MT zaštiťuje toto své dílo autoritou staroegyptského panovníka Tutanchamona a snaží se „přebít“ Štěpánkovy materiály (ocel, měď, nerez) užitím čtyřiadvacetikarátového zlata! Tážeme se: „*MT, není to laciné?*“

Géčko

S pojmem géčko v hantecu rýmuje se šméčko.
Na brněnských kurtech se ovšem podráží jen výjimečně,
a to nikoli kvůli prachům, nýbrž kvůli nedobytné slečně...

Hráči na tenis houfně mastí, k jejímu G-bodu hledají klíč,
leč padají do pěkné pasti, když narazí na pás cudnosti,
zastaralý i moderní doklad dívčiny věrnosti.
Postrádají vůli přetavit do tenisu chtíč, třebaže klíč je pryč.
Nevěří, že zábrana je navěky, *vraj „voľajaké absurdné preteky“*.

Vysvětlivky
G-bod (Gräfenbergův bod), oblast přední stěny ženské pochvy, v místě nejbližšího kontaktu pochvy a močové trubice. Drážděním této erotogenní zóny má docházet k výraznému sexuálnímu vzrušení a silnému orgasmu. S koncepcí G-bodu se však neztotožňuje celá odborná komunita. Bod byl nazván podle německého lékaře a vědce Ernsta Gräfenberga (1881–1957), který se zabýval studiem anatomie a fyziologie ženského pohlavního ústrojí.
pás cudnosti, zařízení, které má zabraňovat sexuálnímu styku, popřípadě masturbaci, slouží i jako prostředek proti znásilnění. Užívá se též jako pomůcka při různých sexuálních praktikách, zejména v komunitách BDSM (existují ženské i mužské varianty). Pásy cudnosti jsou obklopeny mýty. Počátek jejich používání je přisuzován křižáckým rytířům, ale první důkazy existence pásů cudnosti se objevují až ve 14. století.
Podraz, český název kultovního amerického komediálně-kriminálního filmu, který v roce 1973 natočil George Roy Hill. Příběh se odehrává v polovině třicátých let minulého století. Dva sympatičtí profesionální podvodníci (Paul Newman a Robert Redford) okradou pomocí vynalézavých fines mafiánského bosse. Děj provází úchvatná ústřední melodie *The Entertainer* od Scotta Joplina, kterou pro film upravil Marvin Hamlisch – https://www.youtube.com/watch?v=gJxtHEypPJk
šméčko, (brněnský hantec) podvod; podraz v duchu kultovního amerického filmu *The Sting*.
vraj „voľajaké absurdné preteky“, (slovensky) prý „jakési absurdní závody“.

Mistr Tenisologie, *Géčko*, 2020, tenisová raketa (ready made), kruh z nerezové oceli a kolorovaný ocelový trojúhelník představují pás cudnosti, mosazný zámeček FAB bez klíče symbolizuje G-bod (v hlavě rakety), smrkové dřevo ve tvaru písmene G (soklík), 73x26,5x17,5 cm.

Gruppensex zraněných tenisových raket

Nejen slečna Steelová a pan Grey,
z nudné trojdílky *Fifty Shades of Grey*
mají právo prožívat BDSM rej,
sex orální, anální, morální, nemorální,
příběh šedě omšelý, k uzoufání banální.

Pohleďme, jak konsenzuálně a vynalézavě na antuce
obcují rakety, raněné na těle i na duši dominantními pány.
Dvě krajní Headky láskyplně asistují Wilsonce a No-Namce,
aby polohu 69 mohly realizovat nikoli banálně horizontálně,
nýbrž (v lidském světě prakticky neproveditelně)
v e r t i k á l n ě!!!

Svisle praktikovaná je zmíněna pouze v *Amorovi*,
románu rádobyvědce Jaroslava Maliny,
ale to je paskvil snad ještě horší
než lásce vzdálené šedošedé odstíny...

Vysvětlivky
Amor, počítačový systém k automatickému generování milostných scén (2010), název „vědecko-naučné novely“ (sic!), v níž je devětašedesátka ve vertikální poloze uvedena na straně 71: „(...) jeden náš kolega ze studií, který pocházel z jihomoravských Bořetic a běžně užíval tento způsob nejraději ve výklenku dveřních ostění v rodné vísce a poté i v univerzitní metropoli, označoval jej folklorním termínem ‚pod žudrem‘“.
BDSM, anglická zkratka, která je souhrnem tří dalších zkratek (*B&D – Bondage&Discipline*, „svazování a disciplína“, *D&S – Domination&Submission*, „dominance a submisivita“, *S&M – Sadism&Masochism*, „sadismus a masochismus“). Sexuální preference typu BDSM zahrnují několik hlavních směrů, obsahujících širokou škálu sexuálních praktik. Pod tzv. BDSM je řazeno sexuální vzrušení dosahované projevy dominance a submisivity v sexu a/nebo užitím silných podnětů či bolesti a/nebo svazováním – bondage, případně kombinací bondage a disciplíny (výcvik). Intenzita projevů sahá od zpestření sexuálního života po jedinou preferovanou sexuální aktivitu. Osoby mohou BDSM praktikovat s těmi, k nimž je poutají jen shodné sexuální preference, nebo mohou vytvářet velmi pevné páry či skupiny. Konsenzuální BDSM a fetišismus byl vyjmut v roce 2018 z mezinárodního diagnostického manuálu Světové zdravotnické organizace ICD-11 (*International Classification of Diseases 11th*, „Mezinárodní klasifikace nemocí, 11.“ Nejsou tedy již nahlíženy jako porucha sexuální preference. V budoucnu by tato změna měla být přijata v jednotlivých zemích, tedy i v České republice.
Fifty Shades of Grey (2011, česky *Padesát odstínů šedi,* 2012), název 1. dílu trilogie britské spisovatelky E. L. Jamesové (7. 3. 1963, Londýn, Anglie); hlavními postavami jsou studentka literatury Anastasia Steel a úspěšný podnikatel Christian Grey, jejichž vztah je založen na provozování praktik BDSM. Trilogie se stala světovým bestsellerem.
69, sexuální poloha; technika orálního sexu, kdy dochází ke kontaktu úst muže s vulvou a úst ženy s penisem. Kombinace obou technik, tedy takzvaná poloha 69, je, soudě podle pramenů, velice limitovaná; určitou výjimkou jsou artefakty mochické kultury v Peru a některé objekty z jiných vysokých kultur. Poloha 69 bývala součástí sexuální výchovy na Mangaii v Polynésii; toto číslo užil jako kryptogram Jindřich Štyrský ve 30. letech 20. století v tehdejším pruderním prostředí Československa pro označení knižnice erotické literatury – Edice 69.

Mistr Tenisologie, *BDSM tenisových raket*, 2020, dvě rakety Head, jedna Wilson, jedna No-Name (ready made), antuka (sokl), 69x53x22 cm.

MT touto konfigurací skupiny čtyř milujících se raket upozornil na dominantní postoj některých tenistů ke svým raketám, který někdy končí jejich zraněním nebo dokonce zničením. Takové rakety obvykle nacházejí útočiště v rámci BDSM společenství, kde konečně nacházejí štěstí v náruči podobně postižených. Objekt také ukazuje, oč je jejich svět lidštější, pestřejší a vynalézavější, než ten lidský. Na pozadí reprodukce zaznamenáme mnohem více odstínů šedi než padesát. Nejvyšší symboliku v sobě však nese antuka na soklu. Je dvousložková. MT totiž smíchal antuku z kurtu Suzanne Lenglenové s antukou z ústředního dvorce Philippa Chatriera, které jsou nejvýznamnějšími kurty v areálu Stade Roland-Garros v Paříži. V tomto případě symboliku nesou obě osobnosti z „éry dřevěných raket“ Suzanne Lenglenová (1899–1938) a Philippe Chatrier (1926–2000). Oba tenisté se ke svým raketám chovali s laskavou ohleduplností. Pouze na zimu, kdy je museli „svázat“ napínákem, aby se nedeformovaly, konsenzuálně se s nimi na tomto bolestivém aktu dohodli. MT doufá, že jeho objekt přispěje k odstranění násilí na raketách. První výsledky se dostavují, na Mangai inspiroval vznik aktivistického hnutí *Racquets Matter* (Na raketách záleží).

Z antropologických a sexuologických výzkumů vyplývá, že poloha 69 je výhradně aplikována ve vodorovné poloze, a to i v „divošském“ prostředí – viz například klasické dílo antropologa Bronisława Malinowského *The Sexual Life of Savages in North-Western Melanesia* (Sexuální život divochů v jihozápadní Melanésii, 1929). Aplikace svislé polohy byla zaznamenána pouze v BDSM komunitě tenisových raket.

Halvovka

Hlava Michala Halvy je plná pestré malířské barvy,
čarodějka ji mísí s tajnými složkami
a někdy nátěr zafixuje dávkou orientální chalvy...

Variabilita a enigmatičnost jeho obrazů nás stále baví,
Halvova kreativita nezná mezí, i jiných polí se dotýká –
Však také na jeho um a tvořivost snáší se triumfální déšť slávy.

Inspirován produkty „dva v jednom“ stvořil *Halvovku*,
revoluční raketu, která k sobě další přimyká,
čímž vytváří jakousi dvojitou amputovanou bokovku.

Vysvětlivky
Halva, příjmení. Aktuálně u nás žije kolem 220 jeho nositelů. Příjmení Halva je sice vzácné (zaujímá až 7 623. místo), ale zato zdobí hlavy řady vynikajících osobností, například hlavu profesionálního malíře a amatérského filozofa, filologa, tenisty a kreativního vynálezce Michala Halvy.
chalva (z arabského *hilwa*, „sladký“), orientální cukrovinka s dlouhou historií z pražených rozemletých jader (například sezamu, slunečnice) a z kandidové hmoty. Chalva se před druhou světovou válkou vyráběla i u nás a byla běžně k mání na poutích a jarmarcích. Za války byla její výroba zastavena a doposud se ji nepodařilo plně obnovit; k dostání je v supermarketech, čajovnách nebo specializovaných prodejnách.
kreativita (z latinského *creātiō* od *creāre*, „tvořit, rodit“), tvořivost, schopnost vytvářet nové hodnoty obohacující lidskou společnost, činnost směřující k zdokonalování stavu věcí nebo idejí v umění, ve vědě, v technice, politice, obchodě, podnikání i v dalších oborech aktivity člověka, jakož i v běžném každodenním životě.

Michal Halva, *Halvovka*, 2020, Tenisová a dvě badmintonové rakety, crossmintonová a squashová raketa jsou umně umístěny na reverzní straně hlavy tenisové rakety (ready made), kombinovaná technika; smrkové dřevo (soklík), 77x40x9 cm.

Halvova polyfunkční raketa zaznamenala velký obchodní úspěch u nás i v zahraničí. Šíří se po světě jako stepní požár také díky chytlavému sloganu: „Halvovku doporučuje deset z devíti špičkových tenistů, badmintonistů, squashistů a crossmintonistů.“

Heady Head

S nevyzpytatelnou raketou Heady Head – užívej si života tady a hned.
O todo o nada – ten slogan by tě k excelentnímu výkonu povzbudil,
zvláště když si to sexy Svéhlavička na důkaz lásky žádala;
pak riskneš horkokrevný střet a vyhraješ *como si nada*.
S tvrdým výpletem a rvavou vervou zdoláš i Nadala,
třebaže si na „neporazitelného“ zatím netroufáš – *de eso nada*.

Vysvětlivky
como si nada (ze španělštiny), jakoby nic.
de eso nada (ze španělštiny), ani náhodou.
heady (z angličtiny), 1. snadno stoupající do hlavy, opojný, opojený; 2. ukvapený, neuvážený; 3. prudký, divoký; 4. promyšlený, chytrý. Adjektivum *heady* figuruje i v sexuálních a erotických konotacích a leckterý ze zmíněných významů lze spatřit také v artefaktu ready made rakety Heady Head. Americký „nejvíc sexy“ herec Eric Mabius (1971) adjektivum *heady* ještě vylepšil postelovou konotací, ale to se k tenisové raketě už asi tolik nehodí: „If a woman is bed-heady and it doesn't look put on, it's pretty sexy.“ I když…? Vzhledem k polysémické povaze lexému „heady“ se ale básnivé mysli MT nabízejí i termíny z oboru adiktologie – není tenis svým způsobem pro náchylnější jedince návyková droga?
heady head (z angličtiny), svéhlavá hlava.
O todo o nada (ze španělštiny: „Vše, anebo nic“), 1. název populární argentinské televizní znalostní soutěže dotované kvalitními cenami určené pro účastníky všech věkových kategorií, od dětí až po seniory; 2. název argentinského filmového thrilleru, který v roce 1984 natočil argentinský režisér Emilio Vieyra (1920–2010).
Svéhlavička, název „dívčího románu“ (1899) české spisovatelky, básnířky, libretistky a překladatelky Elišky Krásnohorské (1847–1926), který vznikl převyprávěním románu *Der Trotzkopf* (1875) německé spisovatelky Emmy von Rhoden (1829–1885). Román (s podtitulem *Příběh z penzionátu*) vypráví příběh rozmazlené a zhýčkané Zdenky, dcery okresního starosty, která se v penzionátu vlivem důsledné a citlivé výchovy a dobrého příkladu ostatních změní v rozumnou, milou a vlastenectvím prodchnutou mladou ženu. Vydání *Svéhlavičky* bylo velmi úspěšné, Eliška Krásnohorská proto napsala pokračování, tentokrát již bez vazeb na původní německou předlohu: *Svéhlavička nevěstou* (1900), *Svéhlavička ženuškou* (1900), *Svéhlavička babičkou* (1907). „Svéhlavička“ se v průběhu svého bohatého života věnovala četným aktivitám, tenis mezi nimi, žel, nebyl, i když v té době se v jejích společenských kruzích stával „sexy“ sportem.

Mistr Tenisologie, *Svéhlavička*, 2020, raketa Head (ready made), amfibolit (výplet a soklík), 77x26,5x11,5 cm.

MT tvrdohlavost a svébytnost Svéhlavičky zdůraznil užitím amfibolitu, houževnaté horniny, kterou užívali zejména první zemědělci před více než sedmi tisíciletími k výrobě základních nástrojů, seker a sekeromlatů, na kácení stromů a obrábění dřeva. V této souvislosti bude vhodné také uvést, že amfibolit pochází z vrtného jádra z geologického vrtu v uranových dolech v Dolní Rožínce; smolinec zde těžený (až do roku 2017) se patrně odrazil ve vlastnostech amfibolitu a poskytuje tomuto objektu explozivní razanci. V názvu objektu se MT vyhnul drhnoucímu německému termínu *Trotzkopf* („tvrdohlavec, umíněnec, paličák“), popřípadě *Trotzköpfchen* („svéhlavička, umíněné děvče, tvrdohlavá“) i mnohovýznamovému anglickému *Heady Head* užitím neobyčejně zvukomalebného slova *Svéhlavička*, navíc užívaného v době vzepětí českého vlastenectví i vznikání moderního tenisu. Je to jeden z dalších důkazů, že neznámý umělec MT patrně vzešel z českého prostředí. Jako Anglosas by si možná vypomohl výrazem *tomboy* – „mužatka“ ve smyslu „sportovní typ“ bez pejorativních náznaků, tak jako Felix Leopold Oswald v anglickém překladu knížky Emmy von Rhoden *Taming a Tomboy* (1898).
Vrcholové tenisty a profesionální trenéry zaujme zřejmě výplet: forhendová strana je hladká, což umožňuje hrát razantní forhendy křížem i po lajně těsně nad sítí, bekhendová strana je zvlněná a umožňuje zahrávat backspiny a topspiny s vysokou rotací, jaké nedosáhne ani Nadal. MT doporučoval svému příteli Novaku Djokovićovi, aby tuto raketu použil ve finále Roland Garros 2020, slovenský trenér Marián Vajda se však postavil proti; katastrofální výsledek je znám (0:6, 2:6, 5:7). Tento výsledek (naštěstí!) neovlivnil žebříček ATP – nadále mu kraluje „Djoker“ (11 740 bodů) před „Rafou“ (9 850 bodů), tedy skoro o dva tisíce bodů!!

HHH – Hlava Howarda Heada

Head tenis miloval, intenzivně se mu věnoval,
při vší snaze se úspěch nedostavoval.
Head to přičítal „neohrabané“ dřevěné raketě,
a proto svižnou hliníkovou zkonstruoval.

Raketa v ruce ztratila tíhu, Head tak za pravdu dal
věštecké prognóze Járy da Cimrmana:
„Budoucnost patří aluminiu“.

Od Járy si však svůj vynález uzmout nenechal.
Jakmile závoj noci protrhl den,
patentoval ho a po další pracovní noci ebenové
raketu ještě vylepšil titanem.

Vysvětlivky
Budoucnost patří aluminiu, výrok Járy da Cimrmana – z přednášky ke hře Zdeňka Svěráka a Ladislava Smoljaka *Dlouhý, Široký a Krátkozraký* (premiéra 1974).
Head, Howard (31. 7. 1914, Philadelphia, Pennsylvania, USA – 3. 3. 1991, Baltimore, Maryland, USA), americký letecký inženýr a vynálezce. Head se po odchodu do důchodu začal amatérsky věnovat tenisu a pořídil si mechanický nahrávač míčků, ale při hře nezaznamenával valné pokroky. Vzhledem k dosavadním úspěchům v ostatním podnikání si odmítl přiznat, že je „dřevo“, a proto se rozhodl nahradit „neohrabané“ dřevo „svižnějším“ materiálem. Využil poznatky (aerodynamika) a materiály (hliník, laminát) z oboru leteckého inženýrství a zkonstruoval vedle komerčně úspěšných lyží zejména hlavu a držadlo tenisové rakety, které se vyráběly ve společnostech Head a Prince.
HH se pokusil při hledání výtvarníka pro ztvárnění svého životního příběhu v hlavě ready made rakety Head o *tautogram*. Poslední slovo mu jeho předsevzetí zhatilo: nebyl s to nalézt označení pro výtvarníka, které by začínalo na „h/H“. Nedivme se, on Američan, nezná dobře českou výtvarnou scénu, i když HÖHMOVOU Zdenu, malířku mezinárodního věhlasu, by registrovat měl. Vždyť je navíc dcerou věhlasného sportovce, tenisového trenéra a autora tenisologických publikací docenta Jindřicha Höhma (nehrajícího kapitána veleúspěšné reprezentace v Galeově poháru, jejímiž členy byli Jiří Hřebec, Jan Kodeš, Ivan Lendl, Pavel Složil, Tomáš Šmíd a další vynikající tenisté). JH si přál, aby se dcera věnovala tenisové kariéře, v čemž ho utvrzovaly její úspěchy, jichž dosahovala v žákovské a dorostenecké kategorii (právě s raketami Head, popřípadě Fischer). Leč výtvarný talent, stvrzený váhajícímu otci trojicí významných brněnských umělců i sportsmenů (Zdeněk Macháček, Miroslav Netík, Miroslav Štolfa), si našel výtvarnou cestu.

Zdena Höhmová, *Den a noc aneb HHH – Hlava Howarda Heada*, 2020, tenisová raketa Zdeny Höhmové z dorosteneckých let (ready made), akryl, kombinovaná technika, antuka, překližka (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 78,5x47x9 cm.

Hlava borce shlížející do wimbledonského dvorce

Hlava tenisového borce
po zisku druhého grandslamu
mění se do tvaru tenisového dvorce.
I když má hbité nohy, a tedy k tenisu vlohy,
nestihne rychlý míček, který „vymetá rohy“…

Vysvětlivky
borec (z ruského *борец*, „bojovník, zápasník“), 1. (sportovní publicistika) úspěšný sportovec, závodník, matador; 2. (knižně) kdo o něco soustředěně usiluje, za něco bojuje, zápasí, bojuje; 3. (expresivně, někdy ironicky) kdo v něčem vyniká, osvědčený pracovník.
Grand Slam (z anglického *grand*, „důležitý, velký, zásadní“ a *slam*, „porazit, zvítězit, slam aj.“; počeštěně *grandslam*), nejvyšší kategorie mužského a ženského profesionálního okruhu v tenise, která v jedné sezoně zahrnuje čtyři turnaje – anglicky nazývané také *majory*: Australian Open, French Open *(Roland Garros)*, Wimbledon a US Open. Původně bylo za Grand Slam označováno vítězství ve všech čtyřech nejvýznamnějších mezinárodních tenisových turnajích během jedné kalendářní sezony, takzvaný „čistý grandslam“, a od roku 1983, po rozhodnutí Mezinárodní tenisové federace, i během dvou sezon (vítězství v řadě za sebou), takzvaný „nekalendářní grandslam“. V přeneseném významu jsou pak také tyto čtyři turnaje označovány jako *grandslam* nebo *grandslamové turnaje*. V roce 1946 byl hrán Wimbledon před French Open a v roce 1977 se Australian Open hrál dvakrát v lednu a v prosinci. Do otevřené éry tenisu, která začala roku 1968, byly turnaje pojmenovány jako *Championships*, od roku 1968 pak mají v názvu *Open* (Australian Open, French Open, US Open). Systém dvaatřicetičlenného nasazování byl zaveden ve Wimbledonu 2001. Rada Grand Slamů rozhodla o implementaci změn od sezon 2018 a 2019. Od Australian Open 2018 došlo k sjednocení času pro rozehrání výměny na 25 sekund.

Mistr Tenisologie, *Hlava tenisového borce shlížející do wimbledonského dvorce*, 2020, tenisová raketa značky Prince (ready made), obehraný míček Babolat z finálového zápasu na Roland Garros mezi Nadalem a Thiemem v roce 2019, obehraný míček Slazenger z wimbledonského finále v roce 2019 mezi Djokovićem a Federerem, soklík evokující travnatý centrální kurt ve Wimbledonu, hlava evokující antukový ústřední dvorec na Roland Garros, vrchní omotávka držadla (overgrip) nová a sněhově bílá, aby bylo učiněno zadost wimbledonskému úzu (původní omotávka černé barvy zůstala pod bílou skryta, takže v případě protestů mezinárodního hnutí Black Lives Matter může být černá snadno odkryta či odhalena), 81x37x28 cm.

MT sdělil, že fotografie jeho objektu je pouze pracovní, definitivní provede na wimbledonském centrkurtu; vedení All England Lawn Tennis and Croquet Clubu (AELTC) bylo prý jeho dílem nadšeno a umožní mu bezplatný vstup na ústřední dvorec i fotografování bez časového omezení.

Hlava korunovaná

Komu patří ta hlava tenisové rakety korunovaná
s vysokým koeficientem exaltace,
Mistrem Štěpánkem z drahocenné platiny tvarovaná?
Je putovní, střídavě u Djokoviće, Federera, Nadala,
mezi nejslavnější tenisovou trojicí předávaná,

Čí hlava bude v budoucnu dekorována?
který z korunních princů se zaskví v té okrase?
Ozdobí Thiema, Tsitsipase,
Medveděva, Zvereva či maličkého Schwartzmana?

Pohádková a finančně nevyčíslitelná je její cena;
jen dočasně bývá esům na vrcholu žebříčku propůjčena,
leč dokud přetrvá věčně živá historie a tenis bohdá přežije,
pravoplatným držitelem koruny zůstane Mistr Tenisologie.

Vysvětlivky
koruna (z latinského *corona*, „věnec, královská ozdoba hlavy“; z řeckého *korone*, „kruh“), 1. kruhová ozdoba hlavy jako odznak panovnické hodnosti a moci (původně věnec z ratolestí či květů jako ozdoba při slavnostech či cena pro vítěze); 2. název peněžní jednotky řady zemí (odvozeno ze starých rakouských mincí, na nichž byla panovnická koruna). V českých zemích byla zavedena v rámci rakousko-uherské měny v roce 1892; toto označení bylo užito i pro československou peněžní jednotku v roce 1919 a v roce 1993 i pro peněžní jednotku České republiky; 3. rozvětvená část stromu; 4. vyvrcholení, vrchol; 5. jako adjektivum figuruje v řadě úsloví, většinou nelichotivého významu: korunovaný osel, korunovaný vůl (hlupák) aj.
korunovaná hlava, monarcha, mocnář, panovník, suverén, vladař.
platina (ze španělského *platina*, *platino*, což je vlastně zdrobnělina od *plata*, „stříbro“; první název tohoto ušlechtilého kovu, objeveného v písku peruánské řeky Pinto, byl totiž „platina del Pinto“, doslova „malé stříbro z Pinta“), drahý stříbřitě šedý kov odolný vůči chemickým vlivům a teplotě; prvek z řady vzácných kovů, značka Pt.

Miroslav Štěpánek, *Korunovaná hlava*, 2020, tenisová raketa (ready made), koruna z platiny a zlata osazená tenisovými míčky vybroušenými ze žlutého safíru, měď, nerez (soklík), 72,5x22,5x10 cm.

Postmoderní koruna Mistra Štěpánka bývá srovnávána se slavnou Svatováclavskou korunou, nejstarší a nejvýznamnější součástí českých korunovačních klenotů, kterou nechal zhotovit císař Karel IV. Ta sice obsahuje šestadevadesát drahokamů (mimo jiné také jedny z největších safírů na světě), ale je zhotovena z plechu pouze zlatého.

Hlava poraženého tenisty

Král kurtů, zvyklý vždy vítězit,
zažil na velkém turnaji debakl!!
Sáhl si na dno.
Že ale z porážky lze i zlato vytěžit,
neobnovil výplet rakety, kterou procvakl.

Z bílého sportu přesedlal na řeznické řemeslo,
kde je porážka na denním pořádku,
a to mu alternativní zisky vyneslo,
navíc pěknou hromádku chutných „ostatků“.
Dosáhl na zlaté dno.

Vysvětlivky
řezník, 1. osoba, která poráží jatečná zvířata, zpracovává nebo prodává syrové maso; 2. (přeneseně) chirurg (například prof. MUDr. Ivan Čapov, který jest vynikajícím chirurgem i tenistou – v obojím zároveň); 3. (přeneseně) pachatel krvavé vraždy; 4. (lidově) druh fazole; 5. český tanec.
tenis (z anglického *[lawn] tennis* [*lawn*, „trávník“] ze středoanglického *tenetz*, jež patrně pochází z francouzského *tenez*, „držte, mějte“, což je 2. osoba plurálu imperativu od *tenir*, „držet, mít“ z latinského *tenēre*, „držet“; tímto zvoláním upozorňoval hráč svého soupeře před zahráním svého podání, servisu), hra dvou nebo čtyř hráčů s míčkem odráženým (odpalovaným) raketou na hřišti rozděleném sítí. Tenis bývá někdy metaforicky označován jako „bílý sport“ podle bílé barvy dresu, která v dřevních dobách této hry dominovala.

Miroslav Štěpánek, *Hlava poraženého tenisty*, 2017, tenisová raketa značky Neptun (ready made), kolorovaná dřevotříska (soklík), 52x27,5x12,7 cm.

HVĚZDA a hvězdička

Když Josef Kainar kdysi Brnem flanýroval
a půlnoc dávno odbila,
Múza ho přepadla u Jakuba
a píseň o hvězdách mu s políbením vnutila.
To ještě nebylo tolik světelného smogu,
takže množina hvězd na obloze
jak sedmikrásky do tmy zářila.

Dnes nezbývá než aspoň tenisové nebe sledovat,
vždyť český tenis je hvězdná stálice.
Aby byly VIP, musí tenisové hvězdy i hvězdičky bodovat,
bohatě pak uživí bulvární tisk a sebe nejvíce.

Žádný úspěch však z nebe nepadá, nestačí si něco přát,
když svatý Vavřinec slzy roní, to je jen paráda.
Tenisové hvězdy musí dřít a dobře hrát,
na vlastní síly spoléhat, nikoli na hvězdný třpyt.

Vysvětlivky
Hvězdy jsou jak sedmikrásky nad Brnem, název jednoho z nejhranějších hitů. Býval znělkou pro příjezdy vlaků na brněnském hlavním nádraží; motiv sedmikrásek nad Brnem si pro název jednoho ze svých pořadů vybrala i brněnská hvězdárna. Píseň vznikla díky trpělivosti manželky hudebníka, dirigenta a zpěváka Gustava Broma (1921–1995): Ovíněný básník, hudebník a textař Josef Kainar (1917–1971) totiž nápad na melodii k nim domů přinesl ve čtyři hodiny ráno a paní Bromová ho nevyhodila. Gustav Brom melodii přehrál na kytaru a zaznamenal (první notový záznam je z roku 1955). https://www.youtube.com/watch?v=BZ9NBRV1LYs
Slzy svatého Vavřince, lidový název (podle svatého Vavřince, který byl umučen 10. srpna 258) pro Perseidy, kometární meteorický roj. Perseidy mají radiant v souhvězdí Persea. Roj je činný od 17. července do 24. srpna, k vyvrcholení dochází mezi 11. a 13. srpnem.
světelný smog, populární označení rušivého osvětlení nočního nebe způsobené rozptylem světla v ovzduší (na molekulách plynů nebo částicích přirozeného původu i těch pocházejících z lidských aktivit). Tento stav má vliv na volně žijící živočichy, zejména na hmyz, ptáky a noční predátory. Ovlivňuje ale i rostliny, které například reagují na příchod jara i o týden dříve. Prosvětlená noční obloha také omezuje některá astronomická pozorování.

Julie Vojtková, *HVĚZDA a hvězdička*, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, koláž, 106–∞x56–∞x7 cm.

Cholerik

Sám dovede bezhlavě útočit,
ale i fiftýn soupeře ho umí vytočit.

Do míčku ostře a bezohledně buší,
je mu naprosto cizí samurajské *buši*.

Neví, co znamená *bušidó*,
myslí jen na své libido.

Rozzuří ho i zvuky z publika
nebo neadresně pronesená replika.

Sběrač míčků ho rozčiluje,
prý pomalu míčky a ručník přihazuje.

Po nepříznivém verdiktu dle jestřábího oka se vzteky dusí,
dokud neroztříská raketu na drobné kusy.

I proti rozhodčímu vznáší námitky,
není-li po jeho, před očima má rudé mžitky.

Nic mu není vhod, je stále nevlídný,
snad ho srdeční infarkt na chvíli uklidní.

Vysvětlivky
buši (z japonštiny), soubor etických norem a zásad pro jednání a chování příslušníků samurajského stavu v Japonsku. Termín *bušidó* (doslova „cesta válečníka“) zahrnuje nejen dokonalé zvládnutí techniky boje zbraněmi všeho druhu a další válečnické dovednosti, ale i absolutní oddanost svému pánu, silné vědomí osobní cti, bezmeznou odvahu a v případě potřeby i ochotu obětovat svůj vlastní život v boji či formou rituální sebevraždy *(seppuku)*.
cholerik (z řeckého *cholé*, „žluč“), jeden ze čtyř druhů temperamentu (flegmatik, cholerik, melancholik, sangvinik), labilní extrovert – nedůtklivý, neklidný, útočný, vznětlivý, vrtkavý, impulzivní, spolehlivý a stálý ve svých názorech a životních hodnotách, řídí se předem stanovenými zásadami, rozený vůdce, cílevědomý organizátor, základní nálada je mrzutá.
libido (z latinského *libīdō*, „záliba, chuť, touha, žádostivost; slast, rozkoš“), 1. pohlavní pud, touha; příjemný pocit doprovázející pohlavní vzrušení; 2. v psychoanalýze Sigmunda Freuda nejsilnější pudová síla v člověku, původně sexuální, jež se však sublimací může přenést do jiných oblastí.
srdeční infarkt (infarkt myokardu), odumření části srdeční svaloviny v důsledku přerušení cévního zásobení. Příčinou bývá uzávěr věnčité tepny nejčastěji při její ateroskleróze.

Alois Mikulka, *Cholerik*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (11x9 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 75,5x26x7 cm.

Jarohlavý

Mozek jarý!

Všestrannou aktivitou živený,
vášnivostí zpěněný,
silnou vůlí doběla kalený,
do tenisu nadobro vklíněný,
to vše je jeho kánon,
je prostě dlúhopustý hapax legomenon.

Není už starý?
Ne, je jen jarohlavý!

Jeho mozeček
vyplňuje tenisový míček,
už je jak dítě, a proto hravější
než bohém a mystifikátor Alfred Jarry.

Vysvětlivky
hapax legomenon (z řeckého *ἅπαξ λεγόμενον*, „jedinkrát řečené“), pojem označující slovo či slovní tvar, který se vyskytuje v textu pouze jedenkrát. Takové výrazy existují například ve staroslověnských textech („povslún“, „posvázanie“) nebo v *Rukopisu královédvorském* („jarohlavý“, „dlúhopustý“), obsahujícím české básně a písně údajně ze středověku, ve skutečnosti jde však o podvrh z počátku 19. století, jehož cílem bylo oslavit starobylost českého písemnictví.
jarohlavý, 1. výraz označující tvrdou lebku tura, respektive berana, v *Rukopise královédvorském* (RK 543 báseň Čestmír; „liška oblúdí tur jarohlavý“) jako hapax legomenon ve smyslu „silnohlavý“, německy *mit starkem Haupte*; 2. okazionalismus doložený v nedávno objeveném olbřímím *Rukopisu dolnobučickém* (RDb 11445 báseň Yaryk) metaforicky označující mozek anonymního Mistra Tenisologie. Při provedené lustraci silné indicie ukazují na Jaroslava Malinu; vykazuje znaky výše popsané v básni, o 70 cm3 překonává objem dosud největšího mozku geniálního ruského spisovatele Ivana Sergejeviče Turgeněva (2 012 cm3) a má téměř dvojnásobný objem ve srovnání s mozkem laureáta Nobelovy ceny za literaturu francouzského spisovatele Anatola France (1 180 cm3).
Jarry, Alfred (8. 9. 1873, Laval, Francie – 1. 11. 1907, Paříž, Francie), francouzský dramatik a prozaik, bohém a mystifikátor. Nedožil se sice vysokého věku (jeho život zkrátila pohlavní choroba), ale hluboce zapůsobil na vývoj moderního umění. Stal se jedním z nemnoha autorů, k nimž se spontánně a bez výhrad hlásila antitradicionalisticky orientovaná avantgarda: za svého předchůdce jej označili dadaisté, surrealisté i poetisté. Avantgardisté oceňovali jeho důsledné odmítání uměleckých a společenských konvencí i jeho nespoutanou obrazotvornost a hravost. Jako vývojově perspektivní vnímali také jeho úsilí zrušit anebo propojit hranice mezi životem a uměním. Jarry se stal inspirátorem dadaistického „patafyzického“ hnutí, které parodovalo výkony vědy a činnost vědeckých společností (český Jára da Cimrman je lyrickým pokračovatelem těchto aktivit). Z časového odstupu se Jarryho tvorba jeví také jako jeden z pilířů absurdního dramatu a absurdní literatury. Už v patnácti letech napsal světoznámou divadelní hru *Ubu roi* (Král Ubu, premiéra 1896). Tato scénická groteska, která má několik pokračování, je parodií námětů a schémat rytířských historických dramat a romantické literatury. Ubu se stal symbolem maloměšťácké neomalenosti, hrubosti, hamižnosti, hlouposti a zbabělosti. Jarry zde vytvořil svébytnou podobu černého humoru, v jehož základu se ocitá nadsázka, konfrontace a disproporce. Na principu parodie je založen také Jarryho román *Le surmâle* (Nadsamec, 1902).

Gabriela Longinová-Sedláčková, *Jarohlavý*, 2020, tenisová raketa (ready made), koláž (v hlavě rakety), hliník (soklík), 73x27x21 cm.

Umělkyně zobrazila tenisový míček a mozeček (latinsky *cerebellum*) ve vzájemném objetí. Jako absolventka antropologických studií a tenistka ze záliby dobře ví, že mozeček se podílí na řízení rovnováhy, regulaci svalového napětí a koordinaci pohybů; současně významnou měrou ovlivňuje i motorické oblasti kůry mozkové, které jsou nadřazeny volní hybnosti. To všechno jsou schopnosti pro tenisovou hru naprosto zásadní. Na druhou stranu mozeček není pokládán za životně důležitou součást mozku – člověk může uspokojivě žít i při jeho vrozeném nevyvinutí (agenezi). Avšak jeho poškození v dospělosti může mít závažné následky v podobě neurologické poruchy zvané mozečková ataxie. Obdobnou poruchu způsobuje vliv nadměrného množství alkoholu na tuto část mozku v průběhu opilosti (poruchy rovnováhy – „motání se“ u opilců).

V tomto románu je „nadsamcem“ na první pohled neduživý, tajemný Ondřej Marcueil, jenž předvádí nadlidské výkony extrémně fyzicky a psychicky vyvinutého jedince, předchůdce dnešního supermana. Svou nadřazenost před okolím skrývá a nadlidských výkonů se dopouští inkognito. Marcueil se stává například iniciátorem sázky, která má rozhodnout, zda muž může „klasickým“ způsobem obšťastnit ženu více než sedmdesátkrát během čtyřiadvaceti hodin (což, pochopitelně, dokázal).
jarý, bujarý, bujný, čerstvý, čilý, křepký, mladý.
mozek (latinsky *cerebrum*), hlavní část centrální nervové soustavy uložená v lebeční dutině. Průměrná váha mozku je 1 350–1 500 g, celkový objem kolem 1 200 cm3. Mozek se rozděluje na několik oddílů: prodloužená mícha, Varolův most, střední mozek, mozeček, mezimozek a koncový mozek.

Jeu de la chasse aneb chytání ptáků do sítě

Výtvarnice sice není řeholnice,
aby sítě splétala z hvězdných nití,
ale coby amatérsky biologizující „záletnice“
ví, že za ptákem nechodí čižbař s mordhákem,
a tak tichounce a ještě tišeji číhá v hustém sítí,
až příroda její inspiraci vznítí: prapočátky tenisu,
odvozované od chytání ptáků do sítí.

Vysvětlivky
čižba, lov drobných ptáků; v českých zemích se čižba nejvíce rozšířila v chudších pohraničních oblastech, směrem do zemědělského vnitrozemí jí ubývalo.
čižbař, kdo chytá drobné ptactvo.
jeu de la chasse (z francouzštiny), „hra na lov“, název hry blížící se svým pojetím dnešnímu tenisu. Poprvé se objevila ve středověké Francii, kde je doložena k roku 1275 pod tímto označením, protože napodobovala chytání ptáků do sítí. Provozovali ji zejména řeholníci pocházející z urozených rodin jako náhradu rytířských zábav. Její obliba stoupala a stala se dokonce „královskou hrou“, nejprve ve Francii a postupně na dalších evropských panovnických dvorech (zejména v Anglii). Jednoho ze svých vrcholů dosáhla v době vlády Ludvíka X. Francouzského, zvaného Svárlivý (1289–1316; vládl 1314–1316).
sítí, sítina *(Juncus)*, vlhkomilná rostlina, rozšířená po celém světě; z celkových zhruba tří set druhů jich asi dvacet roste v České republice.

Alice Kopečková, *Jeu de la chasse*, 2020, dřevěná raketa (ready made), tisk z linorytu, kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), kombinovaná technika, modřínové dřevo (soklík), 81,5x22x9 cm.

Kanárci

Kanár se uhnízdil v raketě, kterou má umělkyně po tetě.
Tu raketu tajemství obestírá,
kdo a proč ji tak zcuchal, to už nezjistíme
a nad kanárem znejistíme, i ten nám hlavou vrtá,
teta žádného nepřiznala, dokud ještě žila.
Jen dohady evokuje a provokuje ta krása žlutá.

Památku po tetě D. M. obrazem zatížila,
jako Židé kladou kamínky na náhrobky,
aby vzpomínka neuletěla.
Kanár z obrazu však na kurt uletí, jen co vypiplá děti,
a tradici zachovají i vzorně vychované dětičky,
aby dál provokovaly nechytatelnými míčky.

Vysvětlivky
kanár, (v tenisu, slangově) sada prohraná bez zisku jediné hry (6:0).

Dana Marková, *Kanárci*, 2020, tenisová raketa (ready made), kolorovaná sádra (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 55x30x27 cm.

Každý může být tenisovým šampionem

Každý může být šampionem, stát se skoro polobohem,
nesmí se ovšem stydlivě skrývat za anonymním rohem.
Stačí se směle zadívat do hlavy Federerovy rakety,
rázem se jako vítěz spatří třeba i stařík stoletý…
To skelné zrcadlení
utvrdí „selfiestu“ v bohorovném přesvědčení,
jehož si bude užívat do omdlení.

Vysvětlivky
selfie (výslovnost: selfí; anglický novotvar doby mobilové odvozený ze slova *self*, „já“, respektive z předpony *self-*, „samo-, sebe-“), autoportrét pořízený mobilním telefonem a vzápětí umístěný na internetu. Poprvé se takový autoportrét údajně objevil v roce 2002 na jednom australském internetovém fóru s popiskem: „Uh, opil jsem se na kámošových 21. narozkách, zakopl jsem a jako první přistál na schodech můj ret (a ve zlomku okamžiku ho následoval i můj zub). Mám v dolním rtu asi centimetrovou díru. Jo, sorry, je to neostré, ale je to selfie.“ Termín selfie vyhlásili oxfordští lingvisté „slovem roku 2013“.
stoletý stařík, nejde o Allana Karlssona, který se 2. května 2005 dožil sta let (toho, jenž se setkal s mnoha světovými vůdci – Churchillem, Kim Ir-senem, Mao Ce-tungem, Stalinem aj. a několikrát významně zasáhl do dějin 20. století), tedy o postavu z románu *Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann* (2009, česky *Stoletý stařík, který vylezl z okna a zmizel*, 2012) švédského spisovatele Jonase Jonassona.
šampion (z francouzského *champion*, „borec, mistr, přeborník, závodník; přední bojovník“), 1. (sport) vítěz vrcholné sportovní soutěže (šampionátu); 2. nejlepší jedinec svého oboru; též vítěz na výstavách (psů, koček apod.).

Mistr Tenisologie, *Také já mohu být šampionem!*, 2020, v roce 2012 odložená raketa Rogera Federera (ready made), zrcadlové sklo (v hlavě rakety oboustranně), ocel, měď, nerez (soklík), 74x15x15 cm.

MT zde poprvé ve své tvorbě užívá zrcadlové sklo a leštěnou nerez. Sám k tomu poznamenává:
„S těmito materiály se mi dobře pracuje a navíc vykazují ještě zásadní kvality, které nazývám ‚zrcadlovým efektem‘. Objekt totiž ve svém zrcadlení zachycuje okolní prostor, světla, barvy, tvary. A také diváka!, který před ním stojí. V tomto blahověstném okamžiku jsem i ‚JÁ-DIVÁK‘ vtažen do objektu. I JÁ se mohu stát Rogerem FEDEREREM a po osmé vítězoslavně zvednout slavnou wimbledonskou mísu nad svou hlavu. Ještě opojnější pocit může prožít divačka, když se stane Martinou NAVRÁTILOVOU, neboť pozvedne wimbledonskou trofej dokonce devětkrát.“

Dodejme: Radostná euforie se umocní a prohloubí tomu pozorovateli, který přijme ikonografický výklad řady uměnovědců, že totiž Mistrův soklík představuje severní polovinu zeměkoule (pro přízemnějšího diváka možná polovinu tenisového míčku). Může mít pak pocit, jako by na její pomyslný vrchol, severní pól, sám vystoupal. A pak jsou tu ještě zrcadla umístěná protilehle na obou stranách hlavy, kdy, řečeno s Charlesem Baudelairem v jeho básni Klenoty (ze sbírky *Les Fleurs du mal*, 1857, *Květy zla*) „jsem stržen k extázi nad zrcadlením hmot, / kde světlo se zvukem se mísí jako v slovu“. Nabízí se bezbřehá řada dalších výkladů a možností, divák se pak ocitá v kouzelné říši divů, v níž je zároveň subjektem i objektem, pozorovatelem i pozorovaným. V tomto divotvorném světě by strnul v němém úžasu i mudrlant Valihrach *(Humpty Dumpty)* z knihy Lewise Carolla *Through the Looking Glass and What Alice Found There* (1871, *Alenka za zrcadlem a s čím se tam Alenka setkala*). Valihrach se totiž chlubívá, že umí vysvětlit všechny básně, které kdy byly napsané, a dokonce i některé, co napsané nebyly. Selfie je zpoplatněno: dospělí 500,-Kč, respektive 10 čínských jüanů (元 nebo 圓; pinyin: yuán; oficiální název: žen-min-pi, čínsky: 人民幣; pinyin: rénmínbì, „lidová měna“), adolescenti, vojsko, studenti a rentiéři polovic.

Kdo hledá zlaté dno…

Kdo hledá zlaté dno v obyčejné práci,
nenajde je tam, neb se v profesionálním sportu ztrácí.
Příkladem mohou být třeba tenisové turnaje,
ze zlatého dna je urve ten, kdo vyhraje.

Pořád dost ještě na dně zbývá pro sny o zlatém kočáru,
když ale kyanid draselný nevhodně užíváš k loužení,
chystej se k loučení, než tě svléknou a naloží na káru.

Vysvětlivky
Kdo hledá zlaté dno, název filmového budovatelského dramatu, které v roce 1974 podle scénáře Zdeňka Svěráka, Jiřího Menzla, Vojtěcha Měšťana a Rudolfa Ráže natočil režisér Jiří Menzel (1938). Vypráví o mladém muži, který po návratu z vojenské prezenční služby začne pracovat na stavbě přehrady (šlo o Vodní nádrž Dalešice). Teprve tam nachází své místo ve společnosti i v soukromém životě – mezi „opravdovými chlapy“, kteří se nebojí žádné práce, nalezne navíc sílu rozejít se s maloměšťáckou rodinou své vyvolené…
kyanid draselný (slangově *cyankáli*), draselná sůl kyseliny kyanovodíkové. Kyanid draselný je silný jed, který intoxikuje tělo požitím, inhalací prachu či vstřebáním kůží. Za přítomnosti kyslíku a vody způsobuje kyanid draselný přeměnu zlata v rozpustné sloučeniny.
zlaté dno, 1. úsloví, které bylo původně spojováno se řemesly, která byla společensky užitečná a přinášela danému řemeslníkovi dobrý výdělek; dnes je vztahováno na rozmanité aktivity (včetně sportu), které jsou výnosné; 2. (hovorově pejorativně) přistávací dráha pro zlatý padák politika, manažera apod. po skončení lukrativní funkce.

Miroslav Štěpánek, *Zlaté dno*, 2020, tenisová raketa (ready made), ocel, měď, mosaz, nerez (soklík), 70x29x16 cm.

Kinetic

Raketu Pro Kennex Kinetic
vyhledává luetik, lunatik i lunatic,
kdysi s ní úspěšně hrála i skupina Lunetic,
stabilizuje totiž bolesti, či dokonce mírní tik,
dnes s touto raketou hrává kdejaký tenisový fanatik.

S tchajwanskou raketou prý hraje včil
i předseda našeho Senátu Miloš Vystrčil.

Vysvětlivky
luetik (z latinského *luēs*, „nákaza, pohroma“), člověk postižený syfilidou.
lunatic (z angličtiny), blázen, šílenec, ztřeštěnec.
lunatik (z latinského *lūna*, „měsíc [na nebi]“), osoba stižená lunatismem, náměsíčník, somnambul.
Lunetic (název vychází s trochu pozměněného anglického slova *lunatic*), česká hudební skupina, která byla populární na konci devadesátých let 20. století.
Pro Kennex, značka kvalitních raket pro profesionální i rekreační tenis, které vyrábí tchajwanská společnost Kunnan Enterprises Ltd. Společnost má své kořeny v roce 1965, kdy Lo Kunnan na dvorku svých rodičů začal vyrábět dřevěné badmintonové rakety. V roce 1994 byl uveden systém Kinetic, který významně zeslabuje náraz a vibrace a stabilizuje rám v místě nárazu míče; odstraňuje či zmenšuje bolesti lokte, ramena a zápěstí. S touto raketou hraje například italský tenista Andreas Seppi (1984).
tik (z francouzského *tic*, „cukat“), nervová porucha projevující se záchvěvy svalů (v obličeji aj.).
včil (nářečně), nyní, nynčko.
Vystrčil, Miloš (10. 8. 1960, Dačice), pedagog a politik; od února 2020 předseda Senátu Parlamentu České republiky. Vystudoval obor matematika-fyzika na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Ve světovém měřítku na sebe upozornil, když realizoval diplomatickou cestu na Tchaj-wan, aby naplnil vizi svého předchůdce na postu předsedy Senátu Jaroslava Kubery (1947–2020). Jaroslav Kubera byl znamenitý levoruký tenista (kouřící i o přestávkách po lichém gamu), proti němuž jsem si zahrál v roce 2011 čtyřhru na Mezinárodním mistrovství České republiky neregistrovaných hráčů v tenisu konané pod záštitou senátora Senátu Parlamentu ČR a primátora statutárního města Teplice Jaroslava Kubery.

Mistr Tenisologie, *Pro Kennex Kinetic versus Wilson*, 2020, tenisové rakety Pro Kennex Kinetic a Wilson (ready made), smrkové dřevo (soklík), 76x28x42 cm.

Objekt byl vytvořen ze dvou raket, které posloužily k srovnávací analýze pomocí experimentu provedeného 25. září 2019 na kurtu č. 5 v areálu tenisového oddílu SK Jundrov. Figurant poslal servis stejnou rychlostí (220 km/hod.) nejprve proti raketě Pro Kennex Kinetic (PKK) a vzápětí proti raketě Wilson Six One (WSO); v obou případech returnoval stejný tenista D. V. Zatímco PKK úder skvěle ustála, WSO se zhroutila do sebe; přitom WSO měla na své straně psychologickou výhodu, vždyť se servírovalo Wilsonkou! Korektní prostředí pro experiment a jeho vyhodnocení zajistil docent Martin Zvonař, Ph.D., z Katedry kineziologie Fakulty sportovních studií Masarykovy univerzity standardizovanou aparaturou značky Stalker (užívanou při měření například ve Wimbledonu či na US Open). Už jen pro názornost servíroval figurant proti kotouči ze smrkového dřeva, který byl úderem naštípnut. MT tento artefakt kontextuálně použil jako soklík svého celostního objektu.

Kontrola forhendu a vizáže tenistky

Každá žena a tenistka zvláště je vícerozměrný génius, neb dokáže:
zároveň plést, sledovat televizi, líčit se, kontrolovat dětem úlohy
i vyčinit manželovi, když si při mytí nádobí nesundá parohy…
Na kurtu k tomu přibude kontrola přesnosti úderu a vizáže.

Vysvětlivky
forhend (z anglického *forehand* z *fore*, „přední; vpředu“ a *hand*, „ruka“), (v tenise, ve stolním tenise, hokeji a dalších sportech) úder hraný raketou nebo holí na stejné straně těla, to je pravou rukou na pravé straně a opačně (opak: bekhend).

Milada Kollárová, *Kontrola forhendu (averz) a vzhledu hráčky po jeho odehrání (reverz)*, 2020, raketa Head – Airflow (ready made), tři zrcadla (průměr 9 cm, 6,5 cm, 17 cm), text na „reverzním“ zrcadle rtěnkou Max Factor (stav nápisu včetně srdíčka svědčí o tom, že opěvovaná vlastnost o nesmazatelnosti, respektive nerozmazatelnosti této rtěnky je jen reklamním trikem) a tužkou na oči Dior, 77x15,5x9 cm. Svůj Gesamtkunstwerk završila umělkyně zrcátkem na soklíku (smrkové dřevo), určeným ke kontrole stavu pod sukýnkou po odehrání všech možných úderů, zejména však smeče, a dvěma zrcátky na bocích soklíku k pouštění prasátek do očí nesympatických diváků.

Kos a „nos“

Hra raketou bez výpletu?
Nemožné, jde zřejmě o popletu!

Ale kdeže, ten chlapík je kos,
i bez výpletu hraje jak virtuos!!

Protože žádný člověk není ani datel nebo kos,
potřebuje k mistrovskému výkonu nos i „nos“.

Z toho spojení vzejde mimořádně zajímavý part,
jako když se u klavíru sejdou virtuosové Haydn a Mozart.

Vysvětlivky
Haydn, Franz Joseph (31. 3. 1732, Rohrau, Rakousko – 31. 5. 1809, Vídeň, Rakousko), rakouský skladatel období klasicismu (složil přes sto symfonií, mnoho komorních skladeb, řadu oper a sonát); dovršil vývoj klasické symfonie.
kos, 1. černý zpěvný pták z čeledi drozdovití; 2. (expresivně, jako součást úsloví) filuta, chlapík, chytrák, lišák, šikulka; důvtipný člověk, který má na to správný nos.
Mozart, Wolfgang Amadeus (27. 1. 1756, Salzburg, Rakousko – 5. 12. 1791, Vídeň, Rakousko), rakouský skladatel a koncertní virtuos, jeden z nejvýznamnějších světových hudebníků (složil více než šest set děl); spolu s F. J. Haydnem dovršil hudební kulturu klasicismu.
„nos“, mít nos, úsloví vyjadřující, že má dotyčný filipa, za ušima apod. Ilustrujme úsloví příběhem. Jeho aktéry jsou nejklasičtější klasikové hudebního klasicismu Haydn a Mozart. V legendárním a nejstarším vídeňském hostinci Griechenbeisl (od roku 1447) se dobře baví pánové Haydn a Mozart. Tu Haydn při druhé lahvi ryzlinku *Pichler Krutzler Pffaffenberg Alte Reben* mladšímu kolegovi navrhne sázku: „Zahraji každou tvoji klavírní kompozici, když neuspěji, zaplatím celý večer.“ Suma už v té chvíli byla nemalá. Mozart přijímá, za pár minut skladbu předává. Haydn usedá k pianu, leč po chvíli se vzdává se slovy: „Levá ruka má hrát velmi vysoký tón, pravá naopak co nejhlubší. Zároveň třeba připojit z prostřed klávesnice třetí tón, to nedokáže nikdo na světě, tedy ani já!“ Mozart na přítele pohlédne s lehce ironickým patosem a pak „neproveditelný“ třetí tón vyloudí svým nosem.
nos zevní (latinsky *nasus externus*), jeden z orgánů dýchací soustavy. Zevní nos je útvar podobný trojboké pyramidě, nachází se uprostřed obličeje. Tvar a zvláště velikost nosu je individuálně variabilní a bývá spojován s fyziologickými a psychickými vlastnostmi a schopnostmi člověka. Například ve starověkém Egyptě byl velký nos výrazem krásy a výjimečné inteligence, v antickém Řecku i Římě znamenal navíc moc a sílu.
V Číně je od starověku velký nos příslibem bohatství. Pozitivní vlastnosti velkého nosu potvrzují i moderní biologické a medicínské výzkumy: velký nos údajně lépe chrání před bakteriemi, viry, ale i alergiemi; u mužů, podle studie nedávno uveřejněné v prestižním časopise *Evolution and Human Behaviour*, je velký nos spjat s vysokou hladinou testosteronu, která je základem větší sexuální apetence. Ukazuje se tedy, že velký nos je spíše předností než nedostatkem. Přesto mnozí (zvláště ženy) velký nos vnímají jako vadu na kráse a jeho zmenšování patří mezi časté plastické operace. Tato zjištění, podpořená faktem, že vítězka soutěže StarDance (2013), neobyčejně inteligentní herečka Anna Polívková je „majitelkou“ mimořádně velikého nosu, možná povedou k tomu, že české plastické chirurgii v této oblasti zazvoní hrana.
virtuos (z italského *virtuoso*, „ctnostný, znamenitý“), 1. (hudba) hráč na nějaký nástroj s vysokou technickou a uměleckou dokonalostí; 2. (knižně, expresivně) člověk vynikající v určitém oboru, v určité činnosti.

Miroslav Štěpánek, *Kos aneb bez výpletu*, 2020, tenisová raketa (ready made), ocel, měď, nerez (soklík), 71x29x10 cm.

Kostky jsou vrženy

Pohazoval si se soupeři i s ženami,
neboť hrál s falešnými kostkami.
Alea iacta est – Kostky jsou vrženy!
Alarm všechny varuje, hlavně římské ženy!
Servate uxores, moechum calvum adducimus!

Své kolegy Crassa a Pompeia
deklasoval Caesar v trigonu,
v našich zemích se zas vrhcáby hrály
jak zpívá píseň o jihočeském pontonu:

„Na tom bošileckým mostku
hrály tam dvě panny v kostku.
Hrály, hrály, hrály, až se obehrály,
shodily se z mostku.“

Čeští mládenci, neznalí trigonu,
nechali kostky kostkami, panny pannami
a užívali si kratochvíle na honu.

Vysvětlivky
Alea iacta est (z latiny), Kostky jsou vrženy (údajný Caesarův výrok před překročením řeky Rubikon, čímž začala válka, která znamenala konec římské republiky).
Caesar, Gaius Iulius C. (12./13. 7. 100 př. n. l., Řím, Itálie – 15. 3. 44 př. n. l., Řím, Itálie), římský vojevůdce a diktátor období pozdní republiky. Roku 60 př. n. l. byl členem prvního triumvirátu (spolu s Crassem a Pompeiem). Proslul jako pokořitel Galie a vítěz v občanské válce. O těchto událostech vydal svědectví ve spisech *Commentarii de bello Gallico* (Zápisky o válce gallské, napsáno asi roku 52 př. n. l.) a *Commentarii de bello civili* (Zápisky o válce občanské). V občanské válce zvítězil Caesar nad Pompeiem a stal se diktátorem. Byl zavražděn republikánskými spiklenci 15. března (o březnových Idách) roku 44 př. n. l. Caesar byl geniální vojevůdce a historikem Suetoniem (asi 69/70–140) byl považován za nejinteligentnějšího ze všech Římanů. Jeho jméno se stalo částí oficiální titulatury římských císařů, počínaje jeho dědicem a adoptivním synem Octavianem Augustem.
Servate uxores, moechum calvum adducimus (z latiny), Chraňte své ženy, přivádíme plešatého smilníka (římský historik a životopisec Gaius Suetonius Tranquillus [asi 69/70–140], *De vita Caesarum libri VIII* [Životopisy císařů]: úryvek z pokřiku, jímž v rámci karnevalové svobody vojáci oslavovali Iulia Caesara [100–44 př. n. l.] při jeho triumfu na počest vítězství ve válce galské). Caesarova plešatost je nezpochybnitelným historickým faktem, ale ve světle této zprávy snad historikové přehodnotí běžně přijímaný důvod Caesarovy brutální vraždy: šlo možná o odplatu za poskvrnění cti manželek obou spiklenců a dalších postižených manželů, nikoli o odstranění diktatury a nastolení někdejšího republikánského zřízení.
trigon (z řeckého *trigōnos*, „trojúhelník“), název hry provozované v antickém Římě, starověký předchůdce

Miroslav Štěpánek, *Kostky jsou vrženy*, 2020, tenisová raketa (ready made), kožené kostky v hlavě rakety (autorka Alena Kojdlová), ocel, měď, nerez (soklík), 69x26x10 cm.

Mistr Štěpánek, velký znalec antického starověku, tímto objektem odhalil příčinu Caesarových úspěchů. Caesar v klíčových okamžicích užíval falešnou kostku, která měla na všech šesti stěnách šestku. Tak například při vyčerpávajícím zápase v trigonu navrhl v rozhodujícím setu za stavu 6:6 Crassovi, nechť o vítězi rozhodnou jejich kostky. Crassus, který už byl také unavený, bezelstně souhlasil. Podobně se vedlo Pompeiovi, druhému z triumvirů. Stejným způsobem sváděl svobodné i vdané ženy. Pokud mu některá odolávala (třeba s odkazem na manželskou věrnost), navrhl, aby o její volbě rozhodl osud vyjádřený kostkami. Osud *(fātum)* byl pro Římany vysokou hodnotou, chápanou jako úradek bohů, proti němuž je člověk bezmocný: *inexorabile fatum*, „neúprosný osud“ (Vergilius).

---

tenisu. Hry se účastnili tři hráči zaujímající postavení na vrcholech trojúhelníku (odtud název). Rukama nebo dřevěnou pálkou odráželi proti sobě kožené míče plněné suchou trávou, žíněmi nebo fíkovými zrny. Míč chytali do pravé ruky a odehrávali jej levou. Kromě třech hráčů *(trigonali)* byli přítomni i pomocníci *(pilecripi)*, kteří zapisovali skóre a sbírali míče.
vrhcáby (ze středohornoněmeckého *wurfzabel* [s překladem první části, takzvaný polokalk] z *wurf*, „hod“), staročeská hra s kameny a kostkami.

Křišťálově čistý sport

Když občas pozoruje oknem své sklárny dění na přilehlém dvorci,
kde spolu čestně, bez prémií, prize money a intrik zápolí karlovští borci,
uvažuje, zda by víc než ryba, spíše tenisová raketa, neslušela jeho milované obci.

Vysvětlivky
Karlov, obec v okrese Žďár nad Sázavou v Kraji Vysočina. Žije zde kolem stovky obyvatel. Malá víska se pyšní znakem a vlajkou s dominantní rybou. V roce 2012 byl obcí a s přispěním Evropské unie zbudován v sousedství sklárny „Jaroslav Svoboda AGS“ sportovní areál s dvěma kurty (tenisový kurt a kurt pro nohejbal a volejbal).

Jaroslav Svoboda, *Tenis v Karlově – křišťálově čistý sport*, 2020, tenisová raketa (ready made), hutnické sklo (plastika v hlavě rakety), ebenové dřevo (soklík), 70x27x15 cm.

Tenisový míček je umístěn na otisku Mistrovy levé ruky, což zřejmě vychází z faktu, že JS hraje tenis, stejně jako Rafael Nadal, a levou rukou a dlouhodobě si na karlovském žebříčku drží druhé místo, podobně jako je Rafa druhý na žebříčku ATP. Svoboda se touto plastikou řadí po bok geniálního francouzského sochaře Augusta Rodina a vyzývá k srovnání zejména jeho plastiku *Otisk Rodinovy ruky držící ženské torzo* (1917, sádra, 14,9x22,9x11,8 cm, Musée Rodin, Paříž), o níž básník Rainer Maria Rilke říká: „Zdá se, že tvář ženy by Rodin nejraději cítil jako součást svého krásného těla; jako by chtěl, aby jeho oči a ústa byly očima a ústy jejího těla.“ Také se nám zdá, že Svobodova ruka každou chvíli míček sevře, aby jej už nikdy nepustila…

Kurt nalajnovaných rozkoší

Žvýkání listů rudodřevu koka přivábí malíři inspiraci,
kurt v boschovské zahradě pak ozdobí bezbřehou imaginací,
v níž realita objektů a bytostí se v surrealistickém hávu poztrácí…
Až do té výbavy přisněží a dostaví se všeobjímající vlnitá nálada,
malíř se mezi choboty potácí, na kurtu pohovku postrádá.

Vysvětlivky
Bosch, Hieronymus (vlastním jménem Jeroen van Aken, asi 1450, 's-Hertogenbosch, Nizozemsko – srpen 1516, 's-Hertogenbosch, Nizozemsko), nizozemský malíř, tvořící v období rané renesance. Bosch proslul hloubkou imaginace a bezbřehou, téměř surrealistickou, fantazií svých děl. Svými obrazy nastavil středověké společnosti alegorické zrcadlo, v němž se odráží alchymie, čarodějnictví, kacířství, agónie hříšnosti, mystická symbolika, alegorie lidského bláznovství, soudobý folklor a tradice. Mezi nimi vynikají zejména *Sedm smrtelných hříchů* (1480–1485), *Loď bláznů* (1490–1500 nebo 1510–1516), *Zahrada pozemských rozkoší* (1503–1504) nebo *Poslední soud* (1504–1508). Bosch inspiroval výtvarné umělce, jimiž byli například nizozemský malíř Pieter Brueghel starší (kolem 1525–1569), španělský malíř a grafik Francisco de Goya y Lucientes (1746–1828), belgický grafik a ilustrátor Félicien Rops (1833–1898) nebo český malíř Jiří Neuwirt (1948). Bosch je označován za předchůdce surrealismu, který ovlivnil zejména španělského malíře a jednoho z hlavních představitelů surrealismu Salvadora Dalího (1904–1989). Až do současnosti vybízí Boschovo dílo k tvůrčímu navázání a inspiraci v kontextu postmoderní situace a absurdity dnešního světa.
lajna (též „čára", drogový slang), dávka drogy, zpravidla kokainu nebo pervitinu, určená ke šňupnutí; „dát lajnu" znamená „šňupnout si".
rudodřev koka *(Erythroxylon coca)*, stálezelený strom původem pravděpodobně z východních svahů bolivijských a peruánských And, jehož listy vedle kokainu obsahují také další velmi účinné alkaloidy, například thruxillin, hydrolin, cuskohyopin a valerin. Indiánská pověst říká, že první inka – Manco Capac I., syn boha Slunce, přinesl lidem tuto bájnou rostlinu, která „obveseluje zarmoucené, unaveným dává sílu a nasycuje hladové". Indiáni využívali žvýkání listů koky k rituálním a náboženským účelům a pro miliony lidí v Jižní Americe má žvýkaní listů koky (s nehašeným vápnem) dodnes podobnou roli, jakou hraje v jiných částech světa káva nebo čaj.

Jiří Neuwirt, *K.O.K.A. Open aneb Dej lajnu!*, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika (averz hlavy rakety), látka z krupiérského stolu ze slavného Kasina, nádherné budovy ve stylu belle-époque, která je ústředním bodem a symbolem monacké čtvrti Monte Carlo, kde se dobře daří hazardu i mnohým majetným tenistům, slavným umělcům či bohatým rentiérům. Jak se tehdejšímu studentovi Jiřímu podařilo do kasina proniknout a sukno získat, zůstává záhadou, tomu i Jaroslav Seifert přitakává: „Šel malíř chudě do světa. / No – jak se dařívává / těm, co živí paleta / a skromná česká sláva? / Hrníčku, vař mi, vař, / peníze nejsou v míšku!", 75x26x8 cm.

Ostravský malíř si za studií na brněnské Střední škole uměleckých řemesel přivydělával na živobytí a financování studijních cest po významných evropských galeriích jako pomocník správce tenisových kurtů. Tehdy se ještě antuková hřiště lajnovala sypkým vápnem pomocí lajnovačky (nebylo zapotřebí jestřábího oka, neboť se při doteku míčku s lajnou zaprášilo). Správce byl drogově závislý na kokainu, ale jako významnému stranickému funkcionáři mu tato „záliba" procházela, včetně rozkrádání vápna v socialistickém vlastnictví, které potřeboval při žvýkání listů koky. Jiří záhy pochopil, že šéfovo „Dám lajnu, dáš lajnu" znamená, že si nadřízený šňupne a on musí zvládnout celou práci sám. Obraz tak představuje syntézu jeho intenzivních zážitků z brněnských kurtů a z madridských galerií v Pradu a v Muzeu královny Sofie, kde u obrazů *Zahrada pozemských rozkoší* Hieronyma Bosche a *Velký masturbátor* Salvadora Dalího fascinovaně trávil dlouhé hodiny. V některých motivech a symbolech Neuwirtova obrazu shledávají historici umění přímý odraz díla Dalího (masturbující slon vkládající poté orosenou pomůcku mezi ňadra mořské panny a zároveň ohonem v podobě hada svádějící nepřítomnou Evu hranatým míčkem), zatímco fantaskní bytost s raketou v podobě ostrého rýče připomíná Boschův výjev na pravém vnitřním bočním křídle nazvaném Peklo, kde jsou krutě trestány smyslové rozkoše.

Labutí píseň kanára

Když na síť usedne, prohru předznamenává,
je to celkem vzato krutý ptáček,
jeho „labutí píseň“ tklivá, usedavá
vyřadí hráče, o nějž se otře každý posměváček.

Zanechá kanár někdy neblahého cvrlikání?
Leda by ho postihlo „šesté vymírání“.

Vysvětlivky
kanár, (v tenisu, slangově) sada prohraná bez zisku jediné hry (6:0). Proč zrovna Češi si pro potupný výsledek 6:0 vyvolili slangově argotický výraz kanár? Jsme natolik muzikální národ, který vycházeje z toho, že v hudbě znamená „kanářit“ – hrát falešně, nepodařeně, chybovat, zejména u žesťových nástrojů, metaforicky používá i pro chybný výkon v tenisové hře výraz „*kanár*“? Podle jiných výkladů vzniklo pojmenování na základě podobnosti s ptákem kanárem. Kanár údajně zpívá stále stejně, jen v době páření je jeho melodie komplikovaná. Takže hráč, který dostal kanára, hrál stále stejně, nepodařeně, někdy až příliš komplikovaně, neuhrál tedy žádný bod, kanářil. Měl jako vzor kanára. Jiné národy na pojmenování šly od lesa: Rusové zvolili výraz *баранка*, „kruhový preclík“, Anglosasové *bagel* [beig^{ə}l], pečivo rovněž ve tvaru torusu původem v židovské komunitě v Polsku, nyní oblíbené hlavně v USA; Francouzi zvolili *roue de bicyclette* – vše podle podobnosti s výslednou „nulou“. Jen my musíme být tak poetičtí a svádět (jako tenisté) své chyby na nemuzikální ptáčátko (jež má tu smůlu, že je žluté jako tenisový míček). Jakkoli může být bagel chutný a výživný a umělecké dílo Roue de bicyclette (1913) od Marcela Duchampa (1887–1968) můžeme obdivovat v Centre Pompidou, český „kanárek“ dává naším tenisovým fajnšmekrům mnohem barvitější vyjadřovací možnosti (například): „V nevydařené první sadě Rosolovi zpíval tenisový kanár, ale vzápětí zaplašil kanára a na londýnské trávě vyřadil nasazeného Nadala.“
labutí píseň, úsloví označující poslední znamenitý počin či výkon umělce, vědce, politika, sportovce apod. předtím, než zemře nebo se stáhne do ústraní; je založeno na domněnce, kterou vyslovili již antičtí autoři (Aischylos, Ovidius aj.) a později velký znalec říše zvířat Alfred Brehm, že labuť zpívá, když umírá; odtud i název jednoho druhu – *labuť zpěvná* (latinsky *Cygnus cygnus* nebo *Cygnus musicus*).
šesté vymírání, hypotéza soudící, že aktuálně zažíváme šesté masové vymírání živočišných druhů v dějinách Země; nepříznivý trend mohou prý zvrátit pouze rychlá opatření. Domněnka nebere v potaz rostoucí populace některých druhů.

Tomáš Čermák, *Labutí píseň kanára*, 2020, tenisová raketa (ready made), perokresba, kombinovaná technika, koláž, překližka (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 77,5x26,5x9,5 cm.

Líheň tenistů

Tenisovým světem se táhnou prapodivné fámy,
prý pro líheň tenisových talentů slouží vlasy jedné dámy.
Architektura účesu má ale podobu koruny,
jakou nosívá majestátní Héra… Nebo je to její dcera?

Až u vylíhnutých juniorů
probudí se geny šampionů
a u tenistek matčina svárlivá letora,
začnou krásce po hlavě skákat,
pak zbudou oči pro pláč,
jenže bohyně nemohou plakat,
aby se jejich krása nerozpustila.

Vysvětlivky
Héra, sestra a věrná, ale žárlivá a hádavá manželka Diova, patronka manželství a porodů. Zeus ji svedl v podobě kukačky a jejich sňatek *(hieros gamos)* podle řecké fabulace trval tři sta let. V postavě Héry se spojilo indoevropské ženské božstvo s představami starých předovýchodních a předřeckých bohyň plodnosti země. Spojení Země (Héry) a Dia (nebeského principu) symbolizuje naplnění a soulad světa. Héra krutě pronásledovala Diovy milenky (Európé, Létó) a jejich potomky. Z nich na to nejvíce doplatil Héraklés, jenž za odvedenou námahu získal i své jméno („Skrze Héru slavný“). Héra byla uctívána v Argu na Peloponnésu a na ostrově Samu. V Olympii jí byl zasvěcen první známý kamenný chrám v dórském slohu postavený kolem roku 600 př. n. l. Na tomto místě s kulisou několika znovu sestavených sloupů se odehrává známá ceremonie zapalování olympijského ohně.

Vlasta Švejdová, *Líheň tenistů*, 2020, tenisová raketa (ready made), olej, překližka (v hlavě rakety), modřínové dřevo (soklík), 75x27x7 cm.

Mač

Soupeří… Poslední fiftýn! – A je po mači…

He can’t find his match! – Vítěz to oslaví…

You are no match for him! – Poražený obrečí…

Vysvětlivky
He can’t find his match! (z angličtiny), Nemůže najít nikoho, kdo by se mu vyrovnal!
mač (z anglického *match*, „[sportovní] zápas, utkání, soutěž“, ale také „srovnatelný protějšek osoba nebo věc rovná jiné osobě nebo věci nebo s ní srovnatelná]“ aj.), (expresivně, ve sportu) utkání, zápas.
You are no match for him! (z angličtiny), Jemu se nevyrovnáte, na něho jste krátký!

Miroslav Štěpánek, *Soupeři*, 2020, tenisové rakety (ready made), míček (ready made), ocel, měď, nerez (soklík), 67x40x10 cm.

Madona pro trpící rozhodčí

Tak ho vidí někteří tenisté.
Rozhodčího na empajru, zajisté.
Ti, co se cítí ukřivděni, ti, co sčítají ztráty,
takoví by ho nejraději zardousili ocelovými drápy.
Však bát se hráčů? Ta myšlenka mu vzdálena je na hony.
Může se spolehnout na ochranu všemocné Antukové Madony!

Vysvětlivky
madona, zobrazení sedící nebo stojící Panny Marie s dítětem – Ježíškem. Panna Marie je označována jako *Magna Mater* nebo *Matka Boží* a také se stala ochrannou bohyní. Její přízviska jsou *Panna Marie Záštita*, *Ochraňovatelka* nebo *Patronka*. Tato označení se většinou používají ve spojení s nějakým konkrétním místem. Například *Panna Marie Hostýnská* je považována za Ochránkyni Moravy. Jako ochránkyni tenisových kurtů a rozhodčí ji do ikonografie pod názvem *Madona pro trpící rozhodčí* nebo *Antuková Madona* v roce 2020 uvedl Boris Jirků.

Boris Jirků, *Madona pro trpící rozhodčí*, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, dřevěná deska (v hlavě rakety), 78x26x10 cm.

Malý Velký Princ

Tenisová raketa značky Prince,
je prověřená velmi zkušenými hráči,
třeba Pat Cash s ní pokořil Ivana Lendla
v třísetovém finálovém wimbledonském mači.

Nehodí se však pro tenisového Prince,
co teprve odrostl matčině náručí a plínce...
Měl si ještě číst Saint-Exupéryho Malého prince,
byl by si nenatloukl nos a nevzdychal po mamince.

Jako zjev z cizí planetky proto působí čtyřletý Liam Ehrat,
který se snaží svého třicetiletého otce trénovat a nakonec i přehrát...

Vysvětlivky
Ehrat, Liam, čtyřletý synek švýcarského tenisty Sandro Ehrata (v žebříčku ATP figuruje na 371. místě), který svého otce na kurtu tvrdě trénuje, aby ho dostal do formy a do první stovky. https://www.sport.cz/tenis/clanek/1803122-tato-jdeme-na-forhend-svycarskeho-tenistu-cepuje-maly-trener.html#section-artcl Psychoanalytik Eugen Drewermann by možná usoudil, že se otec projektuje do svého syna, který to dotáhne do první desítky na žebříčku ATP.
Malý princ, český název pohádkového příběhu Antoina de Saint-Exupéryho *Le Petit Prince* (1943). Vypravěč (autor) uvízne se svým letadlem v saharské poušti, kde se mu zjeví Malý princ. Ten vypráví, že pochází z maličké planetky, na které má svoji květinu – růži. K růži princ cosi cítí, ale domnívá se, že jeho cit není opětován, a proto se vydá na cesty, aby zjistil, proč tomu tak je... Německý psychoanalytik Eugen Drewermann (1940) soudí, že se autor v tomto příběhu vypořádává s přechodem mezi vlastním dětstvím a dospělostí. William Shakespeare by zase Malého prince ubezpečil, že růže i pod jiným jménem všude voní stejně.
Prince, značka kvalitních raket pro profesionální i rekreační tenis, které vyrábí americká firma Prince Sport, Inc. Byla založena v roce 1970 v Princetonu (odtud název *Prince*) jako výrobce nahrávacích strojů a postupem času přešla na výrobu tenisového, squashového a badmintonového vybavení. Každoročně přichází s novinkami ve vývoji tenisových raket a má řadu patentovaných technologií. Například v roce 1986 byla uvedena raketa *Magnesium Pro*, s kterou australský tenista Pat Cash (1965) vyhrál v roce 1987 Wimbledon, když ve finále ve třech setech porazil Ivana Lendla (1960).
Saint-Exupéry, Antoine de (29. 6. 1900, Lyon, Francie – 31. 7. 1944, poblíž Île de Riou u Marseille, Francie; zahynul při průzkumném letu), francouzský spisovatel, filozof a letec. Saint-Exupéryho příběhy jsou poselstvím o nutnosti stálého hledání lásky, přátelství a moudrosti. Z díla: *Citadela, Čistá smrt, Dopis rukojmímu, Letec, Malý princ, Noční let, Pohádky pro nehodné děti, Válečný pilot, Země lidí* aj.

Mistr Tenisologie, *Malý Velký Princ*, tenisová raketa Prince (ready made), smrkové dřevo (soklík), 72,5x27,5x9,5 cm.

Tento objekt MT je prosycen hlubinnou psychoanalýzou: Příliš namyšlené sebestředné princátko ztroskotalo hned na prvním stupni (klopýtlo a padlo na nos, z něhož stéká proud krve), kdežto druhý vysoký stupeň je jako pomyslný, už zčásti pozlacený trůn zřejmě vyhrazen pro budoucího šampiona Liama Ehrata, který myslí nejen na svou kariéru, ale i na svého otce, tedy saint-exupérovsky hledá morální a duchovní smysl lidského života v nadosobním cíli člověka, který překonává sebe sama.

Ma-Ma aneb raketa, která myslí za vás

V díle předního umělce Ma zjevila se tenistova Ma silueta.
Ta firma není neznámá, a je-li výklad žádoucí,
promluví Ma-Ma raketa.

Na straně aversní bojechtivá tvář,
a na reversu velebná svatozář???
Prašť jak uhoď!
Obě neposlušně kypí přes rám rakety –
efekt kouzelného předmětu „Hrnečku, vař“!
Uvyklý pohybu v neohraničených prostorech,
vaří a paří o závod, o duši hraje, pro radost,
pokud mu neztuhne úsměv a nedojde dech.
Musel by ho dohnat kalendář, protože sám od sebe
by ani za nic nezavelel „Hrnečku, dost“.

Vysvětlivky
tenisový míč (slangově *tenisák*), míč (míček) vyrobený z pevné gumové duše, která je obalena meltonem a nahuštěná vzduchem; jen míče značky Tretorn jsou zcela vyplněny pórovitou hmotou. Jeho průměr se pohybuje v rozmezí 6,35–6,67 cm, hmotnost je 56,7–58,5 g. Srovnáme-li hmotnost míčku s průměrnou hmotností mozku dospělého člověka (1 350–1 500 g), pak zjistíme, že mozek je zhruba pětadvacetkrát těžší než míček; odtud zřejmě, na rozdíl od vznášejícího se míčku, pramení lidská přízemnost.

Zdeněk Makovský, *Ma-Ma*, 2020, tenisová raketa Völkl (ready made), tisk na kapa desce (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 75x42,5x8,5 cm.

Doc. Ing. arch. Zdeněk Makovský tímto svým revolučním dílem zahájil novou éru v produkci tenisových raket (fy Babolat, Head, Wilson, Yonex a další výrobci lkají), když přetvořil ready made raketu Völkl (též díky konzultacím s JM) do postmoderního typu rakety značky *Ma-Ma (Makovský-Malina)*. Ma-Ma je na trhu nabízena pod vpravdě výstižným sloganem *„Raketa, která myslí za vás!“*. Autor ji na instruktivním snímku představuje při základním tenisovém úderu (podání), kdy je míček potrefen nikoli středem hlavy jako dosud, nýbrž místem, v němž se v lebce nachází mozeček *(cerebellum)*, tedy jeden z nejdůležitějších orgánů tenisty; díky tomu lze míček poslat na libovolné místo podávacího pole, například nechytatelně „na téčko“... O raketu je obrovský zájem, v současné době je dodací lhůta tři čtvrti roku.

Mayská raketa z Palenque

Každý vnímavý na vlastní oči jasně vidí,
že archeoastronaut raketu zpět z Palenque řídí.
Na rampě mířící k nebi připraven je k odletu
do jiných, kouzelných kukuřicových světů.
Pranic mu nebrání, už splnil zadání:

Primitivním hominidům vtiskl inteligenci,
takže teď mají i na vlastní rozum licenci...

Vysvětlivky
Däniken, Erich Anton Paul von (14. 4. 1935, Zofingen, Švýcarsko), švýcarský cestovatel a spisovatel; nejznámější tvůrce a zastánce archeoastronautické hypotézy – koncepce o ovlivnění vzniku a evoluce člověka a jeho kultury mimozemskými civilizacemi. Základní východiska a teze svého pojetí o mimozemšťanech jako tvůrcích člověka a civilizace na planetě Zemi zformuloval ve své první knize *Erinnerungen an die Zukunft* (1968, česky: *Vzpomínky na budoucnost*. Praha: Orbis, 1969); ty pak rozpracoval v řadě dalších knih: *Zurück zu den Sternen* (1969, česky: *Zpět ke hvězdám*. Litvínov: Dialog, 1992), *Aussaat und Kosmos* (1972, česky: *Setba z vesmíru*. Praha: Svoboda-Libertas, 1993), *Strategie der Götter* (1982, česky: *Strategie bohů*. Praha: Naše vojsko, 1993), *Der Tag an dem die Götter kamen: 11. August 3114 v. Chr.* (1984, česky: *Den, kdy přišli bohové: 11. srpen 3114 před Kristem*. Praha: Baronet, 1994) aj., které byly přeloženy do více než třiceti jazyků a publikovány v nákladu přes šedesát milionů výtisků.
Palenque, archeologická lokalita v jihovýchodním Mexiku (součást světového kulturního dědictví), významné středisko Mayů. Název je španělský, pravé jméno neznáme. Bylo budováno od 3. století, největšího rozkvětu dosáhlo v 7. století, kdy byly četné chrámové stavby (tzv. Palác, Chrám slunce, Chrám kříže, Chrám listového kříže, Chrám nápisů) opatřeny vynikajícími basreliéfy. V pyramidě pod Chrámem nápisů byla hrobka se sarkofágem vládce Pacala (615–683); na kamenném víku reliéf s postavou (patrně) vladaře, uvnitř spočíval zemřelý, vybavený četnými ozdobami, šperky a maskou z jadeitu. Využití pyramidy k uložení pohřbu je v předkolumbovské Americe ojedinělé.

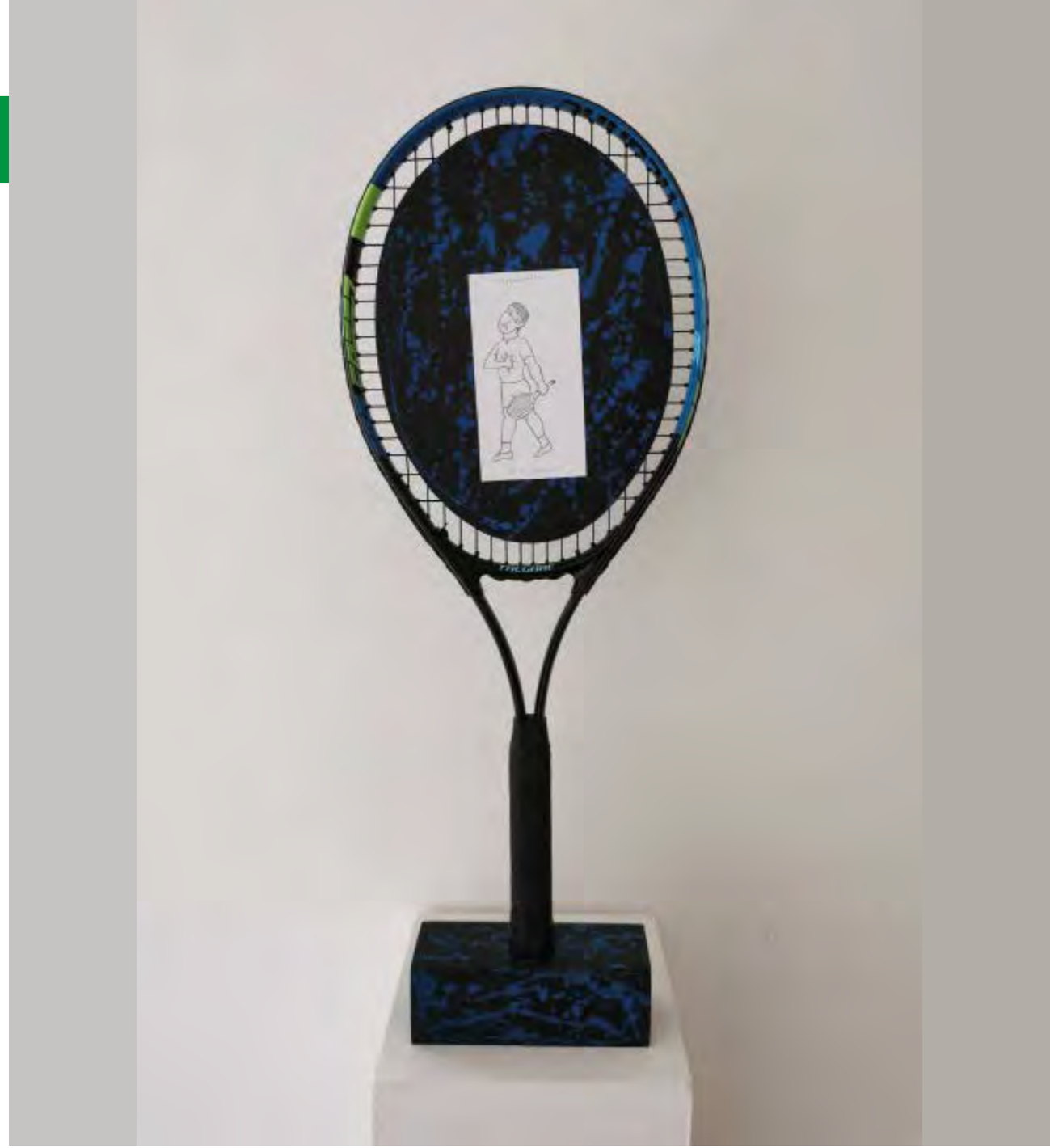
Jiří Neuwirt, *Mayský panovník Pacal ve své raketě*, 2020, tenisová raketa Völkl (ready made), barevný překres ústřední scény na kamenném víku sarkofágu, v němž byl pohřben Pacal, překližka (hlava rakety), čedič v podobě startovací rampy (soklík), 49x62x13,5 cm.

Umělec je zapáleným stoupencem archeoastronautické hypotézy a ctitelem Ericha von Däniken. Vlastní všechny jeho knihy v německém originálu, který srovnává s českými překlady a nemilosrdně pak tepe všechny úlety a nepřesnosti překladatelů ve smyslu: „Er hat die Rechnung ohne den Wirt gemacht!“ („Zmýlil se!“) a jako „ein aufmerksamer (Neu) Wirt“ („pozorný [Nový] Hostitel“), o chybách informuje svého přítele von Däniken, který pak zjednává nápravu.
Neuwirtův objekt, sice v jemné nadsázce, ale přesvědčivě dokládá Dänikenovu interpretaci, že jde o sofistikovaný reliéf dokonale zachycující pilota kosmické rakety. Výtvarník jej pro zvýšení důvěryhodnosti invenčně doplnil o odpalovací rampu, podobnou té, kterou mimozemšťané ve starověku použili v libanonském Baalbeku (parametry baalbecké vápencové rampy jsou ohromující: 21,5x4,5x4,3 m, hmotnost činí asi 900 tun).
Přes tyto evidentní důkazy mayologové setrvale strnule tvrdí, že ve vápencové desce překrývající sarkofág v Chrámu nápisů (délka 3,80 m, šířka 2,20 m, tloušťka 0,25 m, hmotnost téměř 5 tun) byla ve vysokém reliéfu provedena složitá kompozice, která odráží důležité úseky mayské životní filozofie: „Z těla muže vyrůstá sice nový život zpodobený kukuřicí (základní plodinou, kterou Mayové uctívali jako božstvo), ale on sám se zároveň ocitá v náruči smrti, kterou symbolizuje hlava obludy, na níž spočívá. Scéna, jejíž jednotlivé detaily se opakují na jiných mayských reliéfech, sochách a plastikách ztvárňuje mayský pohled na svět – člověk umírá, ubírá se do země, ale jednou, stejně jako zrno kukuřice, ožije a vrátí se zpět.“ Jak přízemní! Jak nevědecké!! Jak směšné!!!

Melancholik

Skleslý, trudnomyslný, duševně rozervaný, labilní, samotářský introvert s formou ve sportu nestabilní. Někdy porazí i hráče z čela žebříčku, a přesto trpí úzkostnými stavy, jak příště drtivou porážku strpí.

Vysvětlivky
melancholie (přes latinské *melancholia* z řeckého *melancholía* od *melánchol*os, „mající sraženou krev“; ve starověku se věřilo, že trudnomyslnost je způsobena černou žlučí), v užším smyslu pojem ze sféry psychologie a psychiatrie, označující jeden z typů temperamentu, jenž se vyznačuje malomyslností, skleslostí, trudnomyslností, labilitou, duševní rozervaností, hypersenzitivitou, výraznou introvertností, samotářstvím, úzkostnými stavy apod. V širším smyslu životní postoj, který se objevuje jako programová charakteristika umělců, filozofů, básníků, v některých epochách (manýrismus, rokoko) také jako znak společenského postavení; ve vyšších sociálních vrstvách byla melancholie obdivována a vyžadována. Ačkoli se často spojuje zejména s romantismem, byla melancholie zkoumaným jevem podstatně dříve, již v době renesance. Do filozofie ji jako předmět zájmu a současně kýžený postoj vnesl jeden z prvních představitelů tzv. melancholických myslitelů, Angličan Robert Burton ve spisu *The Anatomy of Melancholy* (1621; česky *Anatomie melancholie*, 2006). Na rozdíl od mnoha dalších pojednání o melancholii, včetně antických (Aristotelés, Hippokratés ad.), tvrdí Burton, že stane-li se melancholie základní dispozicí člověka, odráží se v něm svět, který ztratil pevný řád, a lidský život se ocitá na samé hranici nevyléčitelné choroby. Podle modelu mikrokosmu a makrokosmu se potom přenáší melancholie na celé království a na celý lidský svět. Rovněž kvůli tomuto výkladu byla melancholie považována velmi dlouho do novověku (ještě mezi osvícenci) za duševní chorobu, která vyžaduje léčení.
melancholik (z řeckého *melané*, „černá“, *cholé*, „žluč“), kdo se vyznačuje melancholií; jeden ze čtyř druhů temperamentu (flegmatik, cholerik, melancholik, sangvinik).

Alois Mikulka, *Melancholik*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (11,8x5,5 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 75,5x26x7 cm.

Memoriál Rakety-Mučednice

Rozpálené smysly, nezdařený úder,
vulkán nahromaděného hněvu vybuchoval…

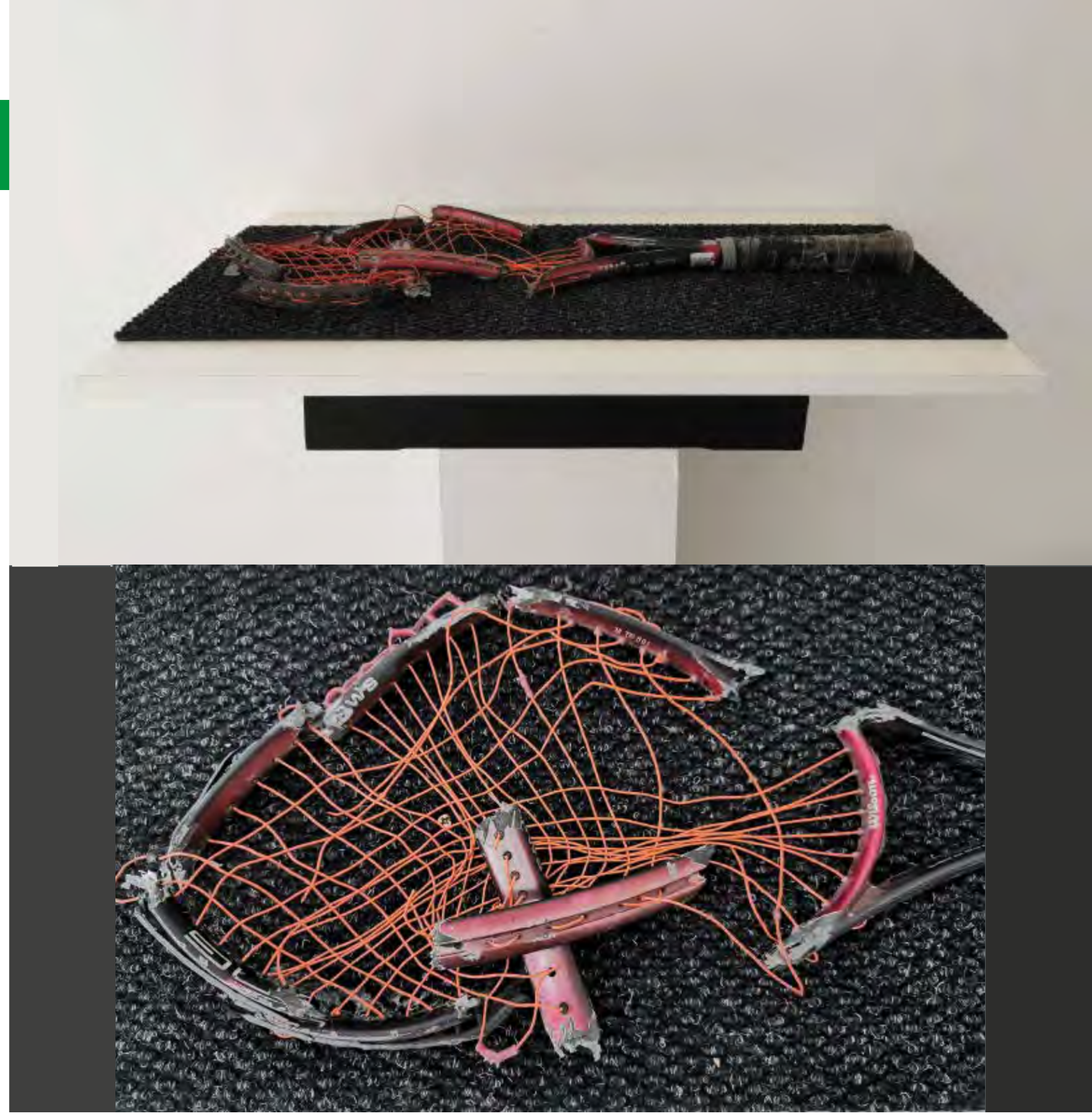
Křápnul raketou o zem, dupal po ní,
až svou oblíbenou Wilsonku zperníkoval.

Bůh v tenisovém nebi se obořil na ničitele,
proklel ho za to, jak hanebně se choval.

Aby napravil svůj neblahý úlet,
pořádá každoročně „Memoriál umučených raket“.

Nakonec nastala i ve statusu dotčené Wilsonky změna,
při jubilejním desátém memoriálu byla svatořečena…

Vysvětlivky
memoriál (přes anglické *memorial*, „památník“ ze středolatinského *memorialis*, „pamětní“), turnaj či závod na památku význačné osobnosti.
mučedník (řecky *martyr*, „svědek“), ten, kdo svědčil svým životem i podstoupením násilné smrti za svou víru; přeneseně každý, kdo pro určitou věc či přesvědčení přinesl nejvyšší oběť. V některých náboženstvích (křesťanství) se vyvinul kult mučedníka; v katolické a pravoslavné církvi bývají mučedníci často svatořečeni.
svatořečení, prohlášení zesnulého člena katolické nebo pravoslavné církve za svatého, spojené se schválením jeho veřejného kultu. Zpočátku byla pro svatořečení rozhodující všeobecná popularita zesnulého, stvrzená místním biskupem. Papežské schválení bylo kodifikováno až v roce 1170. Vzhledem k tomu, že někteří biskupové dále potvrzovali kult svatých bez formálního schválení papežem, začalo se rozlišovat biskupské blahořečení (blahoslavení) a papežské svatořečení, považované za vyšší stupeň.

Mistr Tenisologie, *Memoriál Rakety-Mučednice*, 2020, raketa značky Wilson (ready made), černá kobercová tkanina (katafalk), bílá dřevěná deska (symbol nevěstiných šatů), smrkové dřevo (soklík), 21x76,5x41,8 cm.

Černá plocha představuje katafalk, na němž spočívá nebohá mučednice (pozorný divák zaznamená, že v místě srdce nebožky [rakety mají srdce na pravém místě] vznikl, zřejmě zásahem shůry, krucifix), bílá symbolizuje, že se po Nanebevzetí stala nevěstou Kristovou.

Messalina

Dominantní, polyamoricky orientovaná tenisová raketa Messalina,
původem údajně od Kolína,
asexuální badmintonové raketě, tíhnoucí k jemné *hanecuki*, namluvila,
že je také sexuálně netečná, a tak zpozdilou naivní dívenku uchlácholila,
načež nebohou pomocí praktik BDSM a kočvarismu surově znásilnila.

Po chvíli ji černou elektrikářskou izolační páskou oblepila,
čímž si ji nadobro podmanila.
Podmaněnou přiškrtila, řetízkem obalila,
a aby bylo jednou provždy sexuálně jasno,
klíček od visacího zámku do Labe zahodila.

BDSM, anglická zkratka, souhrnné označení tří dalších zkratek (*B&D – Bondage & Discipline*, „svazování a disciplína“, *D&S – Domination & Submission*, „dominance a submisivita“, *S&M – Sadism & Masochism*, „sadismus a masochismus“) označující širokou škálu sexuálních praktik a orientací (sadismus, masochismus, fetišismus aj.) založených na představě, že jeden z partnerů je nadřazen druhému.
hanecuki (羽 根 突 き, 羽 子 突 き; *hane,* „péřový míček“, *cuki*, „rána, úder“ = „[pět] ran do péřového míčku“), tradiční japonská hra. Vznik této hry se datuje do 14. století (Čína) a v Japonsku se začala rozšiřovat v období Muromači za šógunátu Ašikaga (1338–1573). Na první pohled hra vypadá podobně jako badminton, pouze bez sítě. Hráči (dříve především dívky) používali obdélníkovou dřevěnou raketu (pálku), které se říká *hagoita* (羽子, „péřový míček“ a 板, „pálka“). S ní hráči pinkali do míčku, který v minulosti tvořila bobule mýdelníku, na které byla nalepena ptačí péra. V minulosti patřila hanecuki mezi populární hry. Kromě zábavy se věřilo, že pohyby při úderu i samotný míček zahání zlé duchy. Proto se stala jednou z tradičních japonských her, kdy jí rodiče odháněli zlé duchy od svých dětí. Dívky ji často hrají u příležitosti japonského Nového roku. Hra má dvě varianty: v jedné se hráčka snaží udržet míček co nejdéle ve vzduchu; při druhé si dvě hráčky odpalují míček mezi sebou. Dívka, která nedokázala míček zasáhnout, je na obličeji označena tuší.
Kočvara, František (též Frantisek Kotzwara, 1730/1750?, Praha – 2. 9. 1791, Londýn, Anglie), český kontrabasista, violista a hudební skladatel. Převážnou část svého života strávil na koncertních turné po Evropě. Od roku 1775 působil v Londýně, kde též publikoval své dílo (smyčcové kvartety, smyčcová tria, serenády aj.), z něhož proslula skladba *The Battle of Prague* (Bitva u Prahy). Jeho smrt je považována za první zaznamenané úmrtí způsobené erotickou asfyxií. K tragické události došlo u prostitutky Susannah Hillové: nejprve Hillovou požádal, aby mu uřízla varlata, když to odmítla udělat, připevnil na kliku dveří provaz, druhý konec si uvázal kolem krku, a následně s Hillovou obcoval; v průběhu této procedury zemřel.
Messalina (17/20–48), římská císařovna, třetí manželka císaře Claudia (vládl 41–54). V roce 37 nebo 38 se provdala za svého příbuzného z julsko-klaudijské dynastie Claudia (v té době teprve budoucího císaře), jemuž bylo 48 let. V historických pramenech bývá líčena jako „nevěstka v šarlatu“, panovačná, krutá, intrikářská. O Messalině se dále traduje, že žila nespoutaným sexuálním životem. Vyhledávala erotická dobrodružství a své milence si vybírala podle toho, nakolik ji dokázali uspokojit. Císař Claudius byl sice uvážlivý státník a politik, ale patrně i z důvodu svých fyzických nedostatků (zadrhávání v řeči, porušená motorika chůze aj.) se nechal Messalinou ovládat (trpně jí toleroval, že se přestrojovala za nevěstku a odcházela v noci do veřejného domu). Nakonec však musel zasáhnout, když se pokusila s posledním z celé řady svých milenců o státní převrat (předtím se za jednoho z nich, ač ženou Claudiovou, podruhé provdala; odtud sexuologický termín „mesaliance“ pro společensky nerovný sňatek nebo označení prostopášné ženy jako „mesaliny“), který měl vynést na trůn jejího sedmiletého syna Britannika. Spiknutí bylo odhaleno a Messalina byla donucena k sebevraždě.

Mistr Tenisologie, *Messalina*, 2020, tenisová a badmintonová raketa (ready made), ocelový řetěz a zámek (ready made, i když stále funkční – dar od brněnské komunity Prožít Brno užívající naplno sofistikované praktiky BDSM včetně kočvarismu představujícímu originální český vnos do problematiky), smrkové dřevo (soklík), výška 73x19,5x9 cm.

MT tentokrát učinil středobodem svého díla soklík, řetěz a zámek s klíčem: na nižší stupeň umístil badmintonovou raketu, čímž vyjádřil její podřízené postavení, a ponecháním přirozené kresby smrkového dřeva naznačil, do jakého morálního bahna se propadá.

Metempsychóza tenisového míčku

Tenisoví soupeři bývají různí,
jedni uhlazení, slušní, jiní vzteklí, výbušní.
Úder za úderem, běhají jak s keserem,
v takovém blázinci občas dospějí k převtělení.
Zpravidla i míčky pečlivě kopírují toto dění.

V pendlovkách hrkne, něco se zvrtne,
ganglia si poskočí a míček se naruby otočí.

Vysvětlivky
běžet jak s keserem, běžet o překot, jako když do někoho střelí, horempádem.
fakule (z latinského *facula*, „pochodeň“), pochodeň, světlo; výstražné světlo.
ganglia (z řeckého *γάγγλιον*, „uzel“), nervové uzliny, drobné uzlíky na periferních nervech. Ganglia jsou tvořena nakupením těl neuronů. Podle typu neuronů lze nervová ganglia rozdělit na ganglia senzorická (spinální ganglia, ganglia hlavových nervů), senzorická v užším slova smyslu (například u zrakové, sluchové a vestibulární dráhy) a ganglia autonomní (sympatická a parasympatická).
metempsychóza (z řeckého *μετεμψύχωσις [metempsychósis]*, „převtělování“), převtělování, přecházení duše z jednoho života či těla do jiného (lidského, případně i živočišného). Běžná ve východních náboženstvích, v orfismu, pýthagoreismu i u Platóna. Biblická náboženství ji odmítají, protože oslabuje odpovědnost a vážnost přítomného života.
tenisový míč (slangově *tenisák*), míč (míček) vyrobený z pevné gumové duše, která je obalena meltonem a nahuštěná vzduchem; jen míče značky Tretorn jsou zcela vyplněny pórovitou hmotou. Povrch je jednobarevný, dříve byl bílý či oranžový, dnes je standardně žlutý. Jeho průměr se pohybuje v rozmezí 6,35–6,67 cm, hmotnost je 56,7–58,5 g.

Alois Mikulka, *Metempsychóza tenisového míčku*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (12,5x15,5 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 77x26,5x7 cm.

Míček v modrém

V krajině snové na Pohansku u Dyje
Požehnaný kout
Vojtkovi nemají dilema
Na krásném modrém Dunaji
s proudem plout
Zda vsadit na vítězství Thiema
Je vůbec nutné z modré idylky procitnout?
US Open!
Končina velmi vzdálená…

Pokud by sázka nevyšla, nevadí,
Míček v modrém se ve vídeňské Albertině
po bok „modrého“ Picassa či Klea určitě zařadí.

Vysvětlivky
Na krásném modrém Dunaji, český název slavného valčíku *An der schönen blauen Donau* (nebo zkráceně *Donauwalzer*, „Dunajský valčík“) od rakouského hudebního skladatele Johanna Strausse mladšího (1825–1899). Autor jej zkomponoval na přelomu let 1866 a 1867, koncertní verze byla poprvé uvedena 10. března 1867 ve vídeňských Lidových sadech. Bývá považován za jeden z nejslavnějších valčíků vůbec, stal se neoficiální hymnou Rakouska a ve Vídni se uvádí vždy jako součást slavnostního novoročního koncertu Vídeňských filharmoniků ve Zlatém sále „Wiener Musikvereinu“, budovy Spolku přátel hudby, proslulé znamenitou akustikou. https://www.youtube.com/watch?v=vt3nODUF0as
Pohansko u Břeclavi, velkomoravské hradiště z 9. století vybudované na výspě mezi rameny řeky Dyje; areál se stal kulturní památkou České republiky. Lokalita a její okolí představuje pro malíře Antonína Vojtka významný inspirační zdroj.
Thiem, Dominic (3. 9. 1993, Vídeňské Nové Město, Rakousko), rakouský profesionální tenista. Na žebříčku ATP byl nejvýše ve dvouhře klasifikován v březnu 2020 na 3. místě (za Novakem Djokovićem a Rafaelem Nadalem a před Rogerem Federerem). Vítězstvím na US Open 2020 se stal prvním singlovým šampionem grandslamu narozeným v devadesátých letech 20. století.

Antonín Vojtek, *Míček v modrém*, 2020, tenisová raketa (ready made), olej, překližka, 66x26x7 cm.

Míček v síti

Míček středem rakety precizně trefený,
aspirující na eminenc par excellence,
rukou Milady Kollárové umně vpletený,
osvědčuje jak její vlohy pro tenis,
tak dovednost textilní výtvarnice.
Při tkaní obejde se bez asistence,
avšak v utkání tenisovém nepominutelný je manžel,
v řadě oborů richelieuovská šedá eminence.

Vysvětlivky
eminenc (z latinského *eminens*, „vynikající, výtečný, znamenitý; vyčnívající, vysoký“), (zastarale) nejlepší klasifikační známka na vysvědčení: *student se samými eminencemi*; *studovat na eminenc*, „s výborným prospěchem, s vyznamenáním“.
eminence (z latinského *eminentia*, „vynikání, vyniknutí; výbornost, vznešenost; vyvýšení, vyvýšenost, vyvýšenina; Eminence), 1. titul římskokatolických kardinálů a velmistra řádu malteziánů; 2. *šedá eminence*, rozhodující osoba v pozadí (původně úsloví o kardinálu Richelieuovi, nyní i o profesoru Kollárovi).
par xcellence (z francouzštiny), (zastarale knižně) hlavně, především, zvláště; po výtce; v pravém smyslu slova.
Richelieu [rišelje], Armand-Jean du Plesis (9. 9. 1585, Paříž, Francie – 4. 12. 1642, Paříž, Francie), francouzský politik a státník; od roku 1622 kardinál. Propracoval teorii centralizace státní moci opřenou o ekonomické učení merkantilismu (aktivní bilance zahraničního obchodu aj.) a jejím uskutečňováním zajistil Francii velmocenské postavení. V praxi ji prosazoval na základě doktríny „raison d'État“: Zájem státu je veřejný zájem a posílení státní moci, především z hlediska mezinárodního postavení státu, musí být podřízeny zájmy i práva občanů. Za třicetileté války prosazoval nároky Francie prováděním protihabsburské politiky. Roku 1628 zlomil moc hugenotů a omezil jejich práva. Od roku 1629 jako první ministr krále Ludvíka XIII. ještě intenzivněji prosazoval velmocenskou politiku Francie a orientoval ji na územní expanzi (rozšíření kolonizace Kanady, získání Senegalu a Guyany, Martiniku, Réunionu a Madagaskaru). Podporoval též rozvoj vědy a umění; z jeho podnětu byla například založena Francouzská akademie. Jako výrazná osobnost vstoupil Richelieu nejen do historie, ale i do literatury (Alexandre Dumas starší, *Les Trois Mousquetaires* [1844, Tři mušketýři]), divadelních her, filmových a televizních adaptací, a dokonce i do úsloví *šedá eminence*.

Milada Kollárová, *Míček v síti*, 2020, dřevěná raketa Artis (ready made), bavlna, len, lurex, viskóza, vlna (gobelín – míček v hlavě rakety), soklík, sám o sobě umělecké dílo par excellence, je složen ze smrkového dřeva, části chladicího zařízení počítače (ready made) a vlastnoručně zhotovené kolorované měděné objímky, 87x11x11 cm.

MK užila svou vlastní tenisovou raketu, kterou jí v roce 1963 jako šestnáctileté studentce Střední uměleckoprůmyslové školy v Brně věnoval její pozdější o čtrnáct let starší manžel prof. MUDr. Anton Kollár, DrSc., otorinolaryngolog profesí a tenista, šachista, kreslíř, sběratel uměleckých i historických předmětů a spisovatel ze záliby. Od té doby až dodnes spolu oba manželé hrají dvouhru i smíšenou čtyřhru (u jejich bytu v Brně na Skřivanově ulici je antukový tenisový areál; na kurt teď v důchodu vyrážejí oba skřivani za časného rána), přičemž za těch sedmapadesát let vystřídali „bezpočet“ raket, z nichž mnohé věnovali pro náš raketový ready made projekt.

Milování přes oko napjaté sítě

Milování přes oko napjaté tenisové sítě
k úžasným výkonům vybudí tě,
nedbáš na kolena do krve antukou sedřená,
výstřední obcování zcela pohltí tě.

Milosrdnější je „stará dobrá“ wimbledonská tráva,
kterou volí malíř-tenista Antonín Vojtek,
koleno utěšeně zelená, zato dechu se nedostává.

Z dřevních dob jako Deus ex machina vynoří se raketa,
pamatující sněhobílé odění a sukně ke kotníkům, po nichž je teď veta.
NEVĚŘÍCNĚ ZÍRÁ NA BEZUZDNÉ POČÍNÁNÍ AMORA:
„Už to není sport gentlemanů a dam! NE!! SODOMA, GOMORA!!!“

Vysvětlivky
Deus ex machina (z latiny: „Bůh na stroji“), 1. (antika) ve starořeckém divadle postava boha, spuštěná shora mechanickým zařízením na jeviště, aby s konečnou platností rozřešila zápletku hry; 2. (dnes) kdo nebo co náhle pomůže vyřešit nějaký spor nebo zapeklitou situaci.
Sodoma (hebrejsky *Sedóm*), město, ležící v údolí Jordánu poblíž Mrtvého moře, nejdůležitější z tzv. Pentapole – Pětiměstí (Gn 13,10; 14,2; tj. Sodoma, Gomora, Adma, Sebójím a Sóar). Podle Gn 19 byla Sodoma zničena zemětřesením a ohnivým deštěm za hříchy svých obyvatel. Ušetřen zůstal jen Abrahamův příbuzný Lot a jeho rodina, které vyvedli andělé ze Sodomy. Vyprávění připomíná vulkanické jevy, ale ty nejsou v této oblasti pro historickou dobu doloženy. Snad sem tradice druhotně přenesla rysy vulkanické činnosti odjinud, neboť se tehdy obecně považovala za projev božího soudu. Solný sloup, v nějž prý se proměnila Lotova žena, když se přes zákaz ohlédla zpět, je jedním z útvarů dolního masivu Džebel Usdum na jihozápad od Mrtvého moře, v jehož jménu je zachováno jméno Sodomy. V pozdější tradici jsou Sodoma a sousední Gomora často zmiňovány jako příklad trestu za bezbožnost, prostopášnost, smilstvo, homosexualitu.
zlatý set, (tenisový slang) sada se skóre 6:0, aniž by poražený získal jediný fiftýn; v případě této skladby je úsloví užito pro chtěné vzájemné obdarování „milenecké tenisové dvojice“.

Antonín Vojtek, *Milování přes oko napjaté tenisové sítě*, 2020, stotřicetiletá dřevěná tenisová raketa Excelsior (ready made) jako Deus ex machina, olej, plátno, 100x200 cm.

Malíř zobrazil scénu, v níž pět tenisových míčků symbolizuje pateřici synchronních vyvrcholení „tenisových milenců“; oba, zápolením zrudlí do barvy antuky, se právě domlouvají na šestém spojení na zeleném pažitu (údajně má proběhnout v pozici *a tergo*), jímž si v případě zdaru navzájem darují „zlatý set“.

Modrooká a Zelenooký

Tenistka modrooká nefláká se u potoka,
ta denně na tenisovém kurtu pilně trénuje,
zelenookého tenistu morálně i sportovně,
a to nejen v zápasech, deptá a ruinuje…

Zelenooký je z rodu citlivek, nemá kůži hroší,
ta disproporce je pro něho ještě o to horší,
že ho Modrooká o propastného půl centimetru převyšuje,
a vyšším honorářem za zápasy ponižuje.

Vysvětlivky
citlivka (hovorově, expresivně), přecitlivělá osoba.
citlivka stydlivá *(Mimosa pudica)*, rostlina z čeledi bobovité, pocházející ze Střední a severu Jižní Ameriky. Ve středoevropských podmínkách bývá tato nemrazuvzdorná rostlina pěstována jako okrasná jednoletá nebo dvouletá pokojová rostlina.

Alois Mikulka, *Modrooká tenistka*, 2020, dřevěná tenisová raketa (ready made), dřevěný upínací rám tenisové rakety (ready made), pastel, překližka (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 73x28,5x7 cm.

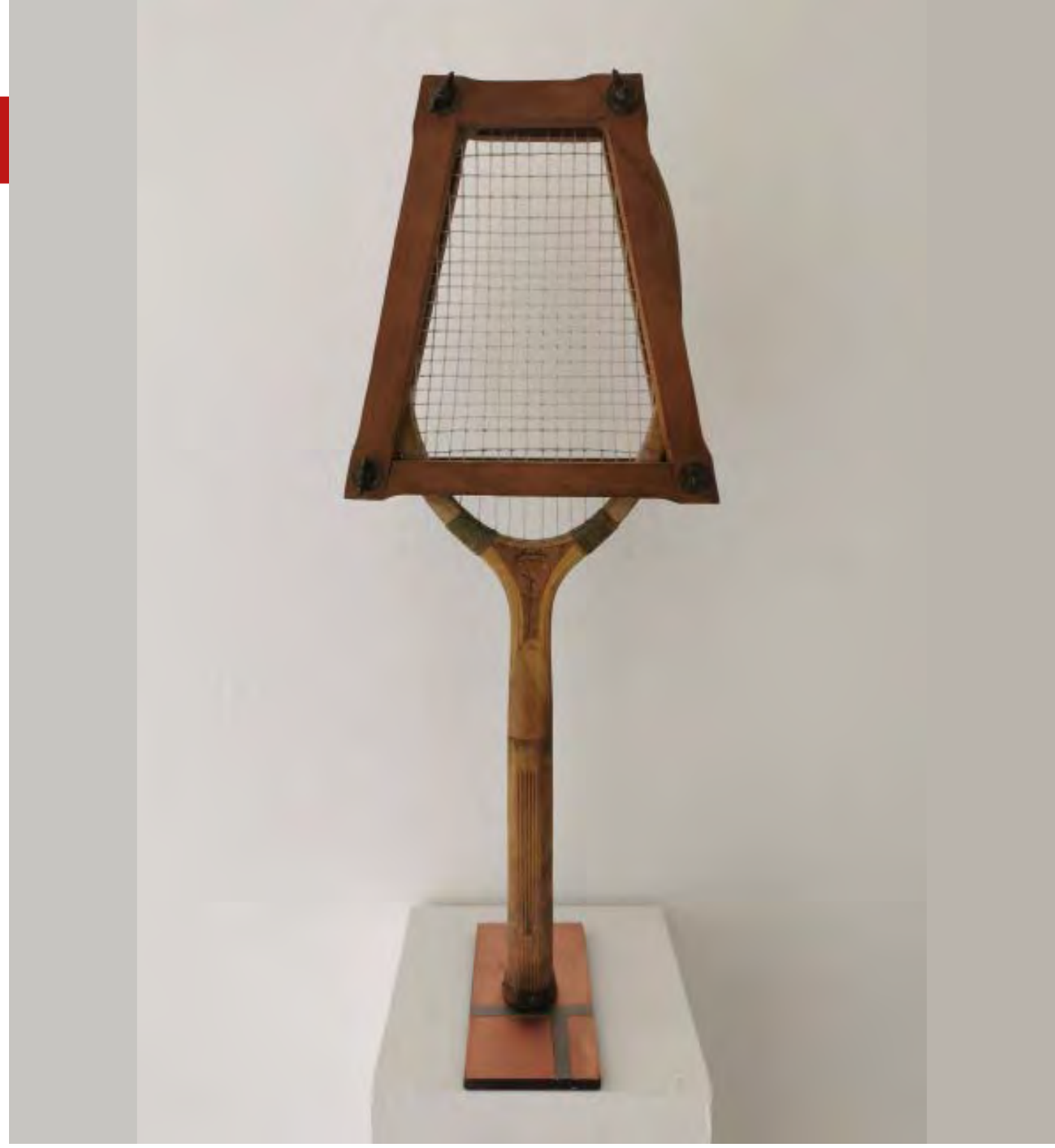
Alois Mikulka, *Zelenooký tenista*, 2020, dřevěná tenisová raketa (ready made), dřevěný upínací rám tenisové rakety (ready made), pastel, překližka (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 72,5x21,3x7 cm.

Napínák

Hlava mi třeští, už hodiny marně vymýšlím rýmy – fakt!,
jimiž bych sevřel tento enigmatický Štěpánkův artefakt…
Hlava se mi snad rozskočí, nutně potřebuji pomocnou páku,
nedostanu-li ji, budu muset „borotenka“ sevřít do napínáku…

Rád bych se totiž chlubil, že jsem porazil Štěpánka!
„Toho tenisového gladiátora Štepánka Radka!?“
Ne, Štěpánka Miroslava, jehož umělecká sláva
se taky dosti obtížně překonává…

Vysvětlivky
borotenko, (goralské nářečí) chudáček, chudinka, ubožáček.
napínák tenisové rakety, výstižněji snad „upínací rám tenisové rakety“, zařízení zpravidla obdélníkového nebo trapézovitého tvaru sloužící k fixaci hlavy dřevěné rakety, aby se nedeformovala vlivem vlhkosti během zimy, kdy se nehrálo (v té „dřevní době“ byl tenis pouze letní sport). Zařízení se skládalo ze dvou rámů, zpravidla obdélníkového nebo trapézovitého tvaru, tvořených hranolky z tvrdého dřeva, a v rozích opatřených šrouby, kterými se svíraly rámy, mezi nimiž byla umístěna hlava rakety. Rakety se tehdy skladovaly přes zimu i s výpletem a ten spolu se zimním vlhkem způsoboval deformaci hlavy rakety.

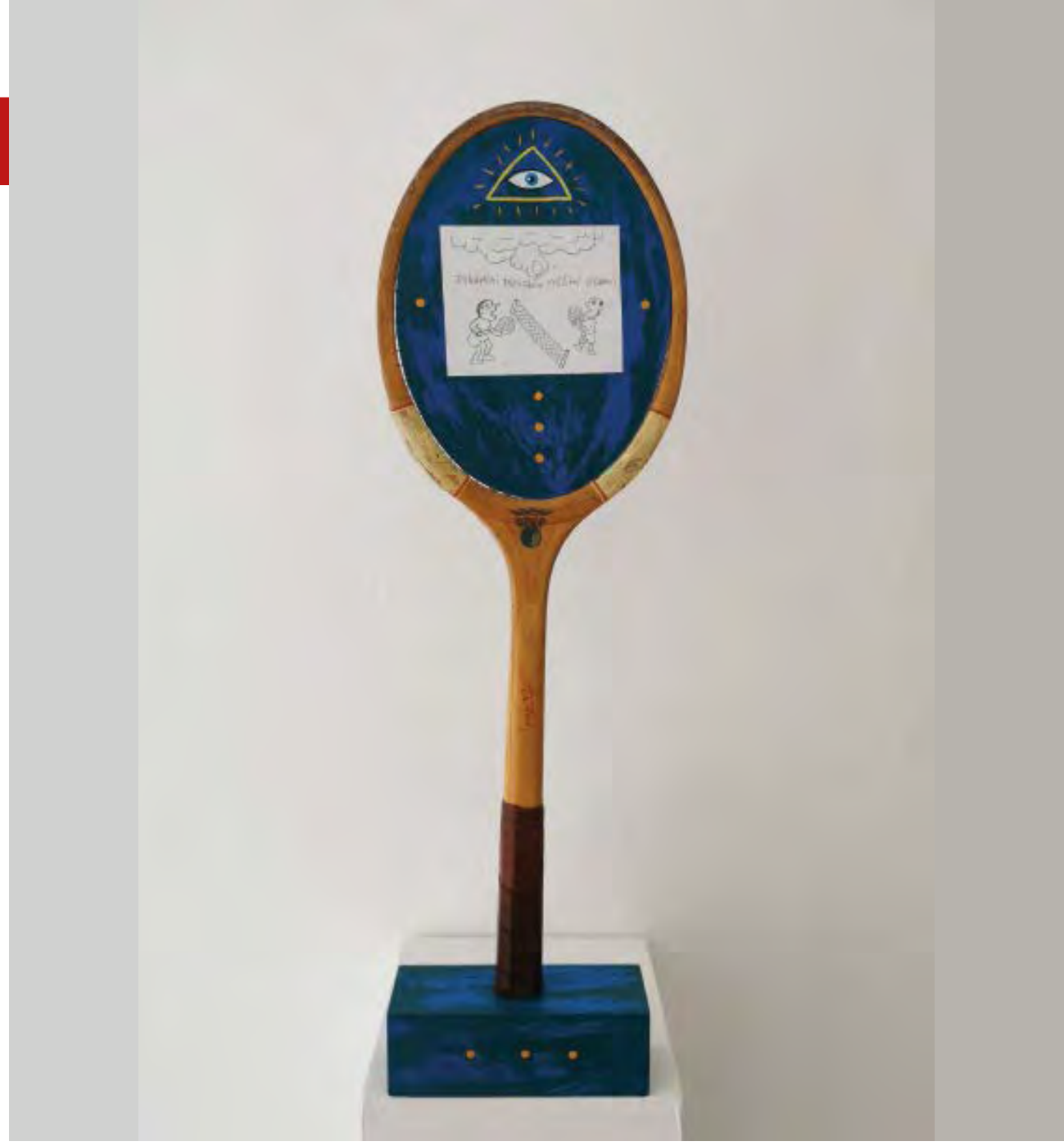

Miroslav Štěpánek, *Napínák*, 2020, raketa a dřevěný upínací rám tenisové rakety (ready made), ocel, měď, nerez (soklík), 72,5x10x20 cm.

Nejvyšší Sběrač

Nejvyšší Sběrač míček nevrátí
a ještě oba tenisty na věky zatratí,
neměli zuřit a nevinnému míčku klnout,
když ho svým neuměním
několikrát „dokázali“ minout.

Vysvětlivky
sběrač tenisových míčků, 1. osoba, která při tenisovém utkání sbírá ve vhodných okamžicích (stanovených pravidly) míčky a předává je hráčům, za svou práci je honorována, účast na velkých, zvláště grandslamových turnajích, je považována za prestižní. Řada vynikajících tenistů prošla rolí sběrače (například Roger Federer); 2. tubus, který slouží při tréninku k sbírání míčků, aniž by se jeho uživatel musel sehnout.

Alois Mikulka, *Zabavení tenisáku vyššími silami*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (10,2x12,8 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 73,5x22,5x7 cm.

Není síť jako síť

Uspět ve fotbalu, házené či košíkové,
to si žádá co nejrychleji vsítit,
zatímco do hry tenisové je záhodno se vcítit.

Nejvyšší bdělost se doporučuje u sítě punčoškové
s ďábelským nylonovým efektem –
fintivost vezme za své a síť končí defektem.

Dvojitá síť na druhé straně rakety dvojdotek nepromíjí.
Míček, nabitý energií, si odskakuje, jak ho napadne,
hráč přestává mít v paži jeho trajektorie úkladné.

Vysvětlivky
dvojdotek, (v tenise) při úderu se míček dvakrát dotkne rakety, jde o chybu, při které bod získává soupeř. (O chybu nejde, když hráč tento dvojdotek zahraje v rámci jednoho úderu.)
nylon, název prvního amerického syntetického polyamidového vlákna užívaného k výrobě pletenin, punčoch aj. Nylon vynalezl v polovině 30. let 20. století americký chemik Wallace Hume Carothers (1896–1937); prvních pět milionů nylonových punčoch bylo v květnu 1940 rozprodáno během několika hodin a nylonky se staly jedním ze symbolů sexuální revoluce 40. a 50. let 20. století. Nylonkami američtí vojáci v květnu 1945 dobývali srdce plzeňských dívek.
trajektorie (z latinského *trāiectiō*, „překládání; přepravení, převoz; odjezd“), křivka, kterou opíše pohybující se bod; křivka, jejíž tečny vedené ve dvou libovolných bodech této křivky svírají týž úhel.

Helena Hlušičková, *Není síť jako síť*, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), bukové dřevo (soklík), 72x26x26,5 cm.

Nosná raketa

Realizace projektu Starship bude mít i českou stopu – vidíme českou vlaječku, jež vynesena bude na orbitu, jako když démon Rávana Rámovi unesl krásnou Sítu.

Elon Musk konečně pochopil, že bez české invence nosnou raketu do vesmíru nedostane, jedině s ní se jeho sen skutečností stane…

Vysvětlivky
musk [mask] (z angličtiny), 1. pižmo; 2. (botanika) kejklířka pižmová; 3. pižmová vůně, navonět pižmem.
Musk, Elon (28. 6. 1971, Pretorie, Jihoafrická republika), jihoafrický podnikatel, vynálezce, filantrop a příležitostný herec. Spoluvlastnil internetový platební systém PayPal, založil kosmickou společnost SpaceX zabývající se kosmickou technologií a vede automobilku Tesla Inc., která vyvíjí a vyrábí elektromobily. Musk věří v existenci mimozemských civilizací.
nosná raketa, dopravní prostředek poháněný raketovými motory a určený pro vynášení nákladů a prostředků (umělých družic, kosmických sond, kosmických lodí aj.) do vesmíru.
Ráma, nejstarší syn kóšalského vládce a ztělesnění mužných ctností, jedno z vtělení boha Višnua. Podle eposu *Rámájana* byl nespravedlivě připraven o dědičný trůn a vypuzen do vyhnanství, jež trávil v lesní pustině, ve společnosti bratra Lakšmany a oddané manželky Síty. Když mu choť z chtivých sexuálních důvodů unesl démonský vládce Lanky Rávana, v krvavé válce jeho říši dobyl a Sítu získal zpět. Ve staroindických eposech *Máhábharata* nebo *Rámájana*, vyznačujících se bezbřehou fantazií, se to jen hemží nadoblačnými létacími stroji, které užívají bohové i pozemšťané. Erich von Däniken, Ludvík Souček a další autoři je interpretují jako vesmírné lodě mimozemšťanů, popřípadě jako ohlas existence pozemské supertechnické civilizace, která takřka beze stopy zanikla v ničivém celoplanetárním konfliktu.
Starship – Super Heavy (dříve *Big Falcon Rocket*), raketa vyvíjená společností SpaceX; kosmická loď zvaná Starship a raketa Super Heavy představují opakovaně použitelný dopravní systém k přepravě posádky i nákladu na oběžnou dráhu Země, na Měsíc, Mars a dále. Starship Super Heavy bude schopna dopravit na oběžnou dráhu Země více než sto tun nákladu.

Mistr Tenisologie, *Nosná raketa – maketa (v měřítku 1:20)*, 2020, dřevěná raketa české značky Artis, kresba, koláž, smrkové dřevo, vzácné kovy, celkové rozměry 69 (volba 69 cm je možná odkazem na Rávanovu chlípnou představu o obcování se Sítou) x21x10 cm.

Fotografie byla pořízena na žulovém obelisku z lomu Řásná na Českomoravské vrchovině, který se nyní se nachází se v areálu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Obelisk připomíná obrovitý starověký monolit (vážící více než 400 tun) v Baalbeku (Libanon), který Erich von Däniken (podobný snílek jako Elon Musk) považuje za odpalovací rampu mimozemšťanů.
MT se v tomto díle představil také jako invenční vynálezce. Svému příteli Elonu Muskovi pomohl vyřešit kardinální problém projektu *Starship* – konstrukci nosné rakety. Spodní část tvoří sofistikované zařízení zvané „chladicí modul s elektrickým příhřevem“. (Musk užívá elektřinu skoro všude.) Oba přátelé jsou si velmi blízcí, což dokládá například to, že Muska vždy pobaví, když jej MT osloví česky (s výrazným „ř“): „Kejklířko pižmová“.

Opojná raketa Babolat

Blankytně modrá raketa Babolat mě svými tvary opájí,
v noci o nich sním, na kurt pak pílím v naději, že s ní vyhraji.
Je to však artefakt navýsost svéhlavý,
zvláště když vezme si něco do hlavy.
Prý s ní nelze žádný tenisový zápas nevyhrát,
pokud máš bílý sport tak jako narkoman bílý prášek rád.

Vysvětlivky
Babolat, francouzská společnost, kterou v roce 1875 v Lyonu založil Pierre Babolat (jako první užíval pro výplet rakety ovčí střívka). Původně se firma specializovala zejména na výrobu tenisových raket; dnes, kdy má více než sto poboček po celém světě, produkuje komplexní vybavení pro tenis, badminton a další sporty. Nejslavnějším sportovcem, který hraje s raketami Babolat, je španělský tenista Rafael Nadal (1986).

Mistr Tenisologie, *Opojná raketa Babolat*, raketa Babolat (ready made znovu ready), smrkové dřevo (soklík), celková výška 129x27x7 cm.

Tento objekt v díle MT je specifický velkou výškou jako by se deroucí k nebesům a dramatickou kresbou s řadou zauzlení na soklu ze smrkového dřeva, která zřejmě zrcadlí komplikovaný vztah mezi MT a raketou. Použil zde totiž raketu Babolat, s níž nyní hraje. Jde o kus, který nejmenovaný slavný tenista jako opotřebovaný vyhodil; kamarád MT JV, specializovaný na originální opravy raket, jej uvedl do původního stavu a MT ho za „směšný peníz" prodal; šlo prakticky o dar ve smyslu studie *Essai sur le don* (1923/1924) francouzského etnologa a sociologa Marcela Mausse. MT k babolatce natolik přilnul, že ze svých tří wilsonek učinil ready made. Tento jeho objekt bude proto vystavován pouze v době, kdy netenisuje, což se omezuje na interval od 23,30 do 04,30 hodin včetně nedělí a státních svátků. Divák bude proto moci objekt spatřit pouze jako fotografickou reprodukci v knize. Právě při snímkování objektu se udál malý, spíše však velký zázrak: z nebeských výšin se snesl Pavouček Provazníček a zdálo se, že snad začne raketu vyplétat; později se však ukázalo, že jen přinášel štěstí a prize money.

Osiřelá

Žil se svou raketou v harmonickém souzvuku duše a těla,
spolu prožívali slavná grandslamová vítězství i kruté prohry…
Přesná, spolehlivá, vždy pevně v jeho ruce „seděla“.
Pročpak ji tedy opustil a vyloučil ze hry?
Proč bez ní jeho duše na věčnost odletěla?

Tklivá scéna na kurtu, kde teskní raketa osiřelá,
prosáklá slzami nevidí svou „drahou polovičku“,
tu lesklou smyčku, co nerezaví, neuvadá, neopadá,
tenistovu duši, již v sobě nevědomky nosí,
navěky zakovanou do věrného, osiřelého těla.

Vysvětlivky
duše (řecky *psýché*, „duše, motýl“), 1. princip jednotlivého života (u Aristotela i zvířat a rostlin), původně souvisí s dýcháním (řecky *pneuma*, „dech, dýchání“). U Platóna a odtud i v křesťanství nehmotný, a tedy také nesmrtelný princip oživující lidské tělo, nositel odpovědnosti. Odtud je „péče o duši“ (Platón, Jan Patočka) hlavním posláním člověka. Podle některých názorů a učení (upanišady, buddhismus, Pýthagorás, Platón) se duše po smrti znovu vtělují do nižších nebo vyšších těl podle toho, jak žily (metempsychóza); biblická náboženství tuto myšlenku odmítají. V novověku je duše „myslící věc“ (René Descartes), nehmotná stránka lidské bytosti nebo nositel svobody a odpovědnosti (filozoficky existence). Současná filozofie ji někdy nahrazuje myslí; 2. v náboženství: nehmotná podstata lidské bytosti (příklad: nesmrtelná duše); sběrný pojem pro individuální nehmotnou složku člověka, která v něm působí jako oživující princip. Bližší rozbor tohoto pojmu však ukazuje, že představa duše se v různých kulturních a náboženských okruzích, zvláště ve staré době, dosti podstatně liší. Řecká představa duše, psýché, souvisí s dechem a dýcháním *(psychó)*, kdežto hebrejská *nefeš* označuje nejpůvodněji životní dutinu naplněnou krví. Když z ní krev, vlastní nositelka života, vyteče, život ustává. Teprve později se stává slovo „duše“ označením individua, a to takového, které má v sobě krev, tedy i zvířete (Gn 1,20.24; 2,7.19; 9,10.16). Učení o nesmrtelnosti duše, převzaté křesťanskou dogmatikou, je řeckého původu. Starý zákon čerpal naději proti smrti z toho, že svrchovaný Hospodin (Jahve) může člověka znovu stvořit (l S 2,6; Ž 104,30), Nový zákon pak ze zvěsti o Kristově vzkříšení; 3. vnitřní psychický svět člověka, jeho schopnosti vnímat, poznávat, myslet, cítit a chtít, psychika (v protikladu k tělu); 4. člověk určitých vlastností (příklad: zápas o každou duši); 5. hlavní, určující činitel (příklad: Mistr Tenisologie je duší celého projektu).

Miroslav Štěpánek, *Duše tenisty,* 2018, dřevěná tenisová raketa značky Merkur, nerez (v hlavě rakety), kolorovaná měď (soklík), 73 × 23 × 23 cm.

Pandóra na kurtu

Dokud nevypustila Pandóra tenis ze své skříňky,
nebylo o takovém sportu nikde ani zmínky.
Tenisovou „infekcí“ se poté nakazily miliony lidí,
z nichž většina kvůli tenisu kdeco a kdekoho šidí.

Záleží na tom, přes jaké sklo to kdo vidí:

Ať Pandóře nikdo vinu nedává!
Copak je tenis zvrhlá zábava?
Tenisté, bohatýři uhrančivého sportu,
mají v Pandóře svou patronku, svou oporu,
zatímco tenisofob v ní jistě vidí potvoru.
Lamentuje – běda, běda, stokrát běda,
že se tenis zpět do skříňky zavřít nedá.

Kdyby nebylo Pandóry, nebylo by tenisu –
akceptujte naši nevývratnou premisu!
O jaké štěstí bychom byli oloupeni,
kdyby tenis bez Pandóry
smrděl ve skříňce, navěky ve vězení!!

Vysvětlivky
Pandóra, první žena „všemi dary obdařená“, kterou na rozkaz vládce bohů Dia uhnětl z hlíny a vody bůh Héfaistos jako trest lidem za to, že Prométheus ukradl z Olympu oheň, a tak je naučil dovednostem, které mírnily jejich obavy z bohů. Bozi Pandóru bohatě obdarovali (krásou, líbezností, schopností provádět ženské práce, ale i sklony ke lhaní a jiným neřestem). Jedním z rozmanitých darů byla nádoba obsahující utrpení světa. Zvědavá Pandóra ji i přes zákaz otevřela, zlo se rozletělo mezi lidi, a když ji opět uzavřela, zůstala na dně uchována pouze naděje. Tak skončil zlatý věk lidstva. Úsloví o tom, že Pandořinu skříňku je neradno otvírat, varuje před rizikem netušených nepříjemností a strastí. Prvotní církev srovnávala Pandořin příběh s dědičným hříchem a Pandóra se stala pohanským protějškem Evy.

Miroslav Štěpánek, *Pandóra (na kurtu)*, 2020, tenisová raketa, koudel, hlava figuríny (ready made), ocel, měď, nerez, mosaz (soklík), 60 × 30 × 20 cm.

Panna

Kdo by neznal Krejčí Kláru,
dívku, co má nejen na kurtu „páru“.
Přestože jsem zrozenkyní opatrné Panny,
byly mi bohaté sportovní i umělecké geny dány.
Raketu však dovedu zničit, když se na kurtu rozparádím,
omluvte mé občasné úlety, jsou dány žlutou barvou a tenisovým mládím.

Vysvětlivky
Panna (latinsky *Virgo*), šesté astrologické znamení spojované se souhvězdím Panny, tradičně ovládané planetou Merkur; lidé zrození od 23. srpna do 22. září. Mají rádi bezpečí a jistoty, neženou se za nereálnými sny a ideály. Svůj život si dokonale plánují a dokáží tím být až posedlí: pílí, šikovností, důkladností a pracovitostí svých cílů většinou dosáhnou. Touží po vědění a obvykle získají rozsáhlé znalosti; z toho pramení i jejich tendence neustále poučovat okolí a dávat mu najevo, že vše vědí nejlépe. Významné osobnosti: čínský multimediální umělec a architekt Aj Wej-wej (28. 8. 1957), český hudební skladatel Antonín Dvořák (8. 9. 1841), německý básník, dramatik, prozaik, teoretik umění, přírodovědec a státník Johann Wolfgang von Goethe (28. 8. 1749), německý filozof Georg Wilhelm Friedrich Hegel (27. 8. 1770), český básník Vladimír Holan (16. 9. 1905), francouzský dramatik a prozaik, bohém a mystifikátor Alfred Jarry (8. 9. 1873), anglická spisovatelka Agatha Christie (15. 9. 1890), německý chemik, potomek pobělohorských exulantů, v jehož žilách kolovala krev vladyků ze Stradonic na Slánsku August Friedrich Kekulé von Stradonitz (7. 9. 1829), česká výtvarnice a tenistka Klára Krejčí (12. 9. 2004), český malíř Max Švabinský (17. 9. 1873), ruský spisovatel Lev Nikolajevič Tolstoj (9. 9. 1828), česká malířka Toyen (21. 9. 1902), moravský šlechtic, politik a literát, vůdce moravských nekatolických stavů Karel starší ze Žerotína (14. 9. 1564).
žlutá barva, nejjasnější teplá barva s povzbuzujícím a rozveselujícím účinkem. Je symbolem moudrosti a vysoké inteligence. Podporuje myšlení, povzbuzuje nervy a oživuje paměť. Napomáhá uvolnění, svobodnému vývoji a komunikaci při navazování kontaktů.
Žlutý císař (čínsky: *Chuang-ti*, 2696–2598 př. n. l.), podle čínské tradice legendární vládce, symbol moudrosti, později vydáván za zakladatele taoismu, medicíny a tvůrce první ucelené učebnice sexuálního života.

Klára Krejčí, *Panna*, 2021, vlastnoručně zničená raketa Babolat (ready made), borové dřevo s přirozenou kresbou symbolizující vlnění Žluté řeky (soklík), 74 × 26,5 × 7,5 cm.
KK: „Poté co jsem se uklidnila, svět je povzbudivě žlutý, plavu si ve Žluté řece, / jsem moudrá jako Žlutý císař, a to stojí za to přece!“

Panslavismus v Londýně slaví

V osmičce Mistrů 2020 dominují slovanští tenisté,
konečné výsledky lze mít od začátku zajisté za jisté.

Djoković – Slovan!

Medveděv – Slovan!
Skoro dvoumetrový ruský čahoun měl „hru na háku“,
jako by s raketou Tecnifibre T-Fight RS 315
skládal slovy nevyslovitelnou tenisovou haiku.

Rubljov – Slovan!

Zverev – Slovan!

Thiem – potomek českých Týmů,
kteří odešli do Wiener Neustadtu za prací,
teď se snad díky novým poměrům domů navrací!

Tsitsipas – poloviční Slovan,
otec Řek, však matka z širošíré Rusi,
takže i Štefan víceméně Slovan býti musí.

Nadal – zástupce románského kmene,
jedině on ocitl se poblíž životodárného pramene.

Schwartzman, podle Pangermánů černý kůň turnaje,
nakonec, mrňous, ani set neuhraje.

A tak v Londýně letos slaví,
synové Bohyně Slávy.

Podobné objektivní analýzy jiných lidských aktivit
nepochybně ukáží, že i v nich dokáží Slované vítězit.

Vysvětlivky
haiku (俳句, „lehká sloka“), japonská básnická forma tvořená zvukomalebným trojverším s počty slabik 5–7–5, dělicí pauzou a zařazovacím slovem; jejím základním rysem je stručnost, obsažnost, neotřelý nápad, filozofická hloubka; využívá slovní mnohoznačnosti a asociace. Vznikla v 16. století z *renku* („řazené verše“, básnická forma užívaná v Japonsku zejména ve 14.–17. století), ale v protikladu k jeho dekorativnosti. K nejvýznamnějším básníkům patřil Macuo Bašó (1644–1694), klasik a dovršitel haiku.
mít na háku (slang), ovládat něco, někoho.
pangermanismus *(Pangermanismus, Alldeutsche Bewegung)*, politické a kulturní hnutí, jehož cílem bylo politické sjednocení všech etnik hovořících německým jazykem do jediného státního útvaru. Počátky pangermanismu sahají do údobí romantismu, kdy francouzská okupace Střední Evropy během napoleonských válek a zrušení zbytků Svaté říše římské národa německého (právně zanikla až v roce 1806) vyvolala nacionalistickou a nostalgickou reakci místního německy mluvícího obyvatelstva. Představitelé pangermanismu, například Johann Tillmann, proto vystoupili s programem eliminace výsledku Vestfálského míru (ukončujícího třicetiletou válku, 1648) a „obnovení“ jednoty všech germánských populací. Vývoj pangermanismu byl ovlivněn soupeřením Rakouska a Pruska o hegemonii nad regionem, vítězstvím Pruska v roce 1866 a ustavením Bismarckovy „Druhé říše“ roku 1871. Pangermanismus nabýval občas pseudonáboženského (Paul de Lagarde) nebo rasistického (Houston Stewart Chamberlain) rázu. Různé pangermanistické organizace (například *Alldeutscher Verband*) předznamenaly nacistické hnutí, jímž byly posléze pohlceny či eliminovány.
panslavismus, idea jednotnosti slovanského národa, odstranění jazykových a národnostních rozdílů a sjednocení všech slovanských národů a etnik pod vládou ruského cara. Panslavisté tvrdili, že německá a latinská kultura západní Evropy je již vyčerpána a musí ustoupit nastupující mladé slovanské kultuře. Termín užívali jako první od 40. let 19. století němečtí a rakouští nacionalisté při obviňování Ruska z pokusu o vytvoření světové říše; největší vliv získala tato idea za rusko-turecké války (1877–1878), kdy Rusko získalo sympatie balkánských Slovanů. Mimo Rusko a Balkán byl jeho vliv malý, vždy byl odmítán v Polsku a příliš stoupenců neměl ani v českých zemích; u nás byl v počátcích hlavním přívržencem této ideje Václav Hanka (1791–1861). Důležitým inspirativním zdrojem panslavismu (fakticky panrusismu) bylo úsilí o nezávislost slovanských národů utlačovaných habsburskou a osmanskou monarchií. Vůdčím motivem byla také obava před mytickým německým *Drang nach Osten* ([německá] „expanze na východ“). Začátkem 20. století se přeměnil na novoslovanství, které již uznávalo rovnoprávnost slovanských národů a počítalo se zachováním jejich dosavadního státoprávního postavení; za tvůrce novoslovanství u nás je považován Karel Kramář (1860–1937). K oživení panslavismu došlo během druhé světové války a zejména po roce 1945.
Turnaj mistrů (oficiálně *ATP Finals* a sponzorským názvem *Nitto ATP Finals*), závěrečný tenisový turnaj mužské profesionální sezony pro osm nejvýše postavených mužů ve dvouhře a osm nejlepších párů ve čtyřhře na žebříčku (Emirates ATP Rankings), pokud se podle pravidel účastníci nekvalifikovali jiným způsobem. Událost, kterou organizuje Asociace tenisovvých profesionálů (ATP), patří jako jediná po grandslamu do druhé nejvyšší kategorie ATP World Tour Finals. V roce 2020 (při účasti Novaka Djokoviće, Rafaela Nadala, Andreje Rubljova, Diega Schwartzmana, Dominika Thiema, Stefanose Tsitsipase a Alexandra Zvereva) zvítězil ruský tenista Daniil Medveděv (*11. 2. 1996).

Klára Krejčí, *Mám to na háku*, 2020, tenisová raketa (ready made), dva míčky „v síťovce“ na ocelovém háku opatřeném omotávkou (v hlavě rakety), bílý, modrý a červený akryl (ruská vlajka na gripu), rotor se statickou funkcí z pískovaného hliníku (otočný soklík), 80 × 27,5 × 15 cm.

Umělkyně, zároveň výkonnostní tenistka a slavjanofilka, včera (22. 11. 2020) s napětím on-line sledovala vítězný finálový zápas Daniila Medveděva v londýnské O2 aréně. Spokojeně ulehla (sama), ale nemohla usnout. Přemýšlela, jak oslavit vítězství sexy dvoumetrového bohatýra, který jako by vystoupil z ruských bylin. Teprve nad ránem (23. 11. 2020) se jí podařilo inspiraci přivábit. Neměla však po ruce šampionovu „medvědobijku“ *Tecnifibre T-Fight RS 315*, a proto použila jednu ze svých starších headek (obdivuje i Novaka Djokoviće). Jak je obvyklé u děl KK výklad jejího díla je mnohoznačný. Kromě jiného se nabízejí erotické pomysly, zvláště když uvážíme, že krásná mladá umělkyně vábila inspiraci na svém loži za podzimní noci. Tomu by nasvědčovalo užití růžové omotávky na háku i gripu, neboť růžová je prastarým ikonografickým symbolem vyjadřujícím horoucí lásku, i když, jako v tomto případě, působí skoro až dětinsky... Je to s podivem vždyť v dosavadním osobním, uměleckém, společenském a sportovním životě se umělkyně chová neobyčejně svobodomyslně – natolik, že se důsledně zbavila determinant „daných zrozením“, čemuž jí vlastně napomohlo její nesklonné a bezrodé příjmení „Krejčí“. Dosud až ostentativně popírala tradiční „pasivní“ roli ženy v „mužském světě“, zpřetrhala rodinné vazby a nahradila je spřízněním s básníky, spisovateli, dramatiky, filozofy, výtvarnými umělci a špičkovými tenisty. Možný je opačný výklad jsoucí v souladu s jejími svobodomyslnými postoji: Navádí k tomu název objektu „Mám to na háku“. Kdo má koho na háku? Medveděv své soupeře, nebo umělkyně Medveděva? Pak je tu podstavec, který KK popisuje takto: „Rotor se statickou funkcí z pískovaného hliníku točí s objektem zájmu tak dlouho, dokud mi nepodlehne. Teprve v tom okamžiku se zastaví.“ Jde tedy zřejmě o využití moderní techniky v sepětí s některými magickými prvky z kultu vúdú.

Počátek v ráji

„Rajské ovoce“ ze stromu poznání
přispělo k prvnímu tenisovému podání...
Co všechno se událo na hřišti dějin od té doby!
Války, mory i zákulisní machinace sportovní lobby...

Věčný ráj nerušeně kvete dál a had, své mánii věrný,
předvádí obřad stejný: svodem, jen s jiným plodem,
což ve dvacátém prvním století potvrzuje jasnou premisu,
že svět do budoucna požehná / propadne TENISU!

Vysvětlivky
ráj (zahrada Boží) (řecky *parádeisos*, latinsky *paradisus*, z avestského *paradaiza*, „ohrada“, „zahrada“; české ráj bývá odvozováno od avestského ray- s významem „bohatství, štěstí“), místo uprostřed zeleně, rostly zde strom života a strom poznání, všeho byla hojnost. Ráj je nazýván zahradou v Edenu a napájejí ji čtyři řeky – Píšón, Gíchón, Chidekel a Eufrat (Gn 2, 10–14). Podle judaismu, křesťanství a islámu stav lidstva a celého tvorstva po stvoření, dříve než bylo tvorstvo narušeno proviněním andělů a poté lidí. Lidé byli v harmonii se všemi tvory, vládli jim a pečovali o ně. Lidé ráj ztratili prvním proviněním, když jedli plody ze stromu poznání dobrého a zlého. Do ráje Bůh umístil první dvojici, Adama a Evu; poté co byli vyhnáni, střeží jeho vchod cherubínové s mečem plamenným.

Marta Tabery, *Počátek*, 2020, dřevěná raketa University (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), 77 × 26 × 9 cm.
Dílo MT je nejsofistikovanějším a nejtajuplnějším objektem tohoto projektu; snad se mu trochu blíží některé z nejpovedenějších kreací Mistra Tenisologie (je zajímavé, že zkratka Mistrova jména odpovídá zkratce jména umělkyně). Hledáme-li nějakou srovnatelnou analogii mimo autory zúčastněné v tomto projektu, pak nás asi napadne obraz *A Hospodin stvořil Adama* (1795, kombinovaná technika, 43 × 53,5 cm, Tate Gallery, Londýn) slavného anglického malíře, grafika a básníka Williama Blakea (1757–1827). Jeho vizionářská obrazotvornost se dále uplatnila v takzvaných „prorockých knihách“ (*Amerika, Evropa, Vidění dcer Albionu* nebo *Jeruzalém*). Blake v nich vytvořil vlastní nové mýty o světě a člověku, které byly zaměřeny proti institucionalizovanému náboženství i racionalismu 18. století a předjímaly a inspirovaly tvorbu období romantismu. Podobnou bořitelkou mýtů je v naší postmoderní době Marta Tabery. Vidíme, že hlavním naturfaktem v ráji nebylo jablko, nýbrž tenisový míček. Vševědoucí Boží oko není umístěno v nadoblačných výšinách, ale na soklíku přesně v místě zlatého řezu. Nepatří Bohu, ale vizionářce Martě Tabery, která v horní části obrazu prozíravě ponechala prostor, aby tenis mohl stoupat k dalším výšinám.

Podíl tenisu na polidštění opice

Práce působila při polidštění opice,
hlavní roli však sehrála hra,
ta tenisová nejvíce.

Úderem rakety Head do hlavy
božská Níké dovršuje
polidštění slabšího pohlaví.

Vysvětlivky

Nike Inc., americká firma s celosvětovou působností vyrábějící sportovní potřeby; v roce 1964 ji pod názvem Blue Ribbon Sports (název Nike, Inc. od roku 1978) založili atlet Philip Knight a sportovní trenér na University of Oregon v Eugene Bill Bowerman. Sídlo firmy je v Beavertonu (Oregon, USA). Název a logo firmy, odvozené od řecké okřídlené bohyně vítězství Níké, navrhla v roce 1971 studentka grafického designu na Portland State University Carolyn Davidsonová; byla placena částkou 2 dolary za hodinu práce a její celková výplata za vytvoření loga činila 35 amerických dolarů. (Logo, představující stylizované křídlo bohyně, bývá též nazýváno expresivně „fajfka“ nebo „háček“.) V současnosti je cena značky Nike odhadována na 12 miliard amerických dolarů. Ve fiskálním roce 2011 dosáhla firma obratu téměř 21 miliard amerických dolarů.
Níké, řecká bohyně vítězství. Byla zobrazována zejména jako okřídlená mladá žena, zpravidla v dlouhém vlajícím šatu, s věncem či palmovým listem. U Římanů byla Níké ztotožněna s bohyní Victorií. Častý motiv výtvarného umění od antiky do současnosti (*Níké Samothrácká, Níké v Efesu, Níké Varšavská* aj.).
polidštění (hominizace), proces specifických změn v evoluci čeledi *Hominidae* (orangutan, gorila, šimpanz, bonobo, člověk), který podmiňoval a rozvíjel znaky typické pro fylogenetickou linii vedoucí od miocenních lidoopů k modernímu člověku, jíž bezprostředně předcházel. Jedná se o komplexní proces zahrnující všechny aspekty biologické (od genetických až po somatické), chování, ekologie, sociální struktury i kultury v širokém slova smyslu. Člověk *(Homo sapiens)* je druh primátů s některými unikátními vlastnostmi a musí být chápán jako tvor biosociální, u něhož může mít například kultura velký adaptivní význam.

Ivana Olšanová, *Podíl tenisu na polidštění opice*, 2020, tenisová raketa Head (ready made), kombinovaná technika, překližka (hlava rakety), baobab prstnatý – *Adansonia digitata* L. (soklík), 38 × 68 × 9,2 cm.

Umělkyně názvem svého díla parafrázuje titul známého spisu Friedricha Engelse (1820–1895) *Anteil der Arbeit an der Menschwerdung des Affen* (1876; česky *Podíl práce na polidštění opice*). Nepovažuje sice hypotézu o důležitosti pracovní činnosti v lidské evoluci tohoto německého materialistického filozofa za zcela scestnou, ale v souladu s učením nizozemského historika Johana Huizingy (1872–1945), vysloveným v jeho *Homo ludens, proeve eener bepaling van het spel-element der cultuur* (1938, česky *Homo ludens: O původu kultury ve hře*, 1971), přisuzuje hlavní roli při vzniku lidství a kultury hře, a to především tenisové. Jde o velkolepý objev, není proto neskromné, když malířka jako vrchol tvorstva zobrazila sama sebe jako bohyni Níké v dresu od firmy Nike a s raketou značky Head, kterou dokončuje polidštění slabší poloviny lidstva.
Volba tématu a jeho celostního uměleckého pojednání odráží jednu z řady malířčiných volnočasových aktivit – poznávání významných archeologických a paleoantropologických nalezišť; finančně nákladné cestování po světě jí umožňují úspěchy na uměleckém trhu. Toto dílo bylo inspirováno návštěvou Olduvaiské rokle v severní Tanzanii ve východní Africe s klasickým souvrstvím nejstaršího paleolitu a starého paleolitu (oldowan, acheuléen) a s kosterními pozůstatky hominiů *(Paranthropus boisei, Homo habilis, Homo erectus)*. Z africké cesty si do Brna přivezla také baobabové dřevo, které použila na soklík ztvárněný v podobě olduwaiské stratigrafie.
Tím zřejmě nejsou vyčerpána všechna sofistikovaná sdělení umělkyně. Jak si například vysvětlit, že obrátila obvyklé evoluční schéma, na němž každý z lidských předků stoupá výš a výš než jeho předchůdce, jako by ho fyzicky a duševně převyšoval a tím nekorektně ponižoval? Můžeme snad hledat odpověď v jejím etickém světonázoru: „vše podléhá stejnému univerzálnímu rytmu, univerzálnímu dechu, jako je příliv a odliv, pohyb hvězd, živí a mrtví se spojují v energii, která ovládá pozemské i vesmírné dění“? Tomu by odpovídalo ztvárnění reverzní strany v hlavě rakety, které připomíná černou školní tabuli, jakousi tabula rasa (latinsky „čistá, nepopsaná deska“, řecky *pinax agrafos*). Jde totiž o metaforu, která vyjadřuje stav lidského vědomí (duše) předtím, než do sebe pojme vnější dojmy a začne vytvářet vnitřní představy. Tato metafora se uplatňovala již hluboko v řecké antice, najdeme ji u Aischyla jako „desku smyslů“, používal ji Platón, Aristotelés a stoa. V širší známost vešla ale až v novověku ve filozofii Johna Locka (*An Essay Concerning Human Understanding* [Esej o lidském rozumu], 1689) a u dalších senzualistů, kteří ji stavěli do protikladu k racionalistické, zejména descartovské (René Descartes) představě tzv. „vrozených idejí“ *(ideae innatae)*. Metafora nepopsané desky se stala základem nejznámější senzualistické teze, která říká, že „není v rozumu nic, co by dříve nebylo ve smyslech“ *(nihil est in intellectu quod non prius ferit in sensu)*. Tento striktní protiklad se začal řešit teprve u Gottfrieda Wilhelma Leibnize, který explicitně odlišil poznání s platností *a priori* od poznání s platností *a posteriori*. Současná teorie poznání a teorie vědy na metaforu *tabula rasa* nereflektuje („... ke své škodě“, stýská si někdy kreativní malířka-filozofka, přezdívaná „Halva v sukýnce“ podle obdobně hluboce filozofujícího staršího brněnského kolegy-malíře Michala Halvy).

Porodnice míčku Penn

Ivo Jahelka opěvá anglický míček značky Penn,
Zdalipak právník-hudebník-tenista ví,
kde a kým byl adoptovaný Angličan porozen?

Proč se na to zrovna Čížka Jahelky ptají,
rodem Moraváka z města Dačice,
které se ocitlo v Jihočeském kraji?
Pro jistotu jsou přelétavé Dačice bez porodnice.

V zájmu jasného výkladu tedy prozradím,
že opěvaný míček Penn je původem Moravák bodrý,
že na svět vykoukl v porodnici Optimit Odry.

Kdo má být z takových převratů moudrý?

Moudrost ani soudnost není to, oč tu běží,
je nejvyšší čas novou dobu registrovat!
Nepropadat panice zavíraných dveří,
zahodit budík se stresujícím údajem!
(Nanejvýš ho pro případ krize schovat.)

Nová doba digitálním vynálezům věří:
Dokáží všechno vyslídit a vytrasovat,
každý tvůj krok nařídit, v 11.55 alarmovat,
stačí se pokynům jejich džina podřídit.

Vysvětlivky
Čížek, posměšné označení etnického Čecha užívané v prostředí etnických Moravanů.
Dačice, přirozené centrum jihozápadní Moravy (kdysi dávno okresní město). V roce 1960 byly moravské Dačice při správní reformě poněkud nelogicky začleněny do Jihočeského kraje (okres Jindřichův Hradec) a jeho součástí jsou i po obnovení krajů ze dne 1. 1. 2001. Porodnické oddělení dačické nemocnice bylo zavřeno v roce 2005.
Jahelka, Ivo (18. 7. 1954, Dačice), právník, folkový hudebník, kytarista a amatérský tenista. „Balada o tenisovém míčku“ https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/jahelka-ivo/balada-o-tenisovem-micku-704719 je součástí alba *Tenisová akademie* (1999), na kterém se autorsky podílel hudebník Miroslav Paleček (*1945).
Optimit Odry, firma se sídlem v Odrách (okres Nový Jičín); byla založena v roce 1866. Součástí výrobního programu byla v letech 1950–1994 produkce tenisových míčů Junior, Optimit, Super Optimit, Optimit Star, Optimit Extra, z nichž velká většina byla vyvážena do „kapitalistické ciziny“. Vyráběly se zde i tenisové míče pro západní země (Dunlop, Rucanor, Spalding aj.). V roce 1995 byla kvůli nízké produktivitě a nutnosti nových investic výroba tenisových míčů ukončena; licence byla prodána britské firmě Penn.

Miroslav Štěpánek, *Porodnice míčků*, 2020, tenisová raketa, tenisové míčky a budík značky PRIM (ready made), nehraný míček TRETORN MICRO X (v krčku rakety), ocel, měď, nerez (soklík), 70 × 27 × 11,5 cm.
Mistr, ačkoli má velké úspěchy na mezinárodním poli a sklízí zde mnohonásobně vyšší honoráře za své artefakty než na českém záhumenku, zůstává vlastencem. V devadesátých letech minulého století a na počátku století jedenadvacátého působil jako spiritus agens v řadě občanských iniciativ, které brojily proti rozprodeji prosperujících českých podniků a bank do rukou bezohledných tuzemských a zahraničních „privatizátorů“ i proti rozvalu smysluplného učňovského školství nahrazovaného na středních i vysokých školách nesmyslnými obory. Divokou privatizaci přirovnával k arizaci za německé okupace českých zemí. Snažil se zachránit také Optimit Odry. Žel neuspěl. Alespoň skoupil v Optimitu poslední šarži tenisových míčků, s nimiž pak hrál až do roku 2019. Dvacet obehraných míčků vložil do hlavy rakety jako symbol letošního roku 2020, který je podle něho posledním rokem (vyjádřeno už jen pouhými pěti minutami před dvanáctou na ciferníku starého poctivého budíku PRIM ze Šternberka), kdy lze poměry možná ještě napravit. Svoji neochvějnou víru formuluje slovy jím uctívaného myslitele Jana Amose Komenského z *Kšaftu umírající matky Jednoty Bratrské* (1650): „Vláda věcí tvých k Tobě se zase navrátí, ó lide český.“ Naději pak ztvárňuje tenisový míček v krčku rakety, který je v českých rukou.

Post-impresionistka

Zamlada,
když impresionistům modelem stála
ve vykasané sukýnce,
celá se od barev umazala.
Syté skvrny erotické
přispěly k vítězství v nejednom turnaji,
ovšem v zápase o rovnováhu
rozkolísaly a ohrozily prvky tektonické.
Takové stopy mladické marnivosti
se ani louhováním zcela vydrhnout nedají.

Na stáří pak bez milosti
barvy dříve hýřivé zpastelovějí,
zanechají laskavou vzpomínku
a přidají na spanilosti.

Sukýnka, druhdy pro míčky tvořící niku,
spuštěna jest ke kotníku.

Jana Filipského douška –
DW oddaného fanouška:

Růžolící, roztomilá, cudná raketová lolitka,
(kdo ví, jak moc se jí pod sukénkou zapalují lýtka),
svými oblinami na kurtu protihráče nutně uchvátí,
když však jí vládne neschopný tenista, výsledek mače to nezvrátí.

Vysvětlivky
postimpresionismus, souhrnné označení protikladných tendencí, které se projevily ve vývoji moderního výtvarného umění jako reakce na impresionismus, a to v období od roku 1884, kdy se uskutečnilo poslední reprezentativní vystoupení impresionistů v Salonu nezávislých, do nástupu fauvismu v roce 1904. Proti senzualisticky orientovanému impresionismu postimpresionističtí malíři dospěli k programově vyhraněným konceptům světa, individuálním stylům a novému pojetí tvorby, které v mnohém předjímalo malířský vývoj následujících období. Jeho nejvýznamnějšími představiteli se stali Paul Cézanne (1839–1906), Paul Gauguin (1848–1903), Vincent van Gogh (1853–1890) a Georges Seraut (1859–1891).

Mistr Tenisologie, *Postimpresionistická dadaistka*, 2020, tenisová raketa (ready made), dřevěný napínák (ready made), 69 × 28 × 7 cm.
Pozadí, které tvoří obraz Miroslava Netíka *Sexsen*, je z doby (1998), kdy rozverná Postimpresionistická dadaistka ležela malíři modelem.

Potítko a Čelenka

Štíhlá jak bambusový výhonek, takové tintítko,
jako sukýnka jí stačí pouhé potítko.

On se ji snaží upoutat zdobnou čelenkou,
rád by ji učinil svou tenisovou milenkou.
Takový chlápek ale pro životní hru tenistce nestačí,
má políčeno na borce daleko bohatší.

Indolog Jan Filipský:

„Dvojice raketových portrétů
neztvárňuje světáckého vilného hejska a zištnou koketu;
navíc veršotepec ve svém chabém komentáři
zaslepeně ignoroval indické rysy zobrazených tváří,
což zdaleka není jeho jedinou fatální vadou:
trestuhodně přehlédl nápis pod dívčinou bradou.

(SARVODAYA)

Jde o výraz *sarvódaja*, sanskrtsko-hindské sousloví,
jehož smysl „všeobecný rozkvět, zdar a rozmach“ každého tenistu osloví;
ten díky sněhobílým úmyslům chápe, že svůdce nezve tenistku k ukojení chtíče,
ale jako zdatný borec na tenisový dvorec, kde s ní chce cvičit odpaly míče.
(Ve prospěch rychlého pokroku má rezervní míček v kapse blízko rozkroku.)“

Vysvětlivky
čelenka, pásek na čele či kolem hlavy sloužící jako součást oděvu i ozdoba (od pravěkých dob rozšířena transkulturně) a zpravidla také (zvláště při práci nebo ve sportu) k zachycení vlasů, aby nepadaly do očí a k absorbování potu. Může mít podobu pásku z pružné látky, který obtáčí celou hlavu nebo se upevňuje svázáním tkanic na svých koncích či podkovy z pevné pružné hmoty, která svírá hlavu a je vzadu otevřená.
potítko, 1. vybavení na vsakování potu například při sportu (v tenisu se užívá na zápěstí); 2. (slangově) místo určené k přípravě na zkoušku.
tintítko, drobný člověk, drobeček, střízlík

Martina Lupe Švarcová, *Hra aneb Čelenka*, 2020, dřevěná raketa (ready made), akryl, překližka (hlava rakety), sukno, smrkové dřevo (soklík), 74 × 26 × 14 cm.
Martina Lupe Švarcová, *Hra aneb Potítko*, 2020, dřevěná raketa (ready made), akryl, překližka (hlava rakety), sukno, smrkové dřevo (soklík), 75 × 26 × 14 cm.

Beznadějnost počínání tenisového borce-svůdce je zřejmá nejen z lehce pohrdlivého zvlnění tenistčiných úst, ale také z jejího pečlivého odměření zóny neboli pomyslné bubliny, která svými pětasedmdesáti centimetry výrazně překračuje takzvanou „intimní zónu pro nejbližší“ (15–45 cm) a která v případě milenců začíná nulou a kulminuje v záporných číslech vzájemného průniku. Kdyby tenista místo omšelých triků (šelmovského přivření oka, vzhůru nakrouceného knírku a nadměrečného vyboulení v místě rozkroku tenisových kalhot) znal výsledky moderních psychologických a sexuologických výzkumů, mohl se vyhnout trapasu. Objekt jeho sexuální touhy totiž zaujímá „pozici určenou pro kolegy či kamarády“ (vzdálenost 45–120 cm), osoby sice blízké, ale nikoli vhodné k milostnému sblížení. Vykládejte to člověku, jenž místo vědeckých poznatků má v hlavě obraz úspěšně „přefiknuté rakety“, obraz, který ve svém objektu *Přeříznutá* s tak hyperrealistickou pečlivostí zachytil Mistr Miroslav Štěpánek. V době koronavirové, kdy se našimi partnery při setkáních stávají i Covidové, doporučují epidemiologové užívat „společenskou zónu pro obchodní jednání“ (120–360 cm) nebo, ještě raději, „veřejnou zónu pro cizí“ (od 360 cm dále). Pokud je náš osobní prostor přesto narušen, poodstoupíme nebo využijeme nějaký předmět pro vlastní obranu. Držíme-li například v ruce spisové desky nebo rozměrnější knihy (častá situace zvláště na úřadech, v knihovnách nebo ve školství), nakloníme je do takové pozice, abychom našemu partnerovi/covidovi zabránili ve vstupu do naší osobní zóny. Možná leckdo namítne, že odsudek tenisty je příkrý. Vždyť kromě takzvaných omšelých triků užil symboliku, která je moderní, až dokonce postmoderní. Jeho čelenka, umně zhotovená z antikoronavirové ústenky, je multidimenzionálním univerzálním artefaktem: zachycuje vlasy, absorbuje pot, značka Babolat je ozdobou a zároveň naznačuje, že se její nositel vyznačuje podobnými vlastnostmi jako Nadal-Babolat, ten španělský býk, který řádí na rudé antuce, blankytně modrá barva sděluje, že milé při milování snese modré z nebe a ani při tom vzepětí nezapomene na ochrannou pomůcku.

Povedený úder

S povedeným úderem borec stav ve svůj prospěch mění,
na dvorci křepčí, vyluzuje zvuky v radostném vivace,
pro Andrewa Lloyda Webbera výzva k zhudebnění.

Kdyby se býval ujal finále Wimbledonu mezi Djokovićem a Federerem
a složil pětihodinový muzikál *Djoković versus Federer*,
mohl se v dějinách hudby poměřovat i s čarostřelcem C. M. von Weberem.

Vysvětlivky
finále Wimbledonu 2019, úchvatný pětisetový zápas, v němž vítězný Novak Djoković za stavu 7:8 čelil dvěma mečbolům Rogera Federera a v celém zápase získal o pět her méně než jeho soupeř – 25:30.
Webber, Andrew Lloyd (22. 3. 1948, Londýn, Anglie), britský hudební skladatel. Je autorem proslulé rockové opery *Jesus Christ Superstar* a celosvětově úspěšných muzikálů (*Cats, Evita, Starlight Express* aj.). Za své zásluhy byl královnou Alžbětou II. povýšen do šlechtického stavu.
Weber, Carl Maria von (18. 11. 1786, Eutin, Německo – 5. 6. 1826, Londýn, Anglie), německý skladatel, dirigent, klavírista a hudební spisovatel; představitel raného romantismu. Z díla: opery (*Čarostřelec* [romantická opera, jejíž děj se odehrává na Šumavě kolem roku 1650 a v níž zápletka souvisí se střelbou; iniciační dílo romantismu], *Euryantha, Oberon*), instrumentální koncerty (dva klavírní, dva klarinetové), klavírní skladby (*Vyzvání k tanci, Koncertní kus f moll* pro klavír a orchestr), sbory *(Lyra a meč)*, chrámová a jiná hudba.

Anton Kollár, *Povedený úder*, 2020, tenisová raketa Head; rakety Head užívá jako svůj pracovní nástroj Novak Djoković (ready made), hliníkový chladič počítače (soklík), 76 × 27,5 × 7,5 cm.
Kresba v hlavě rakety není originál. Kvůli aplikaci antuky z tenisového areálu v Brně na ulici Skřivanové, na nějž autor shlíží z okna svého bytu a na němž každodenně hraje (zpravidla se svou ženou), byla užita reprodukce z knížky Antona Kollára a Jaroslava Maliny, *Tenisové črty a náčrty* (Brno: CERM 2020).
AK se zde představil jako vzdělanec renesanční ražby. Soklík, symbolizující klávesové hudební nástroje, nejspíše „bachovské varhany", by měl podle něho evokovat „Canon a 2 per tonos, jeden z kánonů Hudební obětiny geniálního Johanna Sebastiana Bacha (1685–1750) https://www.youtube.com/watch?v=JYVnxk8OeeI: při jeho poslechu máme dojem, že melodie stoupá stále výš a výš; šestkrát se tak pomyslně šplháme po spirále nahoru, a pak přijde překvapení – najednou se ocitneme na začátku". AK ještě dodává: „Je to podobné jako na tenisovém kurtu. Už si myslíme, že jsme dosáhli vrcholu, stačí však jeden nepovedený úder a jsme dole. Člověk by si měl do posledního míčku zachovat ‚chladnou hlavu'; to je další poselství vtělené do podstavce-chladiče'."

Pozdní prozření

Dříve než porazil strom,
dal si dřevorubecký doušek,
a aby tabu neporušil jako Erysichthón,
vytkl si aspoň posvátný cíl:
Vyrobit ušlechtilé velké stradivárky,
tak aby melodie znesmrtelněné
plynuly rovnou do milenčiných oušek
a roztančily na Vltavě bárky.

Když ale z houslí zazněly divné přiškrcené zvuky,
zavládlo zděšení. V koutě skončily stradivárky
a u zvadlého vína pro klauny, pro kašpárky
dostavilo se pozdní prozření:
Vyrobil šampionskou raketu pro mistrnou hru.
Sláva! Akustické dřevo rezonuje, jsou si souzeni!
Denně hraje (tenis), ale denně také prosí nebe,
aby za trest nemusel pozřít sám sebe.

Vysvětlivky
Erysichthón, v řecké mytologii thessalský vladař. Byl potrestán bohyní Démetrou věčným a nezkrotným hladem za to, že dal porazit posvátný dub, s nímž byl spjat život její oblíbené víly, a zneuctil celý posvátný háj. Když už neměl co sníst, pozřel sám sebe.
velké stradivárky, označení houslí z vrcholného období tvorby (1700–1725) italského houslaře Antonia Stradivariho (1644–1737).

Mistr Tenisologie, *Pozdní prozření*, tenisová raketa Champion for championship play (ready made) z jasanu ztepilého, soklík z téhož stromu, z něhož byla raketa před mnoha lety zhotovena (viz letokruhy použitelné pro dendrochronologické datování), 73 × 29 × 29 cm.

Snad každý, i ten, kdo do lesa nikdy nezabrousil, pozná, že soklík je nikoli z jasanu, nýbrž z obyčejného smrkového dřeva. Co znamená tato zjevná mystifikace MT? Odpověď hledejme v posledním dvojverší. Svrchní deska houslí bývá zpravidla ze smrkového dřeva, zatímco spodní je jasanová. MT, asi aby nebyl naříčen z plagiátorství, Stradivariho postup obrátil: horní část svého objektu vytvořil z jasanu, dolní ze smrku.

Právní otec Head s dcerami

V systému poměrného žen a mužů zastoupení,
třeba na tenisových turnajích,
místo pro nemanželské cizoložné poměry není.

Ale naopak i malý nepoměr
v zastoupení mužů a žen
vytváří lákavý prostor pro poměr.

Vysvětlivky
cizoložství, mimomanželský (extramatrimoniální) pohlavní styk, dobrovolný pohlavní styk vdané ženy či ženatého muže s někým jiným než se svým stálým partnerem (manželem, manželkou). Na rozdíl od nevěry je cizoložství třeba chápat jako termín právní a etický, zvláště v právních systémech, kde je pohlavní styk mimo manželství přímo zločinem proti manželství. V některých sociokulturních systémech má cizoložství religiózní rozměr, a pokud je manželství především ekonomickým vztahem, je cizoložství chápáno jako majetkový zločin. V ostatních právních systémech je cizoložství jiným výrazem pro sexuální nevěru, má však omezenější rozsah. Cizoložství bývá společensky postihováno, a to postihy neformálními (morální odsouzení a jeho důsledky), někdy i postihy formálními (tresty), v některých systémech i trestem nejvyšším (například ukamenování cizoložné ženy v islámských zemích). Často však existuje asymetrie trestu pro cizoložnou ženu a cizoložného muže.

Mistr Tenisologie, *Právní otec Head s dcerami*, 2020, tenisová raketa Head (ready made), reklamní tenisové mini-rakety Babolat, smrkové dřevo (soklík), 76 × 20 × 9 cm.

MT zachytil situaci, kdy právní otec Wilson zjistil, že biologickým otcem jeho dvojčat Jany (pojmenována podle wimbledonské vítězky Jany Novotné) a Petry (pojmenována podle dvojnásobné wimbledonské vítězky Petry Kvitové) je jeho nejlepší přítel Babolat, s nímž léta tvoří takřka neporazitelnou deblovou dvojici. Zprvu byl zhrzen, podlomila se mu kolena, upadl a rozrazil si hlavu. Ale po ošetření se zklidnil a odpustil manželce (také tenistce, vynikající zejména ve smíšeném deblu) i příteli. Nyní všichni tři rodičové svorně usilují, aby se jejich ratolesti prosadily na mezinárodním tenisovém poli a přinášely jim radost a co nejvíc prize money; těší se, že v budoucnu se ve finále Wimbledonu mezi sebou utkají jejich dvojčata; šlo by o bezprecedentní událost v historii tenisového sportu.
Snímek pořídil biologický otec na zahradě rodinné vily právního otce 13. července 2019, kdy ve finále Wimbledonu smetla Simona Halepová Serenu Williamsovou dvakrát 6:2. Oba otcové se na tomto sofistikovaně psychologickém aranžmá jednomyslně shodli: tráva se čtyřlístky má u dvojčat evokovat povrch wimbledonského centrálního dvorce, čtyřlístky jim na něm mají v budoucnu přinášet štěstí, sluneční louče ozáří jejich tenisové trofeje, které zajistí zlatý standard ve formě prize money…

Prezidentská raketa má slovo

„Soupeř vede v rozhodující hře čtyřicet nula,
můj prezident myšlenku na prohru odklání.
Příští míček by mohl být posledním v souboji dramatickém,
můj prezident věří, že vyhraje hru i celé utkání,
nejen na poli tenisovém, ale i politickém a diplomatickém.
Můj prezident umně kličkuje i na poli posetém minami.“

Vysvětlivky
Beneš, Edvard (28. 5. 1884, Kožlany – 3. 9. 1948, Sezimovo Ústí), český sociolog, politolog, politik a státník; profesor Univerzity Karlovy v Praze. Jedna z vůdčích postav protirakouského odboje za první světové války. Ministr zahraničních věcí (1918–1935), předseda československé vlády (1921–1922); v letech 1935–1938 prezident Československé republiky (ČSR), po Mnichovu se vzdal funkce a emigroval; v letech 1945–1948 se stal prezidentem obnovené ČSR, v květnu 1948 odmítl podepsat komunisty zpracovanou ústavu a 7. června 1948 na svůj úřad rezignoval. Beneš bývá často vnímán jako člověk, který se zcela věnoval politice a diplomacii a jemuž byly záliby a požitky cizí. Není tomu tak, byl výborným fotbalistou a zejména zapáleným tenistou. Britský diplomat Robert Hamilton Bruce Lockhart charakterizoval jeho hru: „Byl na hřišti velmi mrštný a pohyblivý a hrál nejen energicky, nýbrž i s horlivou touhou vyhrát.“ Karel Čapek v jednom ze svých proslulých sloupků v *Lidových novinách* (30. dubna 1926) napsal: „Bílý od hlavy k patě, s tváří do modra uřícenou; je drobný, je všude, v out i u line, žádný míček mu není dost špatný, aby ho nedobíhal; div nepřeskočí line, jak mu běží vstříc, vyskakuje do výše jako kobylka, chytá každý out, neodpustí si ani jednu ránu; kdyby se míček zaryl do země, zaryl by se střemhlav za ním. (…) Nesleví si ani ránu předem ztracenou, nepustí ani jednu šanci mimo sebe; hraje tenis tak, jako dělá politiku, neboť tento náruživě houževnatý hráč se jmenuje Edvard Beneš.“

Mistr Tenisologie, *Prezidentská raketa*, 2020, tenisová raketa (ready made), topolové dřevo (soklík), 73,5 × 28,5 × 10,5 cm. MT zde tvarem soklíku podobajícímu se meandrující řece a na povrchu zbrázděném četnými jizvami vyjádřil složitost a rozporuplnost životního příběhu Edvarda Beneše a ČSR, kterou spoluvytvářel; modré skvrny na soklu a na raketě symbolizují řídké šťastnější okamžiky EB a Československé republiky.

Prohra – Vyflusnutec

Být pokořený ženou, to věru bolí,
možná víc než sypat čerstvou ránu solí.
Ukáže-li slabé pohlaví svou silnou stránku,
pak má, milý tenisto, i tvé mužství na kahánku…

Má dnes černý den náš „vyflusnutý tenista“:

Ani doma v rodinné funkcionalistické vile
s výrazem týraného koťátka nepochodí.
Když žena zjistí, že manželova tenisová partnerka
je ve skutečnosti i jeho dlouholetá milenka,
tak z okna pokoje, kde druhdy mívali intimní chvíle,
vyflusne ho i s *ready-made* na ulici,
jako když s gustem jadernou bombu shodí...

Vysvětlivky
vyflusnutec, (slangově) kdo je na pokraji sil, na konci s dechem, vyčerpaný; psanec, štvanec, vyobcovaný člověk, vyděděnec, vyhnanec, vyhoštěnec.

Alois Mikulka, *Prohra – Vyflusnutec*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (20 × 18 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 75,5 × 23 × 7 cm.

Pronto tenisové konto

Paci, paci, pacičky,
tenista jsem mladičký.

Ententýky dva špalíky,
nevypaď jsem z elektriky,
zatím jenom z baráže,
však se časem ukáže...

Ale teď už pronto, pronto,
v ČSOB mám +Konto.

Vysvětlivky
baráž (z francouzského *[match de] barrage*, „rozřaďovací zápas“; původně v šermu při stejném počtu bodů), rozřaďovací zápas či turnaj (obvykle o postup či sestup).
konto (z italského *conto*, „účet; fond“), otevřený účet, zvláště v peněžním ústavu.
Plus Konto, název produktu Československé obchodní banky určeného pro dětské spořivce. Plus Konto lze dítěti sjednat už od narození a hned mu spořit se zvýhodněným úrokem na spořicím účtu. K tomu náleží platební karta už od osmi let. Od patnácti let lze platit mobilem a chytrými hodinkami nebo posílat peníze z internetového bankovnictví.
pronto (z italského *prònto*, „rychlý; připravený; ochotný“), ihned, naráz, rychle; bez meškání, fofrem.

Mistr Tenisologie, *Pronto tenisové konto*, 2020, dětská tenisová raketa (ready made), vrtulka chladicího zařízení stolního počítače (ready made), smrkové dřevo (soklík), 66 × 23 × 9,5 cm.
MT tímto objektem vystihl mentalitu mladičkých tenistů, kteří brzy vědí, „jak na to“, aby se dostali alespoň do první desítky (nebo aspoň padesátky) žebříčku ATP či WTA, která hráči či hráčce zajišťuje solidní obživu. Objekt MT musíme číst shora dolů: 1) Raketkou se ohání již mezi druhým a třetím rokem života. 2) V juniorském věku kariéru roztočí fofrem, rychlostí vrtulky chladicího zařízení přehřátého počítače. 3) Usedá na pomyslný trůn (soklík), jehož přirozená kresba sestávající z rovnoběžek naznačuje setrvalé hřadování.

Přeříznutá, expresivně Přefiknutá

V mládí četla o zneuctění Sabinek,
které chlípní muži připravili o vínek.
Když ji chtěl její milý také odpanit,
lámala si hlavu, jak se zákroku ubránit.
S bolestivým aktem nakonec souhlasila,
vždyť ji přefikne osoba jejímu srdci milá.
Tím upsala duši čertu, nechala se napálit,
protože ani toho svůdce, ani ten míček
už nedokáže odpálit.

Vysvětlivky
přefiknout, 1. (v obecném jazyce) překrojit, rozkrojit, rozseknout; přestřihnout, rozstříhnout; 2. (vulgárně, expresivně o mužském pohlaví) podstoupit pohlavní styk jakožto penetrující; příklady: jsem něžný odpaňovač, přefiknu tě bezbolestně; přefikl půlku holek v sedmičce, ty ostatní jsou ještě panny.
přijít o vínek, (úsloví) ztráta panenství.
Sabinové, příslušníci sabellského kmenového svazu, který sídlil ve střední části Apeninského pohoří. Obývali část Latia a jejich teritorium sahalo až na území dnešního Říma (Quirinál), kde se střetli s Latiny, kteří osídlili Palatin. Romulus, jeden ze zakladatelů Říma, usiloval o rozkvět svého města. Vyzval, aby se do Říma z okolí stěhovali noví obyvatelé. Přistěhovalo se však i mnoho lidí pochybné pověsti. Proto když později Romulus vyslal posly do sousedních měst s žádostí, aby se římští muži směli ženit s jejich dívkami, byla tato žádost odmítnuta. Romulus se poté uchýlil ke lsti: uspořádal *Consualie* (slavnost konaná na počest staroitalského boha polní úrody Consa) a pozval na ně okolní kmeny včetně Sabinů. Když se na hry dostavili hosté, římští mladíci na smluvené znamení unesli sabinské dcery. Jejich únos vyvolal odplatu: ozbrojení Sabinové přitáhli k Římu, aby své dcery dostali zpět. Nato se strhl mezi Sabiny a Římany urputný boj. Krveprolití zabránily unesené Sabinky, které se vmísily do boje s nemluvňaty na rukou a přiměly obě strany ke smíru. Z nepřátel se poté stali příbuzní, kteří si dali nové jméno Quirité. Římané tak vznikli spojením obou etnik, kterým v raných dobách střídavě kralovali vůdci z obou populací do té doby, než se Řím v 6. století př. n. l. dostal pod panství Etrusků.

Miroslav Štěpánek, *Přeříznutá*, 2020, tenisová raketa (ready made), ocel, měď, nerez (soklík), 55 × 28 × 10 cm.

Quartz

Vlastním raketu Quartzova značení,
což je pro mé „zlatonosné výhry“ blahověstné znamení“,
nadto křemen užíval už nejstarší můj předek, Kamenný Sekáč,
a to byl nějaký tenisový hráč!, jsem s ním v permanentním spojení.

Vysvětlivky
Kamenný Sekáč, jedna z hlavních postav knihy Jaroslava Maliny *Mluvící Prahrnec a jiné prapříběhy* (2012).
křemen (anglicky *quartz*, „křemen; zlatonosná či stříbronosná žíla“), skupina minerálů (v zemské kůře nejrozšířenějších) tvořená hmotou SiO2. Křemen je sice pro výrobu kamenné štípané industrie kvůli špatné štěpnosti málo vhodný, přesto byl díky své hojnosti často využíván v nejstarším, starém a středním paleolitu, zejména pro výrobu jednolících nebo dvoulících sekáčů. Vedle tohoto obecného křemene se pro výrobu kamenné štípané industrie intenzivně užívaly i specifické formy: bílý křemen mléčný, bezbarvý křišťál, celistvé odrůdy (buližník, křemenec, pazourek, rohovec) nebo skrytě krystalické (chalcedon, respektive jaspis).

Mistr Tenisologie, *Quartz aneb Křemen*, 2020, raketa Snauwaert/Quartz (ready made), soklík z křemene v podobě paleolitického sekáče či pěstního klínu, popřípadě srdce, 72 × 16 × 20 cm.

MT tímto dílem sklenul závratnou evoluční spirálu od staropaleolitického tenisty, užívajícího před více než třemi miliony let k sportování kamenný sekáč, univerzální nástroj té doby, až po dnešního sportovce majícího k dispozici specializovanou tenisovou raketu, kterou lze užít pouze k tenisové hře. Mistrova sofistikovaná kompozice vyvolává dojem, jako by novodobá raketa vyrůstala z křemenného sekáče plodivou silou přírody. Jeho objekt je zároveň starobylý i postmoderní!

Raketa Beáty a Davida Copperfielda

Míček zůstal trčet ve výpletu Copperfieldovy rakety,
a přitom tisíce diváků ve FlushingMeadows, včetně Beáty,
jasně vidí, že zároveň míří překvapenému Djokovićovi za paty.

Co nám uniká? Jak rozpoznat kouzelníka od nekouzelníka?
Jen děti drží žezlo imaginace, nebojí se velkého čarování,
když se ve věku dětského obzírání pouštějí do malování.

Vysvětlivky
Copperfield, David (vlastním jménem *David Seth Kotkin*, 16. 9. 1956, Metuchen, New Jersey, USA), americký kouzelník a iluzionista. Kouzla předváděl už jako dítě, první z nich (trik s kartami) ho naučil jeho dědeček. V roce 1982 založil Project Magic věnující se handicapovaným dětem.
US Open (oficiální název *United States Open Tennis Championships*, známý také pod jmény *Flushing Meadows* a *Forest Hills*), poslední v pořadí čtyř grandslamových tenisových turnajů. Každoročně se hraje na přelomu srpna a září. Od sezony 2004 představuje vyvrcholení letní US Open Series, konané na severoamerických betonech. První ročník mužských soutěží proběhl v roce 1881 na travnatých kurtech Casina v Newportu na Rhode Islandu v New Yorku. Do roku 1968 nesl turnaj název *US National Championships*. V sezoně 1968 se poprvé otevřel profesionálním tenistům. Od roku 1978 se newyorský grandslam koná v Národním tenisovém centru Billie Jean Kingové, ležícím v parku Corona Flushing Meadows newyorské čtvrti Queens.

Jiří Hiršl, *Raketa Davida Copperfielda*, 2020, tenisová raketa a míček (ready made), smrkové dřevo (soklík), 74 × 29 × 9,5 cm.
Beáta Hanzalíková, *Duhová raketa DC*, 2020, tenisová raketa (ready made), akryl, překližka (hlava rakety), smrkové dřevo (soklík), 79 × 27 × 9,5 cm.
Beáta je vnučka Jiřího Hiršla, který vedl její první malířské krůčky; je pozoruhodné, že již v pěti letech svého učitele svým uměním překonává, jak to vyplývá i z adjustace jejího díla na soklíku, který o stupeň převyšuje soklík JH. Zde se nabízí srovnání Beáty s Davidem Copperfieldem – toho také první kouzlo naučil jeho dědeček, aby jej pak DC mnohonásobně převýšil.

Raketa Dobrodějka

Na všechno už rezignoval,
nikdo ho už nemiloval,
nikdo mu už nemailoval,
vyprázdněný jak pouzdro bez míčků
sešel by snad i rád ze světa,
kdyby ho byla „nepodržela“
milovaná raketa.

Vysvětlivky
raketa (přes německé *das Rakett* z francouzského *raquette*, „raketa“, z italského *racchetta*, „raketa“ a to z arabského *rahet*, „dlaň“; přeneseno patrně z faktu, že se ve středověkém předchůdci tenisu míček odrážel dlaní ruky), náčiní tvořené pevným rámem a pružným výpletem, používané k odrážení (odpalování) míče) v řadě sportovních her: badminton, squash nebo tenis. Rám raket byl původně ze dřeva, výplet z ovčích nebo hovězích střívek. Později se začaly přidávat do rámů umělé materiály, které ho odlehčily a zpevnily. Nejdříve se uplatnily kovové rámy, v dnešní době bývají rakety vyráběny z karbonových a skelných vláken, titanu nebo keramických materiálů. Střívka byla nahrazena umělými materiály (nylon, polyamid a jiné polymery).

Mistr Tenisologie, *Raketa, jež podržela…*, 2020, tenisová raketa Wilson (ready made), soklík (ready made), 71 × 27 × 7,6 cm.

MT zde předvedl vrchol minimalistického mistrovství: svoji raketu – která ho obětavě „podržela“ v jeho kritické tenisové i životní situaci v roce 2020 a sama ten velký nápor nevydržela (její držadlo puklo) – jednoduše vsadil do vyprázdněného pouzdra na tenisové míčky Wilson. Tímto hluboce prožitým existenciálním dílem vytvořil věčný pomník „své milované“ i sobě samému, stejně jako kdysi antický sochař Pygmalion vyřezal ze slonoviny sochu ženy, kterou bohyně lásky Afrodíté na jeho prosbu proměnila v živoucí, jím milovanou ženskou bytost.

Raketa Mistra Leonarda

Vynalezl vrtulník i automobil, při ohňostrojích odpaloval rakety,
v malířství díky měkkému sfumatu dosáhl nepřekonatelné mety,
teď se z oparu tajemství vynořil jeho obraz moderní tenisové rakety,
pokud ho ovšem Library of Congress ve Washingtonu a Dan Brown posvětí.

Možná Brown odhalí, že Leonardo hrával tenis v parku *Sferisterio delle Cascine*
a že Michelangelo Buonarroti býval jeho nejčastějším soupeřem,
není pak divu, že neměl čas dokončit obraz *Battaglia di Cascina*, zato ale dokončil jiné.

Příliš vynalézavosti však neprojevil padělatel, jenž zobrazil údajnou Leonardovu raketu,
již pidžinizovaně nazval „pálkou k odpalu míčku“, grand bato per hito ballo;
že se jedná o zjevný fejk a nikoli později běžně rozšířených typů raket maketu,
MT snadno filologicky i srovnávací analýzou odhalil, aniž ho to větší úsilí stálo.

Vysvětlivky
Battaglia di Cascina (Bitva u Casciny), název nedokončené ztracené malby (mezi lety 1500–1505) Michelangela Buonarottiho. Zobrazoval vojáky z Florencie, které nepřítel z Pisy překvapil při koupání u obce Cascina.
Brown, Dan (22. 6. 1964, Exeter, New Hampshire, USA), americký spisovatel. Proslul zejména světovým bestsellerem *The Da Vinci Code* (2003, česky *Šifra mistra Leonarda*, 2003, *Da Vinciho kód*, 2005). Román je založen na odhalování kódů a symbolů, které vyústí ve zjištění, že tajemný Svatý grál jsou vlastně ostatky Máří Magdaleny. Máří Magdalena měla dítě s Ježíšem a jejich potomci žijí dodnes. Iniciační záhadou je aranžmá jedné z postav do podoby kresby *Vitruviánského muže* od Leonarda da Vinciho.
Leonardo da Vinci (15. 4. 1452, Anchiano u Vinci, Itálie – 2. 5. 1519, Cloux u Amboise, Francie), italský filozof, malíř, sochař, architekt, inženýr, hudebník, básník a vědec; univerzální osobnost renesanční filozofie, vědy a umění. Leonardova malířská tvorba, v níž vrcholí renesanční realismus (*Dáma s hranostajem, Madona ve skalách, Mona Lisa, Poslední večeře* – postavy vystupující v měkkém sfumatu z tmavého pozadí a zahalené oparem tajemství), ovlivnila vývoj evropského malířství. Jeho studijní kresby z přírodovědy, medicíny, techniky a dalších oborů daly vznik vědecké a technické ilustraci.
Michelangelo Buonarroti (6. 3. 1475, Caprese, Itálie – 18. 2. 1564, Řím, Itálie), italský sochař, malíř, architekt a básník – „*uomo universale*“; vedle Leonarda da Vinci a Raffaela nejvýznamnější tvůrce vrcholné renesance a jedna z největších uměleckých osobností této epochy. Byl činný zejména ve Florencii, v Bologni, Benátkách a Římě. Vynikal plastickým cítěním i znalostí anatomie, byl skvělý kreslíř, malíř, architekt a básník, ale považoval se především za sochaře. O sochařském umění napsal sonet („Nejlepší z mistrů nikdy nevymyslí / tvar, který by neměl mramor už sám v sobě, / úsilím svým k němu dojde v každé době / dlaní svou a jasnozřivou myslí“), jímž jako by ironicky potlačil vklad tvůrčího génia v člověku. Jeho architektura, malba i kresba vynikala prostorovým a monumentálním cítěním, které předznamenávalo jak manýrismus, tak barokní principy. Jako osamělý génius bez přímých žáků ovlivnil své současníky i následovníky. Michelangelovo básnické dílo odráží jeho nitro, petrarkovský rozpor mezi láskou k pozemskému životu a bázní před hříchem a smrtí.
Sferisterio delle Cascine, městský park ve Florencii, kde v období renesance vzniklo tenisové hřiště. Park si uchoval sportovní ráz, hraje se tu například tradiční italská míčová hra *pallone col bracciale*.

Mistr Tenisologie, *Raketa Mistra Leonarda – falešná petarda*, 2020, tenisová raketa (ready made), reprodukce údajné kresby Leonarda da Vinci z roku 1507, smrkové dřevo (soklík), 88 × 26,5 × 9,7 cm. Zvláštní pozornost zaslouží soklík tvořený velkými písmeny E a P. Jde o šifru Mistra Tenisologie, která znamená: „Elementární Podvod“.

V jednom z mála rozhovorů, který při zachování anonymity Mistr Tenisologie poskytl (u příležitosti konání challengeru ATP Firenze Tennis Cup), mimo jiné řekl: „Kdybych se podruhé narodil, chtěl bych žít v renesanční Florencii v době, kdy zde působila trojice géniů – Leonardo, Michelangelo a Raffael. Jejich obdobou v tenise jsou Djoković, Federer a Nadal. Ostatně v období renesance přichází z Francie do Itálie i tenis, kterému se v té době říkalo *gioco della pallacorda*, což by se dalo přeložit jako ‚hra s míčkem a strunami‘. Ke všem třem renesančním mistrům bych vstoupil do učení. Pro jistotu se věnuji italštině i s přihlédnutím k její florentské podobě ve 14. až 16. století. Machiavelliho *Vladaře* čtu bez problémů v originále,“ dodal s úsměvem. Právě ve Florencii dostal MT k posouzení reprodukci Leonardovy kresby tenisové rakety, údajně objevené ve ctihodné instituci – v knihovně amerického kongresu (Library of Congress, Washington, D. C.). Pohlédl na ni a vzápětí řekl: „Neumělý podvrh. Leckdo by možná na podporu tohoto názoru argumentoval moderním vzhledem rakety, která jako by právě opustila ateliér designéra firmy Völkl. Ale v italském prostředí se archetypy dnešních tenisových raket objevily už ve 14. století. Měly oválný dřevěný rám, který byl vypleten napjatými zvířecími střívky. Počátky tenisu popisuje ve své kronice *La Cronica domestica* florentský politik a diplomat Donato Velluti (1313–1370). Hra se rozšířila po celém území a ve Florencii vzniklo oficiální tenisové hřiště v městském parku Sferisterio delle Cascine. Tmavohnědou tuš by Leonardo použil, viz jeho vědecké kresby. Také pokus o napodobení Leonardova rukopisu není špatný. Ale popisky jsou provedeny v jazyce, který bych nazval englitaliano. Padělatele je třeba hledat nejspíš v anglosaském světě!“

„Raketové“ podání

21 km/h – takové podání
rychlým nezdarem na kurtu zavání.
Za síť se plazí, nepředběhlo by ani užovku,
vždyť běžně se servíruje i hodně přes stovku.

Vysvětlivky
servis (z anglického *service*, „podání, servis aj.“), podání, jeden ze základních tenisových úderů, kterým hráč uvádí míč do hry, a tím ji zahajuje. Špičkoví profesionální hráči podávají rychlostí kolem 200 km/hod; rekord drží australský tenista Samuel Groth (263,4 km/h), mezi ženami německá tenistka Sabine Lisická (210 km/h).

Miroslav Štěpánek, *„Raketové“ podání*, 2021, tenisová raketa (ready made), mosazná jedenadvacítka (v hlavě rakety), ocel, měď, nerez (soklík), 62 × 26 × 23 cm.

Rámař

Údery hraje zásadně rámem rakety,
nejsou to pro něj ovšem úlety,
soupeře ničí podivnými trajektoriemi
a nemusí si pořizovat drahé výplety...

A ještě eticky filozofuje: „Raketa, byť s výpletem elitním,
je pro míčky Olbrachtovým *Zamřížovaným zrcadlem*“ limitním.
S takovou je načase, aby své „zrcadlo“ vyměnil za pádlo.

Vysvětlivky
rámař, 1. (tenisový slang) kdo často hraje údery rámem rakety, nikoli výpletem; 2. kdo zhotovuje rámy a rámuje obrazy.
Zamřížované zrcadlo, název románové reportáže (1926) spisovatele Ivana Olbrachta (1882–1952) z pobytu v ostravské věznici, kde byl vězněn za protiválečnou řeč, proslovenou na táboru lidu v Karviné při desátém výročí vypuknutí první světové války. Vězeňský pobyt popisuje s humorným nadhledem, zabývá se jeho specifiky a uvažuje o společenském systému a jeho trestním právu, jehož cílem je občany disciplinovat a „normalizovat“.

Mistr Tenisologie, *Rámař*, 2020, tenisová raketa Völkl TR 35 a míček Wilson (ready made), smrkové dřevo (soklík), 76 × 26 × 9 cm.
Raketa Völkl byla získána od rámaře XY (nepřeje si být jmenován), který v šestasedmdesáti letech „pověsil tenis na hřebík“ (poté co míček zůstal uvězněn v krčku jako ve vězeňské cele, což jeho „olbrachtovské“ etické svědomí neuneslo) a věnuje se už pouze golfu. Raketu užíval od poloviny devadesátých let minulého století, kdy ho k jejímu pořízení inspirovala vítězná tažení vyznavačů této značky – Petra Kordy (vítěz Australian Open 1998) a Jany Novotné (vítězka Turnaje mistryň 1997 a Wimbledonu 1998); oba tenisté získali v roce 1994 pro Českou republiku Hopmanův pohár. Vidíme, že původní výplet zůstal po čtvrt století užívání rakety naprosto netknutý, zatímco rám hlavy, krček i držadlo jsou posety četnými šrámy.

Ranař

Z očí mu Perunovy blesky srší…
Kde bere tu symboliku?
Do míčků zprudka jak Héfaistos buší…
Kde bere tu dynamiku?
Míčky létají jak vystřelené kuší…
Kde bere tu kinetiku?
Má za to, že jedině takovými ranami soupeře zkruší.
Kde bere tu jistotu?

Vysvětlivky
Héfaistos (latinsky *Vulcanus*), původně maloasijský démon ohně, u Homéra vystupuje jako bůh ohně, zdatný kovář a dovedný umělec, který postavil a zařídil paláce olympských bohů a Achilleovi vykoval nádhernou zbroj. Podle mytologie byl synem Dia a Héry, ale narodil se neduživý se slabýma nohama. Když se chtěl zastat Héry ve sporu s Diem, shodil ho otec z Olympu na ostrov Lémnos, kde měl poté jednu ze svých kovářských dílen. Hermés s Dionýsem ho však lstí přivedli zpět na Olymp a tam mu byla dána za manželku nejkrásnější z bohyň Afrodíté. Nevzhledný a stále zaměstnaný Héfaistos se však stal tragikomickou postavou, když se rozhodl přistihnout *in flagranti* svou ženu s Aréem. Díky jemné zlaté síti, do níž oba milence lapil, se mu to sice podařilo, ale zároveň sklidil posměch všech přizvaných Olympanů. Héfaistos byl patronem pilné a vynalézavé činnosti, uctíván byl především tam, kde se rozvíjela řemesla, například v Athénách. Při svátcích *Héfaisteích* se na jeho počest pořádaly průvody s pochodněmi.
Perun, bůh bouře, hromu a blesku slovanské mytologie.
ranař, 1. (hovorově) kdo nejde pro ránu daleko, uděluje rány těm, kdo mu odporují, drsný, neohrožený, rázný muž, který dokáže energicky čelit nečekaným situacím; bouchač, frajer; 2. (tenisový slang) kdo se snaží za každé (i nevýhodné) situace hrát razantní údery; 3. (brněnský hantec) podvodník, rváč.

Miroslav Štěpánek, *Ranař*, 2020, tenisová raketa a míček (ready made), měď (blesky v hlavě rakety), ocel, nerez, měď (soklík), 69 × 33 × 29 cm.

Return

Není divu, že borec je tak vyděšený.
Čekat, až přiletí střela z protihráčova „děla“,
to málokdo zvládá s hlavou chladnou.
A když return nebude povedený,
energické čelisti mu spadnou.
Co čeká neúspěšného borce? Brdské Jince.
Ke kanonýrům ho budou returnovat,
kde může odolnost správně zocelovat.

Vysvětlivky
Jince, městys v brdském údolí řeky Litavky, asi 11 km severně od okresního města Příbrami ve Středočeském kraji; byl součástí vojenského újezdu Brdy; dnes se zde nachází posádkové cvičiště Jince.
return (z anglického *return* [ritəːn], „vrátit, opáčit aj“), úder hráče, kterým vrací na druhou stranu dvorce míč po soupeřově podání.

Alois Mikulka, *Tenista na returnu*, 2019, tenisová raketa (ready made), kolorovaná kresba (v hlavě rakety, 11,5 × 11,5 cm), stolní válcovací stolice (soklík), 76 × 28 × 13 cm.
Psychické rozpoložení tenisty zračící se ve tváři podtrhl AM ještě užitím soklíku, který tvoří stolní válcovací stolice (ready made); zkoprnělý tenista neschopný pohybu, má pocit, že se ocitl mezi dvěma válci, které ho nakonec rozdrtí.

Robinsonka

Enigmatická jak Laena, antická lvice,
za pianem a na tenisovém kurtu ještě více,
míčky krotí také odvážnými robinsonádami.
Zda svým Pátkem učiní řeckého reka Tsitsipase,
na to se uzavírají sázky. Čeká se.

Vysvětlivky
Deus ex machina (z latiny: „Bůh na stroji"), 1. (antika) ve starořeckém divadle postava boha, spuštěná shora mechanickým zařízením na jeviště, aby s konečnou platností rozřešila zápletku hry; 2. (dnes) kdo nebo co náhle pomůže vyřešit nějaký spor nebo zapeklitou situaci.
Laena, přezdívka krásné athénské hetéry z druhé poloviny 6. století př. n. l. Byla důvěrnou přítelkyní Tyranobijců Harmodia a Aristogeitóna. Při vyšetřování, které nastalo po jejich úspěšném útoku na Peisistratova syna Hipparcha roku 514 př. n. l. a při němž oba spiklenci zahynuli, byla krutě mučena, nic však neprozradila. Tak jako Athéňané později věnovali pomník Tyranobijcům, rozhodli se uctít i památku Laeny. Protože nechtěli v její soše oslavit hetéru, zobrazili ji v podobě lvice, jak odpovídalo její přezdívce, a navíc bez jazyka, protože se při krutém výslechu zachovala, jako by ho neměla.
robinsonáda (podle jména anglického fotbalového brankáře Johna Williama „Jacka" Robinsona, 1870–1931), zákrok (fotbalového) brankáře, při kterém skokem a pádem chytá nebo vyráží míč, hovorově *rybička*; (přeneseně) zákrok podobného typu i v jiných sportech (například v tenise jej někdy aplikoval Boris Becker).
Robinsonka, 1. Název románu (1940) Marie Majerové (1882–1967). Hlavní postava Blaženka je citlivá a uzavřená dívka s obrovskou fantazií. Její maminka umírá po porodu bratříčka. Otec se kvůli zajištění obživy o něj nemůže starat, takže chlapec je svěřen do ústavní péče. Blaženka musí převzít domácí práce, s nimiž jí ale pomáhá sousedka Tonička (jako Pátek z Robinsona). Na Vánoce se Blaženka snaží o pěkný večer, ale nic se jí nedaří... Dostane však vysněné kolo, takže může jezdit s kamarádem Duchoněm... Román má šťastné vyústění: Tonička se chce vdát za otce a vzít bratříčka domů; a Blaženka se zamiluje do svého přítele; 2. Přezdívka zpěvačky, skladatelky, pianistky a tenistky Hany Robinson. Přezdívka je založena na jejím příjmení, které tato brněnská rodačka získala submisivním převzetím jména svého anglického manžela, ale především na výrazném aspektu její tenisové hry. Využívá totiž i robinsonády (rybičky), jimiž na fotbalovém trávníku vynikal anglický brankář Jack Robinson (1870–1931) a na wimbledonské trávě se jimi občas blýskl Boris Becker (1967). HR je fanynkou Stefanose Tsitsipase, jejím snem je ztroskotat s ním na nějakém liduprázdném ostrově, jako se to stalo v roce 1719 díky Danielu Defoeovi v jeho knize *The Life and Strange Surprizing Adventures of Robinson Crusoe, of York* (Život a zvláštní podivná dobrodružství Robinsona Crusoa, námořníka z Yorku). Věří, že by jí rek podlehl, podobně jako Duchoň Blažence. https://hanarobinson.cz/kontakt/
Tsitsipas, Stefanos (12. 8. 1998, Athény, Řecko), řecký tenista; bývalá juniorská světová jednička. Pochází z etnicky smíšené sportovní rodiny: otcem je Řek Apostolos Tsitsipas, tenisový trenér, matkou Ruska Julie Apostoliová, rozená Salnikovová, která byla členkou ruského fedcupového týmu. Na okruhu ATP World Tour vyhrál tři singlové turnaje. Na challengerech ATP a okruhu Futures získal šest titulů ve dvouhře a šest ve čtyřhře. Na žebříčku ATP byl ve dvouhře klasifikován v červnu 2019 na 4. místě. Největší úspěch sklidil na Turnaji mistrů 2019, který ovládl. Ve skupině porazil Daniila Medveděva a Alexandra Zvereva a jen těsně prohrál s Rafaelem Nadalem. V semifinále zdolal hladce Rogera Federera a ve finále porazil Dominica Thiema. Dalším jeho znamenitým představením bylo finále na French Open 2021, v němž až po heroickém výkonu podlehl Novaku Djokovićovi.

Mistr Tenisologie, *Robinsonka na Petrofu a Deus ex machina*, 2020, černá tenisová raketa (ready made), bílý a černý lak, překližka, fotografie Hany Robinson (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 79,5 × 27 × 18 cm.
MT zvolil nezvykle dlouhý název, aby postihl existenciálně epický obsah svého díla. „Robinsonka na Petrofu" říká, že HR trénuje své proslulé robinsonády i na křídle, aby je pak s jistotou užívala na tenisových kurtech všech povrchů, nejraději ovšem na wimbledonské trávě. „Deus ex machina" je použit v antickém i dnešním smyslu, neboť HR právě procítěně interpretuje svou vlastní píseň s textem Michala Horáčka Zpráva, která všechno změní. (https://www.youtube.com/watch?v=gBcMD3Vrxrk; https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/horacek-michal/zprava-ktera-vsechno-zmeni-62767 Je jasné, že tím chlapem, „který tady všechno změní" je TSITSIPAS. V její bezbřehé fantazii si pro ni přijíždí nikoli jako Duchoň pro Blaženku na jízdním kole, ale jako antický sluneční bůh Hélios ve zlatém voze, taženém čtyřmi okřídlenými koňmi. Ukáže se, žel / že se domů vrací sousedčin manžel / který se sťal jak koňský handlíř na čáře / a teď Robinsonce vyznává lásku bujaře. Ta ho odmítne slovy: „Pane, vy jste pro mě pas / mě miluje Tsitsipas!": https://www.youtube.com/watch?v=0n14yqkdHvg

Rozstřel

Nejstarší luky i nejstarší rakety byly z jasanu,
proč je tedy „po krvi“ prahnoucí divácké mase
neukázat v prestižním finálovém super-zápase?

Zápas dospěl až do dramatického rozstřelu,
v němž pouze tři ze sedmi šípů dosáhly kýžené mety,
aniž ochromily životně důležité centrum rakety.

Nikdo nebyl ani zraněn, natož šípem provrtán,
nepřibyla nová Voršila ani další Šebestián,
ohrožen je jen jasan – chřadne, zhoubnou houbou spásán.

Vysvětlivky
chřadnutí a odumírání jasanů, choroba, kterou vyvolává houbový patogen *Chalara fraxinea*.
luk, metací zbraň; skládá se z pružného lučiště, nejčastěji dřevěného, a nepružné tětivy. Střílí se z něj šípy, nejčastěji opět dřevěnými, které mohou mít na jednom konci „opeření“ pro vylepšení letových vlastností a na druhém konci kamenný, kostěný nebo kovový hrot. Luk se poprvé objevuje snad již v období mladého paleolitu, kde jeho přítomnost tušíme z morfologie kamenných hrotů, z mezolitu pak pocházejí nálezy luku samotného (například ze Skandinávie). Vyspělost lukostřelby v tomto období dokumentuje skalní umění ve východním Španělsku a na Sahaře.
rozstřel, (ve sportu) určení vítěze, když soutěž, utkání apod. skončí nerozhodně (například penaltový rozstřel). Rozstřel ve sportovní střelbě je jistou obdobou tiebreaku v tenise.
Šebestián (zemřel kolem roku 288), římský voják a křesťanský mučedník. Svatý Šebestián patří k nejčastěji zobrazovaným osobnostem křesťanského umění; bývá namalován spoutaný a probodaný šípy (šíp může zřejmě být falickým symbolem). Široké spektrum sadismu a masochistické a erotické extáze se v evropském umění odráží v zobrazení i jiných svatých, například svatého Vavřince, který se otáčí na rožni, svatého Ondřeje přibíjeného na kříž nebo svatého Bartoloměje stahovaného z kůže. Takové krutosti provázené až extatickým erotickým vytržením mučeného jsou v evropském umění znázorňovány často. Jsou odpovědí na neodbytnou žádost po krutosti – krutosti, z níž byla často s posvěcením církevního a státního aparátu udělána ctnost. Veřejné popravy byly po mnoho staletí v celé Evropě oblíbenou a hojně navštěvovanou „kratochvilnou podívanou“…
Voršila (4./5 století), panna a mučednice; křesťanská světice. Podle nejrozšířenější verze legendy o jejím životě byla údajně dcerou křesťanského panovníka v Británii. Aby se vyhnula nechtěnému sňatku a zůstala „nevěstou Kristovou“, vypravila se spolu s družkami do Říma. Původně ji doprovázelo asi deset nebo jedenáct dívek, ale v průběhu cesty se jejich počet rozrostl až na jedenáct tisíc. Plavily se po Severním moři a dále proti proudu do Říma. Cestou vyprávěla Voršila svým družkám o křesťanské víře a ty pak přijaly křesťanství a v Římě se nechaly pokřtít. Při zpáteční cestě byla Voršilina družina přepadena Huny, kteří všechny dívky pozabíjeli. Voršila byla sice ušetřena, protože se zalíbila vládci Hunů Attilovi, ale protože jej odmítla, proklál ji Attila šípem. Voršila se stala od 10. století uctívanou světicí, byly jí zasvěcovány kostely takřka ve všech křesťanských zemích. V roce 1535 založila svatá Anděla Mericiová (1474–1540) řád svaté Voršily, jehož posláním je zejména vzdělávání dívek a péče o chudé a nemocné.

Michal Halva, *Rozstřel*, 2020, tenisová raketa (ready made), akryl, kombinovaná technika, tři šípy, deska z jasanového dřeva (v hlavě rakety), jasanové dřevo (soklík), 78 × 40 × 9,5 cm. Věnováno tragicky zahynulé Carolyn Lobbanové.
Malíř Halva nezřídka těží inspiraci ke svým obrazům z téměř polyglotické orientace v řadě oborů. Mezi nimi v popředí figurují experimentální archeologie a tenisologie. Dalo se proto očekávat, že zde nalezne podnět pro některý ze svých objektů. Stalo se, objevil ji ve spojnici, kterou představuje jasan, z něhož se v pravěkých dobách zhotovovaly luky i nejstarší tenisové rakety. Použil sice novodobou kompozitní raketu AERO PRO 110, ale usadil ji na soklík z jasanového dřeva a její hlavu vyplnil jasanovou deskou. Jeden z šípů opatřil „kukuřičnými vousy“ (jde o repliku šípu, jímž byla usmrcena Halvova americká láska Carolyn Lobbanová), které s oblibou používali Čejenové nebo Siouxové, mistři lučištnického umění. Přesvědčil se o tom „na vlastní kůži“ jako účastník rozsáhlého amerického srovnávacího experimentu, při němž se testovaly dostřel, síla potřebná k napnutí tětivy a nakonec i dopad, průnik a smrtící účin vystřeleného šípu. Při tomto experimentu došlo k tragické události, která zřejmě Halvu niterně zasáhla – v jeho autobiografii čteme: „Carolyn se svezla k zemi, a jak se choulila do trávy, trčelo jí ze zad kolmo k zemi směřující ratiště šípu s kukuřičnými vousy křidélek, chvějícími se jako v zimnici (kurzívou zvýraznil JM). Měl jsem najednou pocit, že způsobují i mé šimrání, a naráz se mi udělalo podivně zle...“ Tím je vysvětleno věnování, které autor uvádí v popisku svého objektu.

Růst osobnosti

Dávno tomu, kdy jsem jako gymnazista
byl vznícený anarchista, pak zapálený marxista,
ba i do ruda zbarvený maoista.

Minul čas bláhovostí, junácké ohně jsou zapomenuty…
Teď, ve stáří, tvrzenému kovu podobný gymnosofista:
Jak legendární Kalanos chci stoicky stát
a nechat žhavé plameny kolem sebe klidně plát…,
svou vůli cvičím na antuce dnes a denně,
tenisových chyb se dopouštím míň než méně.
Na rozpáleném antukovém povrchu jako Pyrrhón
měním se v planoucí σφαίρας πυρίκαὐτορα κύκλον.

Zmoudřel jsem – to už teď bezpečně vím,
na známky mě portrétuje sám Tomáš Bím,
mea parvitas – moji maličkost,
tak uchová pro věčnost…

Vysvětlivky
gymnosofisté (z řeckého *gymnos*, „nahý, obnažený, vztahující se k tělesnému tréninku“, protože v Řecku atleti cvičili neoděni a *sofistés*, „učitel moudrosti, praktický filozof“), pojmenování, jímž staří Řekové označovali indické svaté muže pěstující odříkavý způsob života (přeneseně specifické cvičební praktiky k trénování ducha i těla). První literární zmínky o „nahých sofistech“ *(gymnoi oi sofistai)* proslulých moudrostí a sebeovládáním pocházejí z doby tažení Alexandra Velikého do Baktrie a Indie (330–325 př. n. l.).
mea parvitas (z latiny), moje maličkost (charakteristický obrat římského rétora a spisovatele Valeria Maxima [1. století n. l.], autora sbírky *Dictorum et factorum memorabilium IX* [Devět knih pamětihodných výroků a činů]. Obsahem jsou příklady ctností a neřestí vybrané z dějin, aby sloužily účelům občanské a mravní výchovy. Dílo věnoval císaři Tiberiovi [vládl 14–37], jehož oslavuje jako ochránce veřejné bezpečnosti a nejspolehlivější záštitu vlasti a k němuž vzhlíží jako k bohu).
σφαίρας πυρίκαὐτορα κύκλον (sphairas pyrikautora kyklon), řecky „vířící žhnoucí koule“, čestné označení, jež řeckému filozofovi Pyrrhónovi (asi 360–260 př. n. l.), osvícenému kontakty s indickými gymnosofisty, po návratu domů udělili jeho učedníci.

Tomáš Bím, *Vítězný set Jaroslava Maliny – Vagina Open*, 2018, dřevěná tenisová raketa Excelsior (ready made), kresba pastelkou, papír, překližka (hlava rakety), bukové dřevo (soklík), 75 × 30 × 34 cm.

Bukový sokl se zbytky smoly, stopami ohně a raketa v podobě postavy tenisty-gymnosofisty na rozpáleném antukovém kurtu jsou dokonalým symbiontem výtvarných symbolů ukazujícím hrdinu, který zůstává až do posledního okamžiku stát – na rozdíl od starověkého Kalana, jenž na hranici ležel. To všechno jsou důvody k hypotéze, že poštovní známka v aktuální hodnotě 77 Kč se za deset let bude dražit minimálně v tisícinásobné hodnotě.

Růžena

Hrát s růžovou raketou pouze pravá žena může.
Proč by tedy v tenise nemohla být akceptována změna,
a jen v růžové barvě grandslamová řada k vítězství dotažena?
Zatím jde o sdělení sub rosa, ale vždyť růže je růže je růže je růže…

Už žádnou jinou ženu růží neuženu, neb od chvíle **R**
růže pěstuji a schraňuji jen pro Růženu.
V Růžovce teď ordinuji a každičké ráno
raketa bude mít o růžičku postaráno.
Jen ještě řeším, zda Goethova/Schubertova
Röslein, Röslein Röslein rot
bude k růžové image správný doprovod;
a také mě znepokojuje, že nejen raketa,
ale i moje žena by mohla být **otrněná**?!!

Vysvětlivky
Röslein, Röslein Röslein rot, Röslein auf der Heiden… (Růže, růže, růžičko, rudá růže v stráni…), z refrénu romantické písně Franze Schuberta *Heidenröslein* (1815, česky „Planá růže“) na slova Johanna Wolfganga von Goetha. V písni vystupují dvě postavy (růže a chlapec), které vedou dialog. V první sloce je popis krásné růže, na kterou se běží chlapec podívat. V druhé sloce hoch s růží mluví a říká jí, že ji utrhne. Růže ho varuje, že ho popíchá. Ve třetí sloce chlapec růži utrhne, ta trpí a umírá. Jde o alegorii krutého světa. Píseň si lze poslechnout v mnoha provedeních – zde ji interpretuje Karel Gott https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/gott-karel/plana-ruze-949813, Eliška Šedivcová https://www.youtube.com/watch?v=3YU7IWs2-AY a slavný německý tenorista Peter Schreier https://www.youtube.com/watch?v=QG-B8inb9YE
Růžena, ženské křestní jméno latinského původu (*rosa*, „růže“); zdrobněle či domácky Růženka, Růžička, Růžka či Růže.
růžovka, 1. onemocnění kůže; vyskytuje se v centrálních partiích obličeje, zasahuje bradu, čelo, nos a tváře. Zpočátku se projevuje přechodným, později trvalým začervenáním a rozšířenými žilkami, poté otokem a tvorbou hnisavých puchýřů; 2. výtečná jedlá houba z čeledi muchomůrkovitých – muchomůrka růžovka *(Amanita rubescens)*, často nazývaná jen *růžovka* nebo *masák*; 3. zkráceně název vily z českého televizního seriálu *Ordinace v růžové zahradě*, vysílaného od roku 2005 na TV Nova.
Stein, Gertrude (3. 2. 1874, Allegheny [dnes Pittsburgh], Pennsylvania, USA – 27. 7. 1946, Paříž, Francie), americká básnířka, spisovatelka, dramatička a galeristka. Literární tvorbu Gertrudy Steinové charakterizuje novátorský přístup k formě (důraz na zvukovou a rytmickou stránku, která někdy mění standardní představy o podobě a stavbě věty, mnohoznačnost významů a chybění interpunkce, hravost) i obsahu (otázky femininismu, gendrismu, lesbické lásky).
sub rosa (z latinského *sub*, „pod“ a *rosa*, „růže“), „pod růží“ – sdělit někomu něco „důvěrně“, „jako tajemství“, „pod slibem mlčení“. Antičtí Římané spatřovali v růži symbol mlčenlivosti, protože četné její lístky znemožňují nahlédnout dovnitř. Zvyk zdobit poháry a měsidla při hodovních slavnostech růžemi měl být proto upozorněním pro účastníky před přílišnou sdílností, k níž opojení vínem svádí. Hovory vedené pod tímto symbolem se považovaly za důvěrné. Tuto symboliku převzalo křesťanství – růže bývala nad zpovědnicemi jako znamení zpovědního tajemství.

Mistr Tenisologie, *Růže je růže*, 2020, dřevěná raketa Super Star (ready made), čerstvá růže (v hlavě rakety), mosaz, koláž (soklík), 75 × 25,7 × 10 cm.
Koncepce tohoto objektu se zásadním způsobem liší od ostatních děl projektu: V hlavě rakety je vetknuta čerstvá růže; pokaždé když zvadne, bude nahrazena čerstvým květem. Kvůli tomu si MT založil růžový sad, aby mohl svůj záměr naplnit. MT přiznává, že byl k tomuto originálnímu řešení inspirován za studijního pobytu v hlavním městě Korejské lidově demokratické republiky za vlády jejího zakladatele Kim Ir-sena (1912–1994). Všechny tamější autobusy měly nejlepší místo pokryto sněhobílou látkou, na níž každého dne zrána byla kladena čerstvá, ještě rosou zmáčená růže – pro případ, že by strýček Kim do autobusu nastoupil.
Na soklu je umístěna růžice kompasu, sloužící k správné orientaci v komplikovaném světě profesionálního tenisu.

Sangvinik

Věčný hédonik a optimista, neví, co je tíseň,
zlatý set ho nerozhází, a že mu kanár do sbírky schází,
klidně si s „Plastiky“ píseň *Kanárek* zazpívá,
https://www.hlasite.cz/text-pisne/theplasticpeopleoftheuniverse/85168-kanarek/
Porážky bere s nadhledem, stres z neúspěchu nemívá.

Chléb se solí nejídá, iluzemi se nekrmí –
a že by sušil žíznivou hubu? Nevídáno!
Těší se do klubu – na humry, lanýže a na šampáňo.
Neskládá ódy o idolech odříkání, hýřit bude do svítání.

Vysvětlivky
kanár, (v tenisu, slangově) sada prohraná bez zisku jediné hry (6:0).
sangvinik (z řeckého *sanguis*, „krev“), jeden ze čtyř druhů temperamentu (flegmatik, cholerik, melancholik, sangvinik), stabilní extrovert – společenský, přístupný, činorodý, veselý, bezstarostný, živě reagující, nenucený, čilý, hovorný, optimistický, charizmatický, emočně a názorově nestálý, neumí naslouchat, věci nedotahuje do konce, věci prožívá povrchově a krátce, základní nálada je veselá.
zlatý set, (tenisový slang) sada se skóre 6:0, aniž by poražený získal jediný fiftýn.

Alois Mikulka, *Sangvinik*, 2020, tenisová raketa (ready made), tužka, papír (11 × 14,5 cm), kombinovaná technika, překližka, smrkové dřevo (soklík), 75,5 × 26 × 7 cm.

Sen o zisku trofeje z US Open

Snění o zisku trofeje z US Open, pak hurá do Woodstocku,
ztroskotalo v Moskvě na Vostoku.
Zbrocený potem se snílek v tu chvíli naštěstí vzbudil,
pro vystřízlivění sáhl po vodce,
načež v rychlém sledu do sebe pět stakanů hodil.

Poháry US Open mu se stakany splývají
a umanutě na mysli tanou…
Tak zase v noci v barevném snu nashledanou!

Vysvětlivky
stakan (z ruského *стакан*, „sklenice; násosník“), sklenice na pití (alkoholu, čaje apod.).
US Open (oficiální název *United States Open Tennis Championships*, známý také pod jmény *Flushing Meadows* a *Forest Hills*), poslední v pořadí čtyř grandslamových tenisových turnajů. Každoročně se hraje na přelomu srpna a září. V covidovém roce 2020, vzhledem ke zrušení Wimbledonu a posunutí termínu konání French Open (21. 9. 2020–11. 10. 2020), se letošní US Open (31. 8. 2020 – 13. 9. 2020) posunul na druhé místo.
Vostok (z ruského *восток*, „východ“), 1. sovětský program kosmických letů s lidskou posádkou; název kosmické lodi užívané v tomto projektu; 2. značka různých sovětských a posléze ruských výrobků (tenisových raket, hodinek aj.); 3. název řady geografických entit, výzkumných stanic apod.
Woodstock (celým názvem *Woodstock Music & Art Fair* s podtitulem *An Aquarian Exposition: 3 Days of Peace & Music*), hudební festival konající se ve Spojených státech amerických jihozápadně od stejnojmenného města. První ročník festivalu (1969) je považován za jeden z nejvýznamnějších milníků v historii populární hudby.

Zdeněk Macháček, *Sen o US Open*, 2009 / 2020, raketa značky Москва-Восток (Moskva-Vostok); Сделано в СССР (Vyrobeno v SSSR), míček Wilson (ready made), polychromovaný topol, 120 × 23 × 22 cm.

Sochař, v mládí špičkový tenista a dnes tenisový fanoušek, získal míček (ve svých devadesáti letech!; narozen 16. 8. 1925) na US Open 2015, při čtvrtém a závěrečném grandslamovém turnaji tenisové sezony; jde o míček, který do hlediště odpálil Novak Djoković po finálovém matchballu a Mistr se ho mezi mnoha se snažícími diváky svižným pohybem pravé ruky zmocnil; v roce 2020 jím korunoval své chef-d'œuvre – mistrovské dílo, na němž s přestávkami pracoval od roku 2009. US Open 2020 sledoval pětadevadesátiletý Mistr v televizi doma v Křížovicích, do New Yorku se chystal až na finálový zápas 13. září, ale od 6. září, po diskvalifikaci jeho přítele Novaka Djokoviće, pro něho tento grandslam „přestal existovat“. Sdílí Novakovu frustraci a v tomto objektu ji přenesl pomocí praktik vúdú a sovětské rakety Vostok (kdy, kde a jak ji Mistr – bytostný antibolševik! – získal, není známo) na svého letitého neoblíbence.

Servis na téčko

Svědomitý trénink i zvláštní nadání,
jen v tomto spojení lze docílit skvělého podání –
dát prostě servis na téčko!
Každému hráči hrůzu nahání
a přeskakuje mu v hlavě kolečko,
když soupeř z palební linie střílí
přesně na téčko.

Vysvětlivky
servis na téčko (tenisový slang), podání umístěné do pravého/levého růžku (z pohledu podávajícího) podávacího pole (spojnice střední čáry a čáry pro podání); obtížně se odvrací (returnuje), nezřídka je výsledkem eso (přímý bod z podání).

Mistr Tenisologie, *Servis na téčko*, 2020, tenisová raketa (ready made), míček Tretorn Micro X (v hlavě rakety), dvě gumová jádra z míčků Tretorn Micro X (součást soklíku), kolorované smrkové dřevo ve tvaru velkého písmene T a dubová deska ve tvaru vejce (soklík), 67 × 26 × 33 cm.
Objekt zachycuje vzorové provedení „servisu na téčko“. Tenista po vykroužení ideální „osmičky“ učebnicově zasáhl míček středem výpletu rakety, načež míčky přesně „orazítkovaly“ téčko – zde byla pro názornost použita gumová jádra míčků, která jako by „měla oči“, což je naznačeno žlutými kroužky.
Tento objekt zaujímá v tvorbě MT zvláštní postavení: má nejsložitější ikonografii, nejsofistikovanější symboliku, je prostoupen kontaktní magií a hlubokým tenisologickým humanismem. Úhelným kamenem je antukové hřiště ve tvaru vejce. Vejce je od pravěkých dob transkulturně chápáno jako zrod a trvání života (například paleolitická Venuše z Lespugue, z doby před skoro 30 000 lety, je složena z ovoidů) a v tomto smyslu je užívali ještě před MT stejní velikáni výtvarného umění, jako například francouzský sochař rumunského původu Constantin Brâncuşi (1876–1957) nebo čeští umělci Josef Šíma (1891–1971) a Vincenc Makovský (1900–1966). Ovoidní tvar dále odkazuje na Velikonoce, nejvýznamnější svátek křesťanského liturgického roku, připomínající ukřižování a zmrtvýchvstání Krista, časově blízký židovskému svátku *pesach*. V lidové tradici se v rámci Velikonoc setkáváme jak s křesťanskými obřady, tak i s rituály přírodní magie, jejichž cílem je zajistit štěstí, plodnost a bohatou úrodu právě začínajícího vegetačního cyklu. Obě tradice, ač každá po svém, slaví Velikonoce jako symbol smrti starého a zrození nového života. Zelený čtvrtek v církevní tradici připomíná Poslední večeři a bdění v Getsemanské zahradě, s večerem již otevírá tichou meditaci předznamenávající Velký pátek; podle lidové tradice je čtvrtek považován za počátek zemědělského roku, je tedy dobré například zaset hrách, uvařit zelené jídlo nebo jídlo s výhonky jarních rostlin (dnes vulgarizováno zelenými pivními speciály). Šlehání pomlázkou ze zeleného proutí, stejně jako polévání vodou, přináší „pomlazení“, sílu a zdraví do dalšího roku. Zelená barva je použita na „téčku“. Žlutá barva, symbolizující životodárné slunce, rozdávající dynamiku a energii, je spjata s míčkem uprostřed hlavy rakety a s očima bystrých míčků na téčku. Koule míčku připomíná zpodobení egyptského slunečního boha Re.
Objekt má tedy zřejmě pomoci překonat chmurné covidové období a nejpozději o Velikonocích 2021 znovu obnovit tenisové dění v plné síle.

Stendhalův syndrom

Božsky staromistrné ztvárnění
způsobilo mi Stendhalův syndrom, vážení.
Barvy aversu a reversu zase evokují jeho román Červený a černý
a přivolávají výčitky:
Podoben Sorelovi, nejsem svým idejím vždy věrný.

Vysvětlivky
Stendhalův syndrom, psychosomatické onemocnění, které se vyznačuje zrychleným tepem, závratěmi, hysterickým štkaním, dokonce mdlobami a padáním na zem, vyvolanými citově exaltovaným vnímáním mimořádných uměleckých děl nebo opojnou krásou přírody; obdobně v erotické oblasti sentimentalistické pojetí lásky jako tragického citu plného utrpení: bez citové exaltace, pohybující se v rozlehlé amplitudě od nezvládnutelné euforie k tragické depresi, neměla láska skutečnou hodnotu (emblematicky v Goethově *Utrpení mladého Werthera*, 1774) – láska člověka odkrývá a dává mu poznat sama sebe až k tragickým reakcím včetně sebevraždy. Stendhalův syndrom byl nazván podle francouzského spisovatele Stendhala (vlastním jménem Henri Marie Beyle, 1783–1842). Popsal jej ve svém spisu *Rome, Naples et Florence* (1826, tome II, str. 102): „Byl jsem v jakési extázi, z myšlenky, že jsem ve Florencii, blízko velikánům, jejichž hrobky jsem viděl. Pohlcený rozjímáním o posvátné kráse… dosáhl jsem bodu, kdy člověk zažívá nebeské pocity… Všechno mluvilo tak živě k mé duši. (…) Když jsem opouštěl kostel Santa Croce, měl jsem bušení srdce (…) Život ze mě vyprchával. Šel jsem strachuje se, že upadnu.“ Od té doby lékaři florentské nemocnice Santa Maria Nuova ošetřili mnoho návštěvníků, kteří trpí závratným okouzlením a dezorientací po obdivování sochy Michelangelova Davida, mistrovských děl v galerii Uffizi a dalších pokladů Florencie. Stendhal se ovšem proslavil především jako esejista a spisovatel, a to zejména románem *Le Rouge et le noir* (1830, *Červený a černý*), v němž líčí osudy pokrytce Juliana Sorela, který v touze po kariéře předstírá nebo utajuje city a názory podle toho, jak to vyžaduje jeho vlastní zájem. Svou ctižádost vnáší i do milostného života…

Alice Kopečková, *Černý a Červená*, 2020, dřevěná raketa (ready made), dřevořez, matrice, překližka (averz), dřevořez, tisk, ruční papír (reverz), dřevořez, kombinovaná technika (soklík), 76,5 × 18,8 × 9,5 cm.

Malířka enigmatičnost svého mistrného díla ještě prohloubila jeho názvem, když umně skloubila do jedné obě verze českého názvu Stendhalova románu *Le Rouge et le noir – Červený a černý*, někdy se překládá *Červená a černá*.

Šestiočka sadistická

Traduje se pseudovědecká hypotéza v míře až mystické,
že rakety vzteklého, až sadistického hráče,
bušícího jimi o kurt či odpalujícího míče,
vyplétal sameček šestiočky sadistické.

Oslovíme-li přírodovědce RNDr. Milana Řezáče,
odborně objasní, jak je to s šestiočkou,
a poradit si s choleriky na hřišti je pro něho hračkou:

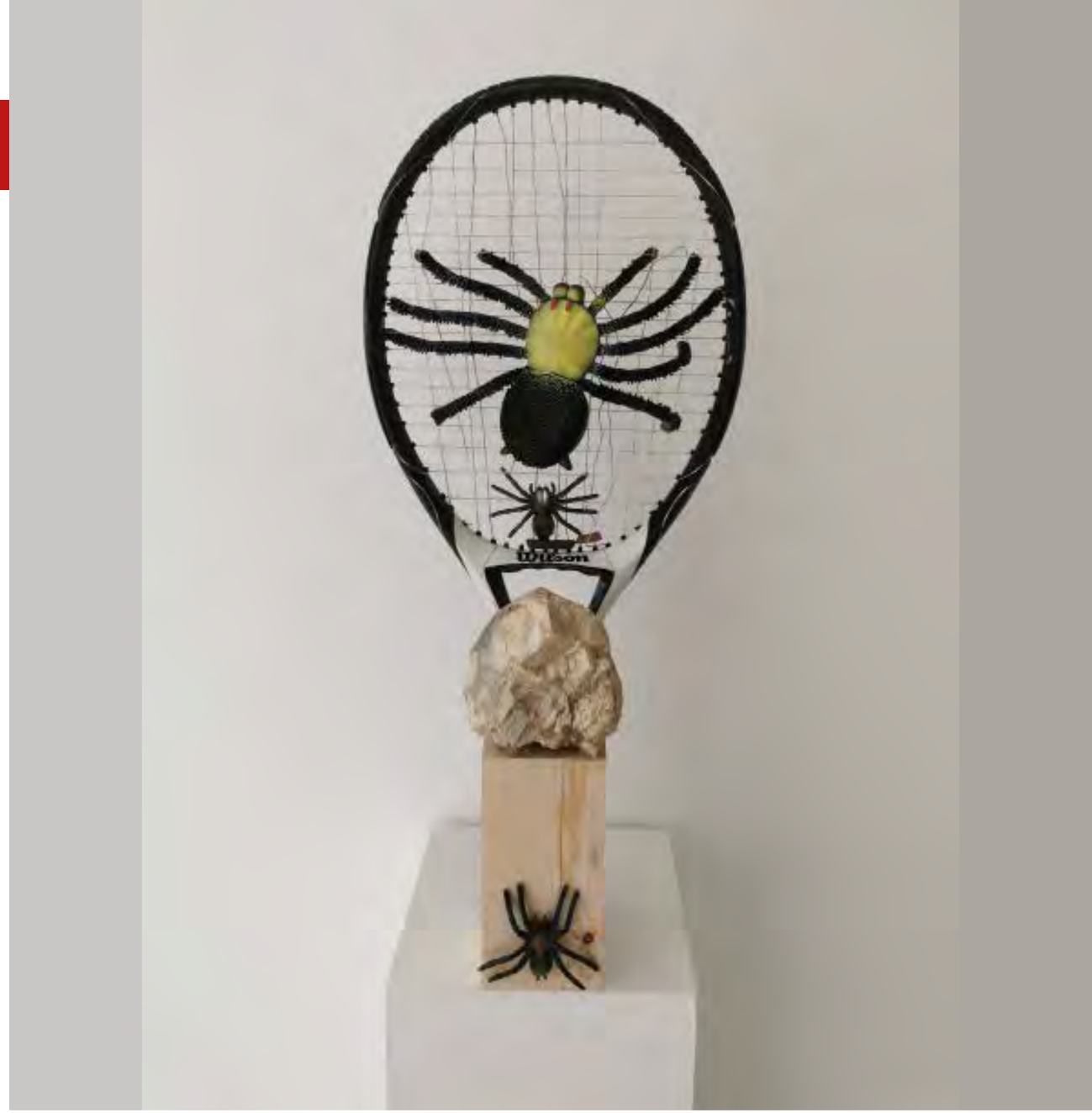
NAŘEZAT!!!

Trest fyzický srovná je psychicky!

Nenapravitelné hochy do Macochy!!

SADISMEM PROTI SADISMU!!!!!

Vysvětlivky
Macocha, propast na Moravě v Moravském krasu tvořená vápenci (hloubka 138 m, na dno jednoho ze dvou jezírek 168 m). Propast vznikla v pliocénu zřícením stropu podzemních prostor, jezírka jsou napojena na ponornou řeku Punkvu. Propast se stala lokalitou vyhledávanou turisty, vrahy a sebevrahy.
Řezáč, Milan (6. 6. 1978, Praha), zoolog zabývající se zejména významem bezobratlých živočichů v zemědělství a v ochraně přírody; jeho vědecká práce je zaměřena na ekologii, etologii a taxonomii pavouků. Pracuje v týmu studujícím funkci biodiverzity bezobratlých a rostlin ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby v Praze-Ruzyni, podílí se na přednášce Arachnologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Proslavil se objevem několika druhů pavouků (vedle šestiočky sadistické v roce 2008 několik druhů z Česka: stepník moravský – 2008, šestiočka moravská – 2014, snovačka moravská – 2016, šestiočka vidlozubá – 2018).
šestiočka moravská *(Dysdera moravica)*, pavouk z čeledi šestiočkovitých; žije na několika lokalitách na jižní Moravě, včetně propasti Macocha, a živí se stínkami a svinkami. Samečci se za život páří s více samičkami.
šestiočka sadistická *(Harpactea sadistica)*, pavouk z čeledi šestiočkovitých. Vyznačuje se neobvyklým způsobem kopulace, kdy sameček nepoužívá pohlavní orgány samičky, které postupem času zakrněly, ale ostrým pohlavním orgánem, připomínajícím jehlu, injiktuje dávku spermií přímo do její tělní dutiny.

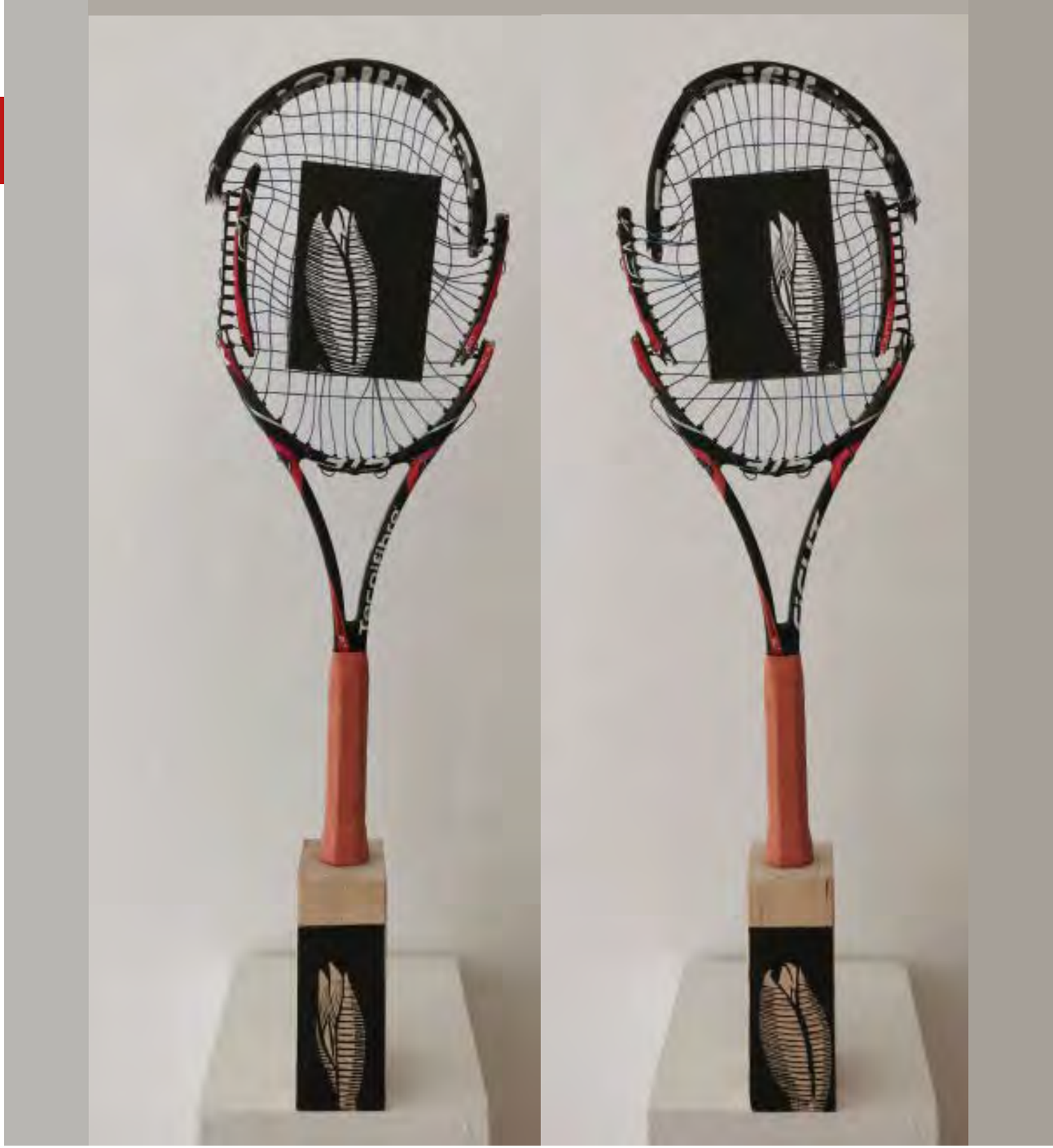
Mistr Tenisologie, *Šestiočka sadistická*, 2020, tenisová raketa (ready made), gumoví pavouci (funkční hračka, nikoli ready made, kterou MT v návalu tvořivosti zcizil svému nezletilému synkovi z třetího manželství), vápenec a smrkové dřevo (soklík), 70 × 30 × 13 cm.

Vápenec pochází z Macochy, má symbolizovat svržení zlotřilého tenisty do propasti, kde na něho již číhá sameček šestiočky sadistické. Z humánních důvodů neuvedeme, co by se na dně propasti dělo s provinilou tenistkou.

Talent

Talent, i tenisový, je jako nadějeplný květ,
nestaráš-li se o něj dostatečně, může „vyšumět“,
při vytrvalém tréninku však můžeš ohromit svět...

Vysvětlivky
talent (z řeckého *tálanton*, „váha, talent, hřivna, hodnota“; latinsky *talentum*), 1. původně značilo největší starořeckou váhovou i peněžní (jen početní) jednotku (6 000 drachem), přes 26 kg; 2. vznik významu „nadání“ (mimořádné vlohy, schopnosti člověka k jistým činnostem, uměleckým, vědeckým, podnikatelským, manuálním atd.) se vykládá z biblického vyprávění o třech služebnících, z nichž jednomu pán svěřil pět hřiven (talentů), druhému dvě hřivny, třetímu jednu hřivnu, aby z nich těžili. Obrazně se začalo užívat o lidech, jimž se od přirozenosti dostalo hřiven ve smyslu duševních schopností, a proto jsou talentovaní.

Alice Kopečková, *Květ,* 2021, tenisová raketa (ready made), linoryt, karton (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 86,5 × 25 × 8,7 cm.

Tenis – globální a globalizovaný sport

Tenis je globální a globalizovaný sport,
all right's with the world,
což nevnímá jedině
dead to the world.

Vysvětlivky
all right's with the world (z angličtiny), všechno je v nejlepším pořádku.
dead to the world (z angličtiny), (hovorově) 1. nevnímající své okolí, nevšímavý k světu; 2. opilý namol, zpitý pod obraz; 3. úplně vyčerpaný.
globalizace (z latinského *globus*, „koule; kotouč; dav, zástup, shluk; chumáč" a z francouzského *global*, „souhrnný, celkový, úhrnný, globální"), složitý proces celosvětové ekonomické, politické a kulturní integrace, projevující se narůstající vzájemnou závislostí různých národů, států a etnických skupin celého světa. Tímto procesem je narušeno základní a mnohasetleté schéma politiky vázané na existenci (národního) státu jakožto křižovatky a zároveň centralizovaného nositele politicko-prostorové, kulturní a hospodářské homogenity. Globalizace proto představuje jedno z nejaktuálnějších a nejkontroverznějších témat antropologických a sociálních věd, přičemž podstata tohoto procesu, jeho důsledky a v neposlední řadě hodnocení těchto důsledků jsou předmětem sporů. Vyzdvihována jsou jak pozitiva globalizačních tendencí (očekávání zvyšování životní úrovně, informační propojení jednotlivých států, přispívající k růstu vzdělanosti, kulturnosti a etičnosti vztahů mezi lidmi), tak jejich negativa (prohlubuje pocit bezmoci člověka vůči působení nadnárodních mezinárodních institucí, vede ke ztrátě vlivu jednotlivců a skupin i celých národů na správu veřejných věcí, dochází k zániku identity státu a občanů, k oslabení specifik života jednotlivých společností a k ekonomickému i politickému ovládnutí slabších státních útvarů silnějšími). Obecně lze říci, že globalizace souvisí s průmyslovou a vědeckotechnickou revolucí, jejímž důsledkem je mimo jiné fakt, že prostor již není rozhodujícím faktorem při formování sociální reality (tzv. časoprostorové rozpojení). Sociální vztahy, současné problémy a rizika, ale i naše vlastní očekávání dnes mají většinou globální povahu. Tomu odpovídá také důraz kladený v poslední době na instituce globálního vládnutí, případně globální demokracie.

Mistr Tenisologie – Jaroslav Svoboda, *Globální tenis*, 2020, tenisová raketa (ready made), ručně foukané, pískované sklo (glóbus), smrkové dřevo, jundrovská antuka (soklík), 76 × 28 × 28,5 cm.

K vytvoření tohoto zásadního díla se spojili dva Mistři – MT a sklářský výtvarník prof. Jaroslav Svoboda, který je autorem „modré planety". Sofistikovaným zpodobením Země jako dokonalé koule (ve skutečnosti se naše planeta podobá spíše elipsoidu, protože je na obou pólech zploštělá), jíž je i tenisový míček, podtrhl globální význam tenisu a jeho celosvětové rozšíření (na povrchu glóbu jsou zobrazeny všechny kontinenty včetně Afriky).

Tenis na MU za dynastie Ming

Na sluncem prozářeném kurtu MU je teď blaze,
připadám si jak mečík v drahocenné váze
z doby mocné dynastie Ming,
míček tam skáče pink-pink.

Korková zátka se již vyzývavě kýve,
za chvíli s přáteli požiji „stoleté“ MUNI Cuvée.

Vysvětlivky
mečík *(Gladiolus)*, rod jednoděložných rostlin z čeledi kosatcovité *(Iridaceae)*.
mečík/míček, poetická metamorfóza „mečík ↔ míček“ a naopak vznikající poměrně lingvisticky sofistikovanou přesmyčkou samohlásek *e* a *í*.
Ming (1368–1644), čínská dynastie. Byla založena Ču Jüan-čangem po svržení mongolské dynastie Jüan. Postupně byla vytvořena centralizovaná absolutistická vláda: císař měl veškerou civilní i vojenskou moc, ústřední vláda měla přímou kontrolu nad místními úřady. K největšímu rozkvětu došlo v éře Jung-le, kdy byly navázány diplomatické a obchodní styky s mnoha zeměmi při Indickém oceánu až po Arabský poloostrov a východní pobřeží Afriky a kdy se Barma, Laos a Korea staly čínskými vazaly. V 16. století pronikali do Číny Evropané: v roce 1577 Portugalci založili Macao, první evropskou kolonii na čínském území, objevují se misionáři. Od počátku 17. století začaly útoky Mandžuů ze státu Chou Ťin, které spolu s rolnickými povstáními vedly k svržení dynastie Ming a k nastolení mandžuské dynastie Čching; poslední mingský císař Čchung-čen, jenž vládl v letech 1628 až 1644, spáchal v Pekingu sebevraždu. Na jihu ve státu Jižní Ming však vládli mingští panovníci až do roku 1661. V mingské době došlo k rozkvětu stavitelství (vznikla současná podoba Dlouhé zdi), městské kultury, malířství, sochařství, uměleckých řemesel, odborné literatury (například encyklopedie Jung-le ta-tien [Velká Jungleova encyklopedie]) i beletrie (světově proslulé romány *Ťin-pching-mej – Švestkové květy ve zlaté váze, Šuej-chu-čuan – Příběhy od jezerního břehu, Si-jou-ťi – Cesta na Západ*).
MU (zkratka), Masarykova univerzita (v Brně), prestižní veřejná vysoká škola, založena 28. 1. 1919. Podněty k ustavení univerzity v Brně vznikly na přelomu 19. a 20. století a vycházely ze dvou pramenů: prvním bylo město Brno a jeho sílící ekonomická, politická a kulturní vrstva, druhým byla pražská česká univerzita v čele s profesorem Tomášem Garriguem Masarykem. Po vypuknutí první světové války byly tyto snahy přerušeny a mohly se uskutečnit až po vzniku samostatného československého státu. Při oslavách stého výročí založení v roce 2019 byla v rámci tradiční akce „Univerzitní víno“ vytvořena speciální edice pěkných vín v lahvích v modré, emblematické barvě MU, na etiketě s portrétem TGM. První československý prezident tenis nehrál, zato jeho následovník na prezidentském stolci Edvard Beneš byl vášnivým tenistou.
MUNI (zkratka), 1. Masarykova univerzita; 2. název časopisu Masarykovy univerzity *(muni.cz)*; 3. součást adres elektronických služeb internetu včetně elektronické pošty ve tvaru *muni.cz*.

Mistr Tenisologie, *Tenis na MU za dynastie Ming*, tenisové rakety MT značky Wilson BLX Five 103 (stále v činné službě; pouze značně opotřebené omotávky gripu je třeba vyměnit), láhev (před otevřením chráněná míčkem Wilson US Open 3) jakostního šumivého vína „MUNI 100 Cuvée“, 69 × 18 × 8,5 cm.

MT se tímto dílem přihlásil k postmodernismu a k Masarykově univerzitě. V duchu postmodernismu chápe svět (a také historii a prehistorii) jako v širokém slova smyslu mnohovrstevný a členitý „text“, jako produkt lidského dorozumívání, a tudíž i jako proces několikanásobného kódování a dekódování. Postmoderní svět je představován jako labyrint významů, hodnot a kontextů, kde netvoří pravda a nepravda protichůdné kategorie, ale výsledek svobodného pojmenování. Proto se MT může na kurtu potkat s oběma prvními československými prezidenty a po boku s mingským císařem Ču Jüan-čangem zahrát si s nimi čtyřhru; a po zápase s nimi posedět v družném hovoru s lahví MUNI 100 Cuvée.

Tenisofobie v State Louis

Alois Mikulka je zapřisáhlý tenisofob,
tenis nenávidí až za hrob.
V suverénním State Louis vyhlásil „state of emergency“,
tenis totiž vnímá jako nejničivější z pandemických chorob.

Vysvětlivky

pandemie (z řeckého *pan*, „celý, všechen, všeobecný“ a *epidēmía*, od *epidēmios*, „v kraji [lidu] rozšířený“), hromadný výskyt infekční nemoci, který není prostorově omezen a vyskytuje se v určitých časových souvislostech. Shodnou vlastností všech pandemií je její rozšíření na území více světadílů a značný nárůst počtu nemocných během velmi krátké doby. Příčinou vzniku obvykle bývá nový typ patogenu, se kterým se organismus ještě nesetkal a proti němuž nemá vytvořeny žádné protilátky. Mezi základní postupy prevence pandemií patří hlavně omezení pohybu osob, důsledné znemožnění dalšího šíření infekce od nakažených, ochrana před vstupem infekce do organismu a posílení schopnosti organismu bránit se proti infekci.
K lékařským způsobům prevence patří očkování a preventivní podání účinných léků. Ve středověku se nejčastěji vyskytovaly pandemie moru. Například v letech 1347–1351 způsobil mor pandemii, tzv. „černou smrt“, která prošla celým světem a postihla nejvíce Evropu a Čínu. V Evropě tehdy zemřelo asi pětadvacet milionů lidí, tedy asi třetina tehdejších obyvatel, v Číně více než 35 milionů.
state (z angličtiny), 1. stav; 2. (duševní) stav, rozpoložení; 3. (hovorově) strašný stav, neuvěřitelný stav; 4. postavení, status, hodnost; 5. (politická geografie) stát; 6. (zastarale) baldachýn, nebesa; 7. ušlechtilé držení těla, vznosnost.
State Louis (z anglického *state*, „stát“ a *Louis*, „Ludvík“), vnitřní suverénní území groteskní fantazie a plusového surrealismu nacházející se v duchovním světě malíře, sochaře a literáta Aloise Mikulky; autor někdy tak své práce signuje.
state of emergency (z angličtiny), výjimečný stav, vojenská pohotovost.
tenisofobie (z česko-anglického *tenis* a řeckého *fóbos*, „strach, obava, odpor“), chorobný strach z tenisu; i při pouhém pomyšlení na tuto hru nebo náčiní a prostředky s ní související vyvolává u některých jedinců strnulost, neschopnost jakékoli aktivity. Někdy se projevuje záštiplným ničením tenisového vybavení a zařízení (raket, míčků, bagů, oblečení, sítí i samotných kurtů), které vede k dočasnému uklidnění. Byly zaznamenány pokusy o vraždu tenistů, správců kurtů a tenisových funkcionářů, zatím neúspěšné.

Alois Mikulka, *Lovci tenistů v SL*, 2020, tenisová raketa (ready made), kresba tužkou, akryl, překližka (v hlavě rakety), monitorovací zařízení vybavené jednovrtulovým dronem s kolmým startem (soklík), 80,5 × 28,5 × 16 cm.
Mistr Mikulka sice vytvořil více než desítku tenisologických objektů, ale ve skutečnosti je zapřisáhlý tenisofob, jak je výše vylíčeno chajjámovským čtyřverším. Nesouhlasí s přemrštěnými prize money pro obě pohlaví, příčí se mu, že tenistky nevaří, nepečou a neuklízí dokonce ani o vánocích, atd., atd.; ve výsledku prý tenis způsobuje destrukci společenského systému. Jeho autentický výrok: „Tenis je horší metla lidstva než středověký mor nebo současná koronavirová pandemie!“ Soklík představuje jedno z mnoha zařízení sledovacího systému v State Louis k monitorování zakázaných sportovních akcí; mezi nimi tenis figuruje na prvním místě. Mikulkova kresba zachycuje scénu pronásledování smíšené deblové dvojice, která kvůli zkrácení cesty na grandslamový turnaj Australian Open ilegálně vnikla na území SL. Tenistka, technicky zdatná, vyřadila sice odpojením od zdroje energie toto monitorovací zařízení i dron z provozu, ale, jak vidíme, SL disponuje dalšími prostředky a silami, jak narušitele odhalit, pronásledovat a zneškodnit. Technické systémy totiž doplňují neselhávající živé bytosti: dění na souši v noci monitoruje sova, ve dne nemilosrdný ohař, dění na vodní hladině i pod ní sledují mořské panny (jsou adaptovány i na sladkovodní prostředí). Vyústění scény vyjádřil Mistr pod signaturou „State Louis“ akronymem „DPTM“. Při jeho luštění se přichylme k angličtině, kterou AM běžně používá díky své ženě-anglistce, a vezměme také v úvahu jeho afinitu k hororům, moritátům a nadpřirozeným bytostem všeho druhu. Nebudeme se proto mýlit, když akronym DPTM vyložíme jako **D**RIVER **P**ICKS **T**HE **M**USIC. Jde o úsloví, které zaznívá v americkém kultovním hororovém seriálu Supernatural (česky Lovci duchů); v letech 2005–2015 vzniklo celkem patnáct řad s 327 díly. Hlavními postavami jsou bratři Dean a Sam Winchesterovi. Cestují napříč Spojenými státy v ikonickém černě nalakovaném osmiválcovém Chevroletu Impala z roku 1967. Automobil má zabudované rádio a kazetový přehrávač, ze kterého se za jízdy často line klasický rock patřící do Deanovy hudební sbírky. V kufru auta je tajný prostor, jenž ukrývá nejrůznější druhy zbraní a předmětů, které bratři využívají v boji proti zlu, představovanému jak lidmi, tak i nadpřirozenými bytostmi (upíři, vlkodlaci, duchové, démoni, ale také wendigo, striga nebo žena v bílém). AM zřejmě oba bratry angažoval k potírání tenisu ve svém státě: Poznáváme přece Impalu a za jejím volantem Deana Winchestera a vedle něho jeho bratra Sama; v pronásledování jim pomáhají dva pistolníci. Dean právě bratrovi říká: “Driver picks the music, shotgun shuts his cakehole” („Řidič udává tón, střelec drží ústa [a krok]“).
https://www.urbandictionary.com/define.php?term=driver%20picks%20the%20music%2C%20shotgun%20shuts%20his%20cakehole

Tenisová hala Valhala

Možná jste zaváhali
a nevěříte, že nahlížíte do Valhaly.

Valhala je vážně tenisová hala, kde panuje mír.
Pod správou nejmocnějšího boha Odina
na travnatém kurtu a za pomoci vnadných valkýr
trénují tenisté, jimž na Zemi odbila poslední hodina.

Borci mají stále dosti sil,
vždyť je dopuje stále zelený Yggdrasil.

Zápolí o valhalovské grandslamové tituly,
kde tenisovému žebříčku kraluje Odin, největší bůh-rek.
Každý zápas v jeho prospěch magický oštěp Gungni překulí,
Odinovo suverénní panování na kurtu ukončí snad jen ragnarök.

Vysvětlivky
Gungni (staronorsky „houpavý, klátivý“), 1. Odinův magický oštěp, který nikdy nemine cíl; 2. Odinova zlatá raketa disponující údery, které soupeř není schopen odvrátit.
Odin (též Wodan, Wotan), nejvyšší bůh germánské mytologie; otec Thora, Tyra a dalších bohů, stvořitel vesmíru a prvních lidí, bůh větru, bouře a války i extatického básnění a šamanských kouzel, patron básníků, bojovníků a státníků. Podle mýtů žil ve Valhale, kam mu valkýry přinášely duše hrdinů padlých v boji. V roce 2020 Asociace profesionálních tenistů (*Association of Tennis Professionals* – ATP) Odina navrhla za patrona všech tenistů, kteří získali alespoň jeden grandslamový titul. Ženská tenisová asociace (*Women's Tennis Association* – WTA) požádala o podobné patronství druhou Odinovu manželku Fjörgyn; ta jejich prosbu nejen vyslyšela, ale se svým synem mocným Thorem se ujala i patronství tenisových juniorů a juniorek.
ragnarök (staronordicky „osud bohů“), severogermánský mýtus o boji bohů s nepřátelskými mocnostmi, o zničení země a vzniku nového mírumilovného světa. Mýtus není jednotný, opírá se o některé eddické písně, dotvářel se patrně i pod vlivem křesťanství. Název „soumrak bohů“, známý ze stejnojmenné opery Richarda Wagnera (1813–1883), je převzat z pojmenování *ragna rökr*, kterého použil islandský učenec a básník Snorri Sturluson (1179–1241) místo původního ragnarök.
Valhala (německy *Walhall*, staronordicky *valhöll*, „síň mrtvých“), v germánské mytologii síň bojovníků padlých v bitvě a sídlo bohů. Sága o síni mrtvých hrdinů, které k sobě povolal bůh Odin, o jejich společných hodokvasech a také o společném tažení do bitvy *ragnarök*, poslední před koncem světa, se vytvářela až od 8.–10. století.
valkýry (německy *Walküren*, staronordicky *valkyrjar*, „obstarávající volbu mrtvých“), v germánské mytologii ženské bytosti démonického původu; ozbrojené pomocnice boha Odina. Létaly na okřídlených koních nad bojišti, aby pomohly k vítězství udatnějším, a duše padlých přenášely do Valhaly.
Yggdrasil, v severské mytologii stále zelený jasan, jehož tři kořeny prorůstají ke třem pramenům: Pramen osudu je v Ásgardu, kde ho střeží tři sudičky, které představují minulost (Urd), současnost (Verdandi) a budoucnost (Skuld). Jde o „světový strom“, jakýsi vesmírný axis mundi, který proniká všemi devíti světy.

Gabriela Longinová-Sedláčková – Pavlína Gabrielová, *Tenisová hala Valhala*, 2020, replika rakety boha Odina ze čtyřiadvacetikarátového zlata, zelená textilní rohož firmy GAPA, PVC deska a řada dalších materiálů, kombinované techniky (kurt), pouzdro na míčky Slazenger naplněné zdola až přes okraj antukou z centrálního kurtu tenisového areálu v Brně-Jundrově (soklík); soklík reprezentuje Yggdrasil, osu světa severské mytologie; zde mu tedy životodárnou mízu dává jundrovská antuka, 110 × 50 × 50 cm. Tenisté jsou umístěni na brčkách zasunutých v otvorech kurtu, což umožňuje vytvářet různé herní konfigurace a situace. Součástí objektu je ještě desítka podobně tvarovaných top tenistů a tenistek, takže aktéry lze nasazovat podle jejich aktuálního postavení na žebříčku ATP, respektive WTA. Tuto flexibilitu dokumentuje první fotografie, kde je nově nasazen Rafael Nadal, který právě útočí svým drtivým topspinovým forhendem, předtím jeho spoluhráč Roger Federer v tísni zahrál míč brilantním tweenerem; náhrada pouzdra artefaktem z opalizujícího skla byla provedena kvůli hlavnímu sponzorovi tohoto turnaje, jímž byla firma Jaroslav Svoboda AGS, sklárna v srdci Vysočiny.
Autorky uvádějí, že objekt je dílem jejich bezbřehé snové fantazie. Ta si opravdu nezadá s vizemi Hieronyma Bosche nebo Salvadora Dalího. Jenže vidíme, že nejde o surrealistické světy zmíněných velikánů výtvarného umění, ale o hyperrealistické zobrazení dění ve Valhale. Umělkyně je musely poznat autopticky, nikoli ve snových vidinách, jak nás mystifikují, ale buď jako tenisové deblové partnerky na turnaji Valhala Open nebo jako valkýry. *Tertium non datur.*
Výtvarnice se posléze samy usvědčují, když v přípise k svému objektu uvádějí: „Scéna zachycuje dění ve Valhale 11. 4. 2075. Jde o rozhodující míček v supertiebreaku pátého setu mužské čtyřhry. Jejími aktéry jsou všeobecně známí jundrovští matadoři, jejichž jména proto není třeba uvádět. Jim sekundují Novak Djoković a Roger Federer. Sekvence zachycuje Federera, který zahrává svůj proslulý jednoruční bekhend, na nějž Djoković reaguje vybroušeným kraťasem hraným od zadní čáry. Raketa nad hlavou v ruce matadora není proto vítězným gestem, ale výrazem zoufalství, protože míček nedoběhl. Druhý matador už v poklidu sbírá míčky, protože vždy o setinu vteřiny dříve ví (tímto empatickým instinktem je proslulý), co jeho parťák udělá a jak situace dopadne.“

Tenisová mamma feminina

Mít prsa velká jako tenisový nebo fotbalový míč?
Prakticky je to jedno, ale ta větší obvykle víc roztáčejí mužský chtíč.

Tenistky však do dresu halí obvykle prsa drobná,
mají pak lepší těžiště těla, taková prsa jsou pro tenis víc než vhodná.

Vysvětlivky
mamma feminina (latinsky), ženská prsa; různě vyčnívající až převislé vyvýšeniny na přední straně hrudníku v rozsahu 2.–5. žebra (někdy 3.–6. žebra). Tvar prsu je ovlivněn věkem, vyvíjející se prs je malý, nejprve se zvedá prsní dvorec *(areola mammae)* s bradavkou *(areolomamma)*, poté nabývá prs na objemu a mění se v plochou *mamma areolata*, později se prs vyklenuje a bradavka se zřetelně rýsuje *(mamma papillata)*. Ve stáří, kdy dochází k vymizení tuku a involuci mléčné žlázy, bývají prsy převislé *(mamma pendula)*. Tvar prsu je ovlivněn také těhotenstvím a počtem porodů, individuálně rozdílným množstvím tukové tkáně a projevují se zde i rozdíly plemenné (miskovitý – *mamma disciformis* až polokulový typ prsu Evropanek – *mamma hemispheroidea*, hruškovitý typ prsu Afričanek – *mamma piriformis*). Levý prs bývá zpravidla větší než pravý a sahá níž, poloha prsní bradavky je proto rozmanitá.

Dana Marková, *Duel*, 2020, tenisová raketa (ready made), patinovaná sádra (reliéf v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 76 × 26 × 9 cm.

Tenisový lockdown

Head a Wilson, dvě největší tenisové firmy se spojily,
aby společně Covid 19 co nejdříve zabily,
leč, jak je vidno, zatím se jim nedaří,
tenisté se utěšují, snad že v předjaří...

Vizionář Jaroslav Hašek
na svém žulovém podstavci Hlavy XXII se pootočí
a schválně šumluje, aby to uniklo *Bretschneiderovu uchu*,
doufajícím představitelům *homo hygienicus* říká: „Zlatý voči!“
Bocca della Verità – Ústa pravdy mlčí.

Vysvětlivky
lockdown (z anglického *lockdown*, „dání pod zámek, uzamčení, zákaz“), zákaz opustit určité prostory (například bydliště) nebo naopak zákaz návštěv některých zařízení (například tenisových hal) kvůli zajištění bezpečnosti nebo ochrany zdraví při živelní pohromě, epidemii apod.
Zlaté oči, název reliéfu, který v roce 2007 vytvořil v zatopeném žulovém lomu Střelnice (asi 1,5 km západně od Lipnice nad Sázavou) sochař Radomír Dvořák. Trojúhelník, ve kterém jsou oči vytesány, měří asi 2,5 m na výšku, oční bulvy nesou zlatý nápis *Enter, Exit* a *Home*. Dílo inspirované *geniem loci* zdejšího působení Jaroslav Haška, je součástí Dvořákova lipnického cyklu nazvaného *Národní památník odposlechu*; kromě dalších reliéfů (*Bretschneiderovo ucho* a *Ústa pravdy*) v zatopených lomech obsahuje monumentální skulpturu *Hlava XXII* u křižovatky silnice z Lipnice nad Sázavou do Dolního Města.
zlatý voči, (obecná čeština) něco neskutečného, těžce dosažitelného (asi z toho, že nikdo nemá zlaté oči).

Mistr Tenisologie, *Tenisový lockdown*, 2020, tenisová raketa Head Atlantis (ready made), omotávka a přelepy Wilson, čtyři roušky, žula z Lipnice nad Sázavou (soklík), 78 × 26 × 10,5 cm.
MT tímto nabádavým objektem apeluje na frustrované tenisty, aby nepodléhali „covidovému dramatu“. Nic přece nevyřeší, když budou tlouci hlavou do betonové tréninkové zdi (zeď neprorazí, jen si rozrazí čelo jako hlava rakety Head). Je třeba poctivě nosit alespoň jednorázové hygienické ústenky (sám tím riskuje trestný čin zneužívání nedostatkových ochranných prostředků „pro jiné účely“). MT se snaží šířit optimismus, ale zdá se, že ani on sám ve skrytu duše nevěří, že se tenisové haly brzy otevřou. Proč by jinak užil na podstavec lipnickou žulu s konotacemi na jména největších protiválečných satiriků 20. století, notabene žulu obrůstající mechem!? Tento existenciální dojem posiluje Mistrův utajený anglický přípisek, který se podařilo objevit na spodní stěně soklu: “If you don’t get back before midnight, you’ll be locked out!” („Nevrátíš-li se do půlnoci, nedostaneš se dovnitř!“)

Tenisový míček jako jin-jang

Tmavá a světlá, protichůdné vášně…
Jaký důmyslný mechanismus je Jin-Jang,
že dokáže je sladit nevýslovně slastně!

Když tak pozoruji tu raketu a tenisové míčky,
pochybuji o vzájemnosti sevřené do pevnosti,
jen blouznivci o ní básní, sypou cukr do kávičky…

Vzpomeňme Kollára, pěvce slovanské vzájemnosti…
Jak by dnes asi *okem svým, slzy ronícím*
splakal nad slovanskou zákeřností?

Mezi ženou a mužem, kteří *sú spolem naučení,*
hraje se též občas vabank, jenže právě Jin-Jang,
principy univerza, garantují jejich doživotní propojení.

Vysvětlivky
jin-jang, důležitý pojem čínských filozofických, etických i kosmologických koncepcí (a také návodů, jak dosáhnout dokonalosti v manželském i mimomanželském sexuálním a erotickém a koneckonců i ve sportovním životě), představující jednotu protikladů, z nichž se skládá původní substance bytí *čchi*. *Jin-jang* vzniká z *tao*, nepostřehnutelného pramene všeho bytí, je jeho polárním projevem. *Jin* představuje ženský princip univerza, dává věcem viditelnou formu, je hmotnou složkou *čchi*. Vyznačuje se pasivitou, klidem, tíhou, vlhkem, chladem, klesavým směrem pohybu; typickým představitelem jin je voda. *Jang* zosobňuje mužský princip univerza, je neviditelnou hybnou silou a funkcí věcí, energetickou složkou *čchi*. Vyznačuje se aktivitou, pohybem, lehkostí, suchem, teplem, stoupavým směrem pohybu; jeho typickým představitelem je oheň. Pro *jin-jang* je však příznačné, že každá z jeho dvou složek obsahuje v sobě zárodek svého protějšku, a je s ním proto nerozlučně spjata. Spjatost vlastností protichůdných sil způsobuje ustavičné změny a pohyb *čchi*, jež jsou principem procesu vznikání a zanikání všech věcí a jevů. Tento proces má cyklický charakter, neboť po dosažení svého extrému se *jin* mění v *jang* a naopak.
Kollár, Ján: „Aj zde leží zem ta před okem mým slzy ronícím, / někdy kolébka, nyní národa mého rakev“ (Předzpěv k básnické skladbě *Slávy dcera*, první vydání 1824).
„Ťažké ťažké rozlúčení, keď sme spolem naučení…“ (ze slovácké písně *Za tú horú za vysokú*).

Dana Marková, *Tenisový míček jako jin-jang*, tenisová raketa (ready made), kolorovaná terakota (plastika v hlavě rakety), překližka, kombinovaná technika (reverz hlavy rakety), kolorované smrkové dřevo (soklík), 83 × 26 × 7 cm.

Umělkyně podrobila staré čínské jin-jangové učení chápající a zobrazující mužskou složku *jang* jako světlou (bílou) a dominantní (vlevo) a ženskou *jin* jako temnou (černou) a podřízenou (vpravo) postmoderní reinterpretaci podpořené tvarem míčku i pozorováním dění na kurtu objektivním vrchním rozhodčím, stoupencem Me Too: portrét ženy je oduševnělý, světlý, zatímco muž je tmavý a ve tváři má submisivní výraz.

Tenista paroháč

Na kurtu mu parohy nebrání v úspěšném hraní,
dokonce zapomněl na záletnou manželku
i na milenčino pohrdlivé lání:

Byl s ní včera po náročném klání,
když v nejlepším přemohlo ho spaní.
Nevyvinilo ho ze selhání ani sofistikované lhaní:
nechtěl prý vynést spaní!

Připadal si jako v začarovaném kruhu,
poničené sebevědomí žádalo si vzpruhu.
(Věděl bezpečně, že partnerka neumí latinsky.)

Latinským úslovím by ji mohl zdrtit v její pýše,
a tak se rozhodl, že to riskne, ale pro jistotu tiše:
„Irritare canem
noli dormire volentem.“

Vysvětlivky
Irritare canem noli dormire volentem (z latiny), Nedráždi psa, který chce spát.
paroháč, 1. samec parohaté zvěře zpravidla s parohy bohatě rozvětvenými; 2. (přeneseně hanlivě a posměšně) manžel nevěrnice; muž, jemuž manželka „nasadila parohy“.
vynést spaní, úsloví vyzývající stojícího hosta, aby usedl, jinak by mohl narušit poklidnou atmosféru a vynesl by spaní.

Zdeněk Macháček, *Tenista paroháč*, 2020, tenisová raketa (ready made), topol černý (portrét, soklík), koudel (vlasy), parohy (zlato), 65 × 30 × 34 cm.

Zřejmě jde o portrét tenisty z první světové desítky žebříčku ATP s vysokým ziskem prize money, když si mohl dovolit honosné parohy ze čtyřiadvacetikarátového zlata.

Tenista-proletář

Když siréna oznámí konec směny,
je čas na odpočinek, na proměny.
Tu kovák umouněný, co kráčí novou dobou,
odemkne svoji skříňku ocelovou.
A dlaní zvyklou na majzlíky a kladiva,
jinou rukojeť tajně hladívá.
Pak smavá tvář se zasní...
Snad přijde doba, kdy sport tak těžce buržoasní,
někdy, snad příště,
ovládne místo proděličné fabriky nově postavené antukové hřiště.

Vysvětlivky
buržoasie (z francouzského *bourgeoisie*, „buržoazie, měšťanstvo, městský stav; měšťáctvo“), 1. původně (zejména ve francouzském prostředí) sociální vrstva mezi šlechtou a rolnictvem, složená ze zámožnějších příslušníků měšťanstva; 2. (marxistická filozofie aj.) vládnoucí vrstva kapitalistické společnosti vlastnící výrobní prostředky, která žije z vykořisťování práce námezdních dělníků a představuje ekonomicky, politicky i ideologicky vládnoucí skupinu v kapitalistické společnosti; 3. jiné pojetí vychází ze snahy o vystižení tradičního rozdílu mezi třídou „gentlemanů“ a aristokratů na jedné straně a těch, kteří dosáhli skvělého postavení z obchodních zisků, většinou bez jakýchkoli rodových tradic. Buržoazií byla v tomto smyslu nazývána střední třída spojená se životem města, aniž by se přihlíželo k jejímu postavení ve výrobních vztazích.
proletariát (z latinského *prōlētārius*, „občan bez pozemků; proletář [snad i od toho, že příslušníci této vrstvy měli hojné potomstvo, že jediným majetkem jim byli jejich potomci – *prōlēs*, ‚potomstvo, dorost, mládež; děti, potomci; pokolení‘]“), 1. původně označení nemajetných římských občanů; římský proletariát byl přítěží pro stát, žil parazitním způsobem života ve městech (z milodarů). Od konce 2. století př. n. l. byli proletáři přijímáni do armády jako žoldnéři; 2. v marxismu je proletariát ztotožněn s městskou pracující třídou, „vykořisťovanou, produktivní a jedinou důslednou revoluční společenskou třídou“. Často užíván jako synonymum dělnické třídy (nepřesné). Původní definice dnes již neodráží současný stav (začlenění intelektuálních pracovníků), kdy je proletariát kolektivním výkonným obsluhovatelem moderního průmyslu.

Jiří Neuwirt, *Tenista-proletář,* 2020, dřevěná tenisová raketa (ready made), digitální grafika (v hlavě rakety), zarezlé ocelové ozubené kolečko z šedesátých let minulého století z Nové huti v Ostravě-Kunčicích (soklík), 68 × 22,5 × 8 cm.
Autor užil k vytvoření objektu artefakty z vlastní sbírky. On byl tím mladým svazáckým snílkem, který po léta hladil raketu, až vyhladil koženou omotávku gripu na dřevěnou dřeň. Nebyl však chlapáckým kovákem, nýbrž přehlíženým výtvarníkem v propagaci podniku Nová huť v Ostravě-Kunčicích, kde zacházel nikoli s těžkými kladivy, ale s pastelkami, pery, štětečky a vodovkami. (Mohl se rozmáchnout pouze před slavnými únorovými nebo májovými dny, kdy vyráběl obří transparenty do průvodu. Jeho hvězdná chvíle nastala pouze jednou: Novou huť navštívil soudruh Leonid Iljič Brežněv, generální tajemník Komunistické strany Sovětského svazu, JN u té příležitosti vytvořil státníkův monumentální obraz se všemi vyznamenáními na jeho hrudi provedenými do nejmenších detailů. Soudruh Brežněv si nechal, k nelibosti vedení Nové huti, Jiřího představit. Řekl: „Товарищ Нойвирт, это ваше дело?“ Zkoprnělý Jirka tiše odpověděl: „Да.“ Soudruh Brežněv mu pevně soudružsky stiskl pravici a dodal: „Твоя картина будет висеть в Государственном Эрмитаже!“)
Tehdy nebylo v ocelovém srdci republiky nad kováky a horníky. Mladická touha po společenském uznání se po ocenění soudruhem Brežněvem přetavila do podoby kováka. V tom hledejme příčinu jeho „přetělesnění“. Vylepšování kádrového profilu dělnickou profesí dnes snad už netřeba?

Teorém tenisové rakety

Kdyby býval Galilei výrok „A přece se točí!“
důvtipně sňal ze Země a vztáhl na tenisovou raketu,
mohl to říci tribunálu římské inkvizice naplno
a chopit se opratí jako zodpovědný kočí.

I loupežnické kyje, jež vymrštil k nebi Ivan v pohádce Mrazík,
jakkoli je vznešeností předčí raketa,
vrátily se obrácené kolem osy zpátky na zem,
také pro ně platila Džanibekovova věta.

Jenže GG byl klasickým příkladem rigidního učence,
oceňujícího jen duchamorné přírodovědné bádání.
Dalekohled neobracel k tenisovým raketám,
a opratě raději zahodil v obavách z konsekvence.

Už slyším v éteru oponující výtku, jež opravdu „sedí“,
prý při vrhu rakety lze obelstít přírodní zákony,
což údajně všichni cholerici dávno vědí...

Vysvětlivky
Galilei, Galileo (15. 2. 1564, Pisa, Itálie – 8. 1. 1642, Arcetri, Itálie), italský astronom, fyzik a filozof. Galileiho dílo jako celek je považováno za nejvýznamnější průlom v oblasti poznání přírody od dob Aristotelových (zásadní roli přisoudil experimentům, které se pak snažil matematicky popsat a zdůvodnit).
cholerik (z řeckého *cholé*, „žluč“), jeden ze čtyř druhů temperamentu (flegmatik, cholerik, melancholik, sangvinik), labilní extrovert – nedůtklivý, neklidný, útočný, vznětlivý, vrtkavý, impulzivní, spolehlivý a stálý ve svých názorech a životních hodnotách, řídí se předem stanovenými zásadami, rozený vůdce, cílevědomý organizátor. V daném případě je typickým představitelem ing. Dušan Vítek. Mimo kurt je sice dokonalým flegmatikem, obezřetným, rozvážným, spolehlivým, cílevědomým, smířlivým, vyrovnaným, klidným až lhostejným člověkem, kterého nic nerozhází, ale na kurtu se mění v ohnivého cholerika, který po každém nezdařeném úderu vrhá raketu, v čemž dosahuje naprosté virtuozity. Právě některé jeho vrhy potírají dokonce i Džanibekovův efekt.
konsekvence (z latinského *consequēntia*, „následek, důsledek“), důsledek, který z předchozího vyplývá.
Mrazík, český název sovětské (ruské) filmové pohádky *Морозко* („Morozko“), kterou podle scénáře Nikolaje Robertoviče Erdmana (1900–1970) v roce 1964 natočil Alexander Rou (1906–1973).
teorém (z řeckého *theoréma*, „náhled, názor, předpoklad“), poučka, věta (v matematice apod.), kterou lze v rámci systému dokázat, například z axiomů.
teorém tenisové rakety (též *Džanibekovův efekt* nebo *Džanibekovova věta*, podle někdejšího sovětského kosmonauta Vladimira Alexandroviče Džanibekova), teorém říkající, že nelze v jednom směru vyhodit a zase chytit tenisovou raketu, aniž by se neotočila kolem své osy; klasická mechanika znala tento efekt již dříve. Jde o fyzikální jev, který ovlivňuje například pohyb družic. https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=Tennis+Racket+Theorem; https://www.youtube.com/watch?v=1VPfZ_XzisU

Mistr Tenisologie, *Teorém tenisové rakety*, rakety Babolat a Wilson (ready made), bukové dřevo (soklík), 109 × 33 × 31 cm. Mistr Tenisologie zachytil počáteční a závěrečnou fázi experimentu ověřujícího „teorém tenisové rakety“. Experiment designoval přesně a přísně podle metodiky uvedené v beznadějně rozebrané vědecké publikaci Jaroslava Maliny *Metody experimentu v archeologii* (Praha: Academia, 1980). Vidíme, že raketa se skutečně přetočila. Zůstává však záhada: k nebesům byla vržena raketa značky Babolat, ale na zemi se vrátila Wilsonka! Přírodovědně vzdělaný čtenář možná namítne, že zeměkoule je zde představována „plackou“. Vždyť již babylonští a egyptští astronomové správně usoudili na kulatost Země z pozorování jejího stínu při zatmění Měsíce. V antickém Řecku byla od 3. století př. n. l. kulatost Země všeobecně uznávána. V té době se Aristarchos ze Samu na základě pozorování měsíčních zatmění a fází pokusil dokonce určit poměry velikostí Země, Měsíce a Slunce a poměr velikosti Země k její vzdálenosti od Měsíce a Slunce (dochované dílo: *O rozměrech a vzájemných vzdálenostech Slunce a Měsíce*). Na druhé straně Thalés z Milétu (1. polovina 6. století př. n. l.) byl například přesvědčen, že Země pluje po vodě jako plochá deska a nad ní se tyčí nebeská klenba – dutá polokoule s upevněnými hvězdami. Tomu věří ještě dnes někteří naši spoluobčané. MT, jak požaduje dnešní postpravdivá, postfaktická a korektní doba například akceptující nikoli dvě, ale 365 pohlaví, se konstrukcí soklíku snaží dát za pravdu oběma stranám, když kruhovou deskou vychází vstříc zastáncům plochosti, zatímco její nepravidelnost respektuje exaktně zjištěné zploštění zeměkoule na obou pólech.

Těsně vedle

Zase minul! Těsně vedle!!
Tak nadějeplný hráč!
Kam oko dal?
Sotva začal sbírat tenisové body,
zase plesk do vody!
Nepřiměřený ideál.
Film *Těsně vedle*,
The Heart break Kid,
ani trochu nezabral.

Aby měl konečně klid,
vyhledal vílu Pari Banu,
když zjistil, že je to ona,
kdo jeho míčky odklání
na svoji stranu.
Konečně trefa!!!
Spanilá Pari Banu
zbavila ho komplexů
a optického klamu.

Vysvětlivky
O víle Pari Banu, pohádka ze sbírky arabských pohádek *Pohádky tisíce a jedné noci*. Princ Achmed hledá svůj ztracený vystřelený šíp a zjistí, že ho do své říše unesla neviditelnou rukou víla „krásnější než paprsek měsíce a milejší než matčina ukolébavka".
Těsně vedle, český název americké romantické komedie *The Heartbreak Kid*, kterou v roce 2007 natočili bratři Bobby a Peter Farellyové. Eddiemu, hlavní postavě, je čtyřicet a odolává tlakům svých blízkých, aby se oženil. Podlehne a se svým nejnovějším objevem sličnou ekoložkou Lilou se ožení. Je natolik okouzlen její krásou a milou povahou, že neprozkoumá (jako to činil dříve), zda nemá nějaké chyby. Má jich požehnaně. To se ukáže při svatební cestě do mexického letoviska, kde se „romanticky založená kamarádka do každého počasí" promění v harpyji, která mluví jako dlaždič, zbožňuje extrémní sexuální aktivity, a navíc má temnou minulost. Objeví se však úžasná Miranda, která se vyznačuje vším, po čem Eddie ve vztahu touží. Eddieho čeká obtížný úkol, jak se zbavit té zlovolné nebezpečné harpyje s tváří anděla...

Miroslav Štěpánek, *Těsně vedle*, 2020, tenisová raketa a míček (ready made), ocel, nerez, měď (soklík), 69 × 34 × 10 cm.

Topaz

Raketa Snauwaert-Topaz
je schopna zabít čas, nemá kaz!

Lze s ní dobýt tenisový Mount Everest –
Velké Meziříčí i WIMBLEDON,
jak to dokázal Kodeš Jan, v angličtině John.

A ta stará dobrá raketa Snauwaert
majiteli dodnes přináší billet vert!

(Promiňte autorovi, rád vaří pâté maison –
domácí paštiku z cizích jazyků.)

Vysvětlivky
billet vert, označení amerického dolaru ve francouzštině – podle zelené barvy *(vert)* tohoto platidla ve všech jeho hodnotách.
Kodeš, Jan (1. 3. 1946, Praha), tenista a ekonom; jeden z nejlepších hráčů české tenisové historie. Jeho nejsilnějšími sportovními zbraněmi byly liftované až topspinové bekhendy, dobrá fyzická kondice a psychická odolnost. Díky tomu na nejvyšší úrovni celkově vyhrál osm turnajů ve dvouhře a na osmnácti dalších byl ve finále, ve čtyřhře zvítězil na sedmnácti turnajích a na dvaceti čtyřech byl ve finále. V roce 1973 zvítězil ve Wimbledonu; v památném finále ve třech setech porazil, nejúspěšnějšího tenistu celé sovětské éry, hráče gruzínské národnosti Alexandra Iraklijeviče Metreveliho (*1944) (tento ročník Wimbledonu však 81 hráčů sdružených v Asociaci profesionálních tenistů z politických důvodů bojkotovalo). Dvakrát se stal grandslamovým šampionem na French Open; byl členem vítězného družstva v Davisově poháru v roce 1980. Čtyřikrát se zúčastnil závěrečného Turnaje mistrů – Grand Prix (1970–1973), jednou závěrečného turnaje WCT (Světového mistrovství v tenise, 1974). Nejvýše postavený na žebříčku ATP pro dvouhru byl v září 1973 na 4. místě, ve čtyřhře pak na 12. místě (1979). Zasedá v komisích pro udělování zlatého vyznamenání ITF/ITHF (Golden Achievement Award) a v nominační komisi (Enshrinee Nominating Committee) pro vstup do Mezinárodní tenisové síně slávy.
Snauwaert & Depla N.V., belgická společnost vyrábějící hokejky, sáně, kánoe a také kvalitní tenisové rakety; v roce 1928 ji založili Valler Snauwaert a Eugeen Depla. S raketami Snauwaert hrávali Jan Kodeš (*1946), Miloslav Mečíř (*1964) nebo Tomáš Šmíd (*1956); ze zahraničních špičkových tenistů například Vitas Gerulaitis (*1954), Brian Gottfried (*1952) či Mikael Pernfors (*1963). Starší rakety Snauwaert, zvláště ty dřevěné (z jasanového dřeva) ze sedmdesátých let minulého století, jsou dnes sběratelským kusy zastoupenými na trhu se starožitnostmi.
topaz (název odvozen od ostrova Topazos v Rudém moři nebo ze sanskrtského tapas, „oheň“), kosočtverečný nerost, křemičitan hlinitý s fluorem; sloupcovitý, zrnitý a stébelnatý, čirý, vínově nebo medově žlutý, namodralý i narůžovělý. Používá se ke klenotnickým a šperkařským účelům, brousí se do tvaru briliantu na stupňovce; pro svou tvrdost se užívá i jako brusivo. Topaz je jedním z nejstarších známých kamenů. Už od starověku byl obdivován a mimořádně ceněn pro svou krásnou barvu, obvykle nažloutlou, a proto se mu říkalo zlatý kámen. Patrně pro svou cenu, vzácný výskyt i zlatavou barvu byl vybrán, aby pomohl v důležitých věcech lidského života (léčení neplodnosti).

Mistr Tenisologie, *Topaz*, 2020, raketa Snauwaert-Topaz z jasanového dřeva (ready made), logo Wimbledonu, reverz americké jednodolarovky, topaz zasazený do prstenu z nerezu, překližka (hlava rakety), mahagonové dřevo (soklík), 89,5 × 22,5 × 12,5 cm.

Editor musí k tomuto dílu MT učinit dvě zásadní poznámky: 1) Sdělení vedení Americké centrální banky: reverz americké jednodolarovky není originál (sic!), i když přesně zachovává rozměry (156x66,3 mm); jde o tisk na černobílé laserové tiskárně EPSON, který MT dodatečně vybarvil zelenou pastelkou – nejde tedy o padělek. 2) Prsten z nerezu se zlatavým topazem vybroušeným do tvaru briliantu představuje hlavní cenu „Retro turnaje s dřevěnými raketami Velké Meziříčí Open 2020“, kterou MT obdržel jako vítěz. Autorem tohoto šperkařského artefaktu nazvaného *Prsten pro Velmistra* je velkomeziříčský rodák Miroslav Štěpánek (*1953), jenž jako umělec bývá srovnáván se slavným italským šperkařem a sochařem Benvenutem Cellinim (1500–1571) a jako tenista s vynikajícím českým tenistou Radkem Štěpánkem (*1978); však také na zmíněném velkomeziříčském turnaji podlehl Miroslav Štěpánek až ve finále.

Tretorn

Nezničitelný sexy-míček Tretorn Micro X v mezinoží muže symbolizuje sice dichotomii mezi rozkoší a strachem, myšlením a touhou, rozumem a instinktem být machem, ale především víru, že tenista všechny bariéry zmůže.

Opravdu?

Ale ano, na invalidním vozíčku bude mít bezbariérový přístup.

Vysvětlivky
macho (ze španělštiny), chlapskost, asertivně až agresivně maskulinní způsob chování.
Tretorn Micro X, značka špičkových tenisových míčů s extrémně dlouhou trvanlivostí; jsou určeny pro vrcholový i rekreační tenis. Míč se skládá z Flex-Felt plsti kvůli vysoké odolnosti a maximální trvanlivosti na všech površích. Vnitřní materiál funguje na bázi 700 milionů mikrobuněk, které nemohou uniknout skrze gumové jádro míče, takže nikdy neztrácejí tlak.

Mistr Tenisologie, *Sexy-míček Tretorn*, 2020, tenisová raketa Wilson (ready made), míček Tretorn Micro X, reprodukce „Vitruviánského muže“, překližka (v hlavě rakety), kolorované smrkové dřevo (soklík), 79 × 27 × 12 cm.
Klíčový symbol v této důmyslné skladbě MT zastupuje nikoli reprodukce slavné kresby *Vitruviánského muže* (1490) renesančního génia Leonarda da Vinciho, ale míček značky Tretorn Micro X. MT užil míček, s nímž hraje už více než deset let, a ten vypadá a chová se stále jako nový.
Objekt je zároveň kritikou z pozic filozofického racionalismu výtvarné série *Rational (Racionální)* (2004–2007) kubánského sochaře, malíře a grafika, který si říká Yoan Capote (1977). YC má mezinárodní renomé a je nositelem významných uměleckých ocenění. Jeho častým námětem je lidský mozek. Ve zmíněné sérii ho jako jakýsi „sexy-mozek“ umístil do mužského mezinoží. A zde je rozpor: viděl snad někdy někdo mozek v tomto místě!? Mozek ne, ale tenisový míček se tam občas ocitne. MT navíc nechal ve své skladbě promlouvat přirozenou kresbu dřeva, pouze místy do ní rubensovsky sáhl štětcem; zřejmě proto, aby polidštil Leonardovu „harmonickou krásu člověka i světa“, vepsanou do chladných geometrických obrazců kružnice a čtverce. V ní i méně pozorný divák zaznamená, zvláště ve spodní partii, konotace ve smyslu: Méně tenisové poetiky, / více tenisové erotiky! (tato partie upomíná na jinou slavnou Leonardovu kresbu tmavohnědou tuší – *Anatomie pohlavního aktu*). To vše umocňuje soklík. Vyznačuje se konstrukční složitostí, která připomíná labyrint i báji s ním spojenou. Červená barva symbolizuje Ariadninu nit, žlutá působí vesele a otevřeně, představuje naději, touhu po radosti a rozkoši, načež navozuje osvobozující uvolnění. Tmavá barva naspodu symbolizuje zoufalou Ariadnu ve chvíli, kdy se probudila na ostrově Naxu a zjistila, že byla nevděčným milencem zrazena a opuštěna.

Triáda rakety

Místo výpletem odpálil míček rámem rakety, bylo to už zase repete!,
ruka bolestivě zkroucena, míček odlétá za oplocení a ukrývá se v křoví,
v baseballu nezdařený homerun, rovnající se výbuchu supernovy…
Unglücklicher Tennisspieler explodierte vor Zorn wie eine Rakete.

Když pak trochu popil „tekutého ovoce“, nadobro se uklidnil,
zničenou raketu i vyprázdněnou Raketu spořádaně do koše uklidil.

Vysvětlivky
homerun (z anglického *home run*, „oběh domů“, zkratka HR), (baseball) postup běžícího pálkaře po vlastním odpalu přes všechny mety až na metu domácí. Nejčastěji jde o odpal za oplocení hřiště. Homeruny bývají nejpopulárnějšími okamžiky baseballu a jsou pečlivě sledovány a zaznamenávány v rekordních statistikách; hráči mající na svém kontě nejvíc homerunů patří k největším hvězdám (superstars).
raketa (přes německé *das Rakett* z francouzského *raquette,* „raketa“, z italského *racchetta*, „raketa“ a to z arabského *rahet*, „dlaň“; přeneseno patrně z faktu, že se ve středověkém předchůdci tenisu míček odrážel dlaní ruky), náčiní tvořené pevným rámem a pružným výpletem a používané k odrážení (odpalování) míče) v řadě sportovních her: badminton, squash nebo tenis. Rám raket byl původně ze dřeva, výplet z ovčích nebo hovězích střívek. Později se začaly přidávat do rámů umělé materiály, které ho odlehčily a zpevnily. Nejdříve se uplatnily kovové rámy, v dnešní době bývají rakety vyráběny z karbonových a optických vláken, titanu nebo keramických materiálů. Střívka byla nahrazena umělými materiály (nylon, polyamid a jiné polymery).
raketa (z německého *das Rakett*, „raketa“ a to z italského *rocchetta*, což je zdrobnělina od *rocca*, „přeslice [u kolovratu]“, původu asi germánského; přeneseno na základě podoby – viz například francouzské fusée, „vřeteno“ i „raketa“), 1. pyrotechnický náboj způsobující světelný a zvukový efekt; 2. létací zařízení poháněné reaktivním motorem (kosmická raketa, meteorologická raketa); 3. (vojenství) reaktivní střela poháněná raketovým motorem (mezikontinentální raketa).
Raketa, značka raketového paliva azurové barvy (jako by navozující blankyt oblohy, s jehož pomocí se k němu uživatel vznese) vyvinutého ve spolupráci národního podniku Fruta Brno a závodu Staroreržná v Prostějově pro všechny socialistické země sdružené v Radě vzájemné hospodářské pomoci (zkratka RVHP); jako zdroj devizových příjmů bylo prodáváno i americkému National Aeronautics and Space Administration (zkratka NASA; Národní úřad pro letectví a vesmír).
repete (z latinského *repete*, což je původem 2. osoba imperativu slovesa *repetere*, „opakovat“), (hovorově) opakování; ještě jednou, znovu, opakovat!
triáda (triadismus, trialismus) (z řeckého trías, „trojičnost, trojnost“), označení velmi častého schématu členění filozofických nebo náboženských entit. Triády se uplatňovaly již od starověku, paralelně na mnoha úrovních. V současnosti se otázkou triadismu zabývá tzv. bamberská triadická škola, která vydává edici *Bibliotheca Trinitariorum*.
Unglücklicher Tennisspieler explodierte vor Zorn wie eine Rakete (z němčiny), Nešťastný tenista vybuchl (explodoval) hněvem jako raketa.

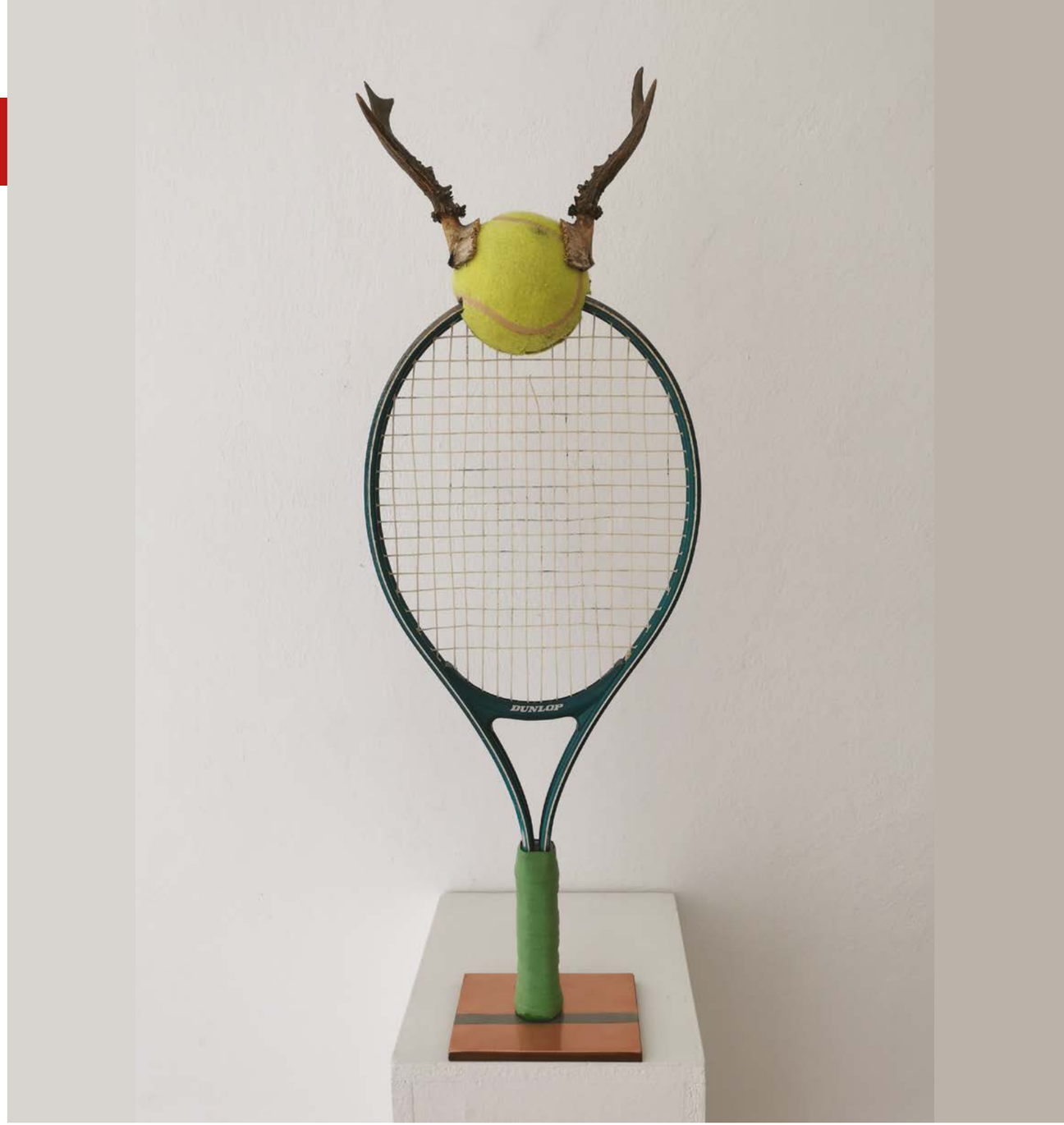
Mistr Tenisologie, *Triáda rakety,* 2020, dřevěná raketa (ready made) s logy Rakety, RVHP a NASA, kovový model trojstupňové kosmické rakety (ready made), láhev Rakety (ready made), trojstupňový soklík z dubového dřeva, 88 × 41,3 × 10 cm.

Toto dílo představuje v rámci tenisologického projektu jeden z předčasných vrcholů tvorby MT. V názvu objektu i v jeho fyzické realizaci rotuje „triáda“, jeden ze základních pojmů mytologie, teologie, filozofie a logiky. Sokl pak připomíná archetypální pyramidu faraona Džosera (vládl v období kolem roku 2650 př. n. l.) v Sakkáře; tato monumentální kamenná stupňovitá pyramida je považována za důležitý mezník ve vývoji světové architektury.

Trofej

Trofej s parůžky je snem každého myslivce,
avšak noční můrou pro profesionální sportovce
dlící na okruhu ATP často celé týdny nebo měsíce.
Manželky přece nejsou svíce, ty vzplanou nejen na Hromnice!

Vysvětlivky
Hromnice, lidové označení římskokatolického svátku Uvedení Páně do chrámu, který se slaví 2. února. Dříve se tento den slavil též jako Očišťování Panny Marie a jeho tradice sahá zřejmě do 11. století. Název se odvozuje od posvěcených svíček (hromniček), jejichž světlo pokládají věřící za symbol Ježíše Krista a které se původně stavěly do oken jako ochrana před bouřkami. Průvod věřících se zapálenými svíčkami připomíná vyprávění z evangelia podle Lukáše (2,22–38), kdy Maria přinesla Ježíše čtyřicet dní po jeho narození do jeruzalémského chrámu, aby ho jako prvorozeného zasvětila Bohu. Na Hromnice rovněž končila doba Vánoc a z kostelů i domácností se sklízely betlémy.
paroháč, 1. samec parohaté zvěře zpravidla s parohy bohatě rozvětvenými; 2. (přeneseně hanlivě a posměšně) manžel nevěrnice; muž, jemuž manželka „nasadila parohy“. Metafora s parohy k označení podváděného muže existuje kromě češtiny také v řadě dalších jazyků (italsky *cornuto*, rusky *рогоносец* [rogonosec], španělsky *cornudo*). Pojem uvádějí jako už dlouho „zavedený“ například francouzský spisovatel a lékař François Rabelais (1483/1494–1553) nebo jeho krajan slavný dramatik Molière (1622–1673). Vznik pojmu byl údajně podnícen chováním byzantského císaře Andronika I. Komnena (vládl 1183–1185), který muže svých milenek obdarovával jeleními parohy. Nositelé takové trofeje požívali rozmanité výhody, zvláště právo lovu v císařských honitbách. Jindy bývá „paroháč“ odvozován od „žárlivého“ chování jeleních samců v období říje, kdy obhajují harém laní před všemi soky.
trofej (přes německé *Trophäe*, francouzské *trophée* z latinského *tropaeum* a to z řeckého *tropaĩon*, původně to byl strom ověšený kořistí na počest boha Dia na místě, kde byl nepřítel obrácen na útěk), 1. (vojenství) vzácný předmět ukořistěný v boji, vítězná kořist; 2. (myslivost) upravená část ulovené zvěře (parohy, parůžky, zuby nebo péra) jako důkaz loveckého úspěchu; 3. (sport) cena za vynikající výkon; 4. (historie, zvláště v antickém Řecku) památník vítězství z ukořistěných zbraní; 5. (architektura, zvláště v klasicismu) dekorativní prvek na průčelích a atikách staveb v podobě reliéfního zobrazení seskupených zbraní.

Miroslav Štěpánek, *Trofej tenisty-paroháče*, 2021, tenisová raketa (ready made), reklamní míček (ready made), ocel, měď, nerez (soklík), 76 × 26 × 10 cm.

Tweener

Byl to Guillermo Vilas, kdo si založil na tweenu kariéru,
neb neviděl ve fantazii tenisové hry žádnou bariéru.
Jeho výkon zdomácněl pod názvem Grand Willy,
pro mnoho dalších byl ale takový úder nad jejich síly,
i když každý by chtěl zakusit radost z rány tohoto znění.
Jenže člověk míní, ale tenisová hra zbožná přání mění…
První z žen se tween zdařil Gabriele Sabatini
a na její počest byl pojmenován Sabatweenie.

Věru, spektakulární úder, čiré dobrodružství –
můžete získat ovace, případně winner,
lze však též přijít o raketu, nebo dokonce o mužství!!

Vysvětlivky
Sabatini, Gabriela (16. 5. 1970, Buenos Aires, Argentina), argentinská tenistka italského původu. Koncem osmdesátých a počátkem devadesátých let 20. století patřila mezi přední hráčky. Mezi její největší úspěchy patří vítězství ve dvouhře na US Open (1990), vítězství ve wimbledonské ženské čtyřhře (1988) a stříbrná medaile z dvouhry na Letních olympijských hrách (1988). Gabriela Sabatini patřila mezi nejpůvabnější tenistky; propůjčila své jméno známé značce parfémů.
tweener (z anglického *tween*, „mezi“), úder tenisovou raketou mezi nohama zády k síti. Tento obtížný úder se hraje obvykle v situaci, kdy se tenista snaží doběhnout lob a už nemá čas se otočit. Jako první jej užil argentinský tenista Guillermo Vilas, mezi ženami jeho krajanka Gabriela Sabatini. V současné době jej dokáží bravurně zahrát Novak Djoković a Roger Federer, občas i další hráči.
Vilas, Guillermo (17. 8. 1952, Buenos Aires, Argentina), argentinský tenista; jeden z nejlepších hráčů tenisové historie. Ve dvouhře vyhrál všechny grandslamové turnaje kromě Wimbledonu.
winner (z anglického *winner* [wine], „vítěz, výherce; [slangově] senzační úspěch, hit, šlágr“), (tenis) „vítězný míček“, úder, který vede k zisku fiftýnu, aniž by se zaskočený soupeř dotkl míče.

Mistr Tenisologie, *Tweener*, 2020, tenisová raketa Babolat (ready made), smrkové dřevo (soklík), 76 × 26 × 9,5 cm.
MT tuto raketu získal od tenisty, který zahrál tweener natolik nešťastně, že při něm přišel o raketu i o mužství. Černými puntíky na soklíku vyjádřil přítelovo povzdychnutí: „Po tomto úderu se můj život změnil v nekonečnou řadu černých teček...“

Úder Velmistrův

Dvojice umělců-tenistů Zdeněk Macháček – Miroslav Štěpánek
v osmdesátých letech vládla deblu brněnského tenisu.
Soupeři nedala šanci, zejména díky Macháčkovu dělovému servisu.
Servis o síle demoliční koule měl jednou zcela nečekaný účinek,
záhadu zachyceného míčku až po letech osvětlil Miroslav Štěpánek.

Vysvětlivky
Newton, sir Isaac (4. 1. 1643, Woolsthorpe-by-Colsterworth, Anglie – 31. 3. 1727, Londýn, Anglie), anglický matematik, fyzik a astronom; jeden z nejvýznamnějších přírodovědců všech dob. Současně, nezávisle na Leibnizovi vytvořil základy infinitezimálního počtu, studoval nekonečné řady, v geometrii klasifikoval křivky třetího stupně, v algebře položil základy teorie symetrických funkcí; vyložil nebeské i pozemské mechanické jevy v souvislém logicky uceleném systému na základě jím vytvořené gravitační teorie; odvodil tři základní zákony dynamiky; s konečnou platností překonal staré představy o Zemi a o vesmíru, dokázal, že v pozemské přírodě platí stejné fyzikální zákony jako v celé sluneční soustavě. V jeho historických a etnologických spekulacích lze nalézt ohlasy biblické antropologie. Hlavní dílo: *Philosophiae naturalis principia mathematica* (Matematické základy přírodovědy, 1687).

Miroslav Štěpánek, *Úder Velmistrův*, 2019, raketa Artis Cobra, míček Odear Air (ready made), kolorovaná ocel (soklík), 65 × 38 × 7 cm.

Deblová dvojice Zdeněk Macháček – Miroslav Štěpánek proslula svými výkony na kurtu, ale i špičkováním vůči soupeřům a mezi sebou navzájem. K té nejproslulejší špičce došlo, když Macháčkovi při jeho razantním podání míček roztrhl výplet a zůstal v něm vězet – přírodní úkaz, popření Newtonových zákonů dynamiky. Štěpánek přítele požádal, aby mu „novotvar" věnoval jako relikvii, která určitě vstoupí nejen do tenisové historie. Macháčkova *Artis Cobra* byla první raketou české výroby z grafitového kompozitu; v té době „podpultovka". Naštěstí zrovna přicházela na trh nová generace a Štěpánek svatosvatě přislíbil, že ji opatří jako náhradu. Raketa se stala legendou, kterou tradice udržovala až do dnešních dnů. Teprve u příležitosti vydání knihy *Uvedení do tenisového umění* se Miroslav Štěpánek zalek' a „šel do sebe", a aby nemystifikoval světovou historii, autorovi knihy sdělil: „Jako pasíř a šperkař jsem neměl problém napustit do míčku olovo; Zdeněk, který pracoval převážně ve dřevě, to nepoznal a s míčkem si při podání počínal jako obvykle. Jako poctu svému nejlepšímu kamarádovi, přijměte, prosím, vážený pane profesore, moji kreaci nazvanou *Úder Velmistrův*. Považuji Zdeňka Macháčka za nepřekonatelného Mistra jak v tenisu, tak i ve výtvarném umění."

Universitní raketa

Už jako maturant byl vyhlášený amant,
dokonce amant de cœur a amant des Muses.
To všechno ale čas malin nezralých dávno odnes',
teď myslí už jen na Alma mater a raketu University,
k universitě a tenisu směřují všechny jeho city...

Vadžra, jeho blahověstný diamantový hromoklín,
nemá o nic jiného zájem, již se neprobudí a neoplodní žádný ženský klín.

Přestože umělec ztvárnil pohlavní úd odhalený a tantricky ztopořený,
jeho cílem podle písem není oplodnění lůna božské šakti ani lidské ženy.
Tenisový amant v mystickém kopulačním spojení, tibetsky zvaném *jab-jum*,
nesleduje účel prokreační, po zúrodnění universitního sportu lační, v tom tkví jeho um.

Vysvětlivky
Alma (z latinského *almus,* „živný, živící, životodárný; blahodárný, laskavý; dobrotivý, úrodný"), ženské křestní jméno latinského původu; v češtině mu odpovídá Amálie. Vykládá se jako „živitelka, žehnající, plodná, požehnaná" apod. Někdy bývá považováno za zkratku germánského jména Amalberga.
Alma mater (z latiny), matka živitelka; původně název bohyně úrody Ceres a Venuše, nejdříve bohyně přírody, později lásky a krásy; od středověku označení univerzity.
amant (z francouzského *amant* [amã], „milující, milenec"; [básnicky] „milovník"), 1. milenec; 2. (někdy hanlivě) milovník.
amant de cœur (z francouzštiny), nejmilejší.
amant des Muses (z francouzštiny), básník.
čas malin nezralých, 1. metafora označující blahověstná a bezstarostná léta dospívání; 2. název životopisného filmu *Gérard Depardieu, l'homme le père ne parlait pas* (2015, česky *Gérad Depardieu – čas her a malin nezralých*) o geniálním herci, ale i nenasytném milovníkovi jídla, vína a žen, jakož i provokatérovi a bouřlivákovi; 3. název písně (z roku 1978) Jaromíra Klempíře a Michaela Prostějovského proslavené Hanou Zagorovou https://www.youtube.com/watch?v=O_yz47kAW0E&list=PLZxSoB2jYrrrHGz0fUaHfyTTDmOkC6R20&index=356
jab-jum (z tibetštiny, doslova „otec-matka"), zobrazení mystického kopulačního spojení *(unio mystica)* mužského božstva *(jab)* s jeho partnerkou šakti *(jum)* představující ženskou energii.
prokreační (z latinského *prōcreātiō*, „plození"), plodivý, rozmnožovací, rozplozovací.
šakti (ze sanskrtu, „moc, síla, potence"), božská tvořivá síla; její povaha je vždy nazírána jako ženská, bývá zosobňována jako manželka boha či jeho sexuální partnerka.
vadžrajána (ze sanskrtského *vadžra*, „hromoklín, diamant" a *jána*, „vozidlo, cesta"), souhrnné označení ezoterického směru buddhismu, který se zformoval v Indii ve druhé polovině 1. tisíciletí z mahájány pod vlivem tantrismu. S tantrismem sdílí řadu magických, meditačních a sexuálních praktik, zasazuje je však do kontextu buddhistické doktríny, zejména učení *madhjamaky* o prázdnotě (která stojí nad všemi protiklady a je vlastní podstatou všech věcí a jevů) a *jógáčáry*, jež představuje svět jako produkt vědomí.

Roman Wenzel, *Karyatida-Tantra-University*, 2008/2020, tenisová raketa University (ready made), plastika, keramika, technologie raku, výška 153 × 27 × 25 cm.

Věční milenci?

Zelenáč na juniorském tenisovém okruhu
a nadějná badmintonistka našli v sobě zalíbení,
jako dvě nekonečna jsou do sebe zaklínění
a myslí si, že jejich láska bude potenciálně věčná.
My, zkušení, jsme tím také prošli, proto se jim nedivíme,
ale nemáme pro ně žádnou aktuální vzpruhu,
vždyť dobře víme, že jde o úvahu „třetího druhu“.

Vysvětlivky
nekonečno (∞), nemající konec (v prostoru nebo v čase), mající neomezený počet prvků. Zkoumáním vlastností nekonečna se zabývali antičtí filozofové již od 6. století př. n. l. Paradoxní důsledky předpokladu, že čas a prostor jsou nekonečně dělitelné, zformulované například Zénónem z Eleje (490–430) v jeho proslulých aporiích pohybu, přivodily posléze v antickém myšlení tzv. „strach z nekonečna“. Podle antických představ bylo lidskému myšlení přístupné pouze tzv. „potenciální nekonečno“ (z latinského *potentiālis*, „možný“), charakterizované jako nekončící proces. (Množina přirozených čísel 1, 2, 3, 4, „, je nekonečná, neboť je nikdy všechna nevypíšeme, za každým číslem následují další.) Výsledek tohoto procesu, tzv. „aktuální nekonečno“ (z latinského *āctuālis*, „činný“), nebyl podle těchto představ lidskému myšlení přístupný. Toto aktuální nekonečno mohli spatřit pouze bohové, představa se ve vědě udržovala po dlouhá staletí. Občasné pokusy o zkoumání aktuálního nekonečna (například Galileim v 17. století) jen potvrzovaly antické předpoklady, neboť úvahy o aktuálním nekonečnu odporovaly řadě vžitých představ. Zásadní zlom se udál až ve druhé polovině 19. století, kdy matematika začala aktuálně nekonečné systémy systematicky zkoumat v rámci nové vzniklé teorie množin, z níž se stala jedna z klíčových součástí moderní matematiky.

Mistr Tenisologie, *Věční milenci neexistují!*, 2020, juniorská tenisová raketa a badmintonová raketa (ready made), smrkové dřevo (soklík), 74 × 15,5 × 22,5 cm.

Někteří uměnovědci a psychologové freudovského ražení se domnívají, že zde MT dává, možná nevědomky, nahlédnout do svého nitra zraněného „bolestnou láskou“ (vyjádřeno jednoznačným názvem díla, depresí v pravém horním rohu soklíku a zejména fatální zlomeninou krčku u juniorské rakety) v době „malin nezralých“, jež pro něho zřejmě zůstává prožitkem doživotně existenciálně frustrujícím… Jungovsky orientovaní psychoanalytici však tento výklad odmítají poukazem, že u tak silné osobnosti nemůže jít o ploše jednorozměrnou sexuální determinaci. Naopak soudí, že u MT nevědomí není jakýmsi freudovským „odkladištěm“, nýbrž plnohodnotnou součástí jeho duševního života a zdrojem jeho nezměrné umělecké a vědecké kreativity, která zahrnuje i takzvané archetypy obsahující psychickou zkušenost mnohých generací lidstva.

Veterán

V rozkvětu sil se na kurtech jako bujný vraník vzpínal,
nyní se s bolestí dobelhá mezi diváky díky francouzské holi.
Supersportovním elánem legendární Ferrari 250 GTO připomínal,
bojoval o prvenství ve stádě, dnes je odsouzen k podružné roli.
Zanedbal však péči o gonartrózou postižená tenisová kolena,
ztratil veškerou svižnost a gracilitu pochybnou zásluhou hypokinezy.
Než by si je dal opravit, namlouval si, že budou i bez léčení sama zhojena.
Chirurgové radí, aby investoval do aktivní ortézy, nechce-li se dočkat protézy.

Vzdychá, výtvarnicí obvázaný vysloužilec,
v mládí šampion všech tenisumilovných žen,
vzpomíná na doby, kdy ještě jako mrňavý pulec
slavnou dřevěnou raketou od Bratří Pulců ze Semil
nemilosrdně rozdrtil každého, kdo by ho snad podcenil.
I po svém strmém pádu ze slávy byl milosrdnou výtvarnicí zobrazen.
Ready-made raketa Exakt, též vysloužilá, jako pozadí portrétu posloužila,
aby výstižně dávnou atmosféru jeho přesné hry a exaktních podání dokreslila.

Vysvětlivky
Bratři Pulcové Semily, firma vyrábějící v letech 1941–1952 kvalitní a bohatě zdobené tenisové rakety (například vzpínající se oř připomíná logo supersportovních automobilů Ferrari), ping-pongové pálky a lyže.
gonartróza (z řečtiny), (medicína) artróza kolenního kloubu; jde o změnu tvaru kloubních ploch a zmenšení kloubní štěrbiny mezi kostmi, což vede k destrukci měkkých tkání kolene – menisků, vazů aj. Hlavním příznakem je bolest, která se projevuje spíše při zátěži, při běhu, chůzi v terénu, po schodech atd. V pozdějším stadiu nemoci se bolest objevuje i v klidu, v noci. Častým projevem je nestabilita, může docházet až k tzv. „giving away“ efektu, kdy noha při chůzi či zátěži sama od sebe náhle podklesne, což je často doprovázeno pádem. Nemoc často postihuje ve stáří zejména bývší zapálené tenisty, volejbalisty, košíkáře nebo házenkáře.
hypokineze (z řečtiny), (medicína) pohybová chudost, nedostatek volních i reflexních pohybů. Nápadná bývá při Parkinsonově nemoci, zvláště ve spojení se zvýšeným napětím svalstva.
veterán (z latinského *veterānus*, „starý“), 1. vysloužilý voják, vysloužilec; 2. sportovec starší věkové skupiny účastnící se soutěží pro ni vypisovaných (například tenisové turnaje, které jsou ještě umocněny užitím starých dřevěných raket); 3. nástroj, stroj apod., zvláště automobil nebo motocykl starého typu jako předmět sběratelské záliby.

Jiřina Strýčková, *Veterán*, 2020, dřevěná tenisová raketa značky Exakt fy Bratři Pulcové Semily (ready made), tužka, papír, překližka (hlava rakety), obvaz a smrkové dřevo (soklík), 88 × 22,7 × 7,2 cm.

Vítězný míč aneb kraťas

Výtvarnice celoživotně singlující se svým manželem
pravidelně testovala jeho mužné síly stopbalem.
Před jedenácti lety, kdy tapiserie vznikla, ještě obstál,
ale v roce dva tisíce dvacet se již k síti včas nedostal.
Umělkyně proto adjustovala své dílo do opotřebované rakety,
aby choti připomněla, jaký jura býval před lety,
zatímco modrým soklíkem vyjadřuje svoji naději,
že se všeho dobrého oba zas znovu nadějí.

Vysvětlivky
Kollár, Anton (4. 10. 1933, Bojná, Slovensko), slovensko-český lékař, výtvarník, spisovatel, sběratel inzitního umění, šachista a stolní i kurtový tenista; emeritní profesor Kliniky otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku Fakultní nemocnice U svaté Anny v Brně. Kromě mnoha vědeckých studií a monografií publikoval populárně naučné knihy zabývající se otázkami zdraví a výživy (*Chvála česneku*, 2007, *Pivo: Zdraví, souvislosti, žízeň, obezita, alkoholismus, kuriozity*, 2012) nebo problematikou inzitního umění (Naivní malířka *Natálie Schmidtová: Vzpomínky sběratele naivního umění,* 2006, *Jak jsem sbíral a poznával naivní umění*, 2007). Se svou ženou výtvarnicí Miladou Kollárovou nedávno oslavil „zlatou svatbu".
Kollár, Ján (29. 7. 1793, Mošovce, Slovensko – 24. 1. 1852, Vídeň, Rakousko), slovensko-český básník, jazykovědec, historik a evangelický duchovní; významná osobnost českého a slovenského národního obrození a propagátor ideje slovanské vzájemnosti – panslavismu. K jeho nejvýznamnějším dílům patří rozsáhlá básnická skladba *Slávy dcera* (první vydání 1824).
kraťas, (v tenisu, slangově) stopbal, označení pro zkrácení hry (úderu těsně za síť), aby jej protihráč nemohl doběhnout.

Milada Kollárová, *Kraťas aneb Vítězný míč*, 2009 / 2020, tenisová raketa (ready made), tkaná tapiserie, kolorovaný dub (soklík), 76 × 28 × 17,5 cm.
Úchvatnou tapiserii doplňuje rozložitý sokl z dubového dřeva opatřený modrou barvou. Jde o metaforu osobnosti umělčina manžela Antona Kollára, k němuž se co Slávy dcera slovensko-českého barda Jána Kollára přichýlila jako k onomu „dubisku vzdorujícímu zhoubným až dosaváde časům" ve svých sedmnácti letech. Od těch dob až dodnes je jí AK neochvějnou oporou. Proto také volba modré – barvy klidu, uspokojení, souladu symbolizující něhu, věrnost, důvěru, oddanost, tradici a naději. V mytologii, náboženských soustavách, pověstech i pohádkách je barvou životodárné vody, vzduchu a nekonečného průzračného nebe, bývá nejčastější barvou připisovanou bohům.

Volej

Volej!
Nevolá.
Za co mě má?
Za co?
Čekám, nevolá.
Až naprší...
Prosím, volej!!
Neprší ani neleje.
Nevolá.
Nic se neděje.
Ráj není na Zemi,
spíš peklo, zdá se mi.

Nevolá.
A tak stále dokola...
Volej, lásko!
Nevolá.
Špatně si vyložil můj
vzkaz.
Už není pomoci!!
Proč nevolá?
Marná naděje...
Nejspíš od rána
do noci
trénuje voleje.

Recenzent (jeho jméno kvůli GDPR nesmí vydavatelství AN CERM uvést):

„Pominu veršování a soustředím se na obsah svých úvah.
Kam zmizel telefon zobrazený jako miskové váhy i s jazýčky?
Kde je otočené sluchátko představující vlastně misky vah?
Veršotepec nevidí na reverzu ‚nebe, peklo, ráj' šipečky-jazýčky?
Netrklo ho jejich zopakování na soklíku?
Musím si ironicky postesknout: ‚Ty truhlíku'.
Je přece nad slunce jasnější, že hrdinka je zrozena ve znamení Vah,
možná nakonec sama tenistovi zavolá, ten hlupák zčervená a řekne: ‚Ach!,
díky moje milá, že ses sama osmělila, skončím s voleji, už neměj o mě strach...'"

Vysvětlivky
nebe-peklo-ráj, hra (pocházející z japonského středověkého *origami*) založená na umění skládání předmětů z papíru a provázená říkankami – například: „Nebe, peklo, ráj. Kam tě duše dám? Do nebíčka, do peklíčka. Kam tě uschovám?"
volej (z anglického *volley* [voli], „úder do míče v letu, salva, hromadná palba"), 1. (ve sportu) úder do míče v letu (dřív než se dotkl země); míč takto zahraný.

Alice Kopečková, *Volej*, 2020, dřevěná raketa Dunlop (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), kombinovaná technika, smrkové dřevo (soklík), 83 × 22,5 × 9,5 cm.
Zdrojem inspirace byl finálový zápas krajského přeboru sponzorovaného plzeňským Prazdrojem. Soupeřky si v tiebreaku rozhodujícího setu navzájem odvrátily 27 setbolů. Vítězný bod byl zaznamenán až úchvatným obouručným bekhendovým volejem hraným takřka od zadní čáry, v tísni ze záklonu. Míč, který s milimetrovou přesností vymetl růžek soupeřčina pole, by byl ozdobou kteréhokoli ze čtyř grandslamů. Víme, kdo tenkrát zvítězil, ale nechceme to vyzvonit. Zvídavý čtenář může zapátrat v regionálním tisku té doby; noticky pronikly i do celostátních novin a specializovaného časopisu *Tenis*. Do vyhledávače však musí zadat „Benetková", předmanželské příjmení tenistky. Možná může aktérce přímo zatelefonovat, číslo je uvedeno na její osobní stránce https://alice-kopeckova.webnode.cz/ Umělkyně se teď tenisu věnuje už jen rekreačně, ale třeba ji potěší připomenutí jejího tehdejšího slavného zápasu, potlačí skromnost a pochlubí se.

Volej osudu

Prudký stah bránice vytlačí proud vzduchu,
až rozvibrován hlasivkami dorazí k tvému sluchu,
pak uvaž, zda to byl projev radosti či zděšení.
O tom, co se děje v duši tenisty, má jen on sám tušení.
Je-li to výkřik radosti pro vydařený volej, obraz tenisového umu,
prodá jej, tak jako sběratel Muncha, za pěkně kulaťoučkou sumu!

Karmickému osudu však zbytečné je volat,
jeho působení žádná prosba, výzva, výkřik nekážou zdolat.
Výraz „volej“ pod objektem BJ nevybízí k volání,
označuje v systému servis-volej druhý úder po tenisovém podání.
Jak naznačil Woody Allen ve filmu *Hra osudu*,
na kurtu i v životě záleží na Fortuně a Moirách, zda vyvázneš se ctí či sklidíš ostudu.

Vysvětlivky
Moiry, v antickém Řecku bohyně osudu, kterého se dostává člověku při zrození. Představa životního údělu, losu (řecky *moira*) se vyvinula již v raných dobách, kdy se výtěžky práce kolektivu přidělovaly jedinci losem. Někdy se *moira* určitých životních okamžiků zvláště zdůrazňuje – například *moira thanatoio*, „úděl smrti“.
Munch, Edvard (12. 12. 1863, Loten, Hedmark, Norsko – 23. 1. 1944, Ekely, Norsko), norský malíř a grafik; průkopník a jeden z hlavních představitelů expresionismu. Munch usiloval o vyjádření skrytých vášní lidského nitra, úzkosti ze života i smrti. Slavný cyklus obrazů *Vlys života*, vrcholící dílem *Tanec života* (1899–1900), Munch označil za poemu o lásce, životě a smrti. Jeho výtvarné dílo je spjato s literaturou, podněty nacházel u dekadentního polského spisovatele Stanisława Przybyszewského (1868–1927) a švédského naturalisty Augusta Strindberga (1849–1912). Modelovým obrazem exprese v moderním umění je *Výkřik* (1893, olej, pastel, tempera, lepenka, 91 × 73,5 cm) – symbol úzkosti, psychického stresu, krize člověka v moderním světě. Verze obrazu *Výkřik* ze soukromé sbírky byla v květnu 2012 prodána za přibližně 120 milionů dolarů na aukci v newyorském aukčním domě Sotheby's. V té době se jednalo o nominálně nejvyšší cenu, za jakou byl kdy v aukci jakýkoliv obraz prodán.
osud, síly a vlivy, jež domněle spoluurčují běh událostí života člověka a které on sám ovlivnit ani předvídat nemůže. V náboženských a mytologických představách obyvatel starověké Mezopotámie byl osud (sumersky *namtar*, doslova „to, co je odříznuto, odděleno“; akkadsky *šímtu*, „to, co je stanoveno, určeno“) chápán jako „úděl, podíl“, jímž byl člověk obdařen bohy, zřejmě v okamžiku svého zrození, a jímž bylo nezvratně určeno jeho postavení ve společnosti, jeho povaha, schopnosti, vlohy, jeho celkové založení, charakter i sled událostí, jímž byl vystaven, poměr štěstí i neštěstí v jeho životě, délka života, jehož završením a ukončením byla smrt. V antice byl osud pokládán dokonce za svrchovanou moc, jíž podléhají i sami bohové.

Boris Jirků, *Volej osudu*, 2020, tenisová raketa (ready made), akryl, překližka (v hlavě rakety), 76 × 26,5 × 10 cm.
Objekt Borise Jirků představuje vypjatě expresivní zpodobení psychického rozpoložení tenisty v důležitém okamžiku zápasu. Zračí se v něm úzkost, stres jako před více než stoletím na lepence v Munchově světě / zde však na dřevě v moderní tenisové raketě. Vzniká otázka, za kolik desítek či stovek milionů dolarů bude v budoucnu dražen Jirkův objekt?

Vrchol bytí tenistou býti

Napadla mě takováto novina,
nedivte se, vždyť pamatuji ještě Lenina:

„Býti tenistou –
nejkrásnější forma bytí.

Když nás do svých tenat chytí,
tento druh sportu spolehlivě ego sytí.
Pokud není zbytí, je dovoleno i tenisofoby bíti.“

Oponuje tenisofobní namítač, zaslepené tenisofilie vymítač:

„I když se tenisofobové, tenisoklasté a atenisté všech zemí spojí,
před zbytnělými egy zarytých tenisomaniaků úspěšně neobstojí;
mohou se tenisovými chuligány trpně nechat zbít,
věrni svému přesvědčení třeba i druhou tvář nastavit,
nad zdrogovanými sportovními fanatiky si však udrží jen mravní převahu.
Zda vrcholem bytí je tenistou, tenisomilcem či soudným člověkem býti,
stojí antropologovi za seriózní úvahu, ale k tomu já, bohužel, nemám odvahu.“

Vysvětlivky
bíti, 1. dávat rány, údery; například: kdo chce tenisofoba bíti / pokud nechce raketu použíti / musí hůl si najíti; 2. údery vydávat zvonivé zvuky.
bytí, život, existence; nejširší společné označení pro všechno, co jest. Filozofie podle Platóna začíná údivem nad tím, že něco jest, nad zázrakem bytí. Nejstarší filozofové se pokoušeli vyzkoumat původ bytí a pokládali za něj některý z živlů, případně boj anebo zásah demiurga. Křesťanská filozofie ztotožnila bytí se stvořením a pokládala je za dílo Boží. V novověku otázku bytí zastínila otázka jistého poznání (René Descartes), později historického dění a vznikání (Georg W. F. Hegel). Ve 20. století otázku bytí – včetně rozdílu mezi „být“ a „být nějaký“ nebo „být něčím“ – obnovil Martin Heidegger, který rozlišil zejména různé způsoby bytí. Na rozdíl od předmětů, které jsou nám po ruce a slouží k něčemu, a od těch, které se v našem světě pouze vyskytují a které nezaujatě pozorujeme, je člověk bytím na světě, jemuž o toto jeho bytí neustále jde, jemuž na něm záleží. Problematikou bytí se zabývá filozofický obor ontologie.
býti, existovat, vyskytovat se ve skutečném životě; zůstávat při životě. Býti, či nebýti, to je, oč tu běží.
ego (z latinského *ego*, „já“), 1. těžiště a střed jedinečné lidské osoby, jejího prožívání a sebeprožívání; 2. v psychoanalýze jedna ze tří základních instancí osobnosti (vedle *id* a *superego*), vědomě vnímající, myslící a jednající komponenta, která potlačuje nebo prosazuje pudové síly, já.
tenata (z řeckého *ténōn*, „sval, šlacha“), 1. trojdílné lovecké sítě různých rozměrů i velikostí ok k chytání srstnaté zvěře, hlavně zajíců; 2. (přeneseně) léčka, nástraha, osidla; v některých spojeních (jako v této skladbě) jednání zaměřené k získání moci nad někým: zaplést se do tenat.
zbytí, není zbytí (vyhnutí) – nebylo zbytí / musel ho zbíti.

Mistr Tenisologie – Jiří Neuwirt, *Vrchol bytí tenistou býti*, tenisová raketa (ready made), digitální grafika Jiřího Neuwirta (v hlavě rakety), červená jednička ze sady pro nástěnkáře (zlacená část soklíku), štítky DKP (Universita J. E. Purkyně Brno – 199416 a 199417) na režném smrkovém dřevě, 96 × 26,5 × 9 cm.

O Mistru Tenisologie jsme dosud měli jen kusé informace, a ještě pouze vnějšně neosobní. Tímto objektem, zdá se, dává tvůrce nahlédnout do svého vnitřního světa. Vidíme, že jednoznačně straní tenisofilii, závažné argumenty tenisofobního namítače pomíjí, jako by neexistovaly! Globálního tenistu, reprezentovaného největším člověkem všech dob v hlavě Wilsonovy rakety, umístil jako vrchol stvoření na zlatý piedestal, zatímco ostatním profesím (antropologům, biochemikům, filozofům, fyzikům, indologům, sexuologům, uklízečkám nebo popelářům) vyhradil na „stupních vítězů“ spodní patro. Dominantního tenistu zdobí velká rudá jednička ze sady čísel a písmen pro nástěnkáře. Ostatní obory dehonestuje ready made štítky DKP s čísly blížícími se dvěma stům tisícům. Ty pocházejí z éry socialismu, kdy byla Masarykova univerzita přejmenována na Universitu J. E. Purkyně (UJEP). Odkud pocházejí ony „tři zdroje a tři součásti marxismu“? MT jako mladičký asistent Přírodovědecké fakulty UJEP díky svým výtvarným sklonům patřil k nejlepším univerzitním nástěnkářům. Takřka pravidelně vítězil v soutěži o nejlepší nástěnku k Vítěznému únoru a k VŘSR. Pouze s nástěnkou k Mezinárodnímu dni žen nikdy neuspěl a nenaplnil svou touhu po hattricku. Po převratu, kdy byly spolu s marxismem vyřazovány i **D**robné a **K**rátkodobé **P**ředměty, získal za drobný peníz obě zásuvkové skříňky (i se štítky DKP), v nichž měl uloženy všechny nástěnkářské věci a pomůcky. Vzniká otázka: Vytvářel MT nástěnky z ideového přesvědčení, nebo to byly mimikry, které mu umožňovaly pěstovat tenis, považovaný tehdy za buržoazní sport. Autor klasické učebnice *English or Czenglish* (2. vydání, Státní pedagogické nakladatelství 1990), jenž na UJEP působil a osobně MT znal, o něm v královské angličtině *(Queen's English)* pronesl následující citát: „největší prorok mezi hrstkou stále živoucích přemýšlivých lidí na světě – a major prophet among the world's still lively minority of thinking men“. Z toho jednoznačně vyplývá (i s ohledem na tenisomanické sklony MT) druhá možnost. Faktická poznámka: Dnešní terminologií řečeno, někdejší DKP představuje takový dlouhodobý majetek instituce či podniku, jehož cena je nižší, než zákonem stanovená hranice (tj. Kč 40 000,00 či Kč 60 000,00), ale jeho doba používání či využitelnosti je delší než 1 rok. Marxismus se na univerzity i jinam dnes vrací pod novým označením liberální universalismus či progresivismus se starým blahověstným cílem – konečně zbudovat *Brave New World, Překrásný nový svět / skvící se krvavě rudě jak z šípkové růže na prstu květ*.

Yetti

Yetti či Bigfoot by si vzrůstem vyšlápl i na obra Drásala –
o celých deset centimetrů bezmála…
Na úrovni bělostné sněhové čáry hrál tenis, vždyť je to bílý sport,
„Velkou nohu“, Karloviće, by si „vychutnal“ jak Sacherův dort.

Pověry o olbřímím vzrůstu, jemuž se těší Sněžný člověk (nikoli „muž“) Snowman,
při výzkumných cestách empiricky vyvrátil polyhistor Jára Cimrman.
Tvora popsal jako samotářského, plachého savce,
jenž dosahuje výšky neduživého jedenáctiletého chlapce.

Nadměrečnou wilsonku by díky vyvinuté muskulatuře nepochybně uzveď,
ne nadarmo se mu tibetsky přezdívá „rezavý medvěd“.
Zavádějící je ale domněnka, že nemá s kým hrát tenisový singl,
neboť mu chybí partner, partnerka – že je samojediný, prostě single.

Má totiž podle českého génia mimořádný dar,
rozmnožovat se i mluvit sám se sebou jako biologický pár.
Takže dovede být i důstojným soupeřem sobě sám,
na to vám svůj krk třeba na špalek dám.

Vysvětlivky
Drásal, Josef (4. 7.1841, Chromeč na Šumpersku – 15. 12. 1886, Holešov), „moravský obr“, ve své době jeden z nejvyšších mužů na světě, předpokládá se, že dosáhl výšky asi 240 cm, vážil 186 kg. Příčinou nadměrného Drásalova vzrůstu byla hormonální porucha zvaná gigantismus, kterou zapříčiňuje zvýšená produkce růstového hormonu předního laloku podvěsku mozkového *(hypophysis cerebri)* v dětském věku.
Karlović, Ivo (28. 2. 1979, Záhřeb, Chorvatsko), chorvatský tenista; vítěz šesti turnajů ATP ve dvouhře a jednoho ve čtyřhře. Byl nejvyšším hráčem (211 cm) na okruhu a nosil patrně největší boty (16). Díky výšce získával body zejména ze servisu, který patřil k nejrychlejším (až 255 km/h).
Sacherův dort (německy *Sacher-Torte*), originální druh čokoládového dortu s meruňkovou marmeládou a čokoládovou polevou (receptura je držena v tajnosti); jedna z nejproslulejších kulinářských specialit Vídně; v roce 1832 jej vytvořil šestnáctiletý učeň Franz Sacher, působící na dvoře knížete Metternicha.
yetti (z tibetského *gja' dred* [já de], „rezavý medvěd“), sněžný člověk; hypotetický primát velkého vzrůstu (až 250 cm) a intenzivního ochlupení, údajně žijící ve vysokohorských oblastech pohoří Himálaje v úrovni sněžné čáry. Yetti, prý tvor podobný primátu, je součástí mytologie původního obyvatelstva tibetského a nepálského Himálaje. Nepálci jej nazývají *Banmánčhe* (Divoký muž) či *Kančandžangha ráččhes* (Démon z Káčaňdžungy). Tento hypotetický tvor má své protějšky v mýtech jiných etnik. Za severoamerickou paralelu k himálajskému yettimu je považován *Sasquatch* (z jazyka Sališů: *se'sxac*, „divoký muž“), označovaný též jako *Bigfoot* („Velká noha“). V centrální Číně v provincii Chu-pej (Hubei) je to *Jeren*, v mytologii Austrálců vystupuje *Yowie*.

Mistr Tenisologie, *Yetti*, 2020, Yettiho tenisová raketa (pravost prokázána analýzou dermatoglyfů na gripu i nadměrečnou velikostí hlavy rakety, kterou Y. ve dvojici užíval také jako sněžnice), smrkové dřevo ve tvaru písmene Y (soklík), 72,5 × 29,5 × 17,5 cm.

Zásek

Tenista s labilním nervovým systémem se snadno rozčílí,
je schopen zaseknout raketu do kurtu či odhodit ji třeba na míli!

Mistrem Štěpánkem zpodobený zásek
má na svědomí cholerický troll z norských pasek.

Po Trollstigenu, příkré a klikaté Cestě trollů,
může se na 850 výškových metrech v 11 zatáčkách
kroutit a náturu krotit nahoru dolů.

Jak asi by však reakce zuřivého skřeta dopadla,
kdyby se ve výtahu mezi 11. a 12. patrem zasek',
jak líčí inscenace *Zásek* v podání Dejvického divadla?

Vysvětlivky
troll (ze švédštiny), ve skandinávské mytologii zlá démonická bytost (trpaslík nebo obr) žijící v horských jeskyních, mořích i na jiných místech.
Trollstigen, Cesta Trollů; název cesty u norské obce Rauma, která serpentinovitě stoupá po svahu skalního masívu od hladiny moře až do výšky 800 metrů.
Zásek, název autorské inscenace Dejvického divadla (premiéra 11. 4. 2015). Skupina pěti lidí uvízla v „zaseknutém výtahu", v malém prostoru, z něhož není úniku. Vznikají mezi nimi dramatické situace existenciálního ladění...

Miroslav Štěpánek, *Zásek*, 2020, tenisová raketa (ready made), ocel, nerez, měď (soklík), 69 × 33 × 29 cm.

Závěť tenistova

má XXXI paragrafovaných hlav, z nichž poslední praví:

„Na náhrobku-obelisku z mrákotínské žuly chci mít vytesáno toto úsloví:

‚Trávu jsem neměl rád, kdežto antuku miloval jsem na kurtu tu i za Brnem,
přesto jsem skončil na dolnobučickém hřbitůvku pod drnem
a na prsou jsem tížen staroegyptským benbenem!‘

Drazí dědicové, připíjím na vaše a hlavně na svoje zdraví,
prostě všem, pro které je tenis drahý a tento sport nad jiné staví.
Nechť také v duchu We Are the Champions s dlouhonohou LoLou slaví!

Malina – Moraviae metropolis matris Masarykianae membrum,
miláček múz, mladicky mrštný mistr míčoherných mačů.“

https://www.youtube.com/watch?v=1gJadngAhfk

Poznámka:
Tomu z tenistů, komu by v prožitku vadil Hauser a popřípadě i plebejský nástroj (Yamaha G5E), nechť se nechá unést LoLiným sólem (v odění F. Mercuryho) na aristokratickém křídle Steinway & Sons s postmoderními rysy fotbalového šampiona (představit si místo kopacího míče míč tenisový nebude pro duševní zrak zaujatého tenisty problém):

https://www.youtube.com/watch?v=nf4WiW3Sijw

Vysvětlivky
benben (ze staroegyptského *bev veben*, „místo východu [slunce]“), posvátný kámen, fetiš uctívaný v Héliopoli. Pravděpodobně symbolizoval počáteční pahorek, který se podle představ starých Egypťanů vynořil jako první z pravodstva a na němž vznikl život. Za stylizované napodobení benbenu je považován obelisk. Monumentální obelisky, vysoké i přes dvacet metrů a vážící stovky tun, se tesaly z asuánské červené žuly, méně často z kvarcitu nebo bazaltu. Vrcholek býval pokryt deskami z mědi nebo drahého kovu, symbolizoval slunce a slunečního boha Rea. Panovníci, kteří je nechávali vztyčovat, se na nich dávali zobrazovat ve společnosti slunečního boha a zdobili je nápisy uvádějícími jejich jména a tituly, slavná vítězství a výročí vlády. Obelisky jsou považovány za symbol dávné egyptské civilizace a jejího třítisíciletého trvání, byly proto v minulosti s oblibou převáženy a vztyčeny na zcela jiných místech – v Londýně, New Yorku, Paříži nebo v Římě. Z těchže důvodů byly pořizovány repliky, například náš obelisk z mrákotínské žuly na třetím nádvoří Pražského hradu.
Hlava XXXI: Hlava v originálních úslovích a obrazech od A do Ž, název knížky Jaroslava Maliny z roku 2017 (s ilustracemi Julie Vojtkové), obsahující pro každé písmeno české abecedy osm úsloví. Pro ilustraci vybíráme z prostředka abecedy jedno z úsloví:
„Milující žena pečuje o hlavu muže na všechny způsoby,
nesnáší ovšem, když její drahoušek nesundává parohy při mytí nádobí.“

Mistr Tenisologie, *Závěť tenistova*, 2020, tenisová raketa Wilson (ready made), Hlava XXXI (v hlavě rakety), mrákotínská žula (soklík a zároveň příprava pro náhrobek-obelisk), 77 × 27,5 × 10,5 cm.

Zebra

Raketa Völkl, model Zebra,
o přízeň tenistů a tenistek prý že žebrá….
Hra s kompozitní Zebrou ale byla promyšlená kompozice,
s ní v sedmdesátých letech okupovali tenisté a tenistky přední pozice.

Vysvětlivky
kompozice (z latinského *compositiō*, „skládání“), 1. skládání prvků v celek (skládání, komponování hudebních děl; tvoření slov skládáním); 2. umělecké dílo (zvláště hudební) skladba.
kompozitní materiál (zkráceně *kompozit*), materiál ze dvou nebo více substancí s rozdílnými vlastnostmi, které dohromady dávají výslednému produktu nové vlastnosti, které nemá sama o sobě žádná z jeho součástí.
Zebra, název modelu první plně kompozitové tenisové rakety na trhu (uvedena v roce 1972), produkt německé společnosti Völkl. Se „zebrou“ hrávali také vynikající čeští tenisté – Petr Korda (*1968), Jiří Novák (*1975) nebo Jana Novotná (1968–2017).

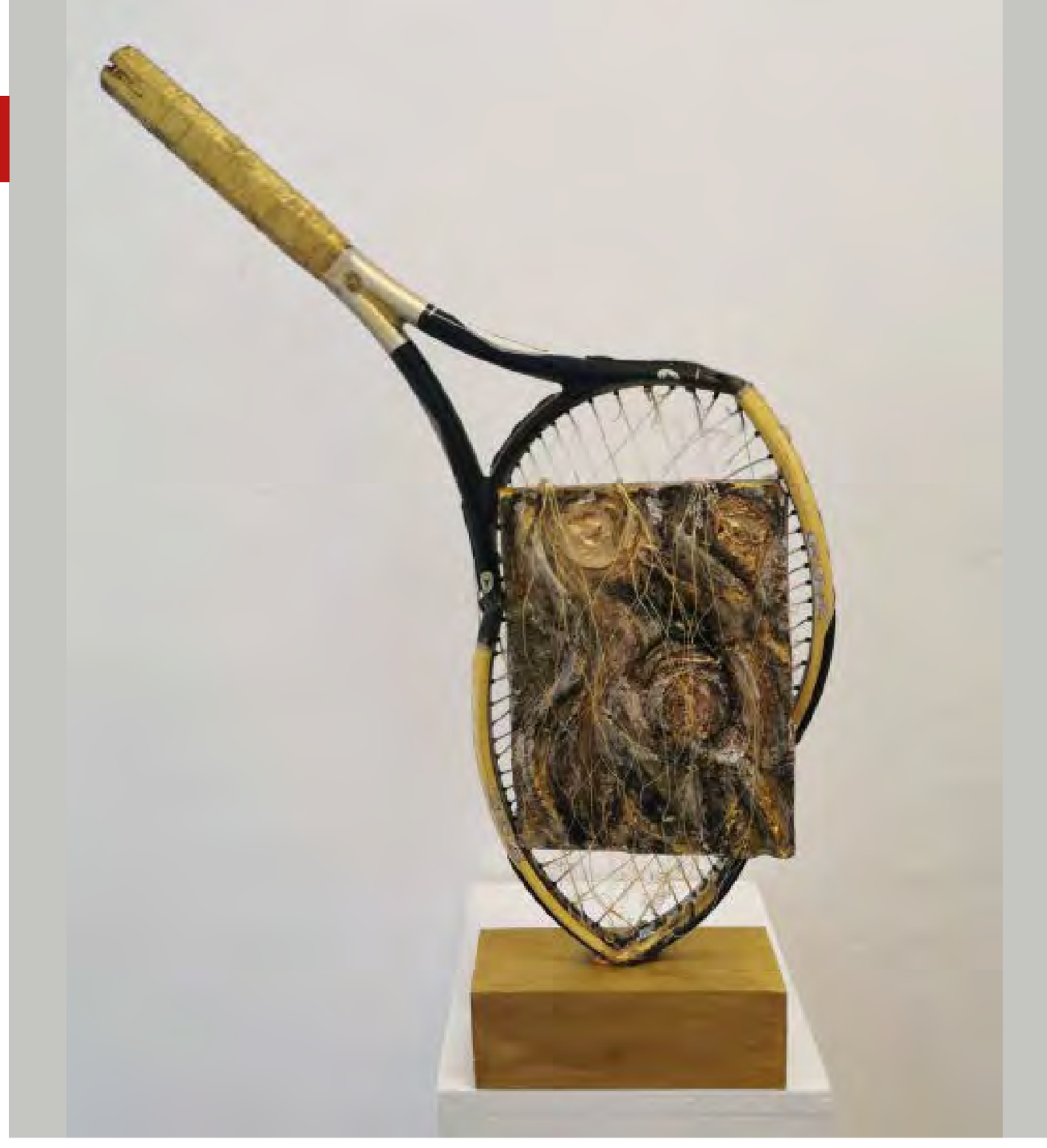
Mistr Tenisologie, *Zebra*, 2021, raketa Völkl Zebra (ready made), kolorované smrkové dřevo (soklík), 76 × 25 × 7 cm.

Zlato nad Zlato

Sličná tenistka-amatérka, sprchující se po zlatém setu,
zdeformovala v prvním návalu vzteku svou raketu,
na rozdíl od „mužné“ soupeřky jí to ale vůbec nevadí,
mimo kurt totiž vládne její úchvatné popředí a pozadí.

I stékající praménky vody na její hebké kůži zlataví,
Midase i Fráňu Šrámka vzývá, těší se na *Léto*,
až si zarýžuje a svoje vnady slunci vystaví...
Co s raketou ve štěrcích a píscích zlatonosné Otavy?

Vysvětlivky
Midás (genitiv *Mida*, dříve *Midase*), mytický král starověké Frýgie, jemuž Dionýsos vyplnil přání, aby se vše, čeho se dotkne, proměnilo ve zlato. Protože Midás nemohl ani jíst ani pít (pokrmy i nápoje se měnily ve zlato), prosil Dionýsa, aby ho té zázračné moci zbavil. Na jeho radu se vykoupal v řece Paktólu, která se stala od té doby zlatonosnou. Jméno TÉ, která se vykoupala kdesi u Písku ve zlatonosné Otavě, známe, ale v jejím zájmu si je pro sebe ponecháme.
Šrámek, Fráňa (19. 1. 1877, Sobotka – 1. 7. 1952, Praha), básník, prozaik a dramatik; příslušník generace buřičů, představitel vitalismu v české literatuře, hájící právo na individuální svobodu před předsudky a společenskými konvencemi. V roce 1885 se s rodiči přestěhoval do Písku; město si oblíbil, odehrává se v něm velká část jeho divadelních her a románů. Prosadil se již svou anarchistickou básnickou tvorbou (*Modrý a rudý*, 1906), ovlivněnou lidovým popěvkem i městským folklorem. Osobité tvůrčí polohy objevil v impresionisticko-vitalistickém konceptu života, který se postupně utvářel v jeho románu *Stříbrný vítr* (1910), dramatech *Léto* (1915, student miluje vdanou paničku, ženu bez morálky a zábran, která se jen předvádí; po řadě peripetií mladík zmoudří a zamiluje se do své vrstevnice) a *Měsíc nad řekou* (1922) a básnické sbírce *Splav* (1916). Šrámkova tvorba, reflektující romantický rozpor mezi ideálem a skutečností, touhou a jejím uskutečněním, revoltujícím mládím a rezignující dospělostí, láskou a milostným zklamáním, se stala pro řadu generací manifestem mládí, touhy a lásky.
zlato (latinsky *aurum*, chemická značka *Au*), drahý kov vyskytující se v ryzí podobě i ve sloučeninách (v rudách), užívaný již od neolitu. Hornická těžba z primárních ložisek (křemenných žil, u nás se vyskytujících v žulovém masivu mezi Českobrodskem a Klatovskem – hlavně na Jílovsku a Písecku, ale i v Podkrkonoší či v Jeseníkách) se v pravěku pro obtížnost neuplatnila. Zlato se získávalo z rozsypů, ale hlavně z druhotných ložisek, tj. rýžováním zlatonosných písků v řekách (zejména Otava) a potocích, a to především v jižní polovině Čech, kde po této činnosti zbyly četné sejpy, ale též v severovýchodních Čechách z podkrkonošských ložisek. Zlato vždy patřilo k výsadním materiálům. Zhotovovaly se z něho šperky, plastiky bohů a vladařů a jejich insignie a symboly, kultovní předměty, zakládací depozita, ceremoniální zbraně, honosné nádobí, ozdoby hudebních nástrojů a nábytku, vladařská pečetidla a platidla.
zlatý set, (tenisový slang) sada se skóre 6:0, aniž by poražený získal jediný fiftýn.

Dana Marková, *Zlato nad Zlato*, 2020, tenisová raketa (ready made), kolorovaná sádra (hlava rakety), zlacené smrkové dřevo (soklík), 72 × 40 × 7 cm.

Zločin a trest

Proč byla arestována?
Jakého zločinu se dopustila?
Copak domluva rozhodčího nestačila?
Nestačila, hlavou své rakety jeho hlavu roztříštila.

Vysvětlivky
arest (z německého *Arrest* ze středolatinského *arrestum*, „zabavení, zadržení“), (zastarale) vězení.
Zločin a trest, český název románu *Преступление и наказание* (1866) ruského spisovatele Fjodora Michajloviče Dostojevského (1821–1881). Hlavním hrdinou je student práv Rodion Raskolnikov, který vraždou lichvářky řeší „ušlechtilý záměr“ – získání financí na dokončení svého studia. Zlo je u Dostojevského krásné a omamné, erotika je ďáblovým nástrojem; žena však může být jak nositelkou zla, tak vykupitelkou jako Panna Maria, ruská Bohorodička, Madona, jejíž obraz *(Sixtinskou Madonu)* jezdil Dostojevskij obdivovat do drážďanského Zwingeru. *Zločin a trest* zachycuje dobrý pól lásky, ženu-vykupitelku, jež se obětuje a zachraňuje člověka ze spárů zla. V líčení jednoho z prvních setkání vraha Raskolnikova a Soni Marmeladovové, která jako prostitutka živí rodinu svým tělem, se Dostojevskij zde (stejně jako v celém svém díle) projevuje jako mistr psychologie mezilidského kontaktu. Raskolnikov se klaní prostitutce, která zachraňuje rodinu před smrtí hladem; dobrá žena je pro něho objektem zbožňování, erotika znovu nabývá rozměru, jaký měla ve středověku v podobě *Damendienst*, v mystické exaltaci evropského baroka a v apoteóze utrpení jako zdroje slasti, jak je tomu ve východním křesťanství, včetně ruské ortodoxie (pravoslaví). Oba milenci se nakonec sejdou v sibiřské káznici: kající se vrah a prostitutka nad textem evangelia.

Michal Halva, *Portrét tenistky, toho času za mřížemi pro nesportovní chování*, avers, revers, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 76 × 26,5 × 10 cm.

Zneuznaný tenista – uznávaný dadaista

Žebříček ATP kladl nad Parnas,
za mlada se mu zdálo, že ta úvaha nemá kaz.
Jeho tenisovou hru však provázela nejedna vada,
úspěchu se nedočkal, osedlal tedy jiného koníčka – dada.

Sbírá teď vyřazené tenisové rakety,
na které aplikuje svoje dadaistické vzněty a úlety.

Všem kritikům jeho originálního díla definitivně „zavřelo hubu“,
když ho o stálou výstavu jeho raketového díla ve svém tenisovém klubu
požádalo vedení wimbledonského *All England Lawn Tennis and Croquet Clubu*.

Ale ještě víc než uznání Wimbledonu Mistra těší, že jeho koníčka
obdivuje dvouapůlletá vnučka Tonička.

Vysvětlivky
dadaismus (z francouzské dětské řeči *dada*, „koníček“; familiárně „koníček, záliba“), originální mezinárodní avantgardní umělecké hnutí, charakterizované spíše společnými názory na umění a život než jednotným programem. Vznikl v roce 1916 v Curychu, zakladateli byli francouzsky píšící Rumun Tristan Tzara (1896–1963), německý výtvarník a spisovatel Hugo Ball (1896–1927) a Hans (nebo Jean) Arp (1887–1966), básník a výtvarník zaměnitelné národnosti (pocházel z Alsaska-Lotrinska). Náhodně zvolené označení hnutí (*dada*, „koníček“) symbolicky vyjadřuje protest proti válečnému násilí, vzpouru proti společenské morálce a kulturním hodnotám, nejen akademickým. Dadaismus staví proti rozumu nerozum, proti řádu anarchii, proti umění antiumění, čímž cílevědomě provokuje měšťáka. Dadaisté překračovali a rušili ustálené hranice mezi uměleckými žánry i mezi uměním a životem a vytvářeli originální, zcela nové postupy. Zavedli například koláž, frotáž, asambláž, simultánní básně, automatické texty aj.
Parnas, řecké pohoří v blízkosti Korintského zálivu. Ve starověku bylo zasvěceno Múzám a Apollónovi, bohu světla a slunce (měl epiteton *Foibos*, „zářící“), jenž byl garantem harmonie a božského pořádku, ochráncem před nemocemi a epidemiemi a patronem tvůrčí, múzické činnosti. Umělci, zejména básníci, se na Parnas vydávají na Pegasu, bílém okřídleném koni; tam se jim dostává inspirace a těm nejlepším z nich i spočinutí ve společenství nádherných Múz a věčně krásného a mladého boha Apollóna, jemuž byl zasvěcen vavřín.
žebříček ATP (anglicky *ATP Rankings*), pořadí tenistů, které sestavuje Asociace tenisových profesionálů (ATP) na základě dlouhodobých výsledků z profesionálních turnajů. Aktualizace pořadí je zveřejňována každé pondělí (vyjma grandslamů a dvoutýdenních událostí Indian Wells Masters a Miami Masters). Týdenní periodicita započala v roce 1979.

Michal Halva, *Tenisová raketa zneuznaného tenisty, který se dal na psaní dadaistické poezie*, 2020, tenisová raketa (ready made), kombinovaná technika, překližka (v hlavě rakety), kombinovaná technika, smrkové dřevo (soklík), 75 × 26 × 7 cm.

Zoufalec

Doufání Zoufání
Zoufání Doufání
Doufání Zoufání
Zoufání Doufání…

Celoživotní přítel sochař ZM
dobře zná tenistovo tiebreakové trauma,
zachytil ho ve fázi, kdy se malověrně předklání.
Až MT dospěje, přečte si Halasovo Torzo naděje,
pak pochopí, že na jiném hřišti, hřišti černé zrady,
je teprve pádný důvod k zoufání.

Vysvětlivky
Halas, František (30. 10. 1901, Brno – 27. 10. 1949, Praha), český básník; jeden z nejvýraznějších českých básníků 20. století, rozvíjející v duchu máchovské tradice koncept moderní subjektivní, meditativní poezie a inspirující svým jazykovým novátorstvím, hledáním nových cest i levicovou občanskou angažovaností. Od doby vydání své poetistické prvotiny *Sépie* (1927) si opakovaně kladl otázky po smyslu života ohrožovaného smrtí, zmarem, disharmonií a společenským násilím a zachycoval proces hledání místa člověka v univerzu i společnosti, jeho pochybnosti a úzkosti (*Kohout plaší smrt*, 1930, *Staré ženy*, 1935, *Dokořán*, 1936). Jeho sbírka *Torzo naděje* (1938) i jeho sbírky protektorátní, *Naše paní Božena Němcová* (1940) a *Ladění* (1942), vyjadřovaly zjitřené národní sebevědomí a vůli odporu vůči nacistickému Německu. Torzo Halasovy poslední, nedokončené sbírky A co?, vydané péčí Ludvíka Kundery až v roce 1957, představuje jeden z nejvýznamnějších tvůrčích a občansky angažovaných výkonů české poezie druhé poloviny 20. století, kriticky reflektující politickou praxi po roce 1948.
Vraždy v tiebreaku, název detektivního románu (Akademické nakladatelství CERM, 2020) Jaroslava Maliny (*1945) z tenisového prostředí, kde se odehrávají souboje, jež jsou nejenom sportovními střety, ale občas přerůstají v zápas o přežití.
zoufalec, kdo tone v beznaději, bezútěšnosti, marnosti, zoufalství.

Zdeněk Macháček, *Zoufalec JM*, 2020, dětská raketa, s níž JM hrál mezi třetím až šestým rokem svého života ve své rodné vísce v DB (ready made), kolorovaný topol černý (plastika), koudel (zježené vlasy), 49,5 × 21 × 49,5 cm.

Skloubením plastiky s dětskou raketou sochař geniálním uměleckým vhledem vytušil, že poslední myšlenka JM před sebevražedným skokem patřila raketě, s níž hrál jako dítě a která stála na počátku jeho pozdější oslnivé kariéry.

Zrození a zhrzení vítěze

Hledáš-li recept na divotvorný kořen,
díky němuž je člověk k vítězství stvořen,
nevěř na sudičky, na náhody,
na bohy obchodu a tělocviku.

Z vláknitého kořínku sám pěstuješ kořen,
od prvního okamžiku, od neviditelného prahu,
kdy napřahuješ síly k toužebnému cíli,
železem ostříš železo a stojí ti to za námahu,
s odhodláním všechno dát v sázku,
když probíjíš se k vrcholu od provázku.

Čím cíli jsi blíž, v naději, že tě někdo ocení,
tím dříve zvíš, jak snadno lze dopadnout na dno,
jak hořce chutná zhrzení.

Vysvětlivky
vítěz, kdo vítězí, zvítězil; člověk, jenž skončil v soutěži jako nejlepší, obsadil první místo.
zhrzený, zkroušený odmítnutím (neopětováním) lásky, opovržením fanoušků z protivného tábora, neuznáváním jeho kvalit (například většina fanoušků stále preferuje Rogera Federera nebo Rafaela Nadala před Novakem Djokovićem, i když je nabíledni, že Djoker je nejlepším tenistou všech dob); zlomený člověk z krušných (nesnesitelných) poměrů.
zrození, vznik, počátek, řecky *genesis*.

Dana Marková, *Zrození a zhrzení vítěze*, 2020, badmintonová raketa (ready made), patinovaný bronz (plastika), modřínové dřevo (soklík), 85 × 25,5 × 25,5 cm.

Sochařčinu objektu dominuje ovoid (hlava tenisty a jeho rakety, kresba v modřínovém dřevě) nebo jeho části (vrchlík tenisového míčku, z něhož se kdysi jako kuřátko zrodil vítězící tenista [tomu odpovídá užití malé vejčité badmintonové rakety evokující fetus – lidský plod v období intrauterinního života, od počátku 3. lunárního měsíce po oplození až do porodu], který se však nyní, zhrzený a znavený, nachází na konci své kariéry, ale s nadějí na nový začátek [opakovaně symbolizovaný malou hlavou rakety]). Ovoid, vejčitý tvar, je totiž ve fyzické podstatě i ve formě symbolu odpradávna kulturami světa chápán jako zárodek bytí a zrodu, jako metafora vznikání a neustálého koloběhu přírodních či vesmírných sil. V moderním umění je motiv vejce častým archetypem, například sochaři Constantin Brâncuși a Vincenc Makovský nebo malíř Josef Šíma připisovali tomuto elementárnímu motivu symboliku zrodu, počátku nového života, nepřetržitého kolotání a v tomto smyslu jej užívali ve svém výtvarném jazyce. Vejce je také symbolem vzkříšení; Kristus je v křesťanské symbolice srovnáván s kuřátkem líhnoucím se z vajíčka. Malíři ikon používali místo oleje žloutek jako pojivo (zde je žlutá užita v patině míčku); i v tomto případě je patrná připomínka zmrtvýchvstání Krista k novému proměněnému životu. V tomto mnohorozměrném významu užila umělkyně motiv vejce a žloutku, a navázala tak nejen na své zmíněné slavné předchůdce, ale přinesla i nové originální pohledy.

Životní hra

Dokonale sehraná dvojice deblová,
olympijské šampionky v Zemi vycházejícího slunce,
Barbora Krejčíková & Kateřina Siniaková sestava je snová.

Vysvětlivky
Krejčíková, Barbora (18. 12. 1995, Brno), česká profesionální tenistka. Od roku 2014 ji trénovala wimbledonská vítězka Jana Novotná (1968–2017), které, Krejčíková podle vlastních slov, vděčí za svůj dosavadní největší individuální sportovní úspěch – vítězství na French Open 2021. Od juniorských let si výborně vede také v ženské čtyřhře se svou partnerkou Kateřinou Siniakovou. V juniorském tenise triumfovaly na grandslamech French Open 2013, ve Wimbledonu 2013 a na US Open 2013. Poté obě dámy zvítězily na French Open 2018 a 2021 a ve Wimbledonu 2018. Grandslamové smíšené soutěže ovládla Krejčíková s Američanem Rajeevem Ramem (*1984) na Australian Open 2019 a 2021 a po boku Chorvata Nikoly Mektiće (*1988) triumfovala také na Australian Open 2020. Stala se tak po Australance Margaret Courtové (*1942) první ženou, která v „australském mixu“ zvítězila třikrát za sebou. Na žebříčku WTA byla nejvýše ve dvouhře klasifikována v červenci 2021 na 11. místě a ve čtyřhře v říjnu 2018 a v červnu 2021 na 1. místě.
Siniaková, Kateřina (10. 5. 1996, Hradec Králové), česká profesionální tenistka. Řadu domácích i zahraničních úspěchů získala již v žákovské a juniorské kategorii; v letech 2010 a 2012 se stala dívčím talentem v české tenisové anketě Zlatý kanár. Na okruhu WTA Tour získala dva singlové tituly na Shenzhen Open 2017 a Swedish Open 2017 a dvanáct titulů ve čtyřhře. V rámci okruhu ITF získala sedm titulů ve dvouhře a čtyři ve čtyřhře. Na žebříčku WTA byla ve dvouhře nejvýše klasifikována v říjnu 2018 na 31. místě. V letech 2018–2019 byla třiatřicet týdnů světovou jedničkou ve čtyřhře. Na okruhu WTA Tour 2018 vytvořila s Barborou Krejčíkovou deblový pár roku. Na Letních olympijských hrách 2020 v Tokiu se dne 1. srpna 2021 stala s Barborou Krejčíkovou olympijskou vítězkou v ženské čtyřhře, čímž obě dámy získaly pro Českou republiku první zlatou medaili pod pěti kruhy v tenise.
Země vycházejícího slunce, doslovné označení Japonska (*Nihonkoku/Nipponkoku – ni*, „slunce“, *hon*, „původ“, *koku*, „země“).

Alice Kopečková, *Životní hra*, 2021, tenisová raketa (ready made), linoryt, karton (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 77 × 26,5 × 8 cm.

Žert

Typický extrovert.

Nezkazila žádnou legraci,
na kurtu by se byla rozdala.
Zničehonic však míček nevrátila
a už si ho navždycky nechala.
Světu se pak melancholicky uzavřela.

Příčina? Nevhodný žert.

Extrovert možná nepochopil žert,
a ten, kdo žertoval,
zas neměl nejmenší tušení,
že jí iluze sebral a pochoval.

Vysvětlivky
extrovert (též *extravert*) (z latinského *extra*, „vně“, *vertere*, „obracet se“), základní pojem Jungovy typologie osobnosti; typ člověka milující společnost, navazování nových kontaktů, otevřený, orientovaný na vztahy a vnější svět, milovník života a jeho krás.
melancholik (z řeckého *melané*, „černá“, *cholé*, „žluč“), jeden ze čtyř druhů temperamentu (flegmatik, cholerik, melancholik, sangvinik – poprvé s touto typologií vystoupil řecký lékař Hippokratés, kolem 460–kolem 375 př. n. l.), labilní introvert – tichý, přecitlivělý, nespolečenský, vážný, rezervovaný, pesimistický, úzkostlivý, plachý, špatně se přizpůsobuje, vnitřně vše hluboce prožívá, ale navenek působí střízlivě, podléhá snadněji depresím a často se uráží, má rád samotu, sklony ke genialitě, základní nálada je smutná.

Zdena Höhmová – Mistr Tenisologie, *Žert*, 2020, tenisová raketa Head a míček (ready made), akryl, kombinovaná technika, antuka, překližka (v hlavě rakety), smrkové dřevo (soklík), 73 × 27,5 × 9,2 cm.
K tvorbě tohoto objektu spojily síly tvůrci, kteří suverénně zvládají své „umělecké řemeslo“ a z autopsie dokonale rozumí tenisovému dění, aby se pokusili odhalit příčiny bolestného přerodu extrovertní osobnosti v depresivní melancholičku, stranící se světa. Vycházeli z hypotézy, že příčinou přechodu bylo narušení mezilidských vztahů, konkrétně v rámci heterosexuálního páru. (Zde je na místě výtka: hypotéza nekorektně nebere v úvahu, že v euroamerické civilizaci existuje k dnešnímu dni kolem pětasedmdesáti pohlaví.) Radostnou extrovertní etapu Headky vystihují barvy žlutá (výplet, míček, stopy žluté na antukovém kurtu, omotávka gripu, soklík, reverz hlavy – zde byl navíc užit dobový infantilní usměvavý smajlík, zřejmě symbolizující dětsky bezstarostné harmonické prožívání vztahu) a červená (rám), následující kormutlivé údobí, vyjadřují barvy šedá a černá na rámu rakety. Zdá se však, že ani umělci-tenisté nedospěli k jednoznačnému závěru, co, kdy, jak a proč způsobil osudový *Žert*.

Epilog aneb k čertu s Tenisologií

The NeverEnding Story –
tenisologie je Nekonečný příběh jedenadvacátého věku...
Je tak hodna našeho obdivu, či je spíše k vzteku!?
Ať už ji raketa Falcon, a nemyslím to v žertu,
i se všemi raketami odnese někam k čertu!

Tak se nám Mistr Tenisologie konečně vybarvil!
Však ho také Mistr Macháček výstižně zobrazil.
Žádný zářný příkladný sportovec a borec, je mrazivý jak ledoborec,
pouhý rádoby „všeználek“, na co sáhl, to pokazil,
nakonec je z něho po zásluze vlastního díla ubohý obrazoborec!!!
Jaká ironie, když míří do pekla na raketě SARVODAYA,
není mu pomoci, nezachrání ho už ani bohyně země Gáia.

Konec!
The End!!
Das Ende!!!

Varovný výpad tenisofoba PhDr. Jana Filipského, jasnozřivého kritika,
jehož se Nekonečný tenisový příběh bolestně týká:

Posíláním tenisologie do pekel by se nikdo neměl dát zmást,
prohnaný mystifikátor MT na důvěřivé čtenáře nastražil past.
V epilogu dává na odiv janusovskou tvář,
tváří se jako ikonoklast, leč tenis vzývá jako ikonodul, zarytý modlář,
což dokládá celou svou tenisologickou tvorbou jako ἀνώνῠμος;
falešným obrazoborectvím si však spíš zasluhuje přízvisko Κοπρώνυμος.
Ve skutečnosti rafinovaně usiluje, aby se z něho stal tenisologický ἐπώνυμος.

Vysvětlivky
ἀνώνῠμος (anónymos) (z řečtiny), anonym (beze jména, nejmenovaný, neznámý autor).
end (z angličtiny), konec.
Ende (z němčiny), 1. konec; 2. příjmení německého spisovatele Michaela Ende, autora románu *Die unedliche Geschichte* (1979).
ἐπώνυμος (epónymos) (z řečtiny), „ten, po kom bylo dáno jméno“. Tak byla dána v Athénách kleisthenovským (Kleisthenés – jeden z tvůrců řecké demokracie) fýlám podle mytických héróů. Epónymové byli nejvyšší úředníci nebo kněží, podle nichž se datovalo, tj. podle nichž byl označován rok. Z úředníků to byl v Athénách archón epónymos, ve Spartě první z eforů, v Římě konsulové. Epónymy mohli být dokonce i bohové.
Falcon (z anglického *falcon*, 1. „sokol“, 2. „lehké dělo“), název amerických víceúčelových raketových nosičů vyvinutých a provozovaných společností SpaceX; prý byl odvozen výkonným a technickým ředitelem společnosti Elonem Muskem (1971) podle lodi *Millenium Falcon* z americké multimediální franšízy *Star Wars* (Hvězdné války).
Gáia, řecká bohyně země, dárkyně života. Podle mýtu vznikla bezprostředně z počátečního chaosu a symbolizuje všemocnou plodivou sílu nově se rodícího světa. Ve spánku zrodila Úrana (Nebe), který se stal jejím partnerem pro další utváření podoby světa i protikladem v archetypálním pojetí mateřských a otcovských vlastností. Země a Nebe spolu vytvořili svět, přírodu (Úranos oplodňoval Gáiu životodárným deštěm), aby do něj mohli posléze přivést i živé tvory.
Κοπρώνυμος (Koprónymos, „Lejno, Pokálený“), hanlivé přízvisko byzantského císaře Konstantina V. (vládl 741–775), které bylo výrazem nenávisti kvůli jeho ikonoklastickým (obrazoboreckým) aktivitám.
Nekonečný příběh, český název (anglicky *The NeverEnding Story*, německy *Die unendliche Geschichte*) koprodukčního filmu, který v roce 1984 natočil německý režisér Wolfgang Petersen (*1941) podle fantasy románu německého spisovatele Michaela Endeho (1929–1995). Malý chlapec Bastien se před svými pronásledovateli schová v antikvariátu. Tam se mu dostane do rukou kouzelná knížka. Při jejím čtení se Bastien stane součástí Nekonečného příběhu. Příběh apeluje na potřebu porozumění, lidských citů a imaginace, bez nichž není možná existence říše Fantazie, jež je součástí každého z nás. Ikonická píseň z filmu: https://www.youtube.com/watch?v=lHytjEj7B9g
sarvodaya (ze sanskrtského *sarvódaja*), sanskrtsko-hindské sousloví znamenající „všeobecný rozkvět, zdar a rozmach“.

Zdeněk „Lev“ Macháček, *Mistr Tenisologie letící k čertu*, 2020, tenisová raketa SARVODAYA (ready made), smrkové dřevo a keř hlohu (portrét MT s parohy na hlavě v hlavě rakety), topol (nosná raketa Falcon), izolační keramický materiál (soklík), 160 × 26 × 30 cm.

Dramatická scéna zachycuje vyústění existenciálního dramatu MT. Tenisolog při dovršení svého díla obsahujícího plánovanou stovku „ready made raket“ zjistil, že všech *sto Raket-milenek*, které dlouhodobě nezištně a láskyplně opečovával, mu bylo nevěrných. Zdeněk Macháček, pětadevadesátiletý Mistr, sám uštvaný životem, prací a ženami, bez nichž nemůže být, v celé své tvorbě, podobně jako Edvard Munch, usiluje o vyjádření skrytých vášní lidského nitra, úzkosti ze života i smrti. Proto dokázal s expresionistickým porozuměním zobrazit rozervanost MT z ženské věrolomnosti a jeho cestu do pekla, kde mu bude líp... Mistrův objekt *Mistr Tenisologie letící k čertu* lze směle označit za poemu o lásce, životě a smrti!

AUTOR

Malina, Jaroslav (11. 4. 1945, Dolní Bučice), antropolog, archeolog, spisovatel, básník, editor; spoluzakladatel, profesor a první ředitel Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, zakladatel a předseda správní rady Nadace Universitas. Vedle úctyhodné řádky vědeckých a vědecko-naučných prací má v jeho tvůrčích aktivitách významné místo tvorba beletristická. Ve svém díle uplatňuje bohaté životní zkušenosti, aniž pozbývá mladého zaujetí pro hledání pravdy o člověku. Jeho texty, zdařile dotvářející poetický komentář k naší realitě, propojují tvorbu vědeckou a básnickou. Výsledný celek snoubí funkci didaktickou, společenskou i estetickou, a tím autora právem pasuje na zakladatele originální „kognitivní poezie“ (viz zejména *Anti-Encyklopedie Anti-Antropologie*, 2013, *Světoví géniové v chajjámovských čtyřverších*, 2014, *Ctnosti a Neřesti, Radosti a Strasti*, 2016, *Hlava v makarónské poezii*, 2017, *Hlava XXXI: Hlava v originálních úslovích a obrazech od A do Ž*, 2017, *Úvod do caputologie: Hlava I – mírné ∞. Cyklus charakterizující v básnické a výtvarné nadsázce intelektuální, a/sociální a profesní rysy člověka*, 2019, *Hvězdopravné nebe zvěrokruhu nad námi, provázené originálními texty, malbami a sochami*, 2019). Inspirativní je také jeho činnost encyklopedická (viz studenty i širší veřejností vydatně užívané elektronické encyklopedie: *Encyklopedie antropologie: První interaktivní mezinárodní encyklopedie antropologie*, 2011 – https://is.muni.cz/ do/sci/ UAntrBiol/el/encyklopedie/index.html; *Člověk-Auto-Encyklopedie*, 2011 – https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/clovek-auto/index.html; *Encyklopedie sexuality, erotiky a lásky všech kultur světa*, 2012 – https://is.muni.cz/do/sci/ UAntrBiol/el/encykl-sexuality/index.html; *Umění světa slovem a obrazem v antropologickém kontextu od paleolitu po současnost*, 2018 – https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/umeni_sveta/encyklopedie.html). Dlouhodobě spolupracuje s významnými výtvarníky, jejichž díla reprodukuje ve svých knihách a jako kurátor prezentuje na výstavách a v katalozích. Významné jsou též jeho aktivity editorské a organizační v oblasti vědy a umění. V rámci Nadace Universitas, jejímž je předsedou, založil knižnice Heureka, Miscellanea, Osobnosti, Scientia a Scintilla, kde bylo pod jeho editorským vedením publikováno na sto padesát svazků. V letech 1993 až 2005 vydával časopis *Univerzitní noviny – List Masarykovy univerzity a Nadace Universitas*. V roce 2010 založil oborový časopis *Anthropologia Integra – Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* a v návaznosti na zmíněné periodikum edici *Anthropologia Integra – Series Monographica*; oba tituly vycházejí dodnes. Malinovy vědecké, vědecko-naučné a beletristické knihy vyšly u nás i v zahraničí v počtu přesahujícím dva miliony výtisků a získaly řadu ocenění.

VÝTVARNÍCI

Bím, Tomáš (12. 11. 1946, Praha), malíř, grafik, ilustrátor. V roce 1965 absolvoval Odborné polygrafické učiliště v Praze; je členem Grafické asociace a Sdružení českých umělců grafiků Hollar. Bímův výtvarný projev bývá řazen k precizionismu, původně americkému výtvarnému směru, který se inspiruje poezií civilizací změněného světa. Námětově však často čerpá i z atmosféry sportovního (často tenisového) nebo milostného zápolení, zpravidla pojednaného s humorným nadhledem. Bím je též autorem oceňovaných exlibris a plakátů, jeho malířská a grafická tvorba je zastoupena v řadě uměleckých sbírek po celém světě.

Čermák, Tomáš (19. 9. 1945, Křenovice u Brna), historik umění, výtvarník a nakladatel. Absolvoval Školu uměleckých řemesel v Brně (v roce 1967) a poté obor dějiny umění na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně (1981). V roce 1993 založil Akademické nakladatelství CERM, které vydává odbornou a studijní literaturu s občasnými vydavatelskými průniky do oblasti poezie a krásné literatury.

Gabrielová, Pavlína (25. 5. 1971, Mladá Boleslav), administrativní pracovnice a výtvarnice.

Halva, Michal (20. 4. 1964, Brno), malíř, grafik a ilustrátor. Vyučil se strojním zámečníkem. Absolvoval kurz kresby u prof. Marie Helgy Heindlové; jinak autodidakt. Od kresby a grafiky přešel ke složité kombinované technice, pomocí níž při využití podkladových materiálů vytváří výrazné struktury a kompozice. Halvovy obrazy jsou prostoupeny stylizovanými figurami, šiframi a archetypálními symboly. Originalita jeho tvorby zaujala i v Japonsku, kde realizoval několik samostatných autorských výstav. Proslulé jsou jeho promluvy při svých vernisážích, které vynikají humorem i filozofickým ponorem. Halvovo dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách. https://www.michalhalva.cz/ V Edici Osobnosti Nadace Universitas je plánováno vydání monografie *Michal Halva*.

Hanzalíková, Beáta (18. 1. 2015, Břeclav), vnučka malíře Jiřího Hiršla.

Hiršl, Jiří (10. 8. 1954, Ostrava-Vítkovice), karikaturista, malíř a grafik; člen České unie karikaturistů. Absolvoval propagační výtvarnictví na Střední průmyslové škole stavební v Ostravě-Přívoze, následně pracoval jako výtvarník v propagaci podniku Nová huť v Ostravě-Kunčicích (spolu s přítelem Jiřím Neuwirtem). Poté co se přestěhoval

do Hodonína, pokračoval ve stejné profesi v Agrochemickém podniku Břeclav. V letech 1993–2009 se výtvarné a propagační práci věnoval na volné noze. Po tříletém působení ve strážnickém Kulturním domě zakotvil v prosinci 2011 v Domě kultury Hodonín, kde působí dosud. Jiřímu Hiršlovi je vlastní především humorná a satirická tvorba, ať už obrazem nebo slovem. Úspěšně absolvoval řadu celostátních i mezinárodních soutěží a přehlídek kresleného humoru a ex libris a získal řadu ocenění.

Hlušičková, Helena (31. 12. 1968, Olomouc), sochařka, keramička, grafička. Studovala na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti v letech 1983–1987, na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v letech 1987–1993, absolvovala stáž na Duncan of Jordanstone College of Arts, Dundee, Skotsko, 1991–1992. Její keramické i grafické dílo tíhne jednak k velkorysému tvaru, jednak k epickému pojetí, což bývá založeno buď na inspiraci antickým bájeslovím či biblickými ději, nebo vychází z autorčiny vlastní fabulace. Opírá se přitom o příběhy z každodenního dění nebo si sama vytváří bajky ze zvířecího života. Sochařčin projev se spoléhá na citlivou, vesměs stylizovanou modelaci, stejně jako na vtipnou nadsázku, která těží z její schopnosti humorného pohledu na okolní svět. Její dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Höhmová, Zdena (4. 10. 1955, Brno), malířka, grafička, ilustrátorka a pedagožka. Vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně (1971–1975) a Akademii výtvarných umění v Praze (1975–1981), po studiích pedagogicky působila na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, později na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně. Rozhodla se však pro svobodné povolání, ve kterém působí dodnes. Tvorbu Zdeny Höhmové charakterizuje osobitá volba témat a výtvarných prostředků. Pro její výtvarný projev je typická kombinace různých výtvarných technik, propojení olejomalby s kresbou uhlem nebo frotáží v hladké i strukturální malbě nebo práce s otisky barevných pigmentů, písků a grafitu, které tak spojují dva důležité a konstantní rysy její malířské tvorby – smysl pro experiment a cit pro zachování vnitřní kontinuity. Umělecký projev Zdeny Höhmové není jednostranný, tíhne k lyrické intonaci i k expresivně vyhrocenému, symbolickými významy obtíženému tvaru. Barevně vypjaté obrazy a kresby i monochromy jsou potvrzením autorčina neustálého hledání smyslu života, jsou výpovědí, hledáním a otevíráním nových cest a možností vyjádření, jsou reflexí a sebereflexí prožitého. Od roku 1981 uspořádala přes devadesát autorských výstav a zúčastnila se kolem sto šedesáti společných výstav a dalších prezentací u nás a v zahraničí. Devět let vedla Výtvarnou sekci Sdružení Q v Brně. Je členkou Sdružení pražských malířů, Volného spolku výtvarníků FF16 a Jednoty umělců výtvarných v Praze. V roce 2001 vyšla monografie *Zdena Höhmová* (14. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas Masarykiana v Brně) autorů Jiřího Hlušičky a Jaroslava Maliny. Za svoji tvorbu obdržela ocenění u nás a v zahraničí, byla jí udělena Cena města Brna v oboru výtvarné umění pro rok 2012. Její díla jsou zastoupena ve veřejných a soukromých sbírkách v České republice (výběr): Národní galerie Praha, Moravská galerie Brno, Muzeum města Brna, Galerie výtvarného umění Hodonín a v zahraničí (Belgie, Francie, Rakousko, USA).

Jirků, Boris (10. 4. 1955, Zlín), malíř, sochař, ilustrátor a vysokoškolský pedagog. V letech 1970–1974 absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti a v letech 1974–1980 Akademii výtvarných umění v Praze, v ateliéru Arnošta Paderlíka. Věnuje se volné kresbě, malbě, grafice, ilustraci, dřevěné a kovové plastice, vitráži, výtvarným realizacím v architektuře. Ve všech těchto výtvarných disciplínách uplatňuje osobité prvky, originální myšlenky a experimentální postupy. Intenzivně se věnuje knižní ilustraci – podle svého kréda „špatná kniha se nedá dobře ilustrovat"; všechny jeho ilustrace jsou „dobré", zvláště vysoce je hodnocen jeho přínos pro ilustraci ruské literatury a literatury latinskoamerické, zejména z okruhu magického realismu: G. García Márquez, *Sto roků samoty*, 1987, *Kronika ohlášené smrti* (Nejkrásnější kniha ČSSR roku 1984), M. M. Bulgakov, *Mistr a Markétka* (Nejkrásnější kniha ČSFR roku 1990), M. Gorkij, *Hořké povídky*, 1986 (Čestné uznání, 1986), I. Charms, *Dobytku smíchu netřeba*, 1994, A. N. Afanasjev, *Zakázané pohádky*, 1998 aj. Sám autor vtipně vábí zájemce o své dílo, i když mu, úspěšnému Mistru, toho netřeba: „Vážení a milí, už to, že jste si mé stránky našli, svědčí o Vašem vybraném vkusu. Přesto bych Vás chtěl požádat – nespěchejte s prohlížením. Obrazy, ilustrace, kresby, grafiky a plastiky nejsou jen informací. Nechte ve svém vědomí a těle proudit i emoce. Mně trvalo přes třicet let, než jsem tuto sumu vytvořil. Otevřete si dobré *moravské víno* (kurzívou zvýraznil JM), pusťte si dobrou hudbu a prožívejte. To je moje odměna. Nechci zas tak moc." http://www.borisjirku.cz/ Dílo Borise Jirků je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Kollár, Anton (4. 10. 1933, Bojná, Slovensko), lékař, výtvarník, spisovatel, sběratel inzitního umění, šachista a stolní i kurtový tenista; emeritní profesor Kliniky otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku Fakultní nemocnice U svaté Anny v Brně. Kromě mnoha vědeckých studií a monografií publikoval populárně naučné knihy zabývající se otázkami zdraví a výživy (*Chvála česneku*, 2007, *Pivo: Zdraví, souvislosti, žízeň, obezita, alkoholismus, kuriozity*, 2012), problematikou inzitního umění (*Naivní malířka Natálie Schmidtová: Vzpomínky sběratele naivního umění*, 2006, *Jak jsem sbíral a poznával naivní umění*, 2007) nebo tenisu (*Tenisové črty a náčrty*, 2020).

Kollárová, Milada (29. 9. 1947, Ostrava), malířka, grafička a textilní výtvarnice. Absolvovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně, poté pracovala jako návrhářka textilních hraček v Moravské ústředně, od poloviny 70. let se věnuje volné tvorbě. Zachycuje krajinné scenérie (pastely) a vytváří tkané tapiserie (gobelíny) větších rozměrů i tkané miniatury. Věnuje se též sbírání historických hraček a všeho, co se týká dětského světa (hry, knihy, fotografie s tématem dítě – hračka).

Kopečková, Alice (8. 10. 1969, Plzeň), malířka, grafička a pedagožka. Vystudovala Střední průmyslovou školu grafickou v Praze a Pedagogickou fakultu Západočeské univerzity v Plzni, obor český jazyk – výtvarná výchova. Je členkou Unie výtvarných umělců Plzeň. Její tvorba (malba, linoryt, aradekor) se vyznačuje smyslem pro rytmizaci plochy a citem pro volbu specifických grafických prostředků. Charakterizuje ji neiluzivní pojetí obrazového prostoru. Její moderní malířská řeč osciluje mezi figurativním a abstraktním výtvarným názorem. Jakkoliv převládajícím tématem malířčiny tvorby je ženské tělo, nelze přehlédnout, že i její figurální kompozice v sobě zahrnují obsáhlejší pohled. Křivky a objemy ženského korpusu mohou díky její metaforické optice navodit představu krajiny, stejně tak jako v různých tělesných zákoutích odhalit jakási svérázná, veskrze intimní zátiší. O sklonu k integraci různých malířských žánrů vypovídají též díla vysloveně krajinářská nebo ta, která se inspirovala motivy přírodními, popřípadě i architektonickými. Fascinují zvláštním tajemstvím, vztahem skladebných dominant vnuknou dialog lidských bytostí. Malířčino vidění světa se vymyká zmatení hodnot, jež charakterizuje dnešní dosti chaotickou výtvarnou produkci; její antropomorfní sklon projevující se v prolínání žánrů představuje přínos současné výtvarné kultuře. Uspořádala přes dvacet samostatných výstav a zúčastnila se více než třiceti výstav kolektivních. Její dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách. V roce 2019 byla vydána monografie *Alice Kopečková* (27. svazek Edice Osobnosti Nadace Universitas v Brně) Jaroslava Maliny, Jiřího Hlušičky a Václava Maliny.

Krejčí, Klára (11. 9. 2002, Brno), malířka, grafička, performerka, tenistka a slavjanofilka. Absolvovala Střední školu umění a designu v Brně. Ve své tvorbě tíhne k neprvoplánové abstrakci, kterou převtěluje do podoby libidinózně podbarvených nápovědí, popřípadě symbolických významů nebo do struktur a objektů vyznačujících se magickým realismem. S velkým ohlasem se setkala její performance *The Pink of Elegance / Výkvět ladnosti*, kterou uspořádala v létě 2019 v areálu svého mateřského brněnského oddílu ŽLTC (Židenický Lawn Tennis Club, založený roku 1931, se řadí k nejstarším a nejprestižnějším tenisovým oddílům na Moravě). Umělecká kritika si všimla už jejích studentských výstav a předpovídá jí do budoucna uznání i na mezinárodní úrovni.

Longinová-Sedláčková, Gabriela (12. 12. 1969, Kolín), malířka, grafička a designérka. Vystudovala Střední průmyslovou školu grafickou, obor polygrafie, Lidovou konzervatoř, obory kresba, malba, grafika a sociální a kulturní antropologii na Fakultě filozofické Západočeské univerzity v Plzni. Svoje vzdělání celoživotně prohlubuje absolvováním kursů v oblasti psychologie, komunikace, sociální práce nebo ekonomiky řízení a podnikání. Profesním zázemím je jí rodinný grafický a výtvarný ateliér Avalon, v němž se věnuje především propagační a užité grafice, návrhům výstavních expozic nebo bytových paravánů („španělských stěn“). Ve vlastní výtvarné tvorbě její dosavadní umělecký vývoj, založený na volné a digitální malbě, osciloval od zaujetí přírodou až po zájem

o soudobé existenciální problémy, což vyústilo nejen v imaginárních krajinomalbách, ale i ve figurálních kompozicích prolnutých meditací o lidském údělu. Nezřídka též zdůrazňuje ženskou aktivitu, až animálnost, což je výrazná změna proti časté pasivitě při tradičním zobrazování ženy. Náměty a inspirace čerpá často také ze své intenzivní dobročinné práce (Centrum integrace cizinců, Domov sv. Josefa v Žirči; organizování společenských, kulturních a benefičních počinů apod.). Gabriela Longinová-Sedláčková uspořádala řadu samostatných a kolektivních výstav.

Lupe Švarcová, Martina (18. 6. 1971, Brno), malířka, grafička, ilustrátorka a pedagožka. Vystudovala Uměleckou školu grafickou v Jihlavě a večerní Výtvarnou školu v Brně. Inspiraci často hledá na svých poznávacích cestách (pobyty v pralesích Peru, v Indii, mezi severoamerickými indiány aj.). V šamanských rituálech nachází jiné dimenze života. Poznání, pochopení, humanitu, ekologii a osobitý pohled na svět vkládá do své tvorby i do života. Motivy a náměty jsou přírodní, astrální, historické, ale také ukrývají současné příběhy. Její dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Macháček, Zdeněk (16. 8. 1925, Brno – 8. 11. 2020, Brno), sochař. Po absolvování reálného gymnázia studoval v letech 1945–1947 obory zoologie a antropologie na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Po třech letech musel školu z „kádrových důvodů“ opustit (rodina vlastnila grafický závod) a z týchž důvodů nebyl přijat na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze. V roce 1952 absolvoval Vyšší školu uměleckého průmyslu v Brně. V počátcích tvorby v padesátých letech zobrazoval v tvarosloví moderního sochařství antropomorfní a zoomorfní motivy redukované do archetypálních znaků a emblémů, ženský i mužský prvek a vztahy mezi nimi. I později tato témata uchovává, avšak mění sochařský rukopis (souznění vydutých a vypouklých tvarů jeho plastik vyvolává dojem letu či vznášení) a v posledních letech se věnuje zejména ztvárnění krajiny a příběhů z milostného života („láska nebeská“). Poslední období tvorby zdobí zejména velké cykly *Kruh prstenu, Automobilismus, Makarónské hlavy, Caputologie, Zvěrokruh, Tenisologie, Paměť stromu, Duše stromu* nebo *Lepidoptera*. Jeho dílo bylo zevrubně zhodnoceno ve dvou svazcích Edice Osobnosti Nadace Universitas: Nina Dvořáková – Jaroslav Malina, *Zdeněk Macháček* (2005) a Jaroslav Malina, *Zdeněk Macháček (1925 – potenciální ∞)* (2021). Knihy ukazují, že umělec se může stát světovým, aniž by žil a tvořil v Paříži, Londýně nebo v Praze.

Makovský, Zdeněk (23. 5. 1946, Brno), architekt, výtvarník a pedagog. Vystudoval Fakultu architektury Vysokého učení technického v Brně, kde pak působil ve funkci vedoucího Ústavu zobrazování. Umělec se léta uplatňoval na naší výtvarné scéně nejen jako pedagog, nýbrž především jako uznávaný architekt, který má za sebou řadu osobitých realizací. Syn našeho předního sochaře se sochařské tvorbě začal věnovat teprve v letech zralosti. Jeho tvorbu určuje polarita mezi smyslem pro řád a sklonem k intuici. Racionální složka se

promítla do abstraktních prostorových kompozic, intuitivní přístup se ztělesnil v portrétech význačných postav české i světové kultury, vědy, politiky a historie, zvláště architektů (Karel Engliš, Bohuslav Fuchs, Frank Gehry, Václav Havel, Le Corbusier, Adolf Loos, Ludwig Miese van der Rohe, Ivan Ruller aj.). Ve snaze o výstižnou portrétní parafrázi zvolené lidské bytosti spoléhá na tvarovou nadsázku a na napětí mezi konstrukcí a dynamickou modelací, navozující místy až dramatickou hru světla a stínu. Důraz na výrazové hodnoty mu umožnil dobrat se nejen portrétní věrohodnosti, ale též niterných vlastností zpodobované osobnosti. Jeho dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Marková, Dana (3. 11. 1947, Brno), sochařka, restaurátorka a malířka. V letech 1963–1967 absolvovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně. V počátcích tvorby v 70. a na počátku 80. let vytvořila v keramice řadu prací jak komorních, tak určených pro architekturu nebo volná prostranství dětských hřišť. Typické pro ně byly zoomorfní motivy. V pracích pro architekturu uplatnila své sochařské pojetí i v dalších materiálech (dřevo, kámen). Nová etapa začala před polovinou 80. let a přinesla proměnu sochařských technik a materiálů i změnu námětu (mateřství a rodina). V poslední době hledá a experimentuje sama i v dialogu s kolegy-sochaři v prostředí mezinárodních sympozií. Její dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Mikulka, Alois (13. 8. 1933, Brno), malíř, sochař, ilustrátor a spisovatel. V letech 1948 až 1952 absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně, v letech 1952 až 1958 vystudoval obor monumentální malby na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. Mikulkova tvorba malířská, grafická, sochařská i literární je osobitá… Formálně se pohybuje mezi dětským, naivním a lidovým výtvarným výrazem, originálně umocněným poetickou imaginací a svérázným humorem. Námětově těží zejména ze starověkých i novodobých mýtů, bible, dějinných událostí, westernu i současného života a science fiction. Vyznačuje se srozumitelností a technickou dokonalostí, je plná fantazie, poezie, hravosti, půvabu, zároveň laskavosti a humoru – za zdánlivou nezávazností lze však vytušit hluboký filozofický základ a etické poslání. Jeho dílo je zastoupeno v galeriích a soukromých sbírkách u nás a v zahraničí.

Mistr Tenisologie (činný od roku 2019), pojmenování neznámého tvůrce specializovaného na proměny tenisu zejména v době koronavirové; soudí se, že MT by mohl být českého původu, rozhodně češství straní. Uměnovědci a kritici výtvarného umění spekulují, že by se mohl v této oblasti vyrovnat dosud dominantnímu malíři Tomáši Bímovi, popřípadě tohoto velikána tenisologické tvorby i překonat! Oceňují, že MT usiluje v duchu idejí německého malíře, sochaře, grafika, architekta, pedagoga, jednoho ze zakladatelů mnichovské secese a předního představitele symbolismu Franze von Stucka (1863–1928) o „komplexní umělecké dílo“ *(Gesamtkunstwerk)*; každé umělecké ztvárnění totiž doprovází vlastní skladbou (editor doplňuje pouze vysvětlivky, nad ně je Mistr zřejmě povznesen).

Neuwirt, Jiří (27. 2. 1948, Ostrava), grafik, malíř, ilustrátor, pedagog. V letech 1963–1967 vystudoval Střední školu uměleckých řemesel v Brně. Po absolvování školy se zabýval uměleckým kovářstvím a medailérstvím. Postupně se jeho zájem zaměřoval stále více na grafiku (užitou i volnou). Aktivní zájem o literaturu ho přivedl k ilustracím a úpravám knih. Souběžně rozvíjel i tvorbu ex libris, za kterou obdržel několik mezinárodních ocenění. Je členem ostravské Skupiny 4 a členem výtvarného spolku Nová věc, který je součástí Unie výtvarných umělců; rovněž je členem Združenia výtvarných umelcov západného Slovenska. Sedmnáct let působil jako pedagog na oddělení grafiky Střední umělecké školy v Ostravě a posléze učil na soukromé škole AVE Art v Ostravě grafické techniky a knižní tvorbu. Uskutečnil přes padesát samostatných výstav a zúčastnil se mnoha výstav společných. Jeho dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Olšanová, Ivana (13. 1. 1963, Kyjov), malířka. Absolvovala ekonomické vzdělání v Brně a výtvarné školení v ateliéru Studánka u Tomáše Vrány při výtvarném sdružení Pátečníci a obor Arteterapie na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Aktivně se výtvarné tvorbě věnuje od roku 2000. Námětem jsou jí ženské a mužské postavy zasazené do sofistikované kompozice a reflektující vztah mezi mužem a ženou, ten věčný protiklad, věčný svár. Její obrazový svět zahrnuje i krajiny, přírodní fenomény nebo sny. Věří, že „vše podléhá stejnému univerzálnímu rytmu, univerzálnímu dechu, jako je příliv a odliv, pohyb hvězd, živí a mrtví se spojují v energii, která ovládá pozemské i vesmírné dění“. Její dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Pavlovská, Emily (25. 5. 1941, Brno), malířka. Absolvovala Fakultu stavební Vysokého učení technického v Brně a výtvarné školení v ateliéru Studánka u Tomáše Vrány při výtvarném sdružení Pátečníci. Inspiraci nachází v životních prožitcích a v literatuře, například v díle amerického spisovatele Roberta Fulghuma, podle něhož je fantazie mnohdy víc než vědění.

Strýčková, Jiřina (8. 12. 1946, Brno), textilní výtvarnice, malířka, pedagožka. Absolvovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze (ateliér textilní tvorby). Mezi léty 1973 a 2015 vyučovala kresbu figury a oděvní návrhářství na současné Vyšší odborné škole oděvního designu a managementu a Střední uměleckoprůmyslové škole textilní v Brně. V rámci volné tvorby v sedmdesátých a osmdesátých letech tkala rozměrné autorské gobelíny, poté navrhovala oděvní modely z ručně tkaných látek. Celoživotně se věnuje figurální kresbě, která je charakteristická minimalismem a laskavou nadsázkou. Její práce jsou zastoupeny ve státních muzeích a galeriích i v soukromých sbírkách.

Svoboda, Jaroslav (9. 2. 1938, Sokoleč u Poděbrad), sklářský výtvarník a pedagog. V letech 1953–1957 absolvoval Uměleckoprůmyslovou školu sklářskou v Železném Brodě, v letech 1966–1970 Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. V roce 1990 založil vlastní

sklárnu v Karlově u Žďáru nad Sázavou. Svobodova tvorba koresponduje s vývojem skleněné plastiky posledních desetiletí. Jeho dílo je výtvarně a technologicky vyvážené, plastiky jsou na pomezí mezi racionálním a lyrickým vnímáním a zpracováním materiálu. Zkoumá vztah hmoty, tektoniky tvaru, prostoru a světla. Výrazným znakem jeho tvorby je důraz na světlo, průsvitnost, průhlednost, barevnost, kontrast broušených a nebroušených částí povrchu. Jeho dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.
Štěpánek, Miroslav (7. 1. 1953, Velké Meziříčí), pasíř, šperkař, sochař a pedagog. Věnuje se skulptuře, šperku, sochařským objektům, realizacím v architektuře a vytváření reprezentačních předmětů. Materiály formuje Štěpánek svébytným způsobem odvozeným z úsporného a minimalistického tvarosloví kubismu a funkcionalismu; někdy se však inspiruje archetypálními tvary a technikami z období pravěku a středověku, ale i tvaroslovím starověkých kultur nebo moderny či postmoderny. Tento přístup uplatňuje ve všech zmíněných oborech své tvorby, nejvýrazněji ve šperkařství a v sochařství – při vytváření prstenů, náramků, náhrdelníků, závěsů nebo skulpturních objektů. Štěpánkovo dílo osciluje mezi vyzrálou řemeslnou zručností a nespoutanou uměleckou kreativitou. Charakteristickým rysem jeho prací je „umění“ překračovat hranice mezi tradičními výtvarnými obory – technickou dokonalostí i užitím širokého spektra materiálů. Dokázal spojit syrovou krásu kamene s chladem kovu, průzračností skla i „duchem místa“ své rodné a milované Českomoravské vrchoviny. Ve druhé dekádě našeho století se v šesti sochařských cyklech *Kruh prstenu, Automobily, Ctnosti a neřesti, Hlavy, Zvěrokruh* a *Tenis*, inspirovaných projekty vzniklými na Masarykově univerzitě, objevuje v Štěpánkově tvorbě vedle dosavadních znaků – formální vytříbenosti, noblesy, espritu, zároveň však laskavosti a hřejivosti – jemný humor. Autor přitom vtipně a neotřele užívá *ready-mades*, předměty vytržené z denního užívání, tak jako na počátku minulého století Marcel Duchamp: zlomenou raketu *(Hlava poraženého tenisty)*, razítka *(Hlava šedého úředníka)*, kosterní pozůstatky a archeologické nálezy *(Antropolog)* nebo modely autíček *(Hlava automobilového závodníka)*. Miroslav Štěpánek se svým životem a dílem hlásí k *personalismu*, filozofickému směru, který zdůrazňuje význam neopakovatelné, jedinečné lidské osoby (bytosti) jako nositele lidských vztahů, hodnot svědomí, viny atd., často ve spojení s křesťanským a židovským viděním člověka, ale i orientálními učeními taoismu a buddhismu. V roce 2020 byla publikována monografie Jaroslava Maliny *Miroslav Štěpánek*, věnovaná životu a dílu umělce.

Švejdová, Vlasta (22. 7. 1946, Brno), malířka, ilustrátorka, filmová výtvarnice a spisovatelka. Vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu (1960–1964) obor drobný umělecký průmysl-loutkářství a hračky u prof. Karla Langra. Na počátku umělecké dráhy se věnovala novinové a časopisecké ilustraci a především psaní krátkých příběhů a pohádek, které sama ilustrovala. V osmdesátých letech spolupracovala s Filmovým studiem Barrandov a vytvořila sedm kreslených filmů. Film *Matka?* získal první cenu na filmovém festivalu Červeného kříže a Červeného půlměsíce ve Varně roku 1983. Pro zlínské filmové studio vytvořila film *O křečkovi*. V devadesátých letech se jako výtvarnice podílela na pohádce *O bojácném Floriánkovi*, kterou připravila a uvedla brněnská televize. Napsala a nakreslila dvě knížky pro děti: *Kaštánek* a *Na hradě už nestraší*. Ilustrovala na sto knížek a učebnic převážně pro děti. V současné době se věnuje olejomalbě a perokresbě. Tato tvorba je určena spíše dospělým. Je nositelkou ceny Pohádkový zvoneček.

Tabery, Marta (22. 3. 1957, Praha), malířka a módní návrhářka. V letech 1977–1983 absolvovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v oděvním ateliéru Zdeny Bauerové. V centru její volné tvorby jsou obrazy a kresby s tematikou odívání a módy; její kompozice však nejsou jen schematickým návodem pro realizaci oděvů, ale díky suverénnímu zvládnutí lidských proporcí a užitím kontrastních artefaktů představují autonomní umělecká díla. Často se také inspiruje mytologií, historií a kulturou zemí Dálného východu (zejména Číny, Koreje a Japonska; řada těchto obrazů ilustruje publikace vzniklé na půdě Masarykovy univerzity). Její dílo je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a sbírkách.

Vojtek, Antonín (10. 1. 1934, Horní Bojanovice), malíř, básník a spisovatel. Vystudoval Pedagogickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Vojtek je v podstatě „krajinář“, jeho tvorba však osciluje od poetické reality až ke geometrické abstrakci. V poslední době se rozšířila o další dimenze filozofické, literární a obecně kulturní: každoroční vernisáže jeho nových knih (*Odjinud*, 2015, *Jaké tajemství znáš, že se usmíváš?*, 2016 aj.) a obrazů, provázené křtem kalendáře. Tyto akce jsou spjaty s komponovanými hudebními a literárními pořady vysoké umělecké úrovně, které významně obohacují českou kulturu.

Vojtková, Julie (11. 6. 2000, Břeclav), vysokoškolská studentka a malířka. Kreslení a psaní se věnuje od útlého věku. Byla nejmladší vítěznou účastnicí soutěže ČR Zlatý oříšek v oboru výtvarném. Kromě kolektivních výstav v České republice samostatně vystavovala doma i v zahraničí. Publikovala autorskou knihu *Co si vyprávějí...*, výtvarně spolupracovala s Českou televizí. Ilustrovala knížku Jaroslava Maliny *Hlava XXXI: Hlava v originálních úslovích a obrazech od A do Ž* (2017).

Wenzel, Roman (20. 7. 1954, Brno), sochař. V letech 1969–1973 absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně (obor sochařství u profesora Františka Navrátila) a v letech 1976–1982 Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru sochařství profesora Stanislava Hanzíka. Od roku 1982 se jako sochař a keramik ve svobodném povolání zabývá volnou tvorbou v různých materiálech, keramice, kameni, kovu, dřevě; často spolupracuje s architekty na realizacích soch, reliéfů, studánek a land-artů. Je členem Sdružení keramiků Brno. Wenzel nechce být povrchně hravý, zajímá se intenzivně o duchovní svět různých kontinentů, poutá ho jóga, hledající rovnováhu mezi krajními póly bytí. Jeho dílo je zastoupeno v galeriích a soukromých sbírkách u nás a v zahraničí.

LITERATURA A PRAMENY

Bollettieri, Nick (2001): *Bollettieri's Tennis Handbook*. Champaign: Human Kinetics.

Borecký, Vladimír (2005): *Imaginace, hra a komika.* Praha: Triton.

Buxton, Angela (1958): *Tackle Lawn Tennis This Way*. London: Stanley Paul.

Buxton, Angela – Jones, Clarence Medlycott (1974): *Play Better Tennis.* London: Collins.

Buxton, Angela – Jones, Clarence Medlycott (1980): *Winning Tennis: Doubles Tactics.* Worthing: Littlehampton Book Services Ltd.

Buxton, Angela – Nenad, Simic (2010): *303 Tips for Successful Tennis: Your Tennis Coach on Court*. London: A & C Black.

Collins, Bud (2008): The Bud Collins History of Tennis: An Authoritative Encyclopedia and Record Book. New York, N.Y: New Chapter Press.

Collins, Bud – Laver, Rodney George (1973): The Education of a Tennis Player. New York: Simon and Schuster.

Gillmeister, Heiner (1998): *Tennis: A Cultural History*. London: Leicester University Press.

Hedges, Martin (1978): *The Concise Dictionary of Tennis*. New York: Mayflower Books Inc.

Höhm, Jindřich (1982): *Tenis – technika, taktika, trénink*. Praha: Olympia.

Huizinga, Johan (1971): *Homo ludens: O původu kultury ve hře*. Praha: Mladá fronta.

Chvátal, Stanislav – Kreuz, František (1984): *Velcí bílí muži*. Praha: Olympia.

Chvátal, Stanislav – Kreuz, František (1986): *Královny a princezny kolem Poháru: Pohár federace*. Praha: Olympia.

Chvátal, Stanislav – Kreuz, František (1990): *Cesta za bílým snem*. Praha: Olympia.

Chvátal, Stanislav – Kreuz, František (1993): *Zlatá kniha tenisu*. Praha: LTC Agency Group, a. s., ve spolupráci s Českým tenisovým svazem.

Jones, Clarence Medlycott (1973): *Improving Your Tennis: Strokes and Techniques.* London: Faber & Faber.

Jones, Clarence Medlycott (1975): *Starting Tennis.* Worthing: Littlehampton Book Services Ltd.

Jones, Clarence Medlycott (1975): *Tennis Guide.* Worthing: Littlehampton Book Services Ltd.

Jones, Clarence Medlycott (1984): *Tennis (Play the Game).* London: Hamlyn.

King, Billie Jean – Starr, Cynthia (1988): *We Have Come a Long Way: The Story of Women's Tennis. New York: McGraw-Hill.*

Kjaer, Michael (2003): *Textbook of Sports Medicine: Basic Science and Clinical Aspects of Sports Injury and Physical Activity*. Malden: Blackwell Science.

Kollár, Anton – Malina, Jaroslav (2020): *Tenisové črty a náčrty*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Lichner, Ivan, a kolektiv (1985): *Malá encyklopedie tenisu*. Praha: Olympia.

Linhartová, Denisa (2009): *Tenis*. Praha: Grada.

Linhartová, Denisa – Koromházová, Vanda (2008): *Jak dokonale zvládnout tenis*. Praha: Grada.

Malina, Jaroslav, ed. (2011 – ∞): *Encyklopedie antropologie: První interaktivní mezinárodní encyklopedie antropologie*. Masarykova univerzita – Akademické nakladatelství CERM. http://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/encyklopedie/index.html

Malina, Jaroslav (2012): *Encyklopedie sexuality, erotiky a lásky všech kultur světa*. https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/encykl-sexuality/index.html

Malina, Jaroslav (2018): *Umění světa slovem a obrazem v antropologickém kontextu od paleolitu po současnost*. Masarykova univerzita – Akademické nakladatelství CERM. https://is.muni.cz/do/sci/UAntrBiol/el/umeni_sveta/encyklopedie.html

Malina, Jaroslav (2020): *Vraždy v tiebreaku*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Malina, Jaroslav (připraveno do tisku): *Tenis humorně i vážně aneb z Česka do Wimbledonu a zase zpátky (slovem i obrazem)*.

Malina, Jaroslav – Bím, Tomáš (připraveno do tisku): *Uvedení do tenisového umění (Antropologické a výtvarné hledisko)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Malina, Jaroslav – Makovský, Zdeněk (2021): *Portréty Dvanáctera tenisových hvězd / Portraits of Twelvesome Tennis Stars*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Parsons, John (1998): *Velká encyklopedie – Tenis: průvodce světem tenisu*. Praha: Václav Svojtka & Co.

Parsons, John (2007): *The Ultimate Encyclopedia of Tennis*. London: Carlton Books.

Parsons, John – Wancke, Henry (2019): *Velká encyklopedie tenisu*. Praha: Dobrovský.

Roetert, Paul E. – Kovacz, Mark S. (2014): *Tenis – anatomie: Váš ilustrovaný průvodce pro sílu, rychlost a akceschopnost*. Brno: CPress.

Rowland, Thomas W. (2014): Tennisology: Inside the Science of Serves, Nerves, and On-Court Dominance. Champaign: Human Kinetics.

Shannon, Bill (1979): *Official Encyclopedia of Tennis*. New York – Hagerstown – San Francisco – London: Harper & Row.

Stemmler, Theo (1988): *Vom Jeu de paume zum Tennis: Eine Kurzgeschichte des Tennisspiels*. Frankfurt/Main: Insel Verlag.

Švehla, Martin (2015): *Tenis volným stylem*. Praha: Brána.

Tilden, William T. (1920): *The Art of Lawn Tennis*. London: Methuen & Co. Ltd.

Tilden, William T. (2001 reprint původního vydání): *The Art of Lawn Tennis*. Amsterdam: Fredonia Books.

Tilden, William T. (1924): *The Phantom Drive and Other Tennis Stories*. New York: American Lawn Tennis.

Tilden, Bill (William) (1950; reprint 1973): *How to Play Better Tennis: A Complete Guide to Technique and Tactics.* New York: Simon & Schuster.

Volf, Petr (2015): *Sport je umění. Sport Is Art*. Praha: Kant.

Wardlaw, Paul (2000): *Pressure Tennis*. Champaign: Human Kinetics.

Williams, Scott (2000): *Serious Tennis*. Champaign: Human Kinetics.

Wilson, Elizabeth (2014): *Love Game: A History of Tennis, From Victorian Pastime to Global Phenomenon.* Chicago: University of Chicago Press.

Zháněl, Jiří – Slezák, František (1999): *Koordinační schopnosti v tenise*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

PODĚKOVÁNÍ

Skvělí výtvarníci kongeniálně dotvořili mé geniální dílo,
výsledek potěšlivý je až u srdce mi milo.

Ovšem bez pomocníků při obrábění ready made a dárců raket:

Josef Adam, Jaroslav Benedík, Petr Boleloucký, Zuzana Bucholcerová, Marek Dostál, Michal Fürst, Ladislav Hájek, Michal Halva, Josef Havlík, Hana Hlavoňová, František Hrubeš, Josef Juřica, Ervín Kania, Anton Kollár, Milada Kollárová, Miroslav Korbička, Martin Krejčí, Jiří Kubrycht, Petr Kvasnička, Josef Lapčík, Josef Linduška, Jiří Michlíček, Jaroslav Motyčka, Jiří Pačes, Jiří Palášek, Vladimír Pokorný, Lucie Ráčková, Zina Samková, Petr Saul, Vladimír Sklenář, Vladimír Smetana, Jan Velek, Jan Viskot, Dušan Vítek, Lumír Vojta, Dagmar Wicherková, Petr Zaunstöck, Martin Zvonař, Luboš Železný

by ten stohlavý soubor ready made objektů nevykveť.

Rady jazykozpytné a jiné nezištně poskytli Jan Filipský, Václav Soukup a Alena Opletalová, díky čemuž moje jazyková výbava není zcela jalová…

SUMMARY

Tennis Racquet in visual and poetic variations

The author of the present volume *TENNIS RACQUET in visual and poetic variations*, holistic anthropologist Prof. Jaroslav Malina, is intimately familiar to the reading public as a top-ranking savant, and as a hard-core tennis enthusiast with a lifelong successful career in the "white sport of king´ both as art and a scholarly discipline knowledgeably designated tennisology. On can only hope that two grandly conceived tennisologic-cum-artistic projects, Jaroslav Malina – Tomáš Bím, *UVEDENÍ DO TENISOVÉHO UMĚNÍ (Antropologické a výtvarné hledisko)* [*INITIATION INTO TENNIS (AS) ART (Anthropologist's and Visual Artist's Points of View)*] and Jaroslav Malina, *TENIS HUMORNĚ I VÁŽNĚ aneb Z ČESKA DO WIMBLEDONU A ZASE ZPÁTKY (slovem i obrazem)* [*TENNIS JOKINGLY AND IN EARNEST or FROM CZECHIA TO WIMBLEDON AND BACK (In Words and Pictures)*] ready for publication in the Brno Akademické nakladatelství CERM will appear soon to please all interested buffs of sport history, works of art inspired by tennis, Malina´s inimitable poetic comments and well-researched encyclopedic expositions.

By presenting this provocative prequel to the planned tennis trilogy, the author serves us a titillating appetizer, having staked on the seemingly prosaic part of sports equipment, the tennis racquet, particularly its unserviceable and long-discarded pieces destined, at best, to finish their days as memorabilia cluttering the shelves of eccentric collectors, or worse, on communal waste dumps. However, owing to Malina´s enlightened intitiative, these articles, commonly considered dull and useless, have reincarnated, thanks to the skill of thirty foremost arists, as high-quality artefacts – remarkable "ready mades" inspired by Marcel Duchamp's notion of rejects elevated to the dignity of works of art. Malina´s poetic accompaniments to every single illustration disprove the deep-rooted perception of the racquet as an ordinary implement serving to hit the balls, that in the ancient pre-tennis era, the players of *jeu de paume* (game played with the palm) had to return painfully by bare hands, later inadequately protected by gloves.

In order to paraphrase, a bit hyperbolically, the content of this opus, there unwittingly presents itself a pun "Tennis Racquet is Our Racquet". Thanks to its ambivalence, the term means also "job, line of business, occupation" and is meant to suggest that all participants in the project have made the "ready mades" their preoccupation, that they are at home in

this line of work. That is obvious from the resulting artefacts, making best use of the motive of head (a long-term subject of fascination for J. Malina), physiognomy, strings creating the vision of prison bars, or various tennis-motivated activities born in the artists' imagination.

A wittier play-on-words can be found in the title of an anthology of criminal short-stories from the tennis milieu (Otto Penzler [2009], *Murder is My Racquet*. New York: Hachette Book Groups). But that by far does not imply that the depicted racquets and accompanying verses evoke violence – on the contrary, barring a single exceptional case ("Crime and Punishment", where a lady player shatters the head of a chief umpire by the head of her racquet), all the remaining scenes are cool, making it possible to savour – despite the increased aggresivity of powerful smashes and deadly serves introduced by the "rocketing" technological progress – delectable ovoid forms of the artistically conceived racquet heads and the complementary poetic variations.